

ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ ΚΑΙ
Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ
ΚΟΙΝΩΝΟΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ



ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ :ΨΑΡΡΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΜΠΡΙΚΟΥ ΑΡΓΥΡΟΥΛΑ

ΠΑΤΡΑ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1997

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2209

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ	
I. Γενικά	9
II. Τα αφορολόγητα ποσά στο πέρασμα των αιώνων	10
III. Η διάβρωση της φορολογικής βάσης και η αναδιανεμητική ικανότητα του φόρου	17
IV. Κριτήρια των φοροαλλαγών	20
Κοινωνικά κίνητρα	21
Οικονομικά κίνητρα	22
Ταμειυτικά κίνητρα	23
Φοροδιαφυγή	24
V. Διακρίσεις Αφορολόγητων ποσών	26
Α. Γενικά αφορολόγητα ποσά	27
Β. Αφορολόγητα πηγών εισοδήματα	27
Γ. Άμεσα αφορολόγητα ποσά	29
Δ. Έμμεσα αφορολόγητα ποσά	30 -

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

I.Απαλλαγές από το φόρο εισοδήματος φυσικών	34
II. Απαλλαγές από το φόρο εισοδήματος Νομικών προσώπων	55
III. Απαλλαγές από το φόρο κερδών από Λαχεία	76
IV. Ειδικές Απαλλαγές για απόκτηση πρώτης κατοικίας με:	76
Α' Κληρονομιά-Κληροδοσία	76
Β' Γονική παροχή	77
V.Φορολογικά κίνητρα - αφορολόγητα αποθεματικά	77
Άρθρο 1: Έννοια παραγωγικής επένδυσης	77
Άρθρο 2: Υπαγόμενες επιχειρήσεις	83
Άρθρο 3: Περιοχές ανάπτυξης	93
Άρθρο 12: Αφορολόγητες εκπτώσεις	94
Άρθρο 13: Προϋποθέσεις πραγματοποίησης αφορολόγητων εκπτώσεων	97
Άρθρο 14: Φορολογία των εκπτώσεων	99
Αυξημένες αποσβέσεις	130
Άρθρο 15: Περιεχόμενο και έκταση του κινήτρου	101
Άρθρο 16: Φορολογική μεταχείριση των αυξημένων αποσβέσεων	103
Άρθρο 19: Παροχή κινήτρων για χρήση εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση	103
Άρθρο 20: Σχηματισμός ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων	105
Άρθρο 21: Φορολογικά κίνητρα εμπορικών επιχειρήσεων	108
IV. Απαλλαγές και μειώσεις φόρου που ισχύουν για τα πλοία	108

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γενικά	108
Μειώσεις φόρου και εισφοράς λόγω αργίας πλοίου	111
Απαλλαγές και μειώσεις για πλοία Α' κατηγορίας	112
Απαλλαγές και μειώσεις φόρου για πλοία Β' κατηγορίας	116
Απαλλαγές και μειώσεις φόρου τουριστικών πλοίων και πλοιαρίων	117
V. Απαλλαγές και μειώσεις από το φόρο κληρονομιών- δωρεών- προικών και κερδών από λαχεία.	
Απαλλαγές και μειώσεις από το φόρο κληρονομιών - κληροδοσιών	118
Μείωση διαδοχικών μεταβιβάσεων	121
Άλλες περιπτώσεις απαλλαγής από το φόρο κληρονομιών κληροδοσιών	122
Για τα χρέη- βάρη- κληροδοτήματα (άρθρα 21, 22, 23 του ΝΔ 118/1973)	122
Απαλλαγές από το φόρο δωρεών	123
VII. Απαλλαγή από το φόρο αιτία θανάτου κτήσης της πρώτης κατοικίας	125
ΙΧ. Φορολογία μεταβίβασης ακινήτων	126
Απαλλαγή από το ΦΜΑ για αγορά πρώτης κατοικίας	128
Κύρια χαρακτηριστικά απαλλαγής	128
Προϋποθέσεις απαλλαγής	128
Δικαιούχοι απαλλαγής	129
Αφορολόγητα ποσά	130
Άρση απαλλαγής	131
Κυρώσεις σε περίπτωση μη συνδρομής των προϋποθέσεων απαλλαγής	131
Δικαιολογητικά απαλλαγής	132
Μεταβίβαση γεωργοκτηνοτροφικών εκτάσεων ν. 634/1997	133

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης κατά τη Συνένωση οικοπέδων με σκοπό την οικοδόμηση (ν.δ. 987/71)	133
X. Ειδικές φορολογίες	134
Απαλλαγές που ισχύουν για ασφαλιστικές επιχειρήσεις	135
IX. Ο νέος φορολογικός νόμος	135
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Γενικά	147
1.Κατανομή των κοινωνικών ωφελειών	147
2.Αποτελεσματική κατανομή των πόρων	149
3.Το κόστος των αφορολόγητων ποσών	152
4.Αξιολόγηση των αφορολογητών ποσών	160
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Ανάλυση των βασικών αφορολόγητων ποσών που ισχύουν σήμερα στην Ελλάδα	
I. Γενικά	164
II. Προσωπικό αφορολόγητο και οικογενειακά βάρη	165
III. Φορολογικές δαπάνες κοινωνικού περιεχομένου	167
IV. Φορολογικά κίνητρα για την ενίσχυση της ροπής προς αποταμίευση	170
V. Οι φορολογικές ρυθμίσεις για τα ακίνητα	176
VI. Η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση των δωρεών	186
VII. Φορολογικές ελαφρύνσεις για τους ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα	191
1. Γενικά	192

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2. Τα φορολογικά κίνητρα στην μεταπολεμική Ελλάδα	192
3. Κίνητρα για επενδύσεις	195
α. Εγχώριες επενδύσεις	195
β. Ξένες επενδύσεις	201
VIII. Κίνητρα περιφερειακής ανάπτυξης	202
IX. Η Αποτελεσματικότητα των φορολογικών κινήτρων	203
X. Αξιολόγηση της πολιτικής φορολογικών κινήτρων στην Ελλάδα	205
XI. Λοιπές φορολογικές δαπάνες	207
XII. Τιμαριθμοποίηση στη Φορολογία	212
XIII. Η υπερφορολόγηση των εισοδημάτων	
Συγκεκριμένα παραδείγματα αφαίμαξης των αμοιβών από τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας επί μία πενταετία	215
XIV. Το κοινό νόμισμα και η ενιαία φορολογία	218
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	221

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα αφορολόγητα ποσά το τελευταίο διάστημα στην Ελλάδα έχουν αποτελέσει το επίκεντρο της προσοχής και των συζητήσεων από οικονομικούς παράγοντες, το κράτος, αλλά και απλούς πολίτες ενόψει της νέας φορολογικής αναμόρφωσης που έγινε στις αρχές του 1997.

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια καταγραφής και αξιολόγησης των προβλημάτων, που είναι συνυφασμένα με τη λειτουργία του συστήματος των αφορολόγητων ποσών κυρίως σε θεωρητικό επίπεδο καθώς και η παράθεση ορισμένων στατιστικών στοιχείων σχετικών με τα αφορολόγητα ποσά στην Ελλάδα αλλά και ξένων χωρών.

Επειδή η φορολογική δαπάνη ως έννοια δεν είναι ευρέως διαδεδομένη και η αποτίμηση των επιπτώσεων των φορολογικών προνομίων στη συμπεριφορά των ιδιωτών και δημοσίων φορέων δεν έχει προχωρήσει σε βάθος, θα παραθέσουμε μια γενική ανάλυση πάνω στο θέμα αυτό.

Στο πρώτο κεφάλαιο δίνουμε τον ορισμό και το περιεχόμενο των αφορολόγητων ποσών που όπως θα δούμε αποτελεί μια μορφή φορολογικής δαπάνης, κάνουμε επίσης μια ιστορική αναδρομή αναφορικά με τα αφορολόγητα ποσά από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Γίνεται διάκριση των αφορολόγητων ποσών σε άμεσα και έμμεσα, καθώς επίσης εξετάζουμε και τα κριτήρια των φοροαπαλλαγών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο απαριθμούμε με κάθε δυνατή λεπτομέρεια, τις διαφορές μορφές αφορολόγητων ποσών που ισχύουν σήμερα στην Ελλάδα που εμπεριέχονται στα πλαίσια του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και του αφορολόγητου για τα πλοία για τις κληρονομίες και της κληροδοσίες κλπ.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια εκτίμησης του κόστους των αφορολόγητων ποσών από πλευράς απώλειας φορολογικών εσόδων, εξετάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των αφορολόγητων ποσών σε σχέση και με τις άμεσες δαπάνες μεταβιβαστικού χαρακτήρα. Σκοπός της αντιπαραβολής είναι αν σε κάποιες περιπτώσεις οι άμεσες δημόσιες δαπάνες μεταβιβαστικού χαρακτήρα υπερέρχουν των αφορολόγητων ποσών, οπότε θα πρέπει να επιλέγουν ως μέσο άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής, στην οποία εντάσσεται και ο στόχος της δικαιότερης διανομής του εισοδήματος.

Τα αφορολόγητα ποσά κρίνονται με βάση τρία κριτήρια :

Τη συμβολή της κάθε κατηγορίας δαπάνης στην αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των ασθενέστερων εισοδηματικών ομάδων. Για το σκοπό αυτό ερευνάται σε ποίο βαθμό η διανομή των ωφελειών με τα αφορολόγητα ποσά είναι οριζόντια και κάθετα δίκαιη

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η συνεισφορά της κάθε δαπάνης στην πραγματοποίηση της άριστης κατανομής των παραγωγικών μέσων. Για να κριθεί η αποτελεσματικότητα των φορολογικών και των άμεσων δαπανών επιδιώκεται να δοθεί απάντηση σε τέσσερα ερωτήματα. Σε ποιά έκταση τα οφέλη τους διοχετεύονται στις ομάδες του πληθυσμού που θέλει να ευνοήσει ο φορολογικός νομοθέτης; Ποίο χρόνο χρειάζονται τα οφέλη για να φθάσουν στον προορισμό τους; Ποια επίδραση ασκούν οι δύο ανωτέρω κατηγορίες δαπάνης στο κίνητρο για εργασία;

Το διοικητικό και διαχειριστικό κόστος, που συνεπάγεται η κάθε δαπάνη. Αν και η χρησιμοποίηση των φορολογικών δαπανών θεωρείται διοικητικά ευχερέστερη κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, οι προϋποθέσεις αυτές είναι τόσο αυστηρές στην πράξη ώστε μόνο οι λίγες εκείνες κατηγορίες κοινωνικών παροχών, που έχουν καθολική κάλυψη, θα μπορούσαν να ενταχθούν στο φορολογικό σύστημα και να λειτουργήσουν αποτελεσματικά.

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια οι φορολογικές δαπάνες φαίνεται να έχουν περισσότερα μειονεκτήματα από πλεονεκτήματα. Επειδή όμως η διατήρησή τους υπαγορεύεται από διάφορες σκοπιμότητες - όχι αποκλειστικά οικονομικές - θα ήταν σκόπιμο να αποβάλλεται ο «αφανής» χαρακτήρας τους, ο οποίος δεν επιτρέπει στην κοινή γνώμη να γνωρίζει το είδος των ευνοϊκών ρυθμίσεων, το κόστος που συνεπάγεται, τους στόχους που εκπληρώνουν, την προκύπτουσα κατανομή των ωφελειών κ.ο.κ. Αυτό θα επιτευχθεί με τη σύνταξη προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών, που θα υψίζεται με τη διαδικασία, που ακολουθείται και για τον τελευταίο.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται περιγραφή των σπουδαιότερων κατηγοριών ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων στην Ελλάδα, με κριτήριο είτε την ταμειυτική τους σημασία είτε τις παρενέργειες που ασκούν στην διαδικασία διαπαιδαγώγησης του πληθυσμού προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης μιας σωστής φορολογικής συνείδησης. Ειδικότερα, εξετάζονται εμπειριστατωμένα το προσωπικό αφορολόγητο και τα οικογενειακά βάρη, οι δωρεές, οι φορολογικές ρυθμίσεις για την ιδιοκατοίκηση, το πρόσθετο αφορολόγητο με δικαιολογητικά κ.α. Γίνεται μια αναφορά στην σημασία της τιμαριθμοποίησης της κλίμακας και των αφορολόγητων ποσών, και στην μεγάλη απώλεια εισοδήματος που έχουν οι φορολογούμενοι από την μη τιμαριθμοποίηση τους. Επίσης γίνεται αναφορά στις συζητήσεις που γίνονται τελευταία στην Ευρωπαϊκή ένωση για την εναρμόνιση της φορολογίας στα κράτη μέλη της και επομένως και των αφορολόγητων ποσών ενόψει και του κοινού νομίματος που θα υπάρξει σύντομα που είναι γνωστό ως EURO.

Τέλος η παρούσα εργασία κλείνει με την παράθεση των συμπερασμάτων μας που συνεπάγονται από την όλη ανάλυση, και τη διατύπωση προτάσεων για την πιο εύρυθμη λειτουργία του συστήματος κοινωνικών παροχών και οικονομικών κινήτρων μέσω του κρατικού προϋπολογισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ

Ι. Γενικά

Τα αφορολόγητα ποσά είναι μια μορφή δημόσιας δαπάνης από μέρος του κράτους, είναι ένα μέσο προώθησης των κοινωνικών και οικονομικών στόχων, και έχουν καθιερωθεί από πολύ καιρό.

Πιο συγκεκριμένα αφορολόγητα ποσά όπως λένε και οι ίδιες οι λέξεις είναι ποσά τα οποία απαλλάσσονται του φόρου είναι αποκλίσεις από την κανονιστική δομή του φορολογικού συστήματος, που καθιερώνουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς υπέρ ορισμένων μορφών οικονομικής δραστηριότητας ή ομάδων φορολογουμένων. Κανονιστικό δε φορολογικό καθεστώς είναι αυτό, που δεν προβλέπει προνομιακές ρυθμίσεις για τους φορολογούμενους με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (επάγγελμα, φύλο, τόπο διαμονής, τρόπο δαπάνης του εισοδήματος). Οι αποκλίσεις αυτές θεσπίζονται συνήθως για την εξυπηρέτηση στόχων, όπως η δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών, η ενίσχυση της αναπτυξιακής διαδικασίας, και η άσκηση κοινωνικής πολιτικής.

Παρακάτω παραθέτουμε κάποιες σκέψεις πάνω στα αφορολόγητα ποσά ορισμένες από τις οποίες έχουν εκφραστεί αρκετές δεκαετίες πριν από σήμερα, όμως πιστεύουμε ότι είναι ενδιαφέρουσες και θα μπορούσαν να έχουν εκφραστεί και σήμερα. Επίσης κάνουμε μια αναδρομή στο παρελθόν αναφορικά με τα αφορολόγητα ποσά όπως διαμορφώνονταν στο πέρασμα των αιώνων και τέλος παρουσιάζουμε και σχολιάζουμε αυτά που ισχύουν στις μέρες μας.

Τα απαλλασσόμενα από το φόρο ποσά πρέπει να έχουν περιορισμένη μάλλον σε χρόνο ισχύ, η οποία να αναφέρεται μόνο σε ορισμένη χρονική διάρκεια στο μέλλον. Πολλές φορές όμως αναφέρεται σαν διαρκεί υπόσχεση απαλλαγής, η οποία είναι για το παρόν και για το μέλλον. Η πολιτική και η νομική ακόμη σημασία αυτής έχει μέγιστη σπουδαιότητα. Κατά αρχήν, η νομοθετική εξουσία μπορεί βεβαίως να παραχωρήσει φορολογία για ορισμένο όμως χρόνο για οποιοδήποτε φορολογικό αντικείμενο ή πρόσωπο για την επίτευξη ορισμένου πολιτικού οικονομικού και κοινωνικού σκοπού, γιατί αυτή δικαιούται να οργανώσει και να τροποποιήσει το φορολογικό σύστημα της χώρας αναλόγως των αρχών τις οποίες πρεσβεύει ή τάξης από την οποία έλκει την προέλευση της.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η υπόσχεση όμως για απαλλαγή από το φόρο και για το παρόν και για το μέλλον και για πάντοτε δεν μπορεί να δεσμεύσει το κράτος, γιατί τούτο δεν δικαιούται να παραιτηθεί από την φορολογική του εξουσία, οι οποίες ανήκει στα κυριαρχικά του δικαιώματα. Η πολιτική εξουσία οποιαδήποτε και αν είναι, δεν μπορεί να υποσχεθεί διαρκή φορολογική απαλλαγή σε φορολογικά πρόσωπα ή φορολογητέα ύλη. Εάν ήταν δυνατή η ανάληψη τέτοιας, τότε μια τάξη κατέχουσα προσωρινά την εξουσία θα μπορούσε να εφοδιαστεί για το παρόν και για το μέλλον με παντός είδους πολιτικά, οικονομικά και δημοσιονομικά προνόμια.

Κάθε όμως περίοδος έχει τις ανάγκες της, τα πολιτικά και ηθικά της ιδεώδη, την δική της περί δικαιοσύνης αντίληψη και γενικά τον δικό της πολιτισμό. Οι ανάγκες και τα ιδανικά είναι μεταβλητά και για τούτο οι δεσμοί πρέπει να παρακολουθούν την εκάστοτε πραγματικότητα.

Όπως όμως το κράτος δικαιούται να παραχωρήσει προσωρινά αφορολόγητα ποσά, έτσι δικαιούται να επιβάλει και ειδικούς φόρους, γιατί δεν υπάρχει κώλυμα σε αυτή την ενέργεια του. Πάντως όμως απαιτείται μεγάλη προσοχή σε αυτή την ενέργεια του, γιατί αυτή μπορεί να συναντήσει πολλές βάσιμες αντιρρήσεις στηριζόμενες ιδίως στην πολιτική ή την οικονομική σκοπιμότητα όπως συμβαίνει και όταν το κράτος εφαρμόζει δημοσιονομικό νόμο με αναδρομική ισχύ.

II. Αφορολόγητα ποσά στο πέρασμα των αιώνων

Τα αφορολόγητα ποσά είναι τόσο παλαιά όσο και οι φόροι. Στις αρχαίες ελληνικές δημοκρατίες οι πολίτες ήταν απαλλαγμένοι από τις φορολογικές υποχρεώσεις, γιατί τούτο ανταποκρίνονται στις αντιλήψεις περί κράτους των αρχαίων Ελλήνων. Εκεί φόρους κατέβαλλαν μόνο οι μη ελεύθεροι και οι αλλοδαποί, γιατί η φορολογία του σώματος, της εργασίας και κτήματος ήταν ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του πολίτη. Η ασυδοσία των πολιτών από τους άμεσους φόρους κατά τους κλασσικούς χρόνους ήταν γενική. Πλήρωναν δε φόρους μόνο οι δούλοι της Κρήτης, οι είλωτες και ίσως και οι περίοικοι της Σπάρτης, οι μέτοικοι των Αθηναίων και οι άλλοι. Από αυτό φαίνεται ότι, η καθολικότητα της φορολογίας θεωρείται τότε άδικη και μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις φορολογούνταν και οι πολίτες υπό διάφορες μορφές, όπως της εισφοράς, της λειτουργίας, της επίδοσης.

Στην Ρώμη κατά τα χρόνια της δημοκρατίας επιβάλλονταν φόρος μόνο επί των κατακτηθέντων επαρχιών και επί των γαιών αυτών, οι οποίες είχαν περιέλθει στους Ρωμαίους πολίτες, ενώ οι μητροπόλεις μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατέβαλλαν το *tributum cívium* και άλλους μικρότερης σημασίας φόρους.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά την Βυζαντινή περίοδο το σύστημα των αμέσων και εμμέσων φόρων ήταν τελείως οργανωμένο και αυτοί ήταν τόσο άφθονοι ώστε φορολογούνταν και αυτά ακόμα τα δημόσια κτήματα.

Κατά τους πρώτους αιώνες των μουσουλμανικών κρατών φόρους προσωπικούς και πραγματικούς, υπό την κύρια σημασία αυτών, κατέβαλλαν μόνο οι άπιστοι κάτοικοι των κατακτώμενων χωρών, οι οποίοι όμως μπορούσαν να απαλλαγούν από όλους τους φόρους, εκτός από του εγγείου φόρου, εάν ασπάζονταν την μουσουλμανική θρησκεία. Γι' αυτό γη που ανήκε στους άπιστους, η γνωστή ήδη ως γη μη καθαρής κυριότητας, φορολογούνταν οποιοσδήποτε και αν ήταν ο μεταγενέστερος ιδιοκτήτης αυτής. Οι μουσουλμάνοι απαιτούσαν μόνο φόρους καθαρά κοινωνικής μορφής, όπως την ζεκκατ σαδακκατ, οι οποίοι επιβάλλονταν από το Κοράνιο και προορίζονταν για περίθαλψη των φτωχών.

Περίπλοκη είναι η μορφή του φόρου κατά τον Μεσαίωνα λόγω των ποικίλων φορολογικών προνομίων και απαλλαγών στην κεντρική Ευρώπη και ιδίως στις Γερμανικές χώρες, όπου δεν υπήρχε σταθερή βάση της φορολογικής υποχρέωσης. Γι' αυτό είναι αδύνατη η εξεύρεση της βάσης της οποίας παραχωρούνταν τότε η φορολογική ασυδοσία, κατά γενικό όμως κανόνα, απαλλαγμένοι από την φορολογία ήταν μόνο οι κληρικοί και οι ευγενείς και ο κλήρος και μόνο ο λαός φορολογούνταν γιατί κατά την επικρατούσα τότε συνήθεια ο λαός συμμετείχε στα δημόσια βάρη δια των αγαθών, οι ευγενείς δια του αίματος και ο κλήρος δια των προσευχών.

Η εμφάνιση κατά τους νεώτερους χρόνους της φορολογικής ασυδοσίας, είτε με μορφή βιομηχανικής προστασίας και γενικότερα δασμολογικών απαλλαγών, είτε με μορφή φορολογικής απαλλαγής και δημόσιων χρεογράφων, αποτελεί, τρόπον τινά, συνέχεια των φορολογικών προνομίων των κρατουσών τάξεων στις παλαιότερες εποχές. Όπως ορδά τονίζει ο καθηγητής Β. Moll το μεγάλο κεφάλαιο πρέπει να θεωρείται ως πραγματικός διάδοχος των τάξεων αυτών, και όχι οι κατ' επιφάνεια κυβερνώντες, οι οποίοι ασκούν την εξουσία μόνο λόγω της επικράτησης του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Η φορολογική απαλλαγή των βασιλέων από την οποία πηγάζει η απαλλαγή των προέδρων των δημοκρατιών ανάγεται στις σχέσεις αυτών με τους υπηκόους τους, και κατά συνέπεια στη παροχή προστασίας εκ μέρους των δεύτερων. Η σχέση αυτήν χρησιμεύει και ως αφετηρία της ιστορικής εξέλιξης του φόρου εισοδήματος, γιατί αποκτούνται κάτω από την αιγίδα αυτών και έπρεπε να φαλκιδευτεί υπέρ αυτών μέσω της επιβολής φόρου. Από τους παραπάνω αρχηγούς ξένων κρατών αυτοί που έμεναν στη χώρα, οι οποίοι απολάμβαναν τα ίδια δικαιώματα, όπως και οι άρχοντες του τόπου, και η οποία απαλλαγή δια του όρου της αμοιβαιότητας επεκτάθηκε κατόπιν στους αντιπροσώπους ξένων κρατών και στους αλλοδαπούς.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Βεβαίως η αρχή αυτή δεν εφαρμόστηκε στους τελευταίους χωρίς παρεκκλίσεις, γιατί αλλιώς θα ζημιώνονταν οι ημεδαποί από την οικονομική απασχόληση των ξένων, η οποία αυτή καθ' αυτή αυξάνει με την επικρατούσα ελευθερία κινήσεων και εγκατάστασης.

Η επιβολή της αρχής της καθολικότητας των φόρων άρχισε πρώτον με την φορολογία των ιδιοκτητών των ακινήτων και κατόπιν με την φορολογία όλων των κατοίκων της χώρας. Η πλήρης όμως εφαρμογή της αρχής της καθολικής φορολογίας είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης εξέλιξης. Μέχρι την Γαλλική επανάσταση καταβλήθηκαν προσπάθειες, άλλοτε με μικρότερη επιτυχία, για την επέκταση της φορολογικής υποχρέωσης και για τον περιορισμό των φορολογικών προνομίων. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι πριν την επιβολή καθολικής φορολογίας, η οποία πραγματοποιήθηκε με την Γαλλική επανάσταση, σε όλες σχεδόν της χώρες, ήταν φορολογικά ασύδοτοι, ακριβώς αυτοί που άνηκαν στις πλέον ευημερούσες τάξεις και συνεπώς αυτοί που είχαν μεγαλύτερη φορολογική αντοχή.

Αυτό αποτελεί σπουδαία συμβολή στην ιστορία του προβλήματος της κατανομής των φόρων επί των φορολογικών προσώπων. Γι' αυτό δεν μπορεί ν' αμφισβητηθεί ο δημοσιονομικός νόμος, ότι « η κυβερνώσα τάξη θέτει την σφραγίδα της επί του φορολογικού συστήματος ». Ο δημοσιονομικός αυτός νόμος πήγασε μεν από την σοσιαλιστική κριτική των φόρων, διατυπώθηκε όμως και διακηρύχθηκε πάρα πολύ από τον F.Lassalle. Λόγω αυτής της καταγωγής των φορολογικών απαλλαγών ανέκαθεν η κοινωνική δημοκρατία της αποδοκίμασε.

Η κατάργηση της φορολογικής ασυδοσίας ορισμένων τάξεων ζωογόνησε την δεμελιώδη αρχή της καθολικότητας ή του πανδήμου του φόρου, και έτσι τέθηκε η πρώτη στερεά βάση της φορολογικής δικαιοσύνης, οι οποία αργότερα συμπληρώθηκε και με την ισότητα ή το ομοιόμορφο του φόρου.

Η επικράτηση της αρχής του πανδήμου του φόρου ή της καθολικής φορολογίας έχει μεγάλη πολιτική και κοινωνική σημασία, γιατί μόνο με αυτή την βάση καθίσταται δυνατή η εξίσωση όλων των κοινωνικών τάξεων ενώπιον των δημοσίων βαρών, η οποία μόνο με την εφαρμογή του δόγματος αυτού πραγματοποιείται εντονότερα.

Το δόγμα όμως αυτό προσβάλλεται ιδίως με τα φορολογικά δώρα που δίνονται στην βιομηχανία στους εισοδηματίες, στις τράπεζες και άλλους τα συμφέροντα των οποίων αντιπροσωπεύονται στο κοινοβούλιο και στον τύπο, και οι οποίες κατά την φράση του καθηγητή B.Foldes όχι μόνο απαιτούν αλλά και απειλούν, ενώ οι μικροί φορολογούμενοι μεμιμοιρούν αλλά υποκύπτουν.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η θεμελίωση του σύγχρονου κράτους επί τη βάση της ισότητας των δικαιωμάτων, ως και η επικράτηση της ιδέας του κράτους του δικαίου, συντέλεσαν στην επιβολή και την καταχώρηση του δόγματος της καθολικότητας ή του πανδήμου των φόρων.

Την αρχή αυτή την βρίσκουμε ιδίως στο γαλλικό σύνταγμα του 1793 που διακηρύττει, ότι ουδείς πολίτης μπορεί να απαλλαγεί του τιμητικού καθήκοντος της συνεισφοράς στα δημόσια βάρη.

Η καθολικότητα των φόρων δεν σημαίνει, ότι κάθε πολίτης πρέπει να πληρώσει ορισμένο φόρο, αλλά ότι κάθε πολίτης οφείλει να καταβάλλει το φόρο, ο οποίος ανταποκρίνεται προς την οικονομική του αντοχή. Η αρχή της καθολικότητας καλώς εννοούμενη, σημαίνει, ότι δεν πρέπει να απαλλάσσεται κανείς από την φορολογία, εφόσον μπορεί να καταβάλλει φόρο, χωρίς βεβαίως να πλήττεται βαρύτερα από άλλους όμοιους του φορολογούμενους. Δεν πρέπει όμως να της αποδοθεί η εύνοια, ότι καθένας πρέπει να υπόκειται σε φορολογία ανεξαρτήτως της οικονομικής του αντοχής, γιατί αυτό θα ήταν ασυμβίβαστο με την αρχή της ισότητας. Η φορολογία αποκτά την ιδιότητα της άνισης, όταν φορολογούνται οικονομικές μονάδες, των οποίων η φορολογική αντοχή είναι ασθενής και στις οποίες και η ελάχιστη φορολογική επιβάρυνση θα προκαλούσε οικονομικές ζημιές, όπως εκείνες οι οποίες θα προέκυπταν στις οικονομικές μονάδες μεγαλύτερης φορολογικής αντοχής, εάν αυτές καλύπτονταν από βαρύτερους φόρους. Η έννοια της καθολικότητας δεν προσδίδει σε αυτήν ανεξαρτησία αλλά αποτελεί μάλλον αντανάκλαση της αρχής της ισότητας.

Στερείται της ιδιότητας του ίσου ή ομοιόμορφου το φορολογικό σύστημα, κατά το οποίο δεν επιβάλλονται οι φόροι ανάλογα με την οικονομική αντοχή των φορολογούμενων, και όχι το φορολογικό σύστημα, κατά το οποίο δεν επιβάλλεται στους φορολογούμενους ίσο φορολογικό μέτρο. Με την παραχώρηση του αφορολόγητου παραβιάζεται κατ' αρχήν η αρχή της ισότητας του φόρου ή και γενικότερα η φορολογική δικαιοσύνη. Η δυσaráσκεια του ακριβούς προσδιορισμού της προσβαλλόμενης αρχής εμφανίζεται ιδίως στις φορολογικές απαλλαγές, οι οποίες στηρίζονταν στην αντικειμενική δικαιολογία, όπως λ.χ την φορολογική επιείκεια την εκδηλούμενη για τις επαρχίες του κράτους όπου επικρατεί εξαιρετική οικονομική δυσπραγία, ή οι οποίες επλήγησαν από θεομηνίες και για τους τίτλους των δημόσιων δανείων.

Γι' αυτό ο καθορισμός της εκάστοτε παραβιαζόμενης αρχής πρέπει να λαμβάνει χώρα ανάλογα με την ειδική περίπτωση.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το αφορολόγητο του ελάχιστου συντηρήσεως αποτελεί μόνο φαινομενική παρέκκλιση από την αρχή της καθολικότητας, γιατί από αυτό λείπει τελείως κάθε οικονομική ικανότητα και επομένως κάθε φορολογική αντοχή που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο φορολογίας. Μάλιστα μπορεί να υποστηριχθεί ακόμα, ότι το ελάχιστο συντηρήσεως αποτελεί το πρώτο γενικό αίτημα των θεμελιωδών οικονομικών και δημοσιονομικών αρχών και όχι μόνο της καθολικότητας των φόρων.

Επίσης αποτελεί φαινομενική εξαίρεση από την αρχή της καθολικότητας της φορολογίας η απαλλαγή του κράτους από την επιβολή αυτοφορολογίας. Δεν θα ήταν λογικό το κράτος να φορολογεί τον ίδιο του τον εαυτό, η άλλα ιδρύματα και ιδιωτικές οργανώσεις που εκτελούν κρατικές λειτουργίες, τα οποία μέσω της ιδιωτικής πρωτοβουλίας καλύπτουν έμμεσα ομαδικές ανάγκες, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν μέσω των εσόδων του προϋπολογισμού. Εάν υποβάλλονταν αυτά σε φορολογία, θα είχαν δικαίωμα να διεκδικήσουν κρατική επιχορήγηση ή αλλιώς θα περιόριζαν την δράση τους για την εξυπηρέτηση του γενικού καλού.

Ο προσωπικός φόρος εισοδήματος, ή φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων όπως ονομάζεται στην ελληνική νομοθεσία, εισήχθη στην Ελλάδα το 1955 με το Ν.Δ. 3323. Κατά τη διάρκεια της εικοσαετίας που ακολούθησε, το σύστημα της φορολογίας εισοδήματος δεν υπέστη σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές. Οι λίγες φορολογικές μεταβολές που έγιναν περιορίζονταν στην αλλαγή των τιμών των ήδη νομοθετημένων φορολογικών παραμέτρων.

Αντίθετα, στην τελευταία εικοσαετία, οι μεταβολές ήταν συχνές και πολλές φορές αφορούσαν αλλαγές στη ίδια τη δομή συστήματος.

Έτσι, το 1977 εισήχθησαν για πρώτη φορά οι πιστώσεις φόρου (Tax Credits) στο ελληνικό φορολογικό σύστημα, αρχίζοντας έτσι τη διαδικασία της πλήρους υποκατάστασης των προσωπικών απαλλαγών εισοδήματος οι οποίες μέχρι το 1983 έμειναν αμετάβλητες σε χρηματικούς όρους, για να καταργηθούν εντελώς το 1984. Μια σειρά άλλων δευτερευουσών απαλλαγών εισοδήματος εξακολούθησαν να ισχύουν όπως πριν, χωρίς παράλληλες μειώσεις φόρου. Ωστόσο, το 1984 έγινε πλήρης αντικατάσταση όλων των παραπάνω εισοδηματικών απαλλαγών από πιστώσεις φόρου και το φορολογικό αυτό καθεστώς παρέμεινε σε ισχύ μέχρι και το 1987.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, σημειώθηκε μια συνεχής διεύρυνση των φορολογικών προνομίων σε νέες κατηγορίες φορολογουμένων με συνέπεια τη παραπέρα συρρίκνωση της φορολογικής βάσης.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το 1985 καταργήθηκε επίσης η επιβολή φόρου στα καθαρά κέρδη των ομορρυθμών, ετερόρρυθμων, και περιορισμένης ευθύνης εταιριών και κοινοπραξιών που ίσχυε μέχρι τότε. Παράλληλα, οι φορολογικές εξαιρέσεις και διακρίσεις που προϋπήρχαν είτε με τη μορφή προνομιακών συντελεστών καθαρού εισοδήματος έμειναν ουσιαστικά ανέπαφες (όπως π.χ. συμβαίνει με τους βουλευτές, μηχανικούς, αρχιτέκτονες, δημοσιογράφους, φωτοειδησεογράφους, κ.ά).

Από το 1988, η μεθοδολογία προσδιορισμού της φορολογικής υποχρέωσης άλλαξε ριζικά και αυτή η μεθοδολογία ίσχυσε μέχρι το 1992 (Ν. 1828/1989 και Π.Δ. 129/1989). Πιο συγκεκριμένα, καταργήθηκαν οι μειώσεις εισοδήματος και φόρου που ίσχυαν σε προηγούμενες διαδρώσεις και τη θέση τους πήραν τα λεγόμενα «αφορολόγητα ποσά», όπως τα ονομάζει ο νομοθέτης.

Με αυτό τον τρόπο υπολογισμού του φόρου, εφαρμόζονταν απευθείας στη φορολογική κλίμακα τόσο το συνολικό καθαρό εισόδημα του φορολογουμένου όσο και το σύνολο των αφορολογήτων ποσών που δικαιούταν και με αυτό τον τρόπο έβγαιναν οι δύο αντίστοιχοι αναλογούντες φόροι. Στη συνέχεια, από τον πρώτο αναλογούντα φόρο αφαιρούνταν ο δεύτερος και έτσι προκύπτει η διαφορά η οποία και αποτελούσε τον οφειλόμενο φόρο που έπρεπε να πληρώσει ο φορολογούμενος.

Με τον τρόπο αυτό υπολογισμού του φόρου ο όρος «αφορολόγητα ποσά» δεν είναι δόκιμος, γιατί τα ποσά αυτά στην πραγματικότητα φορολογούνταν, αλλά με ευνοϊκό τρόπο. Αυτό συνέβαινε επειδή, για να προσδιορισθεί η ελάφρυνση που αντιστοιχούσε σε όρους φόρου, τα αφορολόγητα ποσά εφαρμόζονταν στους κατώτερους και όχι στους ανωτέρους συντελεστές της φορολογικής κλίμακας όπως εσφαλμένα υποδηλώνει το όνομα τους. Έτσι, τα ποσά αυτά φορολογούνταν ουσιαστικά με τον ανώτατο οριακό συντελεστή του φορολογουμένου (π.χ. 50%) μειωμένο κατά τον κατώτατο οριακό συντελεστή (π.χ. 18%) με βάση τον οποίο γίνεται η φορολογική ελάφρυνση που αντιστοιχεί στα ποσά αυτά. Είναι σαφές ότι, με το σύστημα αυτό, τα αφορολόγητα ποσά φορολογούνταν με ένα φορολογικό συντελεστή που ισούταν περίπου με τη διαφορά μεταξύ του ανώτερου και του κατώτερου οριακού συντελεστή που αντιμετώπιζε ο φορολογούμενος ($50\% - 18\% = 32\%$, σε αυτή την περίπτωση). Ο συντελεστής αυτός μπορεί κατά περίπτωση να ήταν αρκετά υψηλός. Επομένως, στην πραγματικότητα τα αφορολόγητα ποσά δεν ήταν παρά πιστώσεις φόρου, ιδιαίτερα καθώς το πρώτο φορολογικό κλιμάκιο ήταν αρκετά ευρύ (1.200.000δρχ.) ώστε κάλυπτε εξολοκλήρου τα αφορολόγητα ποσά των περισσότερων από τους φορολογούμενους.

Τα αφορολόγητα ποσά διακρίνονται αρχικά, σε αφορολόγητα με δικαιολογητικά και σε αφορολόγητα ποσά χωρίς δικαιολογητικά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα πρώτα διακρίνονται σε προσωπικά και σε πρόσθετα αφορολόγητα ποσά. Τα δεύτερα διακρίνονται σε οικογενειακά τα οποία μπορούν να φθάσουν μέχρι ενός ανώτατου ορίου, και σε προσωπικά αφορολόγητα ποσά που δεν υπόκεινται σε ανώτατο όριο. Τα αφορολόγητα ποσά με δικαιολογητικά έχουν σα βάση πολλές κατηγορίες δαπανών από τις οποίες όμως εξαιρούνται μερικές κατηγορίες δαπανών πλατείας κατανάλωσης (π.χ. τρόφιμα) με συνέπεια η αντίστροφη προοδευτικότητα των αφορολογητών αυτών ποσών εντείνεται ακόμη περισσότερο.

Τα «οικογενειακά αφορολόγητα ποσά με δικαιολογητικά» εμφανίζουν σοβαρά μειονεκτήματα που είναι τα εξής: (α) η αντίστροφη προοδευτικότητά τους (όσο μεγαλύτερες είναι οι δαπάνες, δηλ. η φοροδοτική ικανότητα του ατόμου τόσο μεγαλύτερες είναι και οι απαλλαγές του), (β) η άμβλυση της φορολογικής συνείδησης που προκαλεί η συναλλαγή και η αλλοίωση αποδείξεων. (γ) η έλλειψη οποιασδήποτε δυνατότητας διασταύρωσης των στοιχείων αυτών από τις οικονομικές υπηρεσίες, και (δ) η αρνητική εμπειρία από τη μέχρι τώρα εφαρμογή τους όσον αφορά την αναμενόμενη αύξηση εσόδων είτε από το φόρο εισοδήματος, είτε από το Φ.Π.Α.

Ο τρόπος αυτός φορολογίας μεταχειρίζονταν τους ενοικιαστές δυσμενώς έναντι των άλλων φορολογούμενων (Ν.Δ.129/1989). Αυτό συνέβαινε επειδή η απαλλαγή του ενοικίου καταργούνταν πλέον εντελώς για όσους ενοικιαστές-φορολογούμενους είχαν συμπληρώσει το ίδιο ανώτατο όριο των αφορολογητών ποσών με αποδείξεις το οποίο δικαιούνταν και όλοι οι άλλοι φορολογούμενοι. Η έκδηλη αυτή φορολογική αδικία γίνονταν επειδή η απαλλαγή ενοικίου συμπεριλαμβάνονταν στις δαπάνες που υπόκειντο στο ανώτατο όριο των οικογενειακών αφορολογητών ποσών, ενώ θα έπρεπε να εξαιρούνταν από αυτό όπως άλλωστε συνέβαινε και με το ποσό των τόκων που κατέβαλαν οι ιδιοκτήτες για στεγαστικό δάνειο που χορηγούνταν από Τράπεζες Ταχυδρομικά Ταμιευτήρια και Πιστωτικούς οργανισμούς.

Θα πρέπει ωστόσο, να υπογραμμισθεί ότι η φορολογική αναμόρφωση του 1989 εισήγαγε για πρώτη φορά στην Ελλάδα την πλήρη και αυτόματη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και όλων των αφορολόγητων ποσών, με και χωρίς δικαιολογητικά. Το ριζοσπαστικό αυτό μέτρο, το οποίο καταργήθηκε με την φορολογική αναμόρφωση του Ν.1914/1990, ήταν πρωταρχικής σημασίας γιατί αποτελούσε τη μοναδική προφύλαξη των ειλικρινών φορολογουμένων και κυρίως των εισοδημάτων από εξαρτημένη εργασία τα οποία αντιμετωπίζουν συνεχή και σημαντική αύξηση της φορολογικής τους επιβάρυνσης λόγω του γιγαντιαίου πληθωρισμού.

Τα αφορολόγητα ποσά και οι φορολογικές κλίμακες παρουσιάζονται σε παρακάτω πίνακες.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι κυριότερες μεταβολές που εισήχθησαν με την φορολογική αναδιάρθρωση του 1990 είναι οι ακόλουθες:

Πρώτο, καταργείται η αυτόματη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και των αφορολόγητων ποσών.

Δεύτερο, τα αφορολόγητα χωρίς αποδείξεις αυξάνονται κατά 20% περίπου, έναντι πληθωρισμού 23% το 1990.

Τρίτο, τα ανώτατα όρια αφορολόγητων με δικαιολογητικά παραμένουν αμετάβλητα σε ονομαστικούς όρους.

Τέταρτο, δεσπίζεται η υποχρεωτική αναγραφή του ονοματεπώνυμου του αγοραστή-φορολογούμενου πάνω στις αποδείξεις για ποσά πάνω από 10.000 δρχ.

Αργότερα το 1993 ίσχυσε η φορολογική διάθρωση που ίσχυε μέχρι το 1988 πριν δηλαδή την περίοδο των ετών 1988-1992 όπου ίσχυσε το «δυναμικό» όπως ονομάζεται φορολογικό σύστημα. Το γενικό εννοιολογικό πλαίσιο της διάθρωσης αυτής έχει ως εξής. Ξεκινάει καταρχήν από τις διάφορες πηγές εισοδημάτων το άθροισμα των οποίων αποτελεί το συνολικό εισόδημα. Μετά ένα μέρος του εισοδήματος διαφεύγει το φόρο, ενώ όλο το υπόλοιπο αποτελεί αυτό που είναι γνωστό σαν δηλωθέν εισόδημα και το οποίο υπόκεινται σε φόρο. Μετά την αφαίρεση των απαλλαγών βγαίνει το φορολογητέο εισόδημα στο οποίο εφαρμόζεται η φορολογική κλίμακα για να βγει το ποσό του φόρου. Μετά αφαιρούνται οι πιστώσεις φόρου, αν υπάρχουν τέτοιες, και βγαίνει ο τελικός φόρος που πρέπει να πληρώσει ο φορολογούμενος. Το φορολογικό αυτό σύστημα είναι γνωστό ως « απλό » και ισχύει μέχρι σήμερα.

III. Διάθρωση της φορολογικής βάσης και αναδιανεμητική ικανότητα του φόρου.

Η φορολογική βάση σε διάφορες χώρες έχει υποστεί μια διάθρωση. Η σχέση που υπάρχει μεταξύ των εσόδων του προσωπικού φόρου εισοδήματος, Φ και του αντίστοιχου εθνικολογιστικού εισοδηματικού μεγέθους, AEM , μπορεί να γραφεί με τη παραπάνω ταυτότητα:

$$\Phi/AEM = \Phi/\Phi E \times \Phi E/AEM \text{ όπου } \Phi E/AEM = \Phi E/\Delta E \times \Delta E/AEM$$

Όπου ΦE = φορολογητέο εισόδημα, ΔE = δηλωθέν εισόδημα, Φ = έσοδα προσωπικού φόρου εισοδήματος, AEM = εθνικό λογιστικό εισοδηματικό μέγεθος. Συνεπώς, οι μεταβολές που συμβαίνουν στο λόγο Φ/AEM μπορεί να προέλθουν όχι μόνο από τις μεταβολές στο $\Phi/\Phi E$ (δηλαδή στη φορολογική κλίμακα), αλλά και από μεταβολές στη σχέση μεταξύ φορολογητέου και εθνικολογιστικού εισοδήματος.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Την απόκλιση μεταξύ ΦΕ και ΑΕΜ, την ονομάζουμε διάβρωση. Η απόκλιση αυτή σχετίζεται με αρκετούς παράγοντες. Οι κυριότεροι από αυτούς εξαρτώνται από τη φορολογική νομοθεσία των χωρών, από τη θεσμική και οικονομική οργάνωση της κάθε χώρας και τέλος από την φορολογική συνείδηση των φορολογουμένων ή ακριβέστερα από τις δυνατότητες που υπάρχουν για διαφυγή ή αποφυγή του φόρου.

Η απόκλιση μεταξύ του φορολογητέου και δηλωθέντος εισοδήματος (στ.1 του πίν. 1), δηλαδή η διάβρωση του ΦΕ ως προς το ΔΕ, οφείλεται εξολοκλήρου σε εισοδηματικές μειώσεις και απαλλαγές που παρέχονται στα άτομα από τη φορολογική νομοθεσία για διάφορους κοινωνικούς ή οικονομικούς λόγους. Για την Ελλάδα, ο λόγος ΦΕ/ΔΕ (69%) είναι ελαφρώς κάτω από το μέσο όρο των χωρών του πίνακα που είναι περίπου 72,5%.

Αντίθετα, η διάβρωση του ΔΕ εκτός των άλλων οφείλεται σε σημαντικό βαθμό και στη διαφυγή ενός μέρους της φορολογητέας ύλης, λόγω:

1) της οργανωτικής αδυναμίας των φορολογικών αρχών να συλλάβουν τη φορολογική ύλη.

2) των φορολογικών προνομίων που παρέχει η φορολογική νομοθεσία σε αρκετές επαγγελματικές τάξεις και

3) της χαμηλής φορολογικής συνείδησης των φορολογουμένων.

Η στήλη 2 δείχνει ότι η διαβρωση της βάσης που προκαλούν οι τρεις αυτοί παράγοντες στην Ελλάδα είναι πολύ μεγαλύτερη από όσο στις άλλες χώρες. Πράγματι, ο λόγος ΔΕ/ΑΕΜ (33%) είναι όχι μόνο ο μικρότερος όλων, αλλά και σε απόλυτους όρους είναι κάτω από το ήμισυ του μέσου όρου των υπολοίπων χωρών (67%).

Η συνολική διάβρωση, ΦΕ/ΑΕΜ που οφείλεται σε όλους μαζί τους παράγοντες δίνεται από το γινόμενο των στηλών 1 και 2 του πίνακα 1. Η στήλη 3 δείχνει ότι η μεγάλη διάβρωση του δηλωθέντος εισοδήματος (στ. 2) έχει συμπαρασύρει και την αντίστοιχη συνολική, αφού λόγος ΦΕ/ΑΕΜ στην Ελλάδα είναι 23% έναντι 48% που είναι ο μέσος όρος των άλλων χωρών που είναι υπερδιπλάσιος του πρώτου. Από τα στοιχεία γίνεται φανερό ότι για τον περιορισμό της φορολογικής διάβρωσης στην Ελλάδα, οι προσπάθειες της φορολογικής πολιτικής θα πρέπει να επικεντρωθούν κυρίως στη διεύρυνση των εισοδημάτων που δηλώνονται στις φορολογικές αρχές. Το τμήμα του συνολικού εθνικολογιστικού εισοδήματος που δεν δηλώνεται στις οικονομικές αρχές (67%) πρέπει να περιορισθεί δραστικά προκειμένου να πλησιάσει σε επίπεδα παρόμοια με εκείνα των άλλων χωρών του ΟΟΣΑ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι στήλες 4 και 5 του πίνακά δείχνουν την ανισότητα που υπάρχει στην κατανομή του εισοδήματος πριν και μετά από την επιβολή του φόρου. Ο βαθμός ανισότητας μετριέται στο πίνακα με το συντελεστή GIVI. Τα στοιχεία του πίνακα δείχνουν ότι, τόσο πριν όσο και μετά από το φόρο, η Ελλάδα εμφανίζεται να έχει ελαφρώς μικρότερη ανισότητα από το μέσο όρο των άλλων χωρών. Ο μελετητής όμως θα πρέπει να έχει υπόψη όλες τις αδυναμίες που έχει αυτός ο δείκτης ανισότητας όταν χρησιμοποιείται για συγκριτικούς σκοπούς (Athanassiou, 1990, Sen 1973, Cowell, 1977).

Εκτός από αυτά οι συγκρίσεις μεταξύ χωρών είναι ιδιαίτερα δύσκολες γιατί υπάρχουν διαφορές όπως οι εξής:

α) Στη κάλυψη των στατιστικών στοιχείων όσο αφορά το τμήμα του πληθωρισμού στο οποίο αναφέρονται αλλά και τις απαλλαγές και εισοδηματικές μεταβιβάσεις που αυτά περιλαμβάνουν,

β) στη φορολογική μονάδα που χρησιμοποιεί η κάθε χώρα, και

γ) στο βαθμό διαφυγής της φορολογητέας ύλης που παρατηρείται σε κάθε χώρα.

Αυτό που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι ότι η συμβολή του φόρου στη αναδιανομή του δηλωθέντος εισοδήματος ($GIVI_{\text{μετά}} - GIVI_{\text{πριν}} = 39 - 42 = -3$) είναι από τις μικρότερες του πίνακα. Είναι γνωστό ότι η αναδιανεμητική ικανότητα του φόρου εισοδήματος εξαρτάται από δύο παράγοντες. Ο ένας είναι ο βαθμός της αποτελεσματικής προοδευτικότητας του συστήματος και ο άλλος παράγοντας είναι ο μέσος φορολογικός συντελεστής (Kakwani, 1980, Balfoyssias, 1990, Cowell, 1985). Η μελέτη της προοδευτικότητας του φόρου γίνεται με τρία μέτρα που έχουν προταθεί από τους Musgrave, Kakwani και Suitw, και εμφανίζονται στις στήλες 6-8 του πίνακα 1. Η αναλογικότητα για τα μέτρα αυτά ισχύει στις τιμές 1, 0 και 0, αντίστοιχως, Για μεγαλύτερες τιμές το σύστημα, είναι προοδευτικό, ενώ για μικρότερες είναι αντίστροφα προοδευτικό. Ο βαθμός προοδευτικότητας για την Ελλάδα κυμαίνεται σε επίπεδα που προσεγγίζει το μέσο όρο των άλλων χωρών με οποιαδήποτε, από τα πιο πάνω μέτρα. Επομένως, η σχετικά χαμηλή αναδιανεμητικότητα του ελληνικού φόρου δεν μπορεί να αποδοθεί στην μικρή του προοδευτικότητα, αλλά οφείλεται κυρίως στη χαμηλή μέση φορολογική επιβάρυνση που χαρακτηρίζει την Ελλάδα σε σύγκριση με τις άλλες χώρες.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Διάβρωση της Φορολογικής Βάσης, Δείκτες Ανισότητας και Προοδευτικότητας του Φόρου *

Χώρα	Φορ/τέο: Δηλωθέν εισοδήματος	Δηλωθέν: αντίστ. εισ. Εθν. Λογ	Φορ/τέο: αντίστ.Ει σοδ. Εθν. Λογ	Δείκτες Δηλωθέν εισόδημα	ανισότ. GINI Δ/θένεισ. μείον φόρος	Μέτρα προοδευτικότητας Musgrave	Κακwaní	Suits
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
ΑΥΣΤΡΙΑ	77	54	41	40	38	1,04	0,23	0,39
ΒΕΛΓΙΟ	72	58	42	39	34	1,08	0,23	0,38
ΚΑΝΑΔΑΣ	61	83	51	57	51	1,15	μδ	0,82
ΔΑΝΙΑ	78	μδ	μδ	58	55	1,05	0,06	0,19
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	70	79	56	46	42	1,08	0,16	0,32
ΓΑΛΛΙΑ	71	57	40	42	μδ	1,03	0,31	0,55
ΕΛΛΑΔΑ (1987)	69	33	23	41	39	1,04	0,25	0,44
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	58	μδ	μδ	43	39	1,04	0,25	0,44
ΙΤΑΛΙΑ	95	μδ	μδ	43	39	1,08	0,09	0,21
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	79	79	63	44	42	1,05	0,27	0,51
ΙΣΠΑΝΙΑ	93	46	43	40	37	1,05	0,26	0,45
ΗΝΩΜ.ΒΑΣ. ΗΠΑ	58 66	81 μδ	47 μδ	45 49	42 78	1,06 1,03	0,39 0,09	0,72 0,66

*Ο πίνακας αναφέρεται σε διάφορα πρόσφατα χρόνια για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Πηγή: Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελλάδος, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Αθήνα. National Accountw of OECD Countries, Paris The Personal Income Tax Base OECD, Paris, 1990

IV. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΩΝ

Το Κράτος μέσω του φορολογικού συστήματος και κυρίως μέσα από τον καθορισμός των απαλλαγών από το φόρο ομάδων πληθυσμού ή δραστηριοτήτων επιδι- μεί να επιτύχει μια σειρά από στόχους οικονομικούς, κοινωνικούς, ταμειυτικούς, κα- δώς και αυτόν της καταστολής της φοροδιαφυγής. Όμως το έργο αυτό του κράτους είναι πολύ δύσκολο γιατί κάθε ενέργεια σχετικά με τη παραχώρηση η μη φορο- λογικών απαλλαγών σε μια σειρά ομάδων πληθυσμού ή οικονομικών δραστηριοτή- των έχει κάποιες επιπτώσεις στην οικονομική τους συμπεριφορά και το κράτος πρέ- πει να είναι σε θέση να προβλέπει πως θα ενεργήσουν ώστε να μην οδηγηθεί σε αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που πραγματικά θέλει να επιτύχει.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το κράτος πολλές φορές προσπαθεί να επιτύχει δημοσιονομικούς στόχους που από τη φύση τους αλληλοσυγκρούονται, με την έννοια ότι η επιδίωξη πραγματοποίησής του ενός περιορίζει ή αναιρεί την δυνατότητα πραγματοποίησης των άλλων. Έτσι δεδομένη μεταβολή των φόρων ή των απαλλαγών από τους φόρους οικονομικών δραστηριοτήτων ή ομάδων πληθυσμού, ή οποιά κρίνεται κατάλληλη για την προώθηση του Α στόχου, είναι πιθανόν να επηρεάσει αρνητικά την διαδικασία πραγματοποίησης του Β στόχου, ακόμη και όταν η κυβέρνηση δεν επιθυμεί κάτι τέτοιο.

Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα δημοσιονομικών στόχων, που κινούνται προς αντίθετη κατεύθυνση, είναι η άσκηση κοινωνικής πολιτικής μέσω της αναδιανομής του εισοδήματος υπέρ των φτωχότερων ομάδων του πληθυσμού, και η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, μέσω της ενίσχυσης των ροπών προς αποταμίευση και επένδυση. Η πραγματοποίηση αναδιανομής του εισοδήματος προϋποθέτει μεταβίβαση αγοραστικής δύναμης από τις υψηλές στις χαμηλές εισοδηματικές ομάδες. Τα χαμηλά όμως εισοδηματικά κλιμάκια έχουν υψηλή ροπή προς κατανάλωση, πράγμα που δεν ευνοεί τη συσσώρευση κεφαλαίου.

Η μεταφορά όμως πόρων από την αποταμίευση στην κατανάλωση είναι σαφές ότι αποδαρρύνει την επενδυτική δραστηριότητα και υπονομεύει τις μακροχρόνιες προοπτικές του κοινωνικού οικοδομήματος, εφόσον στενεύουν συνεχώς τα περιθώρια χρηματοδότησης της κοινωνικής πολιτικής μέσα από τη συρρικνούμενη παραγωγική δραστηριότητα.

Οι αντιφάσεις και τα διλήμματα της δημοσιονομικής πολιτικής δεν εξαντλούνται μόνο στο θέμα της επιλογής των κατάλληλων στόχων. Ακόμη και με αποσαφηνισμένους τους στόχους, η κυβέρνηση θα πρέπει να αποφασίσει ποιά μέσα θα χρησιμοποιήσει για να τους προωθήσει.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι το κράτος προκειμένου να προβεί στο καθορισμό των απαλλαγών που τελικά θα παραχωρηθούν, υποκινείται από 4 είδη κινήτρων τα κοινωνικά, οικονομικά, ταμειυτικά και τέλος την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, τα οποία θα αναπτύξουμε εν συντομία στις επόμενες παραγράφους.

Κοινωνικά κίνητρα

Πρώτα θα ξεκινήσουμε από τα κοινωνικά κίνητρα. Το κράτος οφειλή να είναι κράτος δικαίου και κοινωνικά ευαίσθητο όπως το επιθυμεί και πρέπει να φαίνεται και να είναι πραγματικά. Το κράτος προσπαθεί να δείξει το κοινωνικό του πρόσωπο και την κοινωνική του ευαισθησία με διάφορους τρόπους (δωρεάν δημόσια παιδεία, δημόσια υγεία κ.λπ.). Καθώς και μέσα από το φορολογικό του σύστημα με τα αφορολόγητα ποσά και τις φοροαπαλλαγές.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η κοινωνική πολιτική αποβλέπει κατά κύριο λόγο στην αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των ασθενέστερων εισοδηματικών ομάδων. Η φορολογική νομοθεσία όπως εφαρμόζεται σήμερα στην Ελλάδα είναι διάσπαρτη από ευνοϊκές ρυθμίσεις για διάφορες κατηγορίες αναξιοπαδόντων ατόμων χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι οι συντάξεις και οι δαπάνες περίθαλψης των αναπήρων και θυμάτων πολέμου ή ειρηνικής περιόδου απαλλάσσονται από το φόρο, όπως επίσης και τα βοηθήματα προς τους συνταξιούχους από τα ταμεία Αρωγής και Αλληλοβοήθειας Το αφορολόγητο για πρόσωπα που συνοικούν και τον βαρύνουν: ανύπαντρα παιδιά, που υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, ανιόντες των συζύγων, ανύπαντροι ή χήροι ή διαζευγμένοι αδελφοί και αδελφές με αναπηρία 67% και άνω, και ανήλικοι συγγενείς μέχρι τρίτου βαθμού, ορφανοί από πατέρα και μητέρα βέβαια με κάποιο περιορισμό εισοδήματος για κάποια από τα παραπάνω πρόσωπα(900.000ή 600.000ανάλογα), απαλλαγή από το φόρο εξόδων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εκπτώσεις από το φόρο εισοδήματος για οικογενειακές δαπάνες μέχρι 1.000.000 δρχ, όλα αυτά αλλά και άλλα αφορολόγητα ποσά έχουν ως στόχο την ελάφρυνση των ασθενέστερων εισοδηματικών τάξεων από τα φορολογικά βάρη.

Επομένως ο κάθε φορολογούμενος πολίτης πρέπει να φορολογείται τόσο ώστε να μπορεί να διατηρεί ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και μέχρι εκεί που η οικονομική αντοχή του το επιτρέπει, ώστε να μπορεί να αναπτυχθεί οικονομικά και να προοδεύσει. Το Κράτος θα πρέπει και προσπαθεί να φορολογεί περισσότερο τους φορολογούμενους που ανήκουν στις υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις και έχουν υψηλότερη φοροδοτική ικανότητα και λιγότερο τους φορολογούμενους που ανήκουν στις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και επομένως έχουν μικρότερη φοροδοτική ικανότητα. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τους άμεσους φόρους.

Οικονομικά κίνητρα

Το κράτος προβαίνει στο καθορισμό αφορολογήτων ποσών καθοδηγούμενο και από οικονομικά κίνητρα. Έτσι η ευνοϊκή μεταχείριση, που επιφυλάσσει ο φορολογικός νομοθέτης σε ορισμένες κατηγορίες της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας έχει να κάνει κατ' αρχήν με τις ανώνυμες εταιρείες και περιλαμβάνεται στις διατάξεις του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων. Η μεταχείριση όμως αυτή συχνά επεκτείνεται, όπου οι συνθήκες το επιτρέπουν, στις προσωπικές εταιρείες και τα μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα, που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, υπάγονται δε από φορολογική άποψη στον προσωπικό φόρο εισοδήματος.

Τέτοιες φορολογικές ελαφρύνσεις είναι τα κίνητρα επενδύσεων του ν. 1262/82, τα κίνητρα του ν. 1992/90 για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, τα κίνητρα του νόμου 1892/90 για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη, και άλλες διατάξεις.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τις τελευταίες δεκαετίες, η τόνωση της ιδιωτικής επενδυτικής δραστηριότητας επιδιώχθηκε κυρίως με τις επιχορηγήσεις. Τα ελάχιστα όμως και αμφισβητούμενα αποτελέσματα, όπως επίσης και οι καταχρήσεις του θεσμού μετατόπισαν βαθμιαία την έμφαση στα φορολογικά κίνητρα. Οι ισχύουσες διατάξεις, έχουν κάνει πιο αυστηρές τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία για τη χορήγηση τους ενώ, παράλληλα, έχουν καταστήσει περισσότερο ελκυστική την επιλογή των αφορολόγητων εκπτώσεων. Μέσα από τις ρυθμίσεις για επιχορηγήσεις και φορολογικά κίνητρα, γίνεται εμφανής η προσπάθεια του δημοσίου να συγκεράσει δύο αντιτιθέμενες απόψεις. Πρώτον, την άποψη των επιχειρηματιών ότι οι επιχορηγήσεις είναι πιο αποτελεσματικές, εφόσον τα κεφάλαια που απαιτούνται για τη διενέργεια μιας σοβαρής επένδυσης είναι σημαντικά και ο μεμονωμένος επιχειρηματίας δεν μπορεί να τα συγκεντρώσει ή διστάζει να τα διακινδυνεύσει, δεδομένων και των διαθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής αγοράς (χαμηλός βαθμός εξειδίκευσης των εγχώριων συντελεστών παραγωγής, ανεπαρκής υποδομή, αναποτελεσματικός διοικητικός μηχανισμός, μη εκσυγχρονισμένο θεσμικό πλαίσιο, περιορισμένη εσωτερική αγορά κ.ο.κ). Και δεύτερον, την άποψη του Κράτους ότι τα φορολογικά κίνητρα είναι προτιμότερα διότι ανταμείβουν τις επιτυχημένες μόνο μονάδες και αποκλείουν το ενδεχόμενο της εκμετάλλευσης του θεσμού από ασυνεπείς ή ακατάλληλους επενδυτές και τα δύο όμως αυτά μέσα ενίσχυσης της ιδιωτικής επενδυτικής δραστηριότητας αποτελούν μεθόδους νόθευσης του ανταγωνισμού και επηρεασμού της κατανομής των παραγωγικών μέσων υπέρ της μιας ή της άλλης μορφής δραστηριότητας, ανεξάρτητα από τη χρησιμότητα που έχουν ως αναπτυξιακά εργαλεία. Για το λόγο αυτό, η διατήρηση ή κατάργηση των επιχορηγήσεων ή των φορολογικών εκπτώσεων στο μέλλον θα πρέπει να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με την πρακτική, που ακολουθούν οι υπόλοιπες χώρες της ΕΟΚ, και τις γενικότερες τάσεις της κοινοτικής φορολογικής νομοθεσίας πάνω στο πολύπλοκο θέμα των αναπτυξιακών κινήτρων.

Ταμειευτικά κριτήρια

Το κράτος κάθε τέλος του χρόνου αντιμετωπίζει ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα πως θα βρει τα έσοδα που χρειάζεται προκειμένου να κάλυψη τις συνεχώς αυξανόμενες δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού που πρέπει να πραγματοποιήσει προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών και διοικητικών οργάνων της χώρας, να βρει χρήματα για την επιτέλεση των στόχων που καθορίζουν τα διαφορά υπουργεία (άμυνας, παιδεία, υγείας οικονομικών δημόσιας διοίκησης κτλ), καθώς επίσης και τα χρήματα για να τιθασεύσει το συνεχώς αυξανόμενο δημόσιο χρέος. Όμως το κράτος παρ' όλες τις προσπάθειες που καταβάλει δεν έχει καταφέρει να φέρει σε μια ισορροπία τα έσοδα με τις δαπάνες του οι οποίες συνεχώς αυξάνονται και το αποτέλεσμα είναι ο κρατικός προϋπολογισμός να είναι ελλειμματικός για πάρα πολλά χρόνια.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για το κράτος οι φοροαπαλλαγές είναι μια μορφή δημόσιας δαπάνης και το εάν θα αυξηθούν ή θα περιορισθούν εξαρτάται από το καταπόσο το κράτος είναι σε θέση, έχει το περιθώριο να μην εισπράξει κάποια έσοδα από φόρους που θα μπορούσε να εισπράξει επιβάλλοντας φόρο σε ορισμένες κατηγορίες ανθρώπων ή δραστηριότητες που για κάποιους λόγους, κοινωνικούς ή οικονομικούς δεν φορολογούνται.

Επειδή όπως αναφέραμε και παραπάνω ο κρατικός προϋπολογισμός είναι συνεχώς ελλειμματικός τις τελευταίες δεκαετίες το κράτος πρέπει να αυξήσει τα έσοδα του μέσω κυρίως των φόρων που αποτελούν και την σημαντικότερη πηγή εσόδων του και να περιορίσει τις δαπάνες του όσο μπορεί. Έτσι την περίοδο αυτή τα ελλείμματα αποτελούν για το κράτος ένα αντικίνητρο για φοροαπαλλαγές και παρατηρείται μια προσπάθεια του κράτους για μείωση του αριθμού των φοροαπαλλαγών, αλλά και μείωση του εισοδήματος ως ποσότητας που πλέον δεν απαλλάσσεται του φόρου μέσω των φοροαπαλλαγών.

Το κράτος όμως κατά περιόδους χρησιμοποιεί τα αφορολόγητα ποσά ως μέσω για την επίτευξη ταμειακών σκοπών δηλαδή για την συγκέντρωση χρημάτων στα ταμεία του κράτους. Στο σκοπό αυτό συνέβαλε το αφορολόγητο των καταθέσεων και των ομολόγων του δημοσίου που είχαν ως σκοπό την ενθάρρυνση των πολιτών για αποταμίευση και τον περιορισμό της κατανάλωσης και ειδικά τα ομόλογα αποτελούσαν ένα εσωτερικό δανεισμό για το κράτος που τόσο των έχει ανάγκη, για τον περιορισμό του εξωτερικού δανεισμού την ενίσχυση των εσόδων του κράτους την χρηματοδότηση των δημοσίων επενδύσεων και των δημοσίων ελλειμμάτων κ.τ.λ.π. Όμως πριν μερικά χρόνια επιβλήθηκε φόρος στις καταθέσεις με 15% και από 1-1-1997 φορολογούνται τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου με 7,5% γιατί η απώλεια του φόρου από την μη φορολόγηση τους κρίθηκε από το κράτος πιο σημαντική από τα οφέλη που είχε με την μη φορολόγηση τους αλλά και για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης και βελτίωσης των όρων ανταγωνισμού του δημοσίου με τις τράπεζες και τα δικά τους οικονομικά προϊόντα. Για τα παραπάνω όμως θα μιλήσουμε διεξοδικά σε επόμενο κεφάλαιο.

Φοροδιαφυγή

Η σημασία του προβλήματος της φοροδιαφυγής στη χώρα μας είναι πολύ μεγάλη. Η φοροδιαφυγή είναι ένα πολύπλοκο, πολυσύνθετο και ενδημικό φαινόμενο, το οποίο ξεφεύγει από την αυστηρά οικονομική σφαίρα και αποκτά πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις. Η φοροδιαφυγή αποτελεί σήμερα για την Ελλάδα την πιο μαζική και περισσότερο ανεκτή εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς και παραβίασης νόμων, καθώς επίσης αποτελεί την πλέον έκδηλη απόδειξη της κακής λειτουργίας και ανεπάρκειας των φορολογικών αρχών και της δημόσιας διοίκησης γενικότερα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Από καθαρά μακροοικονομική και δημοσιονομική σκοπιά εξάλλου, η φοροδιαφυγή «ευθύνεται» για το ήμισυ σχεδόν του ελλείμματος του δημοσίου τομέα, καθώς και για τις επακόλουθες μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ο σημαντικός περιορισμός της φοροδιαφυγής (και της εισφοροδιαφυγής των ασφαλιστικών οργανισμών) θα ήταν αρκετός για να δημιουργηθεί πρωτογενές πλεόνασμα στο δημόσιο τομέα και να μειωθεί βαθμιαία ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Ενχώριο Προϊόν).

Εκτιμάται ότι η παραοικονομία, δηλαδή τα εισοδήματα που δεν φορολογούνται, ξεπερνά σήμερα το 40% του εθνικού εισοδήματος ή το ποσό των 12 τρισ. δραχμών! Αν το εισόδημα αυτό φορολογούνταν με συντελεστή 10%, ο κρατικός προϋπολογισμός θα εξασφάλιζε πρόσθετα έσοδα 1,2 τρισ δραχμών ετησίως.

Πολλοί είναι οι παράγοντες που έχουν συμβάλει και συμβάλλουν στην έξαρση της παραοικονομίας και συνεπώς, της φοροδιαφυγής στη χώρα μας. Η ανικανότητα όμως του Ελληνικού κράτους όχι μόνο στην πράξη αλλά και στη διαχείριση των φορολογικών εσόδων είναι όχι μόνον η κυριότερη αλλά και η γενεσιουργός αιτία της ολοένα αυξανόμενης παραοικονομίας και φοροδιαφυγής στη χώρα μας. Κατ' αρχάς, η υπερβολική επιβάρυνση του φόρου εισοδήματος, η οποία είναι σημαντικά υψηλότερη σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και οι αδικίες του φορολογικού συστήματος, οι οποίες έχουν κορυφωθεί με τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας, τη φορολογική εξόντωση του εισοδήματος πολυμελών οικογενειών και τη συνέχιση της εφαρμογής «αντικειμενικών» κριτηρίων φορολογίας εισοδήματος, κάνουν τους φορολογούμενους να αναζητούν συνεχώς και νέα μέσα άμυνας κατά της φορολογίας. Έπειτα, το γεγονός ότι, επειδή το κράτος είναι ανίκανο όχι μόνο να ελέγχει φορολογικές υποθέσεις, αλλά και να εισπράττει βεβαιωμένα έσοδα, προσφεύγει σε προκλητικές ρυθμίσεις με τις οποίες το Δημόσιο χάνει εκατοντάδες δισ. δραχμές και ανταμείβονται οι χρεοφειλέτες, προκαλεί τους συνεπείς φορολογούμενους, που κι εκείνοι προσπαθούν να γίνουν (όσο μπορούν) φοροφυγάδες. Τέλος, η διαπίστωση ότι, παρά την εξασφάλιση πρόσθετων φορολογικών εσόδων από την επέκταση της φορολογίας στους τόκους των καταθέσεων και των κρατικών τίτλων, από την εφαρμογή των αντικειμενικών κριτηρίων, από τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας, την κατάργηση μερικών φοροαπαλλαγών και τη σφιχτή εισοδηματική πολιτική, τα δημόσια ελλείμματα και το δημόσιο χρέος δεν τιδασεύονται και επαρκή χρήματα για τη βελτίωση της υποδομής και για επενδύσεις σε βασικούς τομείς δεν διατίθενται, απαγοτεύει τους φορολογούμενους.

Μετά από το χαρακτηρισμό από το κράτος της φοροδιαφυγής ως εγκλήματος και των εσόδων της ως βρώμικου χρήματος πιστεύουμε ότι θα καταβληθεί προσπάθεια από το κράτος να εφαρμοστεί και το άρθρο του Συντάγματος που ορίζει ότι όλοι οι έλληνες πρέπει να συνεισφέρουν στα δημόσια βάρη ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το κράτος βέβαια κάνει κατά καιρούς πολλές προσπάθειες και παίρνει διάφορα μέτρα προκειμένου να περιστείλει όσο μπορεί το μεγάλο πρόβλημα της φοροδιαφυγής.

Ένα μέτρο που εφάρμοσε το κράτος τελευταία για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής είναι και το αφορολόγητο ποσό με δικαιολογητικά που δεσπίστηκε για πρώτη φορά το 1988, με σκοπό να δώσει κίνητρο στους φορολογουμένους να ζητούν αποδείξεις για τις δαπάνες τους έτσι ώστε και οι ίδιοι να απαλλάσσονται από τμήμα του φόρου για βασικά έξοδα διαβίωσης και να περιορίζεται η φοροδιαφυγή (Εισηγητική Έκθεση επί του Προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 1988).

Από τη διατύπωση αυτή προκύπτει ότι η βούληση του νομοθέτη είναι δύο κατευθύνσεως:

(i) Να χορηγήσει ένα αφορολόγητο ποσό για τις δαπάνες επί καταναλωτικών ή διαρκών καταναλωτικών αγαθών, πέραν του προσωπικού αφορολόγητου, των οικογενειακών βαρών και του πρόσθετου αφορολόγητου για μισθωτούς, δηλ, πέραν του θεωρούμενου ως ελάχιστου ορίου συντήρησης. Με το τρόπο αυτό, αποθαρρύνεται η αποταμίευση και ενισχύεται η ροπή προς κατανάλωση, σε μια περίοδο μάλιστα που το συγκυριακό φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού τείνει να εξελιχθεί σε διαφρωτικό πρόβλημα για την Ελληνική οικονομία, εξαιτίας της ύπαρξης υπερβάλλουσας ζήτησης.

(ii) Να περιστείλει τη φοροδιαφυγή, όχι μόνο στο προσωπικό φόρο εισοδήματος, όπου το μέτρο φαίνεται εκ πρώτης όψεως να δρα μόνο προς την κατεύθυνση, της μείωσης των φορολογικών εσόδων, αλλά και στο φόρο προστιθέμενης αξίας. Επειδή το δικαίωμα της έκπτωσης των δαπανών παρέχεται μόνο σε όσους επισυνάπτουν στη φορολογική τους δήλωση τα αντίστοιχα τιμολόγια (η τις θεωρημένες αποδείξεις λιανικής πωλήσεις), υπάρχει ένα ισχυρό κίνητρο για τους καταναλωτές φορολογούμενους να ζητούν αποδείξεις από τους πωλητές.

Έτσι, περιορίζεται η δυνατότητα των τελευταίων να δηλώσουν στη Εφορία ακαθάριστη αξία πωλήσεων μικρότερη από την πραγματική και διευκολύνεται η προσπάθεια του δημοσίου να ελαχιστοποιήσει την απώλεια εσόδων τόσο από το ΦΠΑ, όσο και από το φόρο εισοδήματος.

V. Διακρίσεις αφορολογήτων

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα αφορολόγητα κατ' αρχήν τα διακρίνουμε σε **γενικά αφορολόγητα** και **αφορολόγητα πηγών εισοδήματος**.

A. Γενικά αφορολόγητα

Όταν μιλάμε για γενικά αφορολόγητα ποσά εννοούμε αυτά για τα οποία δεν λαμβάνεται υπόψη η προέλευση του εισοδήματος για το προσδιορισμό τους τέτοια αφορολόγητα ποσά είναι τα αφορολόγητα ποσά που έχει ο φορολογούμενος λόγω των προστατευόμενων μελών της οικογένειας που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν π.χ τα ανήλικα παιδιά του, τα ενήλικα παιδιά του που σπουδάζουν ή εκείνα που έχουν αναπηρία 67% και πάνω κλπ.

Επίσης στα γενικά αφορολόγητα ποσά ανήκουν και διάφορες άλλες δαπάνες που κάνει ο φορολογούμενος γι' αυτόν και για την οικογένεια του τέτοιες δαπάνες είναι το ενοίκιο κύριας κατοικίας του φορολογούμενου και των παιδιών του που σπουδάζουν, τα δίδακτρα για φροντιστήρια των παιδιών που σπουδάζουν, τα ασφάλιστρα ζωής ή θανάτου, τα δίδακτρα για φροντιστήρια εκπαιδευτικών μαθημάτων, δαπάνες ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, δαπάνες, έκτακτες εισφορές, εισφορές ΟΓΑ, δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά για αναπήρους κλπ. Επίσης η διαφορές εκπώσεις και μειώσεις που έχει από το εισόδημα του με βάση των αριθμό των παιδιών του, των ανήλικων ή στρατευμένων ή αυτών που σπουδάζουν κλπ. Καθώς και το πρόσθετο ποσό μειώσεις που έχει λόγω κατοικίας του σε παραμεθόριες περιοχές κλπ.

B. Αφορολόγητα πηγών εισοδήματος

Τα αφορολόγητα πηγών εισοδήματος είναι αφορολόγητα ποσά τα οποία συναντάμε σε κάθε μια από τις 6 πηγές εισοδήματος:

- α) από ακίνητα
- β) από κινητές αξίες
- γ) από Μισθωτές υπηρεσίες
- δ) από εμπορικές επιχειρήσεις
- γ) από Γεωργικές επιχειρήσεις
- στ) από ελεύθερα επαγγέλματα (εε)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το κράτος προβαίνει στο προσδιορισμό αφορολόγητων ποσών με βάση την πηγή απόκτησης του εισοδήματος των φορολογουμένων προκειμένου να επιτύχει στόχους οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και δικαιότερης φορολογικής πολιτικής και δικαιότερης αντιμετώπισης των φορολογουμένων λαμβάνοντας υπόψη την ταξική τους προέλευση.

Χαρακτηριστική είναι η προσπάθεια του κράτους για δικαιότερη φορολογική μεταχείριση των φορολογουμένων με βάση την πηγή εισοδήματος που σε μεγάλο βαθμό καθορίζει την φοροδοτική ικανότητα τους με την καθιέρωση 2 φορολογικών κλιμάκων, μια ειδικά για του μισθωτούς που έχει ως ακολούθως για το 1996:

Πίνακας 2

Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος από (ΜΥ)

<i>Κλιμάκιο Εισ/τος</i>	<i>Φορολογικός Συντελ. (%)</i>	<i>Φόρος κλιμακίου</i>	<i>Σύνολο εισοδήματος</i>	<i>Σύνολο φόρου</i>
1.300.000	0	0	1.300.000	0
1.200.000	5	60.000	2.500.000	60.000
1.500.000	15	225.000	4.000.000	285.000
3.000.000	30	900.000	7.000.000	1.185.000
Υπερβάλλον	40	-	-	-

και μια άλλη κλίμακα φορολογίας εισοδήματος που αναφέρεται στα υπόλοιπα φυσικά πρόσωπα που το εισόδημα τους προέρχεται από άλλες πηγές εισοδήματος (όχι ΜΥ) είναι η εξής:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 3

Κλίμακα φορολογίας εισοδήματος λοιπών φυσικών προσώπων (εκτός ΜΥ)

<i>Κλίμακο Εισ/τος</i>	<i>Φορολογικός Συντελ. (%)</i>	<i>Φόρος κλιμακίου</i>	<i>Σύνολο εισοδήματος</i>	<i>Σύνολο φόρου</i>
1.000.000	0	0	1.000.000	0
1.500.000	5	75.000	2.500.000	75.000
1.500.000	15	225.000	4.000.000	300.000
3.000.000	30	900.000	7.000.000	1.200.000
Υπερβάλλον	40	3.200.000	15.000.000	4.400.000

Η πρώτη κλίμακα φορολογίας εισοδήματος είναι ιδιαίτερα ευνοϊκή για τους μισθωτούς /συνταξιούχους σε σχέση με την δεύτερη κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων που δεν έχουν εισόδημα από ΜΥ.

Τη διάκριση αυτή ίσως να την κάνει το Κράτος λαμβάνοντας υπόψη του το γεγονός ότι τα πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από μισθωτή εργασία δαπανούν μεγαλύτερη σωματική και πνευματική δύναμη σε σχέση με τα πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από ενοικιάσεις ακινήτων ή με τα πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από την κατοχή μετοχών.

Ακόμα τα πρόσωπα που έχουν ως πηγή εισοδήματος τους την εργασία τους αν αρρωστήσουν ή μείνουν ανάπηροι χάνουν την πηγή εισοδήματος τους, ενώ ο εισοδηματίας ενοικίων από ακίνητα και να του συμβεί κάτι αντίστοιχο εξακολουθεί να έχει το εισόδημα του.

Μια άλλη σημαντική διάκριση των αφορολόγητων ποσών είναι σε **άμεσα** και **έμμεσα αφορολόγητα ποσά**.

Γ. Άμεσα αφορολόγητα ποσά

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Άμεσα αφορολόγητα ποσά εννοούμε τα ποσά που μειώνουν το φόρο, τα ποσά που εκπίπτονται απ' ευθείας (άμεσα) από το φόρο. Τέτοια ποσά είναι αυτά που μειώνουν το φόρο για το φορολογούμενο που ανεξάρτητα αν είναι έγγαμος ή χήρος ή διαζευγμένος του έχει ανατεθεί η επιμέλεια παιδιών, με ποσό 20.000 δρχ για κάθε παιδί όταν έχει μέχρι δύο παιδιά που τον βαρύνουν 30.000 δρχ για κάθε παιδί όταν έχει μέχρι 3 παιδιά που τον βαρύνουν και 40.000 δρχ μείωση από τον φόρο για κάθε ένα παιδί όταν έχει 4 και πάνω παιδιά που τον βαρύνουν. Ακόμα στην κατηγορία αυτή των άμεσων αφορολόγητων ποσών υπάγεται και η μείωση από το φόρο ή πρόσθετη που καθορίζεται για τους κατοίκους των παραμεθόριων περιοχών.

Το πλεονέκτημα των άμεσων αφορολογητών ποσών είναι ότι η ωφέλεια τους γίνεται άμεσα αντιληπτή από το φορολογούμενο.

Όμως τα άμεσα αφορολόγητα ποσά δεν είναι δίκαια αυτό μπορεί να αποδειχθεί με το παρακάτω παράδειγμα. Μια οικογένεια με 4 παιδιά και εισόδημα 2.500.000 δρχ έχει άμεση μείωση από τον φόρο 40.000 για κάθε παιδί όσες έχει και ένας φορολογούμενος με 20.000.000 ετήσιο εισόδημα με 4 παιδιά επίσης. Ο μεν πρώτος φορολογούμενος ουσιαστικά δεν ωφελείτε της άμεσης αυτής έκπτωσης από το φόρο γιατί ο φόρος που του αναλογεί με βάση την φορολογική κλίμακα είναι 75.000 δρχ και η έκπτωση του φόρου που θα μπορούσε να πραγματοποιήσει για τα 4 παιδιά του είναι $4 \times 40.000 = 160.000$ δρχ δηλαδή ουσιαστικά επωφελείται μόνο της 75.000 από τις 160.000 που θα μπορούσε να γλιτώσει από το φόρο αν είχε μεγαλύτερο εισόδημα ενώ αυτός που είχε 20.000.000 το χρόνο και επομένως μπορεί να χαρακτηριστεί πολύ πλούσιος μπορεί να εκμεταλλευθεί ολόκληρο το ποσό της μείωσης από το φόρο που του δίνει δικαίωμα το κράτος και που στην πραγματικότητα δεν το έχει ανάγκη γιατί δεν αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα επιβίωσης ούτε αυτός ούτε τα παιδιά του τουναντίον μάλιστα ζει μια πολύ άνετη και πλούσια ζωή σε αντίθεση με τον πρώτο ο οποίος αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ιδιαίτερα μάλιστα αν αυτά τα 2.500.000 δρχ είναι τα μοναδικά του έσοδα και αν δεν έχει δικό του σπίτι για να μείνει.

Δ. Έμμεσα αφορολόγητα ποσά

Όταν λέμε έμμεσα αφορολόγητα ποσά εννοούμε την έμμεση μείωση του φόρου με βάση αφορολόγητα ποσά δαπανών ή αφορολόγητα κλιμακίου με αποδείξεις.

Τέτοια είναι τα ασφάλιστρα, τα ιατρικά έξοδα, οι τόκοι δανείων, ιδιοκατοίκησης ενοίκιο, αφορολόγητα αναπήρων και τα λοιπά. Παρακάτω θα αναφερθούμε σε ορισμένα παραδείγματα με βάση τα στοιχεία για το οικονομικό έτος 1995 κατανομής των φορολογικών δαπανών κατά τάξεις εισοδήματος με βάση τον πίνακα που παρουσιάζουμε στην επόμενη σελίδα

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ασφάλιστρα: Έως δηλωθέν εισόδημα 5 εκατ. το ποσό του φόρου που δεν πληρώνεται είναι 42% μόνο του συνολικού φόρου ενώ αφορά το 88% των φορολογουμένων πάσης φύσεως. Από τα 7 εκατ. και άνω είναι μόνο το 4% των φορολογουμένων, αλλά επωφελείται το 30% του φόρου που δεν πληρώνεται λόγω φοροαπαλλαγής (17.006 εκατομμύρια δρχ).

Ιατρικά έξοδα: Έως τα 5 εκατ. ο απαλλασσόμενος φόρος είναι 39%, και αφορά το 88% των φορολογουμένων. Άνω των 7 εκατομμυρίων ή για το 4% των φορολογουμένων, αντιστοιχεί το 34% του απαλλασσόμενου φόρου (συνολικά 18.412 εκατ. Δραχμές).

Τόκοι δανείου: Οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι 27% έως τα 5 εκατ. και 41% από 7 εκατ. και άνω.

Ιδιοκατοίκηση: Έως τα 5 εκατ., 42%, άνω των 7 εκατ. 33%.

Ενοίκιο: Εδώ η κατανομή είναι διαφορετική, πολύ πιο αναλογική. Έως τα 5 εκατ. είναι το 58%, ενώ άνω των 7 μόνο το 19%. Είναι προφανές ότι αυτή η απαλλαγή αφορά διαφορετικά (ασθενέστερα) στρώματα, απ' ό,τι τα ασφάλιστρα (ισχυρότερα).

Αφορολόγητο αναπήρων: Η απαλλαγή αυτή είναι πιο « δίκαιη ». Έως τα 5 εκατ. Είναι το 67%, ενώ άνω των 7 εκατ. το 14%.

Το κρίσιμο συμπέρασμα που προκύπτει από τα παραπάνω, είναι ότι το ύψος του οφέλους από τις φορολογικές απαλλαγές είναι απόλυτη συνάρτηση του ύψους του εισοδήματος. Οι εξαιρέσεις, πχ για τους αναπήρους, απλώς επιβεβαιώνουν των κανόνα.

Άλλον ένα χρήσιμο πίνακα σχετικά με τα αφορολόγητα ποσά και το φόρο που δεν εισπράττει το κράτος εξαιτίας τους παρουσιάζουμε αμέσως παρακάτω.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 5

Απαλλασσόμενα ποσά (φορολογικές απαλλαγές) και φόρος που αναλογεί σ' αυτές (φορολογικές δαπάνες) κατά κατηγορία φοροαπαλλαγής (σε εκατ. Δραχμές- οικ. έτος 1995)			
Κατηγορία φοροαπαλλαγής	Φορολογικές γές	απαλλα-	Φορολογικές δαπάνες (Φόρος που δεν εισπράχθηκε)
Τόκοι δανείων		85.053	23.224
Νοσήλια		79.596	18.412
Ασφάλιστρα		75.315	17.006
Ενοίκιο (προσωπικό)		77.912	13.198
Ενοίκιο (φοιτητικό)		4.500	825
Αφορολόγητο αναπέρων		81.241	10.720
Δίδακτρα		34.122	8.070
Δωρεές- Χορηγίες		12.807	3.375
Δημοσιογράφων		19.094	637
Ιδιοκατοίκηση		487.196	100.782
Ασφαλιστικές εισφορές		211.111	42.672
Δικηγορικές αμοιβές		1.217	295
ΟΓΑ		422	129
Έκταση εισφορά		265	53
Μισθωτών υπηρεσιών (300.000)		-	-
		936.461	46.823
Α' Κλιμακίου (5%)		4.000.574	200.029
Μείωση φόρου αποδείξεων		-	-
Μείωση φόρου παιδιών		-	37.274
Σύνολο			548.032

ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΥΣ 1997

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1-1-1996 ΕΩΣ 31-12-1996

ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΔΥΟ ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΗ

ΜΕΤΑΒΟΛΗ

(0012115)

Προς τη Δ.Ο.Υ. ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

ΙΑΧ. ΟΥΡ. 28100

22 9311 9311

(γ) Η (δ)

Η τελευταία δήλωση υποβλήθηκε στη Δ.Ο.Υ.

ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

1-8967

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΛΩΣΗΣ
ΒΙΒΛΙΑ ΚΒΣ - ΚΥΡ
ΤΟΥ (Ε)
ΤΗΣ (Ζ)
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΟΥΧΟΥ

1 865 9251

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ (ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ)			
33	ΨΑΡΡΟΣ	ΜΙΧΑΗΛ	ΧΑΡ
	(ΕΠΩΝΥΜΟ)	(ΟΝΟΜΑ)	(ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ ή ΣΥΖΥΓΟΥ)
44	ΑΓΡΟΤΗΣ	55	
	(ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ)	ΙΔ/ΝΣΗ ΕΓΓΛ/ΤΟΣ: ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘ.-ΤΑΧ. ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ ή ΧΩΡΙΟ	(ΠΗΛ)
66	0350975	ΛΑΚΥΘΡΑ	28100 ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ
	(ΑΡΙΘ. ΤΑΥΤ/ΤΑΞ)	ΙΔ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ: ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘ.-ΤΑΧ. ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ ή ΧΩΡΙΟ	(ΠΗΛ)

ΦΥΛΟ
Α 1
Θ 2
9306

ΚΡΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
9306

ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ
ΗΜΕΡ. ΜΗΝ. ΕΤΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΟΥΧΟΥ

ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ
ΗΜΕΡ. ΜΗΝ. ΕΤΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΟΥΧΟΥ

ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟ			
ΣΤΑΝΙΤΣΑ	ΕΙΡΗΝΗ	ΜΙΧΑΗΛ	0350444
(ΠΑΤΡΙΚΟ ΕΠΩΝΥΜΟ)	(ΟΝΟΜΑ)	(ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ)	(ΑΡΙΘ. ΤΑΥΤ/ΤΑΞ)
ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ	ΛΑΚΥΘΡΑ	28100 ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ	
(ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ)	ΙΔ/ΝΣΗ ΕΓΓΛ/ΤΟΣ: ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘ.-ΤΑΧ. ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ ή ΧΩΡΙΟ	(ΠΗΛ)	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΟΙΚΟΥΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΒΑΡΥΝΟΥΝ (Κεφ. 2 οδηγίων)
(με εισόδημα μέχρι 300.000 δρχ. ή, εφόσον έχουν αναπηρία 67% και πάνω, μέχρι 600.000 δρχ.)

Ονομα	Έτος γέννησης	Σχολή ή σχολείο φοίτησης	Ονοματεπώνυμο	Συγγενείο με	
				Υπόχρεο	Σύζυγο
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	1932	ΡΟΜΕ Μ.Π.			
ΙΩΑΝΝΑ	1935	ΤΕΙ ΚΑΤΕΡΩΝ			

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΠΟΣΟΥ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚΤΛ. - ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΥ (Κεφ. 3 οδηγίων)	ατομικά	της συζύγου
1. Έχετε δικαίωμα έκπτωσης ποσού 500.000 δρχ. λόγω αναπηρίας 67% και πάνω κτλ. (ναι - όχι)	001 <input type="checkbox"/>	002 <input type="checkbox"/>
2. Αριθμός παιδιών του πίνακα 2.1	003 <input type="checkbox"/>	004 <input type="checkbox"/>
3. Αριθμός προσώπων του πίνακα 2 που παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω κτλ.	005 <input type="checkbox"/>	006 <input type="checkbox"/>

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (Κεφ. 4 οδηγίων)	ατομικά	της συζύγου	
1. Έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης	051	052	
2. Υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Τ.Ε.Β.Ε.-Τ.Σ.Α.-Γ.Α.Ε. κτλ.)	053	054	
3. Δαπάνη για αγορά και εγκατάσταση οικιακών συσκευών ή συστημάτων χρήσης φυσικού αερίου (παρ. 17 άρθρ. 7 κ. 2364/1985)	055	056	
4. Δωρεές ακινήτων στο Δημόσιο, Ιερούς ναούς, μονές Αγ. Όρους κτλ. (αξία σε δρχ.)	057	058	
5. Δωρεές χρηματικών ποσών στο Δημόσιο κτλ., σε Ν.Π.Δ.Δ., κοινωφελή Ν.Π.Ι.Δ. κτλ.	059	060	
6. Χορηγίες σε πολιτιστικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (μη κερδοσκοπικά)	061	062	
7. Δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν:			
α) Στεγαστικών δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας, αναστήλωση κτλ. διατηρητέων κτισμάτων κτλ.	063	064	
β) Χρεών προς το Δημόσιο για φόρο κληρονομιάς, δωρεές και γονικής παραχώρης	065	066	
8. Ποσό έκτακτης εισφοράς (παρ. 1 άρθρ. 8 και 11 κ. 1670/1985)	071	072	
9. Ποσό ασφαλιστηρίων για ασφάλιση ζωής, προσωπικών ατυχημάτων, ασθενείας	073	074	
0. Οικογενειακές δαπάνες για αγορά αγαθών και λήψη υπηρεσιών	076		
1. Ενοίκιο που πληρώσατε για κύρια κατοικία της οικογένειας:			
Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ενοικιαστή	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ή Α.Τ. εκμισθωτή	Επιμόλιση σε τ.μ.
	801		811
	802		812
2. Ενοίκιο που πληρώσατε για κατοικία παιδιών που σπουδάζουν στο εσωτερικό:			
	803		815
	804		816
	805		817
			818
			819
			820
3. Δίδακτρα σε φροντιστήρια εκπαιδευτικών μαθημάτων ή ξένων γλωσσών: α) Για το φορολογούμενο	079	080	
β) Για τα παιδιά που βαρύνουν το σύζυγο			

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ι. Απαλλαγές από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Με βάση το άρθρο 6 του νόμου 2238/94 οι απαλλαγές από το φόρο είναι οι ακόλουθες.

1. Απαλλάσσονται από το φόρο **προσωπικά** και με τον όρο της αμοιβαιότητας:

α) Οι αλλοδαποί πρεσβευτές και οι λοιποί διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες για το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και για τα από κάθε πηγή εισοδήματα τους που αποκτώνται στην αλλοδαπή.

β) Οι πρόξενοι και προξενικοί πράκτορες, ως και το κατώτερο προσωπικό των ξένων πρεσβειών και προξενείων εφόσον έχουν την ιθαγένεια του Κράτους που αντιπροσωπεύεται και αποκτούν στην Ελλάδα εισόδημα μόνο από μισθωτές υπηρεσίες.

2) Απαλλάσσεται από το εισόδημα από ακίνητα:

α) Το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από την παραχώρηση της χρήσης ακινήτων από τον κύριο, νομέα ή επικαρπωτή αυτών στο Ελληνικό Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου, χωρίς αντάλλαγμα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6) Το ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση της κύριας κατοικίας του φορολογούμενου, εμβαδού μέχρι εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα. Αν το εμβαδόν της ιδιοκατοικούμενης κύριας κατοικίας είναι μικρότερο από εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα η διαφορά μέχρι τα εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα, λαμβάνεται υπόψη για απαλλαγή μιας μόνο ιδιοκατοικούμενης δευτερεύουσας κατοικίας. Αν η ιδιοκατοικούμενη κύρια ή δευτερεύουσα κατοικία ανήκει στη σύζυγο ή τα τέκνα του φορολογούμενου, το απαλλασσόμενο ποσό που αναλογεί αφαιρείται από το δικό τους ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση. Σε περίπτωση συνιδιοκτησίας μεταξύ των συζύγων ή μεταξύ αυτών και των ανήλικων τέκνων τους, το συνολικό ποσό που απαλλάσσεται αφαιρείται αναλογικά από το ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκησης του καθενός, με βάση το ποσοστό συνιδιοκτησίας τους. Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής εφαρμόζονται αναλόγως και για το τεκμαρτό εισόδημα, το οποίο αποκτούν ομογενείς ή Έλληνες μόνιμοι κάτοικοι του εξωτερικού, από ιδιοκατοίκηση μιας μόνο κατοικίας που βρίσκεται στην Ελλάδα. Η παράγραφος αυτή αναπροσαρμόσθηκε με βάση τον καινούργιο νόμο που ψηφίσθηκε στη βουλή το 1997. Παρόμοια παρέμβαση με βάση των νέο νόμο έχουμε κάνει και σε κάποιες από τις παρακάτω παραγράφους του εδαφίου 3. Απόσπασμα του νέου νόμου και των αλλαγών που επέφερε στα αφορολόγητα ποσά παραθέτουμε όσο το δυνατόν περιεκτικά στο τέλος κεφαλαίου αυτού.

3. Απαλλάσσονται από το εισόδημα από κινητές αξίες:

α) Οι τόκοι οποιασδήποτε μορφής κατάθεσης σε τράπεζες που είναι στην Ελλάδα ή το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, εφόσον το ποσό αυτής είναι σε ξένο νόμισμα.

β) Οι τόκοι εκούσιων καταθέσεων όψεως ή ταμιευτηρίου στο Ταμείο Παρακαταθηκών και δανείων, εφόσον το ποσό αυτών είναι σε ξένο νόμισμα.

γ) Οι τόκοι καταθέσεων στεγαστικού ταμιευτηρίου, εφόσον το προϊόν τους χρησιμοποιείται αποκλειστικώς για την εξασφάλιση στεγαστικών δανείων.

δ) Οι τόκοι καταθέσεων σε δραχμές μετατρέψιμες σε συνάλλαγμα, στις οποίες όμως δεν περιλαμβάνονται οι τόκοι των καταθέσεων ή ομολόγων ή ομολογιακών δανείων με ρήτρα ξένου νομίσματος

ε) Οι τόκοι από υποχρεωτικές καταθέσεις τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του ν.1667/1986 στην Τράπεζα της Ελλάδας, καθώς και οι τόκοι που προέρχονται από καταθέσεις του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στη Τράπεζα της Ελλάδος.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

στ) Οι τόκοι προθεσμιακών καταθέσεων, που έχουν συναφθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1990 και για το χρονικό διάστημα μέχρι την πρώτη ανανέωση τους μετά από αυτήν την ημερομηνία.

ζ) Οι τόκοι καταθέσεων σε δραχμές μη κατοίκων Ελλάδας.

η) Οι τόκοι εθνικών δανείων που εκδίδονται με έντοκα γραμμάτια ή ομολογίες, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.

θ) Οι τόκοι ενυπόθηκων δανείων αλλοδαπής, τα οποία παρέχονται από αλλοδαπούς με εγγραφή υποθήκης σε πλοία ελληνικής ιδιγένειας.

ι) Οι τόκοι ομολογιακών δανείων της Δημόσιας Επιχειρήσεως Ηλεκτρισμού και του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, εφόσον προβλέπεται η απαλλαγή από τον οικείο νόμο.

ια) Οι τόκοι των ομολογιακών δανείων που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σε δραχμές ή συνάλλαγμα, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

ιβ) Οι τόκοι ομολογιακών δανείων που εκδίδονται από δήμους και κοινότητες.

ιγ) Οι τόκοι των εκδιδόμενων ομολογιακών δανείων και η υπεραξία που τυχόν προκύπτει κατά την εξόφληση των ομολόγων με ρήτρα εξωτερικού συναλλάγματος ή ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας (ECU).

ιδ) Οι τόκοι των εντόκων τίτλων που εκδίδονται στην Ελλάδα, με τις εγκρίσεις που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία, από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως, τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως και την Ασιατική Τράπεζα Αναπτύξεως.

ιε) Τα μερίσματα από ιδρυτικούς τίτλους και μετοχές ημεδαπών ανώνυμων εταιριών που ασχολούνται με την εκμετάλλευση πλοίων των οποίων τα κέρδη υπόκεινται στον ειδικό φόρο πλοίων, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. Αν η ανώνυμη εταιρία παράλληλα με την εκμετάλλευση των πλοίων ασκεί και άλλες επιχειρήσεις τότε απαλλάσσεται από το φόρο πόσο μερίσματος ίσο με την εκμετάλλευση των πλοίων και του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων της εταιρίας.

4. Απαλλάσσονται από το εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις:

α) Τα κέρδη από την εκμετάλλευση πλοίων, τα οποία υπόκεινται στον ειδικό φόρο για τα πλοία, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

β) Τα κέρδη από τη λιανική πώληση καπνού ή από την άσκηση του επαγγέλματος του μικροπωλητή ή από την εκμετάλλευση περιπτέρου ή εκμετάλλευση καφενείου, κυλικείου, κουρείου κτλ. μέσα στα κτίρια και καταστήματα στα οποία στεγάζονται δημόσιες γενικά υπηρεσίες ή δημοτικές ή κοινοτικές και εκκλησιαστικές υπηρεσίες ή υπηρεσίες νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα οποία πραγματοποιούνται από αναπήρους και θύματα πολέμου στους οποίους χορηγήθηκε σχετική άδεια, εφόσον η εκμετάλλευση αυτών ενεργείται από τους ίδιους. Επίσης απαλλάσσεται το δικαίωμα που παίρνουν τα πρόσωπα αυτά από την παραχώρηση της εκμετάλλευσης του περιπτέρου, καφενείου κτλ. σε τρίτους.

5. Απαλλάσσονται από το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες:

α) Οι συντάξεις και κάθε είδους περιτάλξεις, οι οποίες παρέχονται σε αναπήρους πολέμου και θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου ως και σε ανάπηρους και θύματα ειρηνικής περιόδου στρατιωτικούς γενικά που έπαθαν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους προδήλως, αναμφισβήτητα και εξαιτίας αυτής.

β) Τα έξοδα παράστασης που παρέχονται στους νομάρχες μέχρι ποσό ίσο με τα δύο τρίτα (2/3) των ετήσιων κύριων αποδοχών (μισθών) τους, καθώς και τα έξοδα παράστασης στο σύνολό τους που παρέχονται στους δημάρχους, αντιδημάρχους και προέδρους κοινοτήτων του Κράτους.

γ) Οι αποδοχές των κατωτέρων πληρωμάτων των εμπορικών πλοίων.

δ) Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου με βάση τα έτη υπηρεσίας τους στο Δημόσιο, κατά το ποσό της αναπηρικής σύνταξης την οποία θα ελάμβανε ο δικαιούχος αν δεν είχε παραιτηθεί από το δικαίωμα λήψης της. Η διάταξη αυτής της περίπτωσης εφαρμόζεται ανάλογα και στις συντάξεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου.

ε) Το εξωιδρυματικό επίδομα, καθώς και το ποσό με το οποίο προσαυξάνεται η σύνταξη των ατόμων, που ευρίσκονται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση άλλων προσώπων (απόλυτος αναπηρία), τα οποία καταβάλλονται στους δικαιούχους από το δημόσιο ή άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

στ) Τα ειδικά επιδόματα επικίνδυνης εργασίας: πτητικό, καταδυτικό, ναρκαλιείας, αλεξιπτωτιστών, δυτών και υποβρύχιων καταστροφών, που καταβάλλονται σε αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας, της πυροσβεστικής υπηρεσίας και του λιμενικού σώματος, καθώς και το επίδομα ναρκαλιείας που καταβάλλεται σε ιδιώτες οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες ναρκαλιείας με οποιαδήποτε σχέση στα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας. Επίσης, τα επιδόματα επικίνδυνης εργασίας που καταβάλλονται στους δικαιούχους με βάση την παράγραφο 5 του άρθρου 14 του ν. 1505/1984 (ΦΕΚ Α' 194) καθώς και την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του ν. 1711/1987 (ΦΕΚ Α' 109).

ζ) Η σύνταξη, που καταβάλλεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 63 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ Α' 101).

η) Το στεγαστικό επίδομα που καταβάλλεται στους δικαιούχους με βάση τις διατάξεις της περιπτώσεως στ' του άρθρου 10 του ν. 1284/1982 (ΦΕΚ Α' 114) και των παραγράφων 19 και 44 του άρθρου 11 του ν. 1881/1990 (ΦΕΚ Α' 42).

θ) Οι μισθοί, συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε πρόσωπα που είναι ολικώς τυφλοί, καθώς και σε πρόσωπα που παρουσιάζουν βαριές κινητικές αναπηρίες, που υπερβαίνει σε ποσοστό το ογδόντα τοις εκατό (80%).

6. Επίσης απαλλάσσονται από το φόρο:

α) Οι αμοιβές, που καταβάλλονται από το Ελληνικό Δημόσιο, τους δήμους και τις κοινότητες του Κράτους, τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, τον Οργανισμό Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, καθώς και το σύλλογο "Οι φίλοι της μουσικής" σε ξένα καλλιτεχνικά συγκροτήματα ή μεμονωμένους καλλιτέχνες ξένων χωρών, για τη συμμετοχή τους σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

β) Τα χρηματικά βραβεία που καταβάλλονται από το Δημόσιο ή την Ακαδημία Αθηνών, για τη βράβευση επιστημονικών, καλλιτεχνικών και πνευματικών γενικά επιδόσεων, καθώς και αυτά που απονέμονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αφού προκηρυχθεί νόμιμα σχετικός δημόσιος διαγωνισμός.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

γ) Τα ποσά των υποτροφιών που καταβάλλονται σε όσους νόμιμα έλαβαν την υποτροφία από το Δημόσιο ή από τα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου ή από τα ιδρύματα και από περιουσίες του αν.Ν. 2039/1939 (ΦΚΕ Α' 455). Εφόσον από αυτά αποδεδειγμένα επιδιώκονται σκοποί εθνωφελείς ή θρησκευτικοί ή φιλανθρωπικοί ή εκπαιδευτικοί ή καλλιτεχνικοί ή κοινωφελείς, ως και τα ποσά των υποτροφιών που παρέχονται σε Έλληνες υποτρόφους από ξένα κράτη ή αλλοδαπά ιδρύματα και οργανισμούς.

Πρόσωπα που θεωρείται ότι βαρύνουν τον φορολογούμενο

Από τον κύκλο των προσώπων που εμπíπτουν στην, κοινή αντίληψη, οικογένεια φορολογουμένου, ο νομοθέτης επιλέγει ορισμένα, τα οποία αξιολογεί και θεωρεί ότι αυτά επηρεάζουν τη φοροδοτική ικανότητα του υπόχρεου.

Έτσι σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου 2238/94 τα πρόσωπα αυτά είναι τα εξής:

α) Ο ή η σύζυγος, εφόσον δεν έχει αποκτήσει φορολογούμενο εισόδημα.

β) Τα ανήλικα ανύπαντρα τέκνα του, δηλαδή τα παιδιά του που δεν έχουν υπερβεί την ηλικία των 18 ετών.

γ) Από τα ενήλικα ανύπαντρα τέκνα του

-εκείνα που **σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές** ή σχολεία του εσωτερικού ή του εξωτερικού, εφόσον δεν έχουν υπερβεί την ηλικία των 25 ετών,

-εκείνα που **υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία**, ανεξάρτητα από την ηλικία τους,

-εκείνα που **παρουσιάζουν αναπηρία, ποσοστό από 67% και πάνω**, από φυσική αναπηρία, διανοητική καθυστέρηση ή γυχική πάθηση, ανεξάρτητα από την ηλικία τους.

δ) Από τα ενήλικα τέκνα του φορολογουμένου, λαμβάνονται επίσης υπόψη, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, εκείνα που είναι **διαζευγμένα ή διατελούν σε κατάσταση χρείας**, εφόσον αυτά παρουσιάζουν **αναπηρία, σε ποσοστό 67% και πάνω**, από φυσική αναπηρία διανοητική καθυστέρηση ή γυχική πάθηση.

ε) Οι ανιόντες (γονείς κ.λπ) και των δύο συζύγων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

στ) Οι αδερφοί και οι αδερφές και των δύο συζύγων που είναι άγαμοι ή διαζευγμένοι ή διατελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία σε ποσοστό από 67% και πάνω από διανοητική καθυστέρηση μη φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση.

ζ) Οι **ορφανοί από πατέρα και μητέρα**, συγγενείς μέχρι τον τρίτο βαθμό και των δύο συζύγων, εφόσον δεν έχουν υπερβεί την ηλικία των 18 ετών.

Τα πρόσωπα που αναφέρονται στις πιο πάνω β' έως και ζ' περιπτώσεις λαμβάνονται υπόψη ως πρόσωπα που προστατεύονται (βαρύνουν) από το φορολογούμενο εφόσον

- συνοικούν (διημερεύουν και διανυκτερεύουν) με αυτόν.

- δεν έχουν αποκτήσει εισόδημα ή αν απέκτησαν φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο εισόδημα, αυτό δεν υπερβαίνει τις 300.000 δραχμές ή τις 600.000 δραχμές, όταν πρόκειται για πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία με ποσοστό από 67% και πάνω, από φυσική αναπηρία νοητική καθυστέρηση ή ψυχική πάθηση.

Σημειώνεται ότι αν πρόσωπο που βαρύνει το φορολογούμενο έχει αποκτήσει καθαρό εισόδημα (φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο) κάτω από τα ποσά των 300.000 ή 600.000 - κατά περίπτωση - έχει εντούτοις υποχρέωση να υποβάλει ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος (π.χ. απέκτησε ακαθάριστο εισόδημα από ακίνητα πάνω από 50.000 δρχ.) τότε το πρόσωπο αυτό εξακολουθεί να θεωρείται ότι βαρύνει το φορολογούμενο, εφόσον συνοικεί με αυτόν και δεν έχει δημιουργήσει δική του οικογένεια.

Έκπτωση δαπανών από το συνολικό εισόδημα

Με το ν. 2065/1992 καταργήθηκε η μέθοδος υπολογισμού του φόρου που είχε εισαχθεί με το ν.1828/1989, δηλαδή καταργήθηκαν τα αφορολόγητα ποσά (προσωπικά, οικογενειακά κατηγοριών εισοδήματος) τα οποία αναγνωρίζονταν κατά τον υπολογισμό του φόρου στο συνολικό εισόδημα του υπόχρεου.

Αυτό είχε ως συνέπεια το μετασχηματισμό ορισμένων από αυτά τα αφορολόγητα ποσά σε εκπεστέα ποσά δαπανών (ακέραιο ποσό ή ποσοστό τους) αλλά και την κατάργηση σημαντικού αριθμού από τις δαπάνες που αναγνωρίζονταν προηγουμένως, με τη συγχώνευση τους στο πρώτο ως κλιμάκιο της φορολογικής κλίμακας που έχει μηδενικό συντελεστή (αφορολόγητο 1.000.000 δρχ.)

Οι δαπάνες αυτές κατά περίπτωση είναι οι ακόλουθες:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1.Ενοίκιο κύριας κατοικίας του φορολογούμενου και διαμονής των τέκνων του που σπουδάζουν

Η δαπάνη στην οποία υποβάλλεται ο φορολογούμενος για τη μίσθωση κύριας κατοικίας ή κατοικία, για τα παιδιά του που σπουδάζουν, υπολογιζόμενη ως εξής:

α. Ενοίκιο κύριας κατοικίας

Ποσοστό 30% της δαπάνης που καταβάλλεται για ενοίκιο της κύριας οικογενειακής κατοικίας του φορολογούμενου, μέχρι το 15% του εισοδήματος που δηλώνεται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση του και πάντως όχι πάνω από 240.000.

Δεν δικαιούνται την έκπτωση αυτής της δαπάνης όσοι παίρνουν στεγαστικό επίδομα, ανεξάρτητα από το αν αυτό φορολογείται ή απαλλάσσεται από το φόρο.

β.Ενοίκιο δευτερεύουσας κατοικίας

Ποσοστό 30% της δαπάνης που καταβάλλεται για ενοίκιο δευτερεύουσας κατοικίας, για την ικανοποίηση των στεγαστικών αναγκών των παιδιών του φορολογούμενου που σπουδάζουν σε αναγνωρισμένα σχολεία ή σχολές του εξωτερικού, μέχρι το 10% του εισοδήματος που δηλώνεται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωσή του και πάντως όχι πάνω από 120.000 δρχ., για όλα τα παιδιά που τον βαρύνουν, εφόσον οι ενοικιαζόμενες κατοικίες βρίσκονται στην πόλη ή το χωριό που έχει την έδρα της η σχολή ή το σχολείο που φοιτούν τα παιδιά.

Αυτό το αφορολόγητο πόσο λαμβάνεται υπόψη εφόσον ο φορολογούμενος ή τα παιδιά του δεν έχουν άλλη ιδιοκτήτη ή ενοικιαζόμενη κατοικία στις υπόψη περιοχές.

Η περιοχή της τέως Διοίκησης Πρωτεύουσας λαμβάνεται ως μια πόλη. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση των πιο πάνω αφορολόγητων ποσών αποτελεί η αναγραφή του αριθμού φορολογικού μητρώου στην οικεία ένδειξη του εντύπου της ετήσιας φορολογικής δήλωσης εισοδήματος.

Για να αναγνωριστεί η δαπάνη για ενοίκιο κύριας και δευτερεύουσας κατοικίας πρέπει να γραφεί στη δήλωση του ενοικιαστή ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή ταυτότητας του β εκμισθωτή.

2. Ασφάλιστρα ζωής ή θανάτου κ.τ.λ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η δαπάνη που καταβάλλει ο φορολογούμενος για ασφάλιστρα, με βάση την οικεία σύμβαση ασφάλισης με την οποία καλύπτονται κίνδυνοι

- α) ζωής
- β) προσωπικών ατυχημάτων
- γ) ασθένειας

Στις συμβάσεις αυτές ο φορολογούμενος είναι ο συμβαλλόμενος, για την ασφάλισή του ή για την ασφάλιση του άλλου συζύγου ή των παιδιών που τον βαρύνουν.

Το ποσό αυτής της δαπάνης δεν μπορεί να υπερβεί τα 4% του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος που δηλώνεται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση του υπόχρεου και για ποσό δαπάνης μέχρι 200.000 δρχ. Και για τους δύο συζύγους.

3. Δίδακτρα για φροντιστήρια εκπαιδευτικών μαθημάτων κ.τλ.

Ποσό 40% της ετήσιας δαπάνης που καταβάλλεται από τον ίδιο το φορολογούμενο, για αυτόν τον ίδιο και κάθε ένα παιδί που τον βαρύνει, για δίδακτρα ιδιαίτερων φροντιστηριακών μαθημάτων οποιασδήποτε εκπαιδευτικής βαθμίδας που γίνονται στο σπίτι ή έξω από το σπίτι, καθώς και φροντιστηρίων ξένων γλωσσών.

Το ποσό αυτής της δαπάνης δεν μπορεί να υπερβεί τις 150.000 δρχ. Για κάθε ένα δικαιούχο (φορολογούμενο, παιδιά που τον βαρύνουν).

4. Υποχρεωτικές ασφαλιστικές εισφορές

Το ποσό των ασφαλιστρών που καταβάλλονται υποχρεωτικά από το φορολογούμενο σε ταμεία ασφάλισής του, εφόσον η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από το νόμο.

Επίσης, οι εισφορές που καταβάλλονται από το φορολογούμενο στις περιπτώσεις αυτασφάλισης (προαιρετικής ασφάλισης) σε ταμεία που έχουν συσταθεί με το νόμο.

5. Δαπάνες ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η δαπάνη που καταβάλλει ο φορολογούμενος για ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη τόσο αυτού του ίδιου, όσο και των λοιπών προσώπων που συνοικούν με τον φορολογούμενο και τον βαρύνουν (σύζυγος χωρίς εισόδημα, τέκνα, ανιόντες κ.τλ.).

Ο νομοθέτης καθορίζει, περιοριστικός, την έκταση αυτής της κατηγορίας δαπανών. Σε αυτήν περιλαμβάνονται μόνον οι ακόλουθες δαπάνες:

αα. Οι αμοιβές για ιατρικές επισκέψεις και εξετάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι ακτινολογικές και οι μικροβιολογικές εξετάσεις, καθώς και οι δαπάνες για οδοντοθεραπεία και οδοντοπροσθετική.

ββ. Τα νοσήλια που καταβάλλονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές κλινικές, στα οποία περιλαμβάνεται και η δαπάνη για φαρμακευτική περίθαλψη στο νοσοκομείο ή στην κλινική. Επίσης, τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης των ανύπαντρων ή διαζευγμένων ή που τελούν σε κατάσταση χρείας τέκνων του υπόχρεου, εφόσον το εισόδημα τους δεν υπερβαίνει τις 350.000 δρχ. Και αυτά πάσχουν από ανίατο νόσημα.

Με τις ίδιες προϋποθέσεις η δαπάνη για την περίθαλψη με οποιαδήποτε τρόπο των τυφλών, κωφαλάλων ή διανοητικά καθυστερημένων τέκνων του φορολογούμενου, καθώς και η δαπάνη αυτών για δίδατρα ή τροφεία που καταβάλλεται για αυτά τα τέκνα σε ειδικές για την πάθηση τους σχολές ή θεραπευτήρια.

γγ. Οι αμοιβές που καταβάλλονται σε νοσοκόμο, για την παροχή υπηρεσιών σε ασθενή, κατά την νοσηλεία του σε νοσοκομείο ή κλινική ή στο σπίτι.

δδ. Η δαπάνη για την αντικατάσταση μελών του σώματος με τεχνητά μέλη, καθώς και η δαπάνη για αγορά ή τοποθέτηση στο σώμα του ασθενή οργάνων, τα οποία είναι αναγκαία για φυσιολογική λειτουργία του ανδρώπινου οργανισμού (βηματοδότης, γυαλιά όραση κ.λπ.)

εε. Ποσό ίσο με το 50% της δαπάνης που καταβάλλεται σε επιχειρήσεις περίθαλψης ηλικιωμένων προσώπων καθώς και προσώπων που πάσχουν από κινητική αναπηρία.

Σημειώνεται ότι από το οικονομικό έτος 1995 (χρήση 1994) το **ακάλυπτο** ποσό των πιο πάνω δαπανών μπορεί να μεταφέρεται στα επόμενα **δύο (2) οικονομικά έτη**.

6. Δωρεές - χορηγίες

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μετά από συνεχείς μεταβολές των οικείων διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας, λόγω κακής εφαρμογής αυτών των διατάξεων σε πολλές περιπτώσεις, φαίνεται ότι σταθεροποιήθηκε το ακόλουθο καθεστώς.

α. Δωρεές ακινήτων, χρηματικών ποσών

Η αξία των ακινήτων μεταβιβάζονται, καθώς και τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από το φορολογούμενο λόγω δωρεάς

- στο Δημόσιο
- στους δήμους και τις κοινότητες του κράτους
- στους δήμους και τις κοινότητες του κράτους
- στους ιερούς ναούς
- στις ιερές μονές του Αγίου Όρους
- στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- στα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα
- στα νοσοκομεία, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, τα οποία επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό
- στο Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων.

Η αξία των ακινήτων καθορίζεται με βάση τις προκαθορισμένες τιμές ακινήτων (άρθρο 41 του ν. 1249/1982) ή αν το δωρούμενο ακίνητο βρίσκεται εκτός από αυτές τις περιοχές, με βάση την αξία που καθορίζεται από την αρμόδια φορολογική αρχή.

β) Δωρεές χρηματικών ποσών

Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται λόγω δωρεές

- στα κοινωφελή ιδρύματα
- στα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κερδοσκοπικού χαρακτήρα σωματεία που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης και χορηγούν υποτροφίες
- στα ημεδαπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου
- στα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται με την δωρεά, τα οποία επιδιώκουν σκοπούς κοινωφελείς

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- σε αθλητικό σωματείο που έχει νόμιμα συσταθεί και είναι αναγνωρισμένο από τη Γ.Γ. Αθλητισμού εφόσον οι δωρεές αυτές προορίζονται για την καλλιέργεια και ανάπτυξη των ερασιτεχνικών τους τμημάτων.

Στις πιο πάνω α' και β' περιπτώσεις αν το ποσό της δωρεάς υπερβαίνει το συνολικό ετήσιο πραγματικό εισόδημα του δωρητή, το υπόλοιπό που απομένει μεταφέρεται διαδοχικώς στα επόμενα δύο (2) οικονομικά έτη κατά το ποσό που απομένει κάθε φορά, αθροιζόμενο με τα χρηματικά ποσά άλλων δωρεών που, τυχόν, έγιναν από το δωρητή σε ανάλογες περιπτώσεις τα οικονομικά έτη αυτά.

γ) Δωρεές ασθενοφόρων οχημάτων - ιατρικών μηχανημάτων

Η αξία των ασθενοφόρων οχημάτων και των ιατρικών μηχανημάτων που δωρίζονται σε νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, εφόσον επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

δ) χορηγίες

Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από το φορολογούμενο μέχρι το 15% του συνολικού φορολογούμενου εισοδήματός του, λόγω χορηγίας προς τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που νόμιμα υφίστανται ή συνιστώνται, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς. Πολιτιστικοί σκοποί είναι ιδίως η καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου της ζωγραφικής της γλυπτικής και των τεχνών γενικότερα, καθώς και η ίδρυση, επέκταση και συντήρηση των αναγνωρισμένων ιδιωτικών μουσείων, όπως τέχνης φυσικής ιστορίας, εθνολογικών και λαογραφικών.

Με κοινές αποφάσεις των υπουργών Οικονομικών και πολιτισμού έχουν αναγνωρισθεί ως νομικά πρόσωπα που εκπληρώνουν πολιτιστικούς σκοπούς τα ακόλουθα:

- Οργανισμός Μεγάρου
- Ο Όμιλος ενίσχυσης πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- Η εταιρία Μακεδόνικων Σπουδών.
- Το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.
- Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή.
- Το ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών.
- Το Λύκειο Ελληνίδων.
- Το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου.
- Οι Φίλοι της Μουσικής.

Παρακατάθεση χρηματικών ποσών των Δωρεών-Χορηγιών. Όρια αφορολόγητων ποσών

Όταν τα ποσά των δωρεών της πιο πάνω β περίπτωσης, καθώς και των χορηγιών της δ' περίπτωσης υπερβαίνουν τις 80.000 δρχ. ετησίως, λαμβάνονται υπόψη μόνον εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου που έχει ανοιχθεί για το σκοπό αυτό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή σε τράπεζα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα. Όσον αφορά τις δωρεές σε αθλητικά σωματεία, αναγνωρίζονται εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του σωματείου, που έχει ανοιχτεί στην Γ.Γ.Α. Ειδικώς τα ποσά των δωρεών σε αθλητικά σωματεία πρέπει να παρακαταδέονται σε λογαριασμό του σωματείου, στο Ταμείο παρακαταθηκών ποσό. Επίσης ορισμένα δικαιολογητικά που ορίζονται στο νόμο.

Τα χρηματικά ποσά των πιο πάνω δωρεών και χορηγιών, δεν πρέπει να έχουν εκπέσει με βάση άλλη διάταξη (άρθρο 19 παρ 1 ν 2238/94), τότε το αφορολόγητο ποσό με βάση τις δωρεές και χορηγίες των πιο πάνω δ' και 'ε περιπτώσεων δεν μπορεί να υπερβεί το 10% του φορολογούμενου εισοδήματος, που προσδιορίστηκε με βάση την ετήσια συνολική δαπάνη του υπόχρεου.

7. Τόκοι δανείων - χρεών - προκαταβολών

Το ποσό των δεδουλευμένων (ληξιπρόθεσμων και απαιτητών) τόκων, που καταβάλλονται από το φορολογούμενο για :

α) Προκαταβολές που χορηγήθηκαν από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας Στρατού κ.λπ. σύμφωνα με το νόμο ν. Δ. 398/1974 (άρθρο 18), για την απόκτηση πρώτης κατοικίας.

β) Στεγαστικό δάνεια για την απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγήθηκαν στον φορολογούμενο από Τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από το φορολογούμενο και είναι ασφαλισμένα με υποθήκη ή προσημείωση που είναι γραμμένες σε ακίνητό του ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αν συναφθεί νέο δάνειο για την εξόφληση του παλαιού στεγαστικού δανείου, αφαιρούνται οι δεδουλευμένοι τόκοι του νέου δανείου που αντιστοιχούν στο τμήμα του που διατέθηκε για την εξόφληση του ανεξόφλητου υπόλοιπου του παλαιού στεγαστικού δανείου και για το χρονικό διάστημα που υπολείπεται από τη λήξη του νέου δανείου μέχρι τη λήξη του παλαιού όμοιου.

Γ) Στεγαστικά δάνεια για την απόκτηση πρώτης κατοικίας, τα οποία χορηγήθηκαν στο φορολογούμενο από τράπεζες, το ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς, εφόσον οφείλονται από το φορολογούμενο και έχουν συναφθεί και το ποσό τους θα χρησιμοποιηθεί για την αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή παραδοσιακοί οικισμοί.

Ε) Χρέη προς το δημόσιο από φόρο κληρονομιάς, δωρεάς ή γονικής παροχής. Το ποσό των τόκων αυτής της περίπτωσης δεν μπορεί να υπερβεί το 25% του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος του υπόχρεου, το οποίο δηλώνεται με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση του.

9. Οικογενειακές δαπάνες

Εκτός από τις δαπάνες που ορίζονται στις προηγούμενες περιπτώσεις από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου αφαιρείται ποσοστό 30% του συνολικού ποσού των **οικογενειακών δαπανών**, στις οποίες υποβάλλεται ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα τέκνα τους που συνοικούν με αυτούς και τους βαρύνουν, **για αγορά αγαθών και υπηρεσίες γενικώς.**

Από τις δαπάνες αυτές εξαιρούνται:

α) Για την επισκευή, συντήρηση ακινήτων για τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται για την κάλυψη των ακινήτων από το κίνδυνο πυρκαγιάς ή σεισμού κ.τ.λ., για την αμοιβή δικηγόρου σε δίκες απόδοσης του μισθίου ή αναπροσαρμογής του μισθώματος.

β) Που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης (άρθρο 17 ν. 2238/1994) με βάση τα ποσά που καταβάλλονται για την αγορά αυτοκινήτων σκαφών αναυχή κ.τ.λ.

γ) Που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες περιπτώσεις (1 ως 8) περιπτώσεις.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

δ) Δαπάνες για αγορά τροφίμων και ποτών γενικώς, εκτός αν αυτά καταναλώνονται επιτόπιος, καθώς και καυσίμων.

ε) Δαπάνες για ύδρευση, αποχέτευση, συγκοινωνίες, φωταέριο, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, ασφάλιστρα και τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, καθώς και για δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία.

Το ποσό που αφαιρείται συνολικά και για τους δύο συζύγους δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 300.000 δραχμών. Το ποσό αυτό μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του φορολογούμενου εισοδήματος με τις γενικές διατάξεις εισοδήματος του καθενός, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωσή τους. Από αυτή τη διατύπωση και για την απλούστευση των υπολογισμών της συνολικής οφειλής του υπόχρεου, στο οικείο εκκαθαριστικό σημείωμα το ποσό αυτής της δαπάνης έχει μετασχηματισθεί σε ποσό μείωσης του φόρου της κλίμακας (TAX CREDIT).

Για τη διενέργεια της έκπτωσης αυτής πρέπει το συνολικό ποσό των δαπανών, που καταβλήθηκε για αγαθά και υπηρεσίες, να αναγράφεται στην αρχική εμπρόθεσμη δήλωση εισοδήματος και να συνυποβάλλονται με αυτή τα πρωτότυπα των νόμιμων δικαιολογητικών, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Αποδείξεις λιανικής πώλησης αξίας άνω των 10.000 δραχμών γίνονται δείκτες για την αναγνώριση της έκπτωσης της δαπάνης που αντιπροσωπεύουν, μόνον εάν αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του αγοραστή φορολογούμενου και τίθεται η σφραγίδα του πωλητή.

Δαπάνες αυτής της παραγράφου που γίνονται στη αλλοδαπή δεν αφαιρούνται.

10. Έκτακτες εισφορές

Από το συνολικό εισόδημα αφαιρούνται επίσης οι έκτακτες εισφορές που έχουν επιβληθεί με διαφόρους νόμους, εφόσον αυτό προβλέπεται ρητώς από τις οικείες διατάξεις του νόμου που επέβαλε την εισφορά και κατά το ποσό (ακέραιο ή τμήμα) που κάθε φορά προβλέπεται ειδικώς, π.χ παρ. 1 άρθρου 11 του ν. 1870/1989.

11. Εισφορά ΟΓΑ

Από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου αφαιρείται η εισφορά υπέρ ΟΓΑ, η οποία όπως είναι γνωστό υπολογίζεται στο ποσό του φόρου που αναλογεί στις αμοιβές των αξιωματικών του Εμπορικού Ναυτικού και του ιπτάμενου προσωπικού της Πολιτικής Αεροπορίας, όταν όμως ο φόρος στο εισόδημα αυτών των δικαιούχων υπολογίζεται με τις γενικές διατάξεις.

12. Δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά για ανάπηρους

Εκτός από τα πιο πάνω ποσά δαπανών, τα οποία αφαιρούνται με την προ-σκόμιση των οικείων παραστατικών - αποδεικτικών των δαπανών παρέχεται έκ-πτωση, ως δαπάνη χωρίς δικαιολογητικά, ποσού 500.000 δρχ. Για τον ίδιο το φορολογούμενο και για κάθε ένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, εφόσον

α) παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω από νοτική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή γυχική πάθηση, με βάση τη γνωμάτευση της οικείας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής, που εδρεύει σε κάθε νομό. Δε λαμβάνεται υπόψη επαγ-γελματική ή ασφαλιστική αναπηρία,

β) είναι τυφλοί που είναι γραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών, που τηρείται στην οικεία νομαρχία,

γ) είναι νεφροπαθείς που τελούν υπό αιμοκάθαρση ή πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις αίματος,

δ) είναι ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες, οι οποίοι με την ιδιότητα του ανα-πήρου παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, καθώς και θύματα πολέμου, ανεξάρτητα από το ποσοστό της αναπηρίας τους ως εξής:

δα) Ανάπηροι αξιωματικοί ή οπλίτες που συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο Ταμείο για την αιτία αυτή, ανεξάρτητα αν η αναπηρία προήρθε από πολεμική αιτία σε ειρηνική περίοδο.

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται και οι αξιωματικοί που έχουν τεθεί σε "αποδοχές" και όχι "σύνταξης".

δβ) Αξιωματικοί που τελούν σε κατάσταση υπηρεσίας γραφείου λόγω πολεμι-κού τραύματος ή νοσήματος.

δγ) Θύματα πολέμου, που συνταξιοδοτούνται από πολεμική αιτία. Με τα θύματα πολέμου εξομοιώνονται και οι αξιωματικοί και οπλίτες που έπαθαν σε διαταγμένη υπηρεσία σε ειρηνική περίοδο.

δδ) Μέλη οικογένειας αξιωματικού που έπαθε στο πόλεμο και ο οποίος το λόγο αυτό τέθηκε σε διαθεσιμότητα ή αποστρατεία και μεταγενέστερα απεβίωσε και παίρνουν πολεμική σύνταξη. Επίσης, μέλη οικογένειας ανάπηρου οπλίτου που απεβίωσε και παίρνουν πολεμική σύνταξη.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

δε) Θύματα από τον άμαχο πληθυσμό που συνταξιοδοτούνται λόγω πολεμικής αιτίας.

δστ) Ανάπηροι στρατιωτικοί συνταξιούχοι που δικαιούνται αναπηρική σύνταξη και δεν την παίρνουν γιατί διορίστηκαν σε έμμισθη θέση και παίρνουν μισθό.

δζ) Στρατιωτικοί συνταξιούχοι που δικαιούνται αναπηρική σύνταξη και παραιτήθηκαν από αυτή γιατί επέλεξαν τη σύνταξη με βάση τα χρόνια της υπηρεσίας.

δη) Αξιωματικοί ή οπλίτες των Σωμάτων Ασφαλείας που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του 1579/1950 και ν.δ. 330/1947.

ε) παίρνουν σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφύλιου πολέμου, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 1543/1985 και 1863/1985, όπως τροποποιήθηκαν με το ν. 1976/1991.

13. Υπολογισμός των αφαιρούμενων δαπανών για τους εγγάμους

Οι δαπάνες των παραγράφων 1 (προσωπικές δαπάνες) και 2 πρόσθετο ποσό δαπάνης των προσώπων που παρουσιάζουν αναπηρία, (τουλάχιστον 67%) του ίδιου άρθρου 8, που αφορούν τη σύζυγο η οποία έχει εισόδημα, για τα τέκνα της από προηγούμενο γάμο, για τα χωρίς γάμο, τέκνα της, για τους ανιόντες αυτής, για τους αδελφούς της και τις αδελφές της που είναι άγαμοι ή διαζευγμένοι ή τελούν σε κατάσταση χηρείας, εφόσον παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία καθώς και για τους ανήλικους ορφανούς από πατέρα και μητέρα συγγενείς της μέχρι τον δεύτερο βαθμό, αφαιρούνται από το δικό της εισόδημα.

14. Τρόπος υπολογισμού αφορολόγητων ποσών μεταξύ των συζύγων

Αν οι σύζυγοι υποχρεούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ίδιου νομοθετήματος, να υποβάλουν κοινή δήλωση και όταν λόγω θανάτου του ενός από τους συζύγους δεν έχει φορολογούμενο εισόδημα η αυτό είναι κατώτερο από άθροισμα των δαπανών που αφορούν τις δαπάνες της παραγράφου 1 (προσωπικές δαπάνες) του άρθρου 8, το άθροισμα των δαπανών αυτών ή η διαφορά προκύπτει δεν προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου.

Εξαιρετικά, σε αυτές τις περιπτώσεις, η δαπάνη που αφορά τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του ενός συζύγου και των λοιπών προσώπων που συνοικούν μαζί του και τον βαρύνουν, προστίθενται στις δαπάνες του άλλου συζύγου για να αφαιρεθούν από συνολικό του εισόδημα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Όταν ο ένας από τους συζύγους δεν έχει εισόδημα φορολογούμενο ή αυτό που έχει είναι κατώτερο από τη δαπάνη για νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη που αφορούν αυτόν προσωπικά και τα πρόσωπα που τον βαρύνουν, καθώς και οι οικογενειακές δαπάνες που τον αφορούν, τότε ολόκληρο το ποσό αυτών των δαπανών ή η διαφορά προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου.

Επίσης, με τις ίδιες διατάξεις ορίζεται ότι, όταν το συνολικό ποσό των δαπανών του ενός συζύγου είναι ανώτερο από το φορολογούμενο εισόδημα του τότε η διαφορά που προκύπτει και **μέχρι το άθροισμα εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των οικογενειακών δαπανών, καθώς και του εφάπαξ εκπιπόμενου ποσού δαπάνης λόγω αναπηρίας**, προστίθεται με τα ποσά δαπανών του άλλου συζύγου, για να αφαιρεθούν από το συνολικό εισόδημα του.

15. Ειδική περίπτωση υπολογισμού δαπανών για τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων.

Το ποσό για έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης (βλέπε άρθρο 8 παρ.6), των προσώπων που αναφέρονται στη παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου, τα οποία αν και συνοικούν με το φορολογούμενο και παρουσιάζουν αναπηρία 67% και πάνω (από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία ή γυχική πάθηση), εν τούτοις δε θεωρούνται ότι τον βαρύνουν (επειδή έχουν συνολικό ετήσιο πραγματικό εισόδημα πάνω από 600.000 δρχ.), λαμβάνεται υπόψη κατά το ποσό που αυτά τα έξοδα υπερβαίνουν το πραγματικό φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο ετήσιο καθαρό εισόδημα του. Η διαφορά αυτή προστίθεται με τις άλλες δαπάνες του φορολογουμένου τον οποίο βαρύνουν. Αν αυτός δεν έχει εισόδημα ή αν το εισόδημα του είναι κατώτερο από το άθροισμα των δαπανών που αναφέρονται στις παρ. 6 και 7 του άρθρου 8 το ποσό αυτό προστίθεται στις δαπάνες του άλλου συζύγου.

Διευκρινίζεται ότι, αν συντρέχει περίπτωση, εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 15-19 του ν. 2238/1994. (Τεκμήρια δαπάνης) τότε ως συνολικό εισόδημα του του εισοδήματος που προκύπτει μετά την προσθήκη του ποσού της διαφοράς δαπάνης.

Προϋποθέσεις για να ληφθούν υπόψη τα ποσά αυτής της δαπάνης:

Τα πρόσωπα για τα οποία έγινε η δαπάνη πρέπει να συνοικούν με το φορολογούμενο πριν εισαχθεί στο νοσοκομείο ή στην κλινική και αν διατηρεί δική του ξεχωριστή από το φορολογούμενο κατοικία.

Να έχουν αναπηρία 67% και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Να μην επαρκεί το πραγματικό τους εισόδημα για να καλύψει τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψής τους. Αν ο φορολογούμενος αυτός δεν έχει εισόδημα ή αν το εισόδημα που έχει είναι κατώτερο από το άθροισμα των δαπανών μεταφέρεται για να εκπέσει από το εισόδημα του άλλου συζύγου η διαφορά, σε περίπτωση που το εισόδημα του φορολογούμενου μετά την αφαίρεση του αθροίσματος των δαπανών των παρ. 1 και 2 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 καλύπτει μέρος του πιο πάνω ποσού.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι:

α. Βεβαίωση του νόμου 1599/1986 από την οποία θα πρέπει να προκύπτει:

σα. Ότι το πρόσωπο για το οποίο έγινε η δαπάνη συγκατοικεί με το φορολογούμενο,

αβ. Ότι αυτός έχει ή δεν έχει υποχρέωση για υποβολή δικής του δήλωσης φορολογίας εισοδήματος (σε καταφατική περίπτωση θα συνυποβάλλεται θεωρημένο αντίγραφο αυτής), καθώς και

αγ. για το ύψος του συνολικού ετησίου καθαρού πραγματικού εισοδήματος κατά πηγή προέλευσης και κατηγορία (φορολογούμενο/ απαλλασσόμενο).

β. Δικαιολογητικό αναπηρίας του συγκεκριμένου προσώπου 67% και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία.

γ. Δικαιολογητικά των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης.

16. Δαπάνες κατοίκων αλλοδαπής

Οι κάτοικοι αλλοδαπής που αποκτούν εισοδήματα από πηγή που βρίσκεται στην Ελλάδα δε δικαιούνται τις εκπτώσεις δαπανών που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8 του ν.2238/1994.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στο εξωτερικό, ανεξάρτητα αν το μισθό τους κατά συμφωνία τον καταβάλλει αλλοδαπό φυσικό ή νομικό πρόσωπο, θεωρούνται κάτοικοι Ελλάδος και δικαιούνται τα αφορολόγητα ποσά των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 8 του, ν.2238/1994. Το ίδιο ισχύει και για τους Έλληνες φοιτητές που απομακρύνονται παροδικά από την Ελλάδα λόγω σπουδών στην αλλοδαπή, εφόσον βεβαίως από άλλες ενέργειες τους, δεν προκύπτει βούληση να καταστήσουν την αλλοδαπή κέντρο των βιοτικών τους σχέσεων.

17. Δαπάνες σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς - επιδικίας - μεσεγγύησης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ως εκ της προσωπικής φύσης των δαπανών που αφαιρούνται από το συνολικό εισόδημα του υπόχρεου, δεν αναγνωρίζεται - με ρητή διάταξη του νόμου - αφαίρεση δαπανών εφόσον το εισόδημα αποκτάται σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς, επιδικίας ή μεσεγγύησης. Εύλογο πάντως εμφανίζεται το αίτημα για την αφαίρεση των δαπανών διαχειρίσεις ή νομίμου διεκδίκησης των περιουσιακών στοιχείων για τα οποία υφίσταται έννομο συμφέρον από τους ενδιαφερόμενους.

Μείωση φόρου (tax credit)

Για το φορολογούμενο, τον οποίο βαρύνουν (βλ. άρθρο 8) τέκνα, το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση την πιο πάνω κλίμακα, μειώνεται με ορισμένα σταθερά ποσά (tax credit), ως εξής:

Τακτικό ποσό μείωσης

Για το φορολογούμενο που είναι έγγαμος ή άγαμος ή χήρος ή διαζευγμένος στον οποίο έχει ανατεθεί επιμέλεια τέκνων, με τα ακόλουθα ποσά:

αα) είκοσι χιλιάδες (20.000) δραχμές για καθένα τέκνο του, όταν έχει μέχρι δύο τέκνα που τον βαρύνουν.

Αβ) τριάντα χιλιάδες (30.000) δραχμές για κάθε να τέκνο του, όταν έχει τρία τέκνα που τον βαρύνουν.

Αβ) σαράντα χιλιάδες, (40.000) δραχμές για καθένα τέκνο του, όταν έχει τέσσερα τέκνα και πάνω που τον βαρύνουν.

Πρόσθετο ποσό μείωσης (παραμεθορίων περιοχών)

Για το φορολογούμενο που αποκτά εισόδημα από μισθούς και από συντάξεις, ο οποίος παρέχει εξαρτημένη εργασία ή κατοικεί για εννέα (9) τουλάχιστον μήνες (μέσα στο έτος που απέκτησε το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες) στους νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Λέσβου, Χίου, Σάμου και Δωδεκανήσου καθώς και σε περιοχή των νομών Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών, και Δράνας, η οποία περιλαμβάνεται σε ζώνη βάθους είκοσι (20) χιλιομέτρων από τη μεθοριακή γραμμή, προβλέπεται πρόσθετη μείωση του φόρου δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών για κάθε παιδί που βαρύνει το φορολογούμενο.

Σημειώνεται ότι αν η κτηματική περιφέρεια μιας πόλης ή ενός χωριού βρίσκεται κατά ένα τμήμα μέσα στη ζώνη των 20 χιλιομέτρων από τη μεθοριακή γραμμή, τότε τη μείωση του φόρου δικαιούνται όλοι οι πιο πάνω μισθωτοί ή συνταξιούχοι που κατοικούν ή εργάζονται σε αυτή την πόλη ή το χωριό.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα πιο πάνω ποσά των μειώσεων αφαιρούνται από το φόρο που προκύπτει στο εισόδημα της εργαζόμενης ή της συνταξιούχου μητέρας των παιδιών, γιατί όπως είναι γνωστό τα παιδιά βαρύνουν το φορολογούμενο πατέρα τους (βλ. άρθρο 8).

Αν, τυχόν προκύπτει πιστωτικό υπόλοιπο, από την αφαίρεση των μειώσεων του φόρου (TAX CREDIT) από το φόρο της κλίμακας, αυτό

α) δεν επιστρέφεται στο μισθωτό ή το συνταξιούχο

β) δεν συμψηφίζεται με την οφειλή του φορολογουμένου από τυχόν άλλα εισοδήματα του

γ) Μεταφέρεται όμως για να συμψηφιστεί με την οφειλή που προκύπτει στα εισοδήματα του άλλου συζύγου.

Στις αμοιβές των ναυτιλλομένων ισχύει το εξής:

Το εισόδημα που αποκτούν οι εργαζόμενοι που κατατάσσονται στα κατώτερα πληρώματα των εμπορικών πλοίων, απαλλάσσεται από το φόρο.

Στο άρθρο 8 του νόμου 2214/94 που αναφέρετε στο αντικειμενικό σύστημα φορολογίας εισοδήματος προβλέπονται οι παρακάτω εκπτώσεις, απαλλαγές, κίνητρα.

1. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 προβλέπεται ότι, από το Κ.Γ.Ε. όπως αυτό καθορίζεται αντικειμενικά, ως ανωτέρω, εκπίπτονται:

1.1. Το ποσό του ενοικίου που καταβάλλεται για εκμίσθωση γεωργικής γης.

1.2. Το 25% της δαπάνης αγοράς καινούριου πάγιου εξοπλισμού, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την κάλυψη αναγκών της γεωργικής εκμετάλλευσης, εφάπαξ κατά το χρόνο πραγματοποίησης της δαπάνης, χωρίς να έχει τη δυνατότητα μεταφοράς και έκπτωσης αυτής, ολικά ή μερικά, σε επόμενες χρήσεις. Κατά συνέπεια ποσό της δαπάνης αγοράς μεταχειρισμένου πάγιου εξοπλισμού δεν εκπίπτεται.

2. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 παρέχεται ποσό απαλλαγής δρχ. 500.000 από το κ.γ.ε. των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών φυσικών προσώπων. Το ποσό αυτό αυξάνεται σε 1.000.000 δρχ. Για εκείνους τους γεωργούς που λαμβάνουν εξισωτικές αποζημιώσεις.

Παράλληλα για νέους που είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες και έχουν υπερβεί τα 35 χρόνια της ηλικίας τους τα πιο πάνω ποσά προσαυξάνονται κατά 40% για τα πρώτα 5 συνεχή έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τ' ανωτέρω δεν εφαρμόζεται για τα πρόσωπα της παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 2238/94.

Ως νέοι αγρότες θεωρούνται εκείνοι που για πρώτη φορά αναλαμβάνουν την οικονομική και νομική εύθνη μιας γεωργικής εκμετάλλευσης.

Η προσαύξηση του ως άνω απαλλασσόμενου ποσού για τους νέους αγρότες παρέχεται με την πρόσθετη υποχρέωση ότι θα εξακολουθήσουν να είναι αγρότες κατά κύριο επάγγελμα για μια πρόσθετη υποχρέωση ότι θα εξακολουθήσουν να είναι αγρότες κατά κύριο επάγγελμα για μια ακόμη δεκαετία μετά το τέλος της πενταετίας. Στην αντίθετη περίπτωση ο φόρος που δεν καταβλήθηκε βεβαιώνεται.

3) Με την παράγραφο 3 του άρθρου 8 δίνεται η εξουσιοδότηση στον Υπουργό των Οικονομικών να εκδίδει αποφάσεις με τις οποίες να καθορίζονται οι λεπτομέρειες και η διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 8.

Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται από τη χρήση 1994.

II. Απαλλαγές από το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 Ν.Δ. 3843/1958 και 103 Ν. 2238/1994, προβλέπονται και αναγνωρίζονται διάφορες απαλλαγές για ορισμένα νομικά πρόσωπα ή εισοδήματα, οι οποίες είναι οι εξής:

1) Απαλλάσσονται από το φόρο :

α. Το ελληνικό δημόσιο, περιλαμβανομένων και των αποκεντρωμένων Δημόσιων Υπηρεσιών, οι οποίες λειτουργούν ως ειδικά ταμεία, καθώς και οι Δήμοι και οι Κοινότητες τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα, οι σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων, οι αποκλειστικά αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, η Μετρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας και οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων για τα κάθε φύσης εισοδήματά τους.

β. Τα εισοδήματα από οικοδομές γενικά και από εκμίσθωση γαιών των ιερών ναών, των ιερών μητροπόλεων, των ιερών μονών, της Αποστολικής διακονίας, του Πανάγιου Τάφου, του Αγίου Όρους, της Ιεράς Μονής Σινά και της Ιεράς Μονής Πάτμου, καθώς και τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα, τα οποία ανήκουν σε δημόσιες δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν είναι ιδιωτικά και χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση και λειτουργία τους.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

γ. Τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα, τα οποία υπάρχουν ή συνιστώνται νόμιμα και επιδιώκουν αποδεδειγμένα σκοπούς κοινωφελείς για τα εισοδήματα από οικοδομές γενικά και από εκμίσθωση γαιών. Εξαιρετικά, τα ημεδαπά κοινωφελή ιδρύματα. Απαλλάσσονται του φόρου και για τα εισοδήματα από μερίσματα από μετοχές αλλοδαπών και ημεδαπών ανωνύμων εταιριών και από τόκους από ομολογίες.

2) Απαλλάσσονται του φόρου τα παρακάτω εισοδήματα των εξής νομικών προσώπων

A. Με τον όρο της αμοιβαιότητας: α) τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα, που ανήκουν σε ανεγνωρισμένα ξένα θρησκευόμενα και δόγματα και χρησιμοποιούνται από αυτά για την τέλεση της λατρείας τους και διεξαγωγή θρησκευτικής φύσης υπηρεσιών, β) τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα, που ανήκουν σε ξένα Κράτη και χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση των Πρεσβειών και Προξενείων των Κρατών αυτών, γ) τα κέρδη των αλλοδαπών επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα από την εκμετάλλευση πλοίων με ξένη σημαία και αεροσκαφών.

B. Τα κέρδη των ημεδαπών ανώνυμων εταιρειών ή συνεταιρισμών ή ενώσεων αυτών, που προέρχονται από την εκμετάλλευση πλοίων με ελληνική σημαία, τα οποία φορολογούνται με τις διατάξεις του νόμου 27/1975.

Πρέπει να προσθέσουμε τα ακόλουθα: Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 15 του νόμου 2065/92, προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο στην περίπτωση Γ της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν.δ. 3843/1958, σύμφωνα με τις οποίες, εφόσον δικαιούχος του εισοδήματος, προκειμένου για κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση πλοίων υπό ελληνική σημαία, είναι ημεδαπή ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή συνεταιρισμός και για τα οποία έχει εξαντληθεί η φορολογική υποχρέωση του πλοιοκτήτη, καθώς και του μετόχου ή του εταίρου ημεδαπής ή αλλοδαπής εταιρείας οποιαδήποτε τύπου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 27/1975, σε περίπτωση περαιτέρω διανομής των κερδών αυτών με οποιαδήποτε μορφή, τα κέρδη αυτά δεν υπόκεινται σε φορολογία εισοδήματος και δεν έχουν εφαρμογή σε αυτά οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 8α που αναφέρονται στον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

Γ. Η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση οικοπέδων οικοδομικού συνεταιρισμού μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, προς τα μέλη αυτού εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στο νόμο (άρθρο 47 Ν 820/1978).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δ. Τα εισοδήματα των γεωργικών συνεταιρισμών (Ν. 602 και λοιπών νόμων) πρώτου, δευτέρου και τρίτου βαθμού, τα οποία αποκτούν από τη δραστηριότητα τους η οποία εκπίπτει στο σκοπό που καθορίζεται από το καταστατικό τους. Κάθε άλλο εισόδημα ή κέρδος, το οποίο αποκτάται στην ημεδαπή ή αλλοδαπή από συνεταιρισμό ή ένωση, από πράξης ή συναλλαγές οι οποίες δεν εμπίπτουν στον οριζόμενο από το καταστατικό σκοπό, υπόκειται σε φόρο.

3) Απαλλάσσονται του φόρου τα εξής εισοδήματα :

α) Οι τόκοι των κάθε φύσεως καταθέσεων στην Ελλάδα σε ημεδαπές τράπεζες ή υποκαταστήματα αλλοδαπών τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα. Επίσης και οι τόκοι των πιστώσεων και εμβασμάτων από την αλλοδαπή προς τις τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα, με τον περιορισμό του ύψους του επιτοκίου.

β) Τα εισοδήματα από κινητές αξίες των περιπτώσεων α' έως και ζ' του εδαφίου β' της παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν.Δ 3323/1955, που κτώνται από νομικά πρόσωπα που υπόκεινται στη φορολογία του Ν.Δ. 3843/1958.

γ) Τα εισοδήματα που Απαλλάσσονται της φορολογίας με σύμβαση, η οποία έχει κυρωθεί με νόμο.

- Με το άρθρο 21 §1 του Ν. 1921/1991 επιβλήθηκε φόρος εισοδήματος με συντελεστή 10% (και από 1-9-92 σε 15%) στους τόκους οι οποίοι αποκτούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα και προκύπτουν στην Ελλάδα από:

α) οποιαδήποτε μορφή κατάθεσης, σε τράπεζες ή ταμιευτήριο που είναι στην Ελλάδα,

β) οποιαδήποτε μορφή κατάθεσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

γ) ομόλογα ή άλλους έντοκους τίτλους, γενικώς, τραπεζών ή ασφαλιστικών επιχειρήσεων,

δ) ομολογιακά δάνεια επιχειρήσεων, εφόσον έχουν τύχει των απαλλαγών του Ν.Δ.3746/1957.

Με την παράγραφο 7 του ίδιου άρθρου και νόμου, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 12 του Ν 1957/91, ορίζονται οι εξαιρέσεις από την επιβολή φόρου 10% (και από 1-9-92 σε 15%) στους τόκους καταθέσεων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

4) Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά για τους συνεταιρισμούς και τις διατάξεις του άρθρου 205 του Ν. 1065/1980. Οι δημοτικές και κοινοτικές αυτές επιχειρήσεις θα έχουν τις φορολογικές απαλλαγές που προβλέπονται από το άρθρο 6 του Ν.Δ.3843/1958. Κατ' ακολουθία, τα κέρδη των επιχειρήσεων αυτών φορολογούνται με τους συντελεστές που προβλέπονται από την περίπτωση β του άρθρου 10 του Ν.Δ.3843/1958 (άρθρο 109 του Ν. 2238/1994) για τους συνεταιρισμούς.

Για τα κέρδη που διανέμουν οι επιχειρήσεις αυτές σε φυσικά πρόσωπα είχαν υποχρέωση να παρακρατούν φόρο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 παρ. 2 του Ν.Δ. 3843/1958, δηλαδή με συντελεστή 8%, ενώ γι' αυτά που διανέμουν στους δήμους και τις κοινότητες δεν θα παρακρατούν φόρο, διότι οι δήμοι και κοινότητες έχουν πλήρη απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος.

Με τις διατάξεις των άρθρων 15 και 16 του Ν.2065/1992 ορίζεται ότι συνεταιρισμοί από 30 Ιουνίου 1992 και μετά φορολογούνται για το σύνολο των κερδών των δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων συνεταιριστικού χαρακτήρα, με εξαίρεση αυτά που διανέμουν στους δήμους ή κοινότητες, φορολογούνται όπως και τα κέρδη των συνεταιρισμών.

Κατά την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, οι παραπάνω συνεταιριστικές επιχειρήσεις Απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος όπως και οι αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις.

5) Ανώνυμες εταιρείες άρθρου 44. 1416/1984

Με το άρθρο 44 του Ν.1416 /1984 παρέχεται η δυνατότητα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων να συστήσουν, μαζί με τους συνεταιρισμούς, ανώνυμες εταιρείες. Κατά την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους οι παραπάνω ανώνυμες εταιρείες απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος για τα μη διανεμόμενα κέρδη, ενώ τα διανεμόμενα φορολογούνται στο όνομα των δικαιούχων, εκτός αν αυτοί απαλλάσσονται του φόρου σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

6) Δημοτικές εταιρίες λαϊκής βάσης

Με το άρθρο 45 του Ν.1416/1984 παρέχεται η δυνατότητα στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και τους συνεταιρισμούς και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα να συστήσουν δημοτικές εταιρίες λαϊκής βάσης. Για να είναι νόμιμη η σύσταση των εταιριών αυτών θα πρέπει να υπάρχουν μεταξύ των άλλων και οι εξής προϋποθέσεις:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α) Οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης να διατηρούν μετοχές κοινές που θα αντιπροσωπεύουν αδροιστικά τουλάχιστον το 35% του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ μαζί με τους συνεταιρισμούς θα πρέπει να κατέχουν την πλειοψηφία, δηλαδή να έχουν το 51% του μετοχικού κεφαλαίου. Καθένας από τους λοιπούς εταίρους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, θα έχει μετοχές κοινές που θα αντιπροσωπεύουν μέχρι 2% του μετοχικού κεφαλαίου.

β) Όλες οι μετοχές, κοινές και προνομιούχες, θα είναι ονομαστικές και δε θα εισάγονται στο χρηματιστήριο. Εξάλλου, οι κοινές μετοχές θα είναι δεσμευμένες ονομαστικές και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα γήφου.

γ) Στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας θα συμμετέχει εκπρόσωπος των εργαζομένων, αν αυτοί θα είναι περισσότεροι από είκοσι (20).

δ) Σε κάθε δημοτική εταιρία λαϊκή βάσης θα υπάρχει εποπτικό συμβούλιο.

ε) Αν η εταιρία διαλυθεί, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που συμμετέχουν σ' αυτή θα έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της περιουσίας που εκποιείται.

Με το άρθρο 45 παρ. 2 παρέχεται ή δυνατότητα σε ένα δήμο ή κοινότητα να συστήσει, μαζί με άλλα φυσικά πρόσωπα, δημοτική ή κοινοτική εταιρία λαϊκής βάσης υπό την προϋπόθεση ότι ο δήμος ή η κοινότητα θα έχουν κοινές μετοχές και θα συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό τουλάχιστον 35%, ενώ καθένας από λοιπούς μετόχους θα έχει κοινές μετοχές και θα συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό μέχρι 2%.

Όσοι από τους μετόχους της πιο πάνω εταιρίας λαϊκής βάσης είναι φυσικά πρόσωπα, πρέπει να είναι δημότες του δήμου ή της κοινότητας ή να κατοικούν στο νόμο ή τουλάχιστον να κατάγονται από το νόμο στον οποίο υπάγεται ο νόμο στον οποίο υπάγεται ο δήμος ή η κοινότητα.

Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 45 ορίζεται ότι οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις λαϊκής βάσης που πληρούν τις πιο πάνω προϋποθέσεις θα έχουν για την πρώτη διετία της λειτουργίας τους, τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων που προβλέπονται από το άρθρο 225 του Ν.1065/1980, δηλαδή θα Απαλλάσσονται από κάθε δημόσιο, δημοτικό, κοινοτικό κ.τ.λ. φόρο, άμεσο ή έμμεσο, συνεπώς και από το φόρο εισοδήματος.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος περιλαμβάνει τα κέρδη που θα πραγματοποιήσουν οι εταιρίες λαϊκής βάσης κατά την πρώτη διετία από τη λειτουργία τους και με την προϋπόθεση ότι τα κέρδη αυτά θα παραμείνουν και δεν θα διανεμηθούν στους μετόχους. Σε περίπτωση που τα κέρδη αυτά, διανεμηθούν με οποιαδήποτε μορφή, θα φορολογηθούν στο όνομα των δικαιούχων που αποκτούν αυτά, εκτός και αν οι δικαιούχοι απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος, με τις ισχύουσες διατάξεις.

Ειδικά τα μερίσματα που διανέμουν στους μετόχους οι εταιρίες λαϊκής βάσης, έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση με τα μερίσματα που διανέμουν οι εταιρίες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Επομένως, οι διατάξεις του άρθρου 10 του Α.Ν.148/1967, όπως αυτές ίσχυαν, που προέβλεπαν τον ειδικό τρόπο φορολογίας των μερισμάτων μετόχων που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο. Επομένως, οι διατάξεις του άρθρου 10 Α.Ν.148/1967, όπως αυτές ίσχυαν, που προέβλεπαν τον ειδικό τρόπο φορολογίας των μερισμάτων μετοχών που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο είχαν εφαρμογή και στα μερίσματα των λαϊκής βάσης (έκπτωση αφορολογήτου ποσού 50.000δρχ, παρακράτηση φόρου 42% όπου συντρέχει περίπτωση, παροχή δικαιώματος στους μετόχους να συμπεριλάβουν το ποσό του μερίσματος στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος και να φορολογηθούν με τις γενικές διατάξεις κ.τ.λ.).

Το παραπάνω ειδικό φορολογικό καθεστώς των μερισμάτων καταργήθηκε από 30 Ιουνίου 1992, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 6 του νόμου 2065/1992.

Περαιτέρω, για τα διανεμόμενα κέρδη κατά τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας των εταιριών αυτών έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν.2166/1993, σύμφωνα με τις οποίες τα διανεμόμενα κέρδη φορολογούνται στο όνομα της ΑΕ μετά την αναγωγή των ποσών αυτών σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος σ' αυτά φόρου εισοδήματος. Μετά την πάροδο των πρώτων δύο ετών από της λειτουργίας των εταιριών αυτών, όλα τα κέρδη θα φορολογούνται, ανεξάρτητα αν διανέμονται ή όχι, όπως και τα κέρδη των λοιπών ανωνύμων εταιριών που έχουν ονομαστικές μετοχές μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

7) Επιχειρήσεις Ενώσεων δήμων και κοινοτήτων και κεντρικής ένωσης δήμων και κοινοτήτων Ελλάδος.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με το άρθρο 69 του Ν. 1416/1984 παρέχεται η δυνατότητα στις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων και στην κεντρική ένωση δήμων και κοινοτήτων Ελλάδος να συνιστούν επιχειρήσεις ή να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές θα έχουν ως αντικείμενο εργασιών την κατασκευή έργων, που θα εξυπηρετούν το κοινό, ή την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών που θα εξυπηρετούν επίσης το κοινό. Οι επιχειρήσεις αυτές θα λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας. Αν στις επιχειρήσεις αυτές μετέχουν μόνο ενώσεις δήμων και κοινοτήτων και άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα, το σύνολο των κερδών, ανεξάρτητα αν τα κέρδη αυτά διανέμονται ή όχι. Αν όμως στις επιχειρήσεις αυτές μετέχουν εκτός των ενώσεων δήμων και κοινοτήτων και άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα, το σύνολο των κερδών της επιχειρήσεις φορολογούνται, στο όνομα του νομικού προσώπου τα μη διανεμόμενα και στο όνομα των φυσικών ή νομικών προσώπων που λαμβάνουν τα διανεμόμενα σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Από 30 Ιουνίου 1992, οι διατάξεις των άρθρων 15 και 16 του Ν. 2065/1992, θα έχουν εφαρμογή και στα κέρδη των ΑΕ. Και κατά συνέπεια, τα κέρδη αυτών ανεξάρτητα αν διανέμονται ή όχι, εφόσον φορολογούνται, θα υπάγονται σε φορολογία στο όνομα της ΑΕ, όπως τα κέρδη των ΑΕ που έχουν μετοχές ονομαστικές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

(άρθρο 6 Ν.Δ. 3843/1958 και 103 Ν. 2238/1994)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, προβλέπονται και αναγνωρίζονται διάφορες απαλλαγές για ορισμένα νομικά πρόσωπα ή για ορισμένα επιμέρους εισοδήματα, οι οποίες είναι οι εξής:

1) Απαλλάσσονται του φόρου:

α. Το ελληνικό δημόσιο, περιλαμβανομένων και των αποκεντρωμένων Δημόσιων

Υπηρεσιών, οι οποίες λειτουργούν ως ειδικά ταμεία, καθώς και οι Δήμοι και οι Κοινότητες, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα, τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα, οι σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων, οι αποκλειστικά αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδος και οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων για τα κάθε φύσης εισοδήματά τους.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

β. Τα εισοδήματα από οικοδομές γενικά και από εκμίσθωση γαιών των ιερών ναών, των ιερών μητροπόλεων, των ιερών μονών, της Αποστολικής Διακονίας, του Παναγίου Τάφου, του Αγίου Όρους, της Ιεράς Μονής Σινά και της Ιεράς Μονής Πάτμου, καθώς και τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα, τα οποία ανήκουν σε δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν είναι ιδιωτικά και χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση και λειτουργία τους.

Με την § 7 του ίδιου άρθρου και νόμου, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 12 του Ν 1957/91, ορίζονται οι εξαιρέσεις από την επιβολή φόρου 10% (και από 1-9-92 σε 15%) στους τόκους καταθέσεων.

2) Απαλλάσσονται του φόρου τα ακόλουθα εισοδήματα των εξής νομικών προσώπων:

Με τον όρο της αμοιβαιότητας:

Α. Τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα, που ανήκουν σε ανεγνωρισμένα ξένα θρησκευόμενα και δόγματα και χρησιμοποιούνται από αυτά για την τέλεση της λατρείας τους και διεξαγωγή θρησκευτικής φύσης υπηρεσιών, β) τα τεκμαρτά εισοδήματα από ακίνητα, που ανήκουν σε ξένα Κράτη και χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση των Πρεσβειών και Προξενείων των Κρατών αυτών, γ) τα κέρδη των αλλοδαπών επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα από την εκμετάλλευση πλοίων με ξένα σημαία και αεροσκαφών.

Β. Τα κέρδη των ημεδαπών ανωνύμων εταιριών ή συνεταιρισμών ή ενώσεων αυτών, που προέρχονται από την εκμετάλλευση πλοίων με ελληνική σημαία, τα οποία φορολογούνται με τις διατάξεις του Ν.27/1975. (Σημείωση: Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 15 του νόμου 2065/92, προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο στην περίπτωση Γ της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν.δ.38431/95 β, σύμφωνα με τις οποίες, εφόσον δικαιούχος του εισοδήματος, προκειμένου για κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση πλοίων υπό ελληνική σημαία, είναι ημεδαπή ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή συνεταιρισμός και για τα οποία έχει εξαντληθεί η φορολογική υποχρέωση του πλοιοκτήτη, καθώς και του μετόχου ή εταίρου ημεδαπής ή αλλοδαπής εταιρείας οποιουδήποτε τύπου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν.27/1975, σε περίπτωση περαιτέρω διανομής των κερδών αυτών με οποιαδήποτε μορφή, τα κέρδη αυτά δεν υπόκεινται σε φορολογία εισοδήματος και δεν έχουν εφαρμογή σε αυτά οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 8 Α που αναφέρονται στον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος).

Γ. Η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση οικοπέδων οικοδομικού συνεταιρισμού μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, προς τα μέλη αυτού εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στο νόμο (άρθρο 47 Ν.820/1978).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δ. Τα εισοδήματα των γεωργικών συνεταιρισμών (Ν.602 και λοιπών νόμων) πρώτου, δεύτερου και τρίτου βαθμού, τα οποία αποκτούν από τη δραστηριότητά τους η οποία εμπίπτει στο σκοπό που καθορίζεται από το καταστατικό τους. Κάθε άλλο εισόδημα ή κέρδος, το οποίο αποκτάται στην ημεδαπή ή αλλοδαπή από συνεταιρισμό ή ένωση, από πράξεις ή συναλλαγές οι οποίες δεν εμπίπτουν στον οριζόμενο από το καταστατικό σκοπό, υπόκειται σε φόρο.

3) Απαλλάσσονται του φόρου τα εξής εισοδήματα:

α) Οι τόκοι των κάθε φύσεως καταθέσεων στην Ελλάδα σε ημεδαπές τράπεζες ή υποκαταστήματα αλλοδαπών τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα. Επίσης και οι τόκοι των πιστώσεων και εμβασμάτων από την αλλοδαπή προς τις τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα, με τον περιορισμό του ύψους του επιτοκίου.

β) Τα εισοδήματα από κινητές αξίες των περιπτώσεων α' έως και ζ' του εδαφίου β' της παρ.1 του άρθρου 7 του Ν.Δ.3323/1955. που κτώνται από νομικά πρόσωπα που υπόκεινται στη φορολογία του Ν.Δ.3843/1958.

γ) Τα εισοδήματα που απαλλάσσονται της φορολογίας με σύμβαση, η οποία έχει κυρωθεί με νόμο.

- Με το άρθρο 21 §1 του Ν.1921/1991 επιβλήθηκε φόρος εισοδήματος με συντελεστή 10% (και από 1-9-92σε 15%) στους τόκους οι οποίοι αποκτούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα και προκύπτουν στην Ελλάδα από:

α) οποιαδήποτε μορφή κατάθεσης, σε τράπεζα ή ταμιευτήριο που είναι στην Ελλάδα,

β) οποιαδήποτε μορφή κατάθεσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

γ) ομόλογα ή άλλους έντοκους τίτλους, γενικώς, τραπεζών ή ασφαλιστικών επιχειρήσεων,

δ) ομολογιακά δάνεια επιχειρήσεων, εφόσον έχουν τύχει των απαλλαγών του Ν.Δ.

3746/1957.

4) Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με το άρθρο 43 του Ν. 1416/1984 παρέχεται η δυνατότητα σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά πρόσωπα να συστήσουν δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά για τους συνεταιρισμούς και τις διατάξεις του άρθρου 205 του Ν. 1065/1980. Οι δημοτικές και κοινοτικές αυτές επιχειρήσεις θα έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των συνεταιρισμών, δηλαδή τις φορολογικές απαλλαγές που προβλέπονται από το άρθρο 6 του Ν.Δ. 3843/1958. Κατ' ακολουθία, τα κέρδη των επιχειρήσεων αυτών φορολογούνται με τους συντελεστές που προβλέπονται από την περίπτωση β του άρθρου 10 του Ν.Δ. 3843/1958 (άρθρο 109 του Ν. 2238/1994) για τους συνεταιρισμούς.

Για τα κέρδη που διανέμουν οι επιχειρήσεις αυτές σε φυσικά πρόσωπα είχαν υποχρέωση να παρακρατούν φόρο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 παρ. 2 του Ν.Δ. 3843/1958, δηλαδή με συντελεστή 8%, ενώ γι' αυτά που διαμένουν στους δήμους και τις κοινότητες δεν θα παρακρατούν φόρο, διότι οι δήμοι και κοινότητες έχουν πλήρη απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος.

Με τις διατάξεις των άρθρων 15 και 16 του Ν. 2065/1992 ορίζεται ότι οι συνεταιρισμοί από 30 Ιουνίου 1992 και μετά φορολογούνται για το σύνολο των κερδών, ανεξάρτητα αν διανέμονται ή όχι. Επομένως από 30 Ιουνίου 1992 και μετά το σύνολο των κερδών των δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων συνεταιριστικού χαρακτήρα, με εξαίρεση αυτά που διανέμουν στους δήμους ή κοινότητες, φορολογούνται όπως και τα κέρδη των συνεταιρισμών.

Κατά την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, οι παραπάνω συνεταιριστικές επιχειρήσεις απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος όπως και οι αμιγείς δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις.

5) Ανώνυμες εταιρίες άρθρου 44 Ν.1416/1984

Με το άρθρο 44 του Ν. 1416/1984 παρέχεται η δυνατότητα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων να συστήσουν, μαζί με του συνεταιρισμούς, ανώνυμες εταιρίες. Κατά την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους οι παραπάνω ανώνυμες εταιρίες απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος για τα μη διανεμόμενα κέρδη, ενώ τα διανεμόμενα φορολογούνται στο όνομα των δικαιούχων, εκτός αν αυτοί απαλλάσσονται του φόρου σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

6) Δημοτικές εταιρίες λαϊκής βάσης

Με το άρθρο 45 του Ν. 1416/1984 παρέχεται η δυνατότητα στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, τους συνεταιρισμούς και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα να συστήσουν δημοτικές εταιρίες λαϊκής βάσης. Για να είναι νόμιμη η σύσταση των εταιριών αυτών θα πρέπει να υπάρχουν μεταξύ των άλλων και οι εξής προϋποθέσεις:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α) Οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης να διατηρούν μετοχές κοινές που θα αντιπροσωπεύουν αδροιστικά τουλάχιστον το 35% του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ μαζί με τους συνεταιρισμούς θα πρέπει να κατέχουν την πλειοψηφία, δηλαδή να έχουν το 51% του μετοχικού κεφαλαίου. Καθένας από τους λοιπούς εταίρους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, θα έχει μετοχές κοινές που θα αντιπροσωπεύουν μέχρι 2% του μετοχικού κεφαλαίου.

β) Όλες οι μετοχές, κοινές και προνομιούχες, θα είναι ονομαστικές και δε θα εισάγονται στο Χρηματιστήριο. Εξάλλου, οι κοινές μετοχές θα είναι δεσμευμένες ονομαστικές και οι προνομιούχες χωρίς δικαίωμα γήφου.

γ) Στο διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας θα συμμετέχει εκπρόσωπος των εργαζομένων, αν αυτοί θα είναι περισσότεροι από είκοσι (20).

δ) Σε κάθε δημοτική εταιρία λαϊκής βάσης θα υπάρχει εποπτικό συμβούλιο.

ε) Αν η εταιρία διαλυθεί, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης που συμμετέχουν σ' αυτή θα έχουν δικαίωμα προτίμησης για την αγορά της περιουσίας που εκποιείται.

Με το άρθρο 45 παρ. 2 παρέχεται η δυνατότητα σε ένα δήμο ή κοινότητα να συστήσει, μαζί με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δημοτική ή κοινοτική εταιρία λαϊκής βάσης υπό την προϋπόθεση ότι ο δήμος ή η κοινότητα θα έχουν κοινές μετοχές και θα συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό τουλάχιστον 35%, ενώ καθένας από τους λοιπούς μετόχους θα έχει κοινές μετοχές και θα συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό μέχρι 2%.

Όσοι από τους μετόχους της πιο πάνω εταιρίας λαϊκής βάσης είναι φυσικά πρόσωπα, πρέπει να είναι δημότες του δήμου ή της κοινότητας ή να κατοικούν στο νομό ή τουλάχιστον να κατάγονται από το νομό στον οποίο υπάγεται ο δήμος ή η κοινότητα.

Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 45 ορίζεται ότι οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις λαϊκής βάσης που πληρούν τις πιο πάνω προϋποθέσεις, θα έχουν για την πρώτη διετία της λειτουργίας τους, τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων που προβλέπονται από το άρθρο 225 του Ν 1065/1980, δηλαδή θα απαλλάσσονται από κάθε δημόσιο, δημοτικό, κοινοτικό κ.τ.λ. φόρο, άμεσο ή έμμεσο, συνεπώς και από το φόρο εισοδήματος.

Η απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος περιλαμβάνει τα κέρδη που θα πραγματοποιήσουν οι εταιρίες λαϊκής βάσης κατά την πρώτη διετία από τη λειτουργία τους και με την προϋπόθεση ότι τα κέρδη αυτά θα παραμείνουν στην εταιρία και δε θα διανεμηθούν στους μετόχους. Σε περίπτωση που τα κέρδη αυτά διανεμηθούν με οποιαδήποτε μορφή, θα φορολογηθούν στο όνομα των δικαιούχων που αποκτούν αυτά, εκτός και αν οι δικαιούχοι απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος, με τις ισχύουσες διατάξεις.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ειδικά τα μερίσματα που διανέμουν στους μετόχους οι εταιρίες λαϊκής βάσης, έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση με τα μερίσματα που διανέμουν οι εταιρίες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο. Επομένως, οι διατάξεις του άρθρου 10 του Α.Ν. 148/1967, όπως αυτές ίσχυαν, που προέβλεπαν τον ειδικό τρόπο φορολογίας των μερισμάτων μετοχών που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο είχαν εφαρμογή και στα μερίσματα των εταιριών λαϊκής βάσης (έκπτωση αφορολόγητου ποσού 50.000 δρχ., παρακράτηση φόρου 42%, όπου συντρέχει περίπτωση, παροχή δικαιώματος στους μετόχους να συμπεριλάβουν το ποσό του μερίσματος στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος και να φορολογηθούν με τις γενικές διατάξεις κ.τ.λ.).

Το παραπάνω ειδικό φορολογικό καθεστώς των μερισμάτων καταργήθηκε από 30 Ιουνίου 1992, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ.6 του Ν 2065/1992. Περαιτέρω, για τα διανεμόμενα κέρδη κατά τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας των εταιριών αυτών θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν.2166/1993, σύμφωνα με τις οποίες τα διανεμόμενα κέρδη φορολογούνται στο όνομα της ΑΕ μετά την αναγωγή των ποσών αυτών σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος σ' αυτά φόρου εισοδήματος.

Μετά την πάροδο των δύο πρώτων ετών από της λειτουργίας των εταιριών αυτών, όλα τα κέρδη θα φορολογούνται, ανεξάρτητα αν διανέμονται ή όχι, όπως και τα κέρδη των λοιπών ανωνύμων εταιριών που έχουν ονομαστικές μετοχές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

7) Επιχειρήσεων δήμων και κοινοτήτων και κεντρικής ένωσης δήμων και κοινοτήτων Ελλάδος

Με το άρθρο 69 του Ν.1416/1984 παρέχεται η δυνατότητα στις τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων και στην κεντρική ένωση δήμων και κοινοτήτων Ελλάδος να συνιστούν επιχειρήσεις ή να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή να συμμετέχουν σε υφιστάμενες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές θα έχουν ως αντικείμενο εργασιών την κατασκευή έργων, που θα εξυπηρετούν το κοινό, ή την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών που θα εξυπηρετούν επίσης το κοινό. Οι επιχειρήσεις αυτές θα λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας. Αν στις επιχειρήσεις αυτές μετέχουν μόνο ενώσεις δήμων και κοινοτήτων, θα απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος για το σύνολο των κερδών, ανεξάρτητα αν τα κέρδη αυτά διανέμονται ή όχι. Αν όμως στις επιχειρήσεις αυτές μετέχουν εκτός των ενώσεων δήμων και κοινοτήτων και άλλα φυσικά και νομικά πρόσωπα, το σύνολο των κερδών της επιχειρήσεως φορολογούνται, στο όνομα του νομικού προσώπου τα μη διανεμόμενα και στο όνομα των φυσικών ή νομικών προσώπων που λαμβάνουν τα διανεμόμενα σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Από 30 Ιουνίου 1992, οι διατάξεις των άρθρων 15 και 16 του Ν.2065/1992, θα έχουν εφαρμογή και στα κέρδη των παραπάνω Α.Ε. και κατά συνέπεια, τα κέρδη αυτών, ανεξάρτητα αν διανέμονται ή όχι, εφόσον φορολογούνται, θα υπάγονται σε φορολογία στο όνομα της ΑΕ, όπως τα κέρδη των ΑΕ που έχουν μετοχές ονομαστικές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Για τις διατάξεις του άρθρου αυτού καθορίζεται ο τρόπος προσδιορισμού των ακαθάριστων εσόδων και του φορολογητέου καθαρού εισοδήματος των ημεδαπών και αλλοδαπών νομικών προσώπων κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Ειδικότερα, στα ακαθάριστα έσοδα των ως άνω νομικών προσώπων περιλαμβάνονται:

α. Τα έσοδα από εμπορικές εργασίες, δηλαδή το τίμημα των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν οριστικά, και ως επίσης και οι αμοιβές από παροχή υπηρεσιών.

β. Τα έσοδα από ακίνητα, όπως αυτά καθορίζονται με τις διατάξεις των άρθρων 20-22 του ν. 2238/1994.

Για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος από ακίνητα δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 23 του ν. 2238/1994 (έκπτωση 5% ή 10% για αποσβέσεις και 5% ή 15% για δαπάνες επισκευής και συντήρησης, ασφάλιστρα κατά πυρκαγιάς κ.τ.λ.), αλλά θα αφαιρεθούν, χωρίς κανένα περιορισμό, οι αποσβέσεις που προβλέπει το π.δ. 88/1973, οι δαπάνες επισκευής και συντήρησης των ακινήτων και οποιεσδήποτε άλλες δαπάνες που αφορούν τα ακίνητα.

γ. Τα έσοδα από κινητές αξίες:

αα. Τα έσοδα από τόκους χορηγηθέντων δανείων.

ββ. Τα έσοδα από τόκους εντόκων γραμματίων του δημοσίου, ομολόγων κ.τ.λ

γγ. Τα έσοδα από τόκους καταθέσεων σε ημεδαπή τράπεζα, από τόκους REPOS κ.τ.λ. για τα οποία με την παρακράτηση του φόρου 15% υπάρχει εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης. Σε αυτή την περίπτωση στα βιβλία της ανώνυμης εταιρίας ή της Ε.Π.Ε. καταχωρείται το μικτό ποσό του εσόδου από τόκους (χωρίς την αφαίρεση του φόρου) και το ποσό του παρακρατηθέντος φόρου 15% επί των τόκων εμφανίζεται στο λογαριασμό 33.13 του Ε.Γ.Λ.Σ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το ποσό αυτό του φόρου θα παραμείνει σε αυτό το λογαριασμό μέχρι να διανεμηθούν τα έσοδα από τόκους. Αν όμως κατά τη χρήση που αποκτήθηκαν οι τόκοι καταθέσεων στην επιχείρηση προκύπτουν ζημιές με βάση τον ισολογισμό, ο παρακρατηθείς φόρος 15% δεν έχει λόγο ύπαρξης και παραμονής στο λογαριασμό 33.13, λόγω μη δυνατότητας διανομής των τόκων αυτών και κατά συνέπεια το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης.

δ. Τα έσοδα από συμμετοχή σε άλλες επιχειρήσεις, όπως κέρδη από συμμετοχή σε προσωπικές εταιρίες, σε ΕΠΕ, σε κοινοπραξίες, από μερίσματα από συμμετοχή σε άλλες Α.Ε. κ.τ.λ.

Σε κάθε περίπτωση, στα ακαθάριστα έσοδα συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα ή κέρδη από συμμετοχές μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος που καταβλήθηκε για τα εισοδήματα αυτά.

ε. Τα κέρδη από την εκχώρηση κάθε δικαιώματος που έχει σχέση με την άσκηση της επιχείρησης ή αϋλών περιουσιακών στοιχείων αυτής (φήμης, πελατείας, εμπορικής επωνυμίας κ.τ.λ.), καθώς και η πραγματοποιηθείσα αυτόματα υπερτίμηση του χρησιμοποιούμενου στην επιχείρηση πάγιου κεφαλαίου κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 13 παρ. 1 και 28 παρ. 3 περίπτ. ζ', αντιστοίχως, του ν. 2238/1994.

στ. Τα έσοδα από γεωργικές επιχειρήσεις, όπως αυτά καθορίζονται με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41 του ν. 2238/1994.

ζ. Τα έσοδα από οποιαδήποτε άλλη κατηγορία, τα οποία δεν δύναται να υπαχθούν σε κάποια από τις ανωτέρω πηγές εισοδήματος.

Για την εξεύρεση του καθαρού εισοδήματος αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα οι αναγνωριζόμενες από άρθρο. 31 του Ν. 2238/1994 δαπάνες απόκτησης του εισοδήματος, οι οποίες αφορούν τις εμπορικές γενικά επιχειρήσεις. Επομένως, για την εξεύρεση του καθαρού κέρδους των νομικών προσώπων κερδοσκοπικού χαρακτήρα, είτε αυτό προέρχεται από καθαρώς εμπορικές εργασίες ή από επενδύσεις κεφαλαίου σε ακίνητα ή κινητές αξίες, θα αφαιρείται κάθε δαπάνη που έγινε για την απόκτηση του εισοδήματος. Οι δαπάνες αυτές αναφέρονται περιοριστικά στο νόμο και συνεπώς πέρα των δαπανών αυτών καμία άλλη δαπάνη δεν μπορεί να αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των νομικών προσώπων.

Οι δαπάνες που αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα είναι:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα γενικά έξοδα διαχείρισης, οι δαπάνες συντήρησης και επισκευής μηχανημάτων και επαγγελματικών εγκαταστάσεων, η αξία των χρησιμοποιηθεισών πρώτων υλών και άλλων εμπορευσίμων αγαθών, οι δεδουλευμένοι τόκοι των δανείων ή πιστώσεων, οι βαρύνοντες την επιχείρηση φόροι, τέλη και δικαιώματα, οι αποσβέσεις των παγίων στοιχείων, οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων, τα μαθηματικά αποθέματα ασφαλιστικών εταιριών, τα μικροέξοδα κοινωνικής παράστασης της επιχείρησης, τα ειδικά έξοδα των εξαγωγικών επιχειρήσεων κ.λπ.

Με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 16 του Ν. 2065/1992, προστέθηκε νέα παράγραφος 4 στο άρθρο 8 του ΝΔ 3843/1958, σύμφωνα με την οποία, από τα ακαθάριστα έσοδα των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών εκπίπτουν και οι ακόλουθες δαπάνες, επί πλέον εκείνων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, ήτοι:

α) Τα ποσά που καταβάλλει ημεδαπή ανώνυμη εταιρία για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων αυτής, καθώς και των τόκων που καταβάλλουν αυτές στους κατόχους ιδρυτικών τίτλων, με την προϋπόθεση ότι οι τόκοι αυτοί βαρύνουν την εταιρεία και δεν προέρχονται από τα κέρδη της.

β) Οι τόκοι που καταβάλλουν ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες στους κατόχους προνομιούχων μετοχών, εφόσον οι τόκοι αυτοί δεν προέρχονται από τα κέρδη της.

γ) Οι αμοιβές και αποζημιώσεις που καταβάλλονται κατά τη διάρκεια της χρήσης στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για τις υπηρεσίες που προσφέρουν αυτοί στην ανώνυμη εταιρεία, λόγω της ιδιότητάς τους και της συμμετοχής τους στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και οι οποίες βαρύνουν την εταιρεία, σύμφωνα με διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 24 του ν. 2190/1920.

Επομένως, τα ποσά αυτά εφόσον δεν προέρχονται από τα κέρδη της ανώνυμης εταιρείας, εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της προκειμένου υπολογισμού των φορολογητέων κερδών της.

Για τα ανωτέρω εισοδήματα που καταβάλλονται στους δικαιούχους και τα οποία αποτελούν δαπάνες εκπιπόμενες από τα ακαθάριστα έσοδα των Α.Ε., υπάρχει υποχρέωση παρακράτησης φόρου από την καταβάλλουσα τα εισοδήματα αυτά Α.Ε. με συντελεστή 35%. Ο συντελεστής αυτός αυξήθηκε, με την παράγραφο 9 του άρθρου 23 του Ν. 2214/1994, σε 40%, όταν τα εισοδήματα αυτά προέρχονται από ανώνυμη εταιρία της οποίας οι μετοχές είναι ανώνυμες μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

Αν η ανώνυμη αυτή εταιρία έχει μετοχές ονομαστικές και ανώνυμες, ο αυξημένος συντελεστής 40%, εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία ο αριθμός των ανωνύμων μετοχών που υπάρχουν κατά την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου, μέσα στην οποία καταβάλλονται τα ποσά, είναι ίσος ή μεγαλύτερος από το 50% του συνόλου των μετοχών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με τις διατάξεις του άρθρου 17 του Ν. 2214/1994 επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις όσο αφορά τις εκπιπόμενες δαπάνες από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και ειδικότερα :

α. Στον περιορισμό των δαπανών των επιβατικών αυτοκινήτων Ι.Χ. των επιχειρήσεων, ανάλογα με την ιπποδύναμη του, συμπεριλήφθησαν και τα μισθώματα που καταβάλλονται σε εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης.

β. Στον τρόπο υπολογισμού της πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων και

γ. Στον υπολογισμό της έκπτωσης για δαπάνες χωρίς δικαιολογητικά στις δικαιούμενες επιχειρήσεις.

Για ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων όπως π.χ. τις ασφαλιστικές εταιρίες αναγνωρίζονται προς έκπτωση και άλλες δαπάνες (τα μαθηματικά αποθέματα των ασφαλειών ζωής, τα αποθεματικά προς κάλυψη των κινδύνων που ισχύουν και οι κρατήσεις αποζημιώσεων για ζημίες που συνέβησαν).

Οι τράπεζες δικαιούνται όπως αντί της απόσβεσης των επισφαλών απαιτήσεων αυτών με οριστικές εγγραφές, να υπολογίζουν αυτές με ποσοστό στον ετήσιο μέσο όρο των πραγματικών τοποθετήσεών τους, όπως αυτές προκύπτουν από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις.

Το ποσοστό έχει καθοριστεί με τον Α.Ν. 396/1968, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το Ν.Δ. 1077/1971, ως ακολούθως:

α. Σε 2% προκειμένου για κτηματικές τράπεζες, εξαιρουμένων των χορηγήσεων προς ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις, για τις οποίες ορίζεται σε 1 %.

β. Σε 2% προκειμένου για τράπεζες επενδύσεων και ναυτιλιακές τράπεζες.

γ. Σε 1 % προκειμένου για λοιπές τράπεζες.

Με το άρθρο 3 του Ν. 1947/1991 παρέχεται η δυνατότητα στις τράπεζες να εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα τους, αιτιολογημένες κατά περίπτωση, προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων σε ποσό που να είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει με τα παραπάνω ποσοστά. Στην περίπτωση αυτή, αν οι παραπάνω προβλέψεις δεν καλυφθούν με οριστικές διαγραφές επισφαλών απαιτήσεων μέσα στις επόμενες τρεις χρήσεις από τη χρήση του σχηματισμού της προβλέψεως, η τράπεζα υποχρεούται όπως εντός τριών μηνών από τη λήξη της τρίτης διαχειριστικής περιόδου, να υποβάλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος για το έτος που σχηματίσθηκε η πρόβλεψη. Η δήλωση αυτή θεωρείται εκπρόθεσμη και επιβάλλονται επί του φόρου που προκύπτει με τη δήλωση αυτή οι προσυζητήσεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για την εξεύρεση του συνολικού καθαρού εισοδήματος του νομικού προσώπου αφαιρείται από τα θετικά στοιχεία του εισοδήματός του η ζημία που τυχόν πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου, ή η ζημία του προηγούμενου έτους ή των προηγούμενων, πέντε ετών.

Ο φόρος εισοδήματος που επιβάλλεται με το Ν.Δ. 3843/1958 δεν αποτελεί δαπάνη εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα των νομικών προσώπων.

Αντίθετα εκπίπτει, πέρα των δαπανών που αναγνωρίζονται από το νόμο, και η εισφορά υπέρ ΟΓΑ η οποία αναλογεί στο φόρο των κερδών της αυτής χρήσης. Η έκπτωση αυτή ισχύει για τα νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού χαρακτήρα που είχαν την υποχρέωση να υποβάλλουν δήλωση φόρου εισοδήματος μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 1984, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης δ του άρθρου 47 του Ν. 1473/84. Για τα εισοδήματα που δηλώνουν τα νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού χαρακτήρα από 1 Ιανουαρίου 1985 και μετά δεν υπολογίζεται χωριστά εισφορά υπέρ ΟΓΑ στα εισοδήματα του νομικού προσώπου.

- Τα νομικά πρόσωπα, τα οποία επιβαρύνθηκαν με τις επιβληθείσες έκτακτες εφάπαξ εισφορές με τους Ν. 1579/85 (επί κερδών χρήσεως 1984), Ν. 1796/1988 (επί κερδών χρήσεως 1986) και με το Ν. 1884/1990 (επί κερδών χρήσεως 1989), δε δικαιούνται να εκπίπτουν την εισφορά αυτή από τα ακαθάριστα έσοδά τους, προκειμένου να υπολογίσουν τα φορολογητέα κέρδη, ούτε από τον οφειλόμενο φόρο. Αντίθετα αφαιρείται από τα ακαθάριστα έσοδα το 50% της έκτακτης εισφοράς του Ν.1870/1990 (επί κερδών χρήσεων 1988)

Όταν το νομικό πρόσωπο κερδοσκοπικού χαρακτήρα δεν τηρεί τα βιβλία και τα στοιχεία που επιβάλλονται από τον ΚΒΣ ή τηρεί βιβλία κατώτερης της προσήκουσας κατηγορίας ή τα τηρούμενα βιβλία είναι ανακριβή και ανεπαρκή, το καθαρό εισόδημα του νομικού προσώπου προσδιορίζεται εξωλογιστικά σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 32 του Ν. 2238/1994. Έκπτωση μισθών μελών Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας

Οι μισθοί και οι αμοιβές που καταβάλλουν οι Α.Ε. στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, για υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται στην εταιρία βάσει ειδικής συμβάσεως εργασίας ή εντολής και εξέρχονται των κυρίων αυτών καθηκόντων ως μελών του Δ.Σ. (π.χ. υπηρεσίες οικονομολόγου, χημικού, λογιστού, δικηγόρου κ.τ.λ.) για να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα των Α.Ε., θα πρέπει η σύμβαση της μίσθωσης εργασίας ή εντολής να έχει εγκριθεί από τη γενική συνέλευση των μετόχων (τακτική ή έκτακτη) πριν από τη σύναψη της και να συντρέχουν και οι προβλεπόμενες από το νόμο λοιπές προϋποθέσεις αναγνωρίσεως της σχετικής δαπάνης (παραγωγικότητα, ύπαρξη δικαιολογητικών κ.τ.λ.).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Περαιτέρω, από τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2065/1992 προβλέπεται ότι αποτελούν εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις, οι μισθοί που καταβάλλονται από την Α.Ε. στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της, για τις υπηρεσίες που παρέχουν βάσει ειδικής σύμβασης μισθώσεως εργασίας ή εντολής, για τις υπηρεσίες αυτές που προσφέρουν στην Α.Ε. τα μέλη του Δ.Σ. είναι ασφαλισμένα σε οποιοδήποτε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο, εκτός του Ι.Κ.Α.

Η ανώνυμη εταιρία κατά την καταβολή των μισθών στα μέλη του Δ.Σ., που αποτελούν εισόδημα Δ' πηγής, έχει υποχρέωση να παρακρατήσει φόρο με συντελεστή 35%, που υπολογίζεται στο ακαθάριστο ποσό του μισθού. αφού αφαιρεθούν οι καταβαλλόμενες ασφαλιστικές εισφορές και τα αναλογούντα τέλη χαρτοσήμου. Με την παρακράτηση του φόρου αυτό εξαντλείται υποχρεωτικά η φορολογική υποχρέωση των μελών του Δ.Σ. για τον παραπάνω μισθό και δεν δικαιούνται το ποσό αυτό να το δηλώσουν μετά των λοιπών εισοδημάτων για να φορολογηθούν με τις γενικές διατάξεις, θα το δηλώσουν όμως στην κατηγορία των εισοδημάτων που έχουν φορολογηθεί κατ. ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής τους υποχρέωσης.

Διευκρινίζεται ότι ο συντελεστής παρακράτησης 35% εξακολουθεί να ισχύει και μετά τις τροποποιήσεις που έγιναν με το Ν. 2214/1994 για τους μισθούς μελών Δ.Σ. που αποτελούν εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα αν οι μετοχές της Α.Ε. είναι ανώνυμες ή ονομαστικές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

Περαιτέρω, όπως έχει γίνει δεκτό με την 1076276/ΠΟΛ. 1141/1992 διαταγή Υπ. Οικονομικών, όταν ελεύθεροι επαγγελματίες (δικηγόροι, φοροτεχνικοί σύμβουλοι, οικονομολόγοι κ.τ.λ.) συμμετέχουν στο Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας και προσφέρουν υπηρεσίες στην εταιρία λόγω της ειδικότητας που έχουν, πέραν της συμμετοχής τους στις συνεδριάσεις του Δ.Σ., αμειβόμενοι για τις υπηρεσίες αυτές με πάγια αντιμισθία ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, εκδίδοντας για την αμοιβή τους το προβλεπόμενο από το Κ.Β.Σ. παραστατικό, οι αμοιβές που λαμβάνουν αποτελούν εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα. Επί των αμοιβών αυτών θα διενεργείται παρακράτηση φόρου 15%, ως εισόδημα ελευθέρων επαγγελματιών.

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΗ

- ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ (άρθρο 9 ΝΔ 3843/1958 και 105 Ν 2238/1994)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για τον προσδιορισμό του εισοδήματος των νομικών αυτών προσώπων εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9 του Ν.Δ. 3843/1958, σε συνδυασμό με τα σχετικά άρθρα του Ν.Δ. 3323/1955 όπου γίνεται παραπομπή. Ήτοι για το εισόδημα από οικοδομές εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 17-20 του Ν.Δ. 3323/55. Για το εισόδημα από εκμίσθωση γαιών οι διατάξεις των άρθρων 21-24 του Ν.Δ. 3323/55. Για το εισόδημα από κινητές αξίες οι διατάξεις των άρθρων 25-30 του Ν.Δ. 3323/55 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Α.Ν. 148/67, όπως αυτό τροποποιήθηκε και εξακολουθεί να ισχύει.

Με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 8 του Ν. 1731/1987 ορίζεται ότι, για τον προσδιορισμό του καθαρού εισοδήματος από τόκους, που αποκτούν νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, εκπίπτονται οι τόκοι που καταβάλλουν τα νομικά αυτά πρόσωπα σε διάφορους δανειοδοτικούς φορείς μέχρι του ποσού των τόκων που απέκτησαν τα νομικά πρόσωπα στην αυτή διαχειριστική περίοδο. Η νέα αυτή ρύθμιση ισχύει από το οικον. έτος 1988.

Για το εισόδημα από γεωργικές εκμεταλλεύσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 38-39 του Ν.Δ. 3323/55 και για το εισόδημα, το οποίο δεν μπορεί να υπαχθεί σε μια από τις κατηγορίες (Α-Ζ) εισοδήματος, οι διατάξεις των άρθρων 45-47 του Ν.Δ. 3323/55.

Για την εξεύρεση του συνολικού καθαρού φορολογητέου εισοδήματος των Ν.Π. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αθροίζονται τα εισοδήματα των επιμέρους πηγών, και κατά την άθροιση συμπηφίζονται τα θετικά και αρνητικά στοιχεία αυτών. Από το ποσό που προκύπτει αφαιρείται η εισφορά υπέρ ΟΓΑ, η οποία αναλογεί στο φόρο εισοδήματος της αυτής χρήσης. Ο συντελεστής υπολογισμού της εκπιπόμενης εισφοράς υπέρ του ΟΓΑ ανέρχεται σε 0,029126. Η εισφορά αυτή κοταργήθηκε με το άρθρο 11 του Ν. 1473/84 και ισχύει για τα εισοδήματα που θα δηλωθούν από 1.1.1985. Εκτός από τις προβλεπόμενες από το νόμο ειδικές εκπτώσεις για κάθε κατηγορία εισοδήματος και της εκπιπόμενης εισφοράς υπέρ ΟΓΑ, άλλη έκπτωση δεν προβλέπεται από το φορολογικό νόμο. Κατά συνέπεια δεν αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα των νομικών αυτών προσώπων οι δαπάνες λειτουργίας και διοίκησης αυτών (ενοίκια, μισθοί κ.λπ.).

Ανώνυμες Χρηματιστηριακές Εταιρίες

Με τις διατάξεις του άρθρου 101 του Ν. 1892/1990 παρέχεται η δυνατότητα στις ΑΕ που έχουν μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, να κεφαλαιοποιήσουν το σύνολο ή μέρος των αφορολόγητων εκπτώσεων που έχουν σχηματίσει σε διάφορους αναπτυξιακούς νόμους (Ν. 3213/1955 ΝΔ 4002/1959 ΑΝ 147/67 ΝΔ 1078/1971 ΝΔ 1313/1972, ΝΔ 331/1974, Ν. 289/1976, Ν 849/1978, Ν.1116/1981, Ν.1262/1982, Ν.1892/1990 κ.τ.λ.).

Δεν δικαιούνται να κεφαλαιοποιήσουν τα αποδεματικά:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α. Του άρθρου 18 του ΑΝ 942/1949, δηλαδή της ειδικής κρατήσεως για κάλυψη ζημιών, που έχουν σχηματίσει μέχρι 31.12.1970.

β. Του άρθρου 10 παρ. 4 του ΑΝ 148/1967, δηλαδή του αποθεματικού που προέρχεται από την πώληση χρεωγράφων.

Τα αποθεματικά που κεφαλαιοποιούνται φορολογούνται με αναλογικό συντελεστή 5%.

Με την καταβολή του φόρου αυτού εξαντλείται η υποχρέωση από το φόρο εισοδήματος της εταιρίας και των μετόχων αυτής για το ποσό των αποθεματικών που κεφαλαιοποιήθηκε.

Ο παραπάνω φόρος βαρύνει την ανώνυμη εταιρία, η οποία καταβάλλει το φόρο αυτό σε τέσσερις ίσες τριμηνιαίες δόσεις από τις οποίες η πρώτη κατά το χρόνο υποβολής της εμπρόθεσμης δήλωσης. Η δήλωση υποβάλλεται στην αρμόδια ΔΟΥ μέσα σε ένα μήνα από της δημοσίευσής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Υπουργού Εμπορίου που εγκρίνει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Ο παραπάνω φόρος δεν αποτελεί φορολογικώς δαπάνη εκπιπόμενη από τα ακαθάριστα έσοδα της ΑΕ προκειμένου υπολογισμού των φορολογητέων κερδών.

Λοιπές ανώνυμες εταιρίες και ΕΠΕ.

Με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 1473/1984, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 101 του Ν. 1892/1990, παρασχέθηκε η δυνατότητα στις ΑΕ που δεν έχουν μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο και στις ΕΠΕ, να κεφαλαιοποιήσουν το σύνολο ή μέρος των αφορολογητών εκπτώσεων που έχουν σχηματίσει με διάφορους αναπτυξιακούς νόμους.

Το παραπάνω δικαίωμα παρέχεται στην ΑΕ ή ΕΠΕ με την προϋπόθεση ότι κατά τη διαχειριστική περίοδο που θα γίνει η κεφαλαιοποίηση, η εταιρία θα προβεί σε ισόποση αύξηση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου κατά περίπτωση, με καταβολή μετρητών από τους παλαιούς ή νέους μετόχους ή εταίρους κατά περίπτωση.

Τα αποθεματικά που κεφαλαιοποιούνται φορολογούνται με αναλογικό συντελεστή 10%.

Ο οφειλόμενος φόρος βαρύνει την εταιρία και καταβάλλεται σε 4 εξαμηνιαίες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται κατά το χρόνο της υποβολής της εμπρόθεσμης δήλωσης.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η απόδοση του φόρου στο Δημόσιο γίνεται με δήλωση που υποβάλλεται από την εταιρία στην αρμόδια ΔΟΥ μέσα σε ένα μήνα από της δημοσίευσής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Υπουργού Εμπορίου που εγκρίνει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ή της περιλήψεως του συμβολαιογραφικού εγγράφου για την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου της ΕΠΕ.

Ο παραπάνω φόρος δεν εκπίπεται φορολογικά από τα ακαθάριστα έσοδα της εταιρίας, προκειμένου υπολογισμού των φορολογητέων κερδών.

Με την καταβολή του παραπάνω φόρου εξαντλείται η υποχρέωση από το φόρο εισοδήματος της εταιρίας και των μετόχων ή εταίρων αυτής για το ποσό των αποδεματικών που κεφαλαιοποιήθηκαν.

Ειδικά για όλες τις ΑΕ, που έχουν μετοχές εισηγμένες ή όχι στο χρηματιστήριο και για τις ΕΠΕ, η φορολογική υποχρέωση θεωρείται ότι εξαντλήθηκε εφόσον η εταιρία δεν διαλυθεί ή το μετοχικό ή εταιρικό της κεφάλαιο δεν μειωθεί, με σκοπό την επιστροφή των αποδεματικών στους μετόχους ή εταίρους, προ της παρόδου δέκα ετών από της κεφαλαιοποιήσεως των αποδεματικών.

Σε περίπτωση διάλυσης της εταιρίας πριν από την πάροδο δέκα ετών ή μείωσης στο αυτό χρονικό διάστημα του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου προς το σκοπό επιστροφής των αποδεματικών στους μετόχους ή εταίρους, τα κεφαλαιοποιηθέντα αποδεματικά δεν θεωρούνται ως καταβεβλημένο μετοχικό ή εταιρικό κεφάλαιο και φορολογούνται με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο της μείωσης του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου ή διαλύσεως της ΑΕ ή της ΕΠΕ. Από το φόρο αυτό εκπίπεται ο φόρος που κατατέθηκε από την εταιρία κατά την κεφαλαιοποίηση των αποδεματικών.

Τα ως άνω κεφαλαιοποιηθέντα αφορολόγητα αποδεματικά επενδύσεων δεν φορολογούνται με την προϋπόθεση ότι η ΑΕ και η ΕΠΕ πριν από την παρέλευση 10 ετών από το χρόνο της κεφαλαιοποίησης, δεν θα διαλυθεί ή μειώσει το μετοχικό ή εταιρικό κεφάλαιό της, με σκοπό την επιστροφή των αποδεματικών στους μετόχους ή εταίρους.

Στις περιπτώσεις διάλυσης ή μείωσης του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου, πριν την παρέλευση 10 ετών από το χρόνο της κεφαλαιοποίησης έχουν ανάλογη εφαρμογή τα αναφερόμενα για τις αφορολόγητες εκπτώσεις.

3. Κεφαλαιοποίηση αποδεματικών από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Με τις διατάξεις του Ν. 2190/1920 το ως άνω αποδεματικό απαγορεύεται να διανεμηθεί στους μετόχους. Επιτρέπεται όμως η κεφαλαιοποίηση αυτού.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το αποδεματικό αυτό όπως έχει γίνει δεκτό από το Υπ Οικ. (Ν. 1753/ΠΟΛ. 144/1977), όταν κεφαλαιοποιείται, απαλλάσσεται της φορολογίας εισοδήματος.

III. ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΛΑΧΕΙΑ .

Απαλλαγές από το φόρο (άρθρο 59)

Από το φόρο απαλλάσσονται:

α. Το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα που εξομοιώνονται μ' αυτό,

β. Οι δήμοι και οι κοινότητες,

γ. Τα μετοχικά ταμεία ή ταμεία πρόνοιας ή αλληλοβοήθειας των στρατιωτικών ή πολιτικών υπαλλήλων,

δ. Τα κέρδη που με ειδικούς νόμους εξαιρούνται από τη φορολογία.

IV. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΜΕ:

Α' ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ-ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΑ

Με τις διατάξεις του άρθρου 17ν. 1591/86 θεσπίστηκε απαλλαγή από το φόρο κληρονομιάς, για απόκτηση Α' κατοικίας και ορίστηκε ότι το ποσό της απαλλαγής είναι 2.000.000 δρχ.

Από 22.8.1988 το ποσό των 2.000.000 δρχ. αυξήθηκε σε 3.000.000 δρχ. Που προσαυξάνεται κατά 1.500.000 δρχ. για κάθε προστατευόμενο μέλος της οικογένειας του κληρονόμου, εφόσον του μεταβιβάζεται ολόκληρη οικία ή διαμέρισμα ή οικόπεδο κατά πλήρες κυριότητας δικαίωμα και όχι κατά ποσοστό εξ αδιαιρέτου. Με το ν. 1882/1990 (23.3.1990) το ποσό των 3.000.000 δρχ. αυξήθηκε σε 5.000.000 δρχ. Με το ν. 2065/1992 (30.6.1992) το ποσό των 5.000.000 δρχ. αυξήθηκε σε 6.000.000 δρχ. που προσαυξάνονται κατά 3.000.000 δρχ. για κάθε προστατευόμενο μέλος και ήδη από 9.11.1995 (άρθρο 114 ν. 2362/1995) το ποσό των 6.000.000 αυξήθηκε σε 10.000.000 δρχ. που προσαυξάνονται κατά 5.000.000 δρχ. για κάθε προστατευόμενο μέλος.

Β' ΓΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ

Από 3.11.1989 (ν. 1828/89, άρθρο 23 παρ. 6) ισχύει απαλλαγή από το φόρο, όταν με γονική παροχή μεταβιβάζεται οικία ή διαμέρισμα ή οικόπεδο εξ ολοκλήρου και κατά πλήρες κυριότητας δικαίωμα και με τις λοιπές προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η απαλλαγή συνίσταται στο γεγονός ότι το ποσό μείωσης του φόρου (Tax Credit) προσαυξάνεται κατά 40.000 δρχ. Για το δικαιούχο της γονικής, ολόκληρης οικίας ή διαμερίσματος ή οικοπέδου, ως πρώτης κατοικίας, από την αξία της παροχής αφαιρείται, εκτός του αφορολογήτου και πρόσθετο ποσό 500.000 δρχ. για κάθε προστατευόμενο μέλος της οικογένειας του.

Από 30-6-1992 (άρθρο 31 παρ. 3ν. 2065/1992) τα ποσά αυτά ορίζονται σε 1.000.000 για το δικαιούχο της γονικής παροχής και 700.000 για κάθε προστατευόμενο μέλος της οικογένειας του.

- Ήδη, από 9.11.1995 (άρθρο 114 ν. 2362/1995) το ποσά αυτά ορίζονται σε 1.700.000 για το δικαιούχο της γονικής παροχής και 1.200.000 για κάθε προστατευόμενο μέλος της οικογένειας του.

Υ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ-ΚΙΝΗΤΡΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΩΝ 456/29.12.1995

(Φ.Ε.Κ. Α' 269/29.12.1995)

Περί κωδικοποίησεως σε ενιαίο κείμενο των κειμένων διατάξεων που αφορούν στην παροχή επενδυτικών κινήτρων.

«Άρθρο 1»

Έννοια παραγωγικής επένδυσης

[άρθρο 1 Ν. 1892/90, άρθρο 1 (παρ. 1α, 1β, 1γ, 1δ, 1ε) Ν. 2234/94, άρθρο 32 παρ. 1 Ν. 2093/92, άρθρο 58 (παρ. 1, 2β, 3, 4, 5) Ν. 2324/95].

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, παραγωγική επένδυση θεωρείται:

α. Η κατασκευή, ή επέκταση και ο εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων, κτιριακών εγκαταστάσεων, ξενοδοχείων καθώς και βοηθητικών εγκαταστάσεων των υπαγομένων επιχειρήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 2.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Β. Η αγορά αποπερατωθεισών ή ημιτελών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων που βρίσκονται μέσα σε ΒΙΠΕ Ε.Τ.Β.Α. και ανήκουν κατά κυριότητα σε αυτές.

Επίσης η αγορά μη χρησιμοποιούμενων, αποπερατωθεισών ή ημιτελών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων που η έναρξη κατασκευής τους έγινε πριν από την 31 Ιουλίου 1990, ημερομηνία δημοσίευσης του Ν. 1892/90 (ΦΕΚ 101/Α/31.7.90) και που παραμένουν σε αδράνεια και δεν χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς τουλάχιστον για μια δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή στις διατάξεις του παρόντος, εφ' όσον οι κτιριακές αυτές εγκαταστάσεις (α) ευρίσκονται στη Θράκη ή (β) ευρίσκονται σε άλλες περιοχές και υπό τον όρο ότι στη δεύτερη αυτή περίπτωση θα χρησιμοποιηθούν για τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων από την περιοχή Α σύμφωνα με την περίπτωση (α) της παραγράφου 4 του άρθρου 9.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή της διατάξεως του παρόντος εδαφίου είναι οι κτιριακές εγκαταστάσεις να μην ανήκουν σε επιχείρηση που η πλειοψηφία του κεφαλαίου της ανήκει σε εταίρους ή μετόχους που έχουν και την πλειοψηφία του κεφαλαίου της επιχείρησης που πραγματοποιεί την επένδυση.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίζονται ο τρόπος και οι λεπτομέρειες για την επιστροφή της επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου που τυχόν είχε καταβληθεί για τις περιπτώσεις που οι κτιριακές αυτές εγκαταστάσεις έχουν συμπεριληφθεί σε επενδύσεις που υπήχθησαν στις διατάξεις του Ν. 1262/82 ή του παρόντος και δεν ολοκληρώθηκαν ή δεν παρήλθε 10 ετία από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης ολοκλήρωσής τους.

γ. Η αγορά και εγκατάσταση καινούριων μηχανημάτων και λοιπού μηχανολογικού ή τεχνικού εξοπλισμού παραγωγής.

Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης, όπως συστημάτων πληροφορικής ή τηλεπληροφορικής. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται η αγορά του αναγκαίου για την επένδυση λογισμικού (software), καθώς και οι δαπάνες εκπαίδευσης του προσωπικού κατά το στάδιο εγκατάστασης του όλου συστήματος.

Δ. Οι δαπάνες μελετών και επενδύσεων που αποσκοπούν στην εισαγωγή, ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας, όπως πληροφορικής και τηλεπληροφορικής. Η δαπάνη εγκατάστασης πρότυπης δοκιμαστικής μονάδας. Οι δαπάνες επενδύσεων για εφαρμοσμένη έρευνα και η αγορά οργάνων ή εξοπλισμού εργαστηρίων εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής έρευνας. Οι δαπάνες μελετών εργονομίας και προστασίας της φυσιολογικής και ψυχολογικής υγείας των εργαζομένων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ε. Οι δαπάνες μετεγκατάστασης που αφορούν στην αποσυναρμολόγηση, μεταφορά και επανασυναρμολόγηση στη νέα θέση του υφιστάμενου εξοπλισμού της μονάδας που μετεγκαθίσταται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 9.

Στ. Κατασκευή καινούργιων αποθηκευτικών χώρων, μυκτικών χώρων, χώρων ξήρανσης και συντήρησης προϊόντων καθώς και η αγορά καινούργιων αυτοκινήτων-υγιείων.

ζ. Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών, εμπορευμάτων και μαζικής μεταφοράς εργατοτεχνιτών και υπαλληλικού προσωπικού καθώς και εξοπλισμού και εγκαταστάσεων διακίνησης υλικών.

η. Η ανέγερση καινούργιων εργατικών κατοικιών για τη στέγαση προσωπικού της επιχείρησης, βρεφονηπιακών σταθμών καθώς και κτιρίων ή εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού προοριζομένων να χρησιμοποιηθούν για την αναγυχή ή συνεστίαση εργατών και υπαλλήλων και εφ' όσον κατασκευάζονται στην περιοχή που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση.

θ. Η δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων. Η δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών, κέντρων θαλασσοθεραπείας, κέντρων τουρισμού υγείας και χιονοδρομικών κέντρων καθώς και η αγορά εξοπλισμού τους, μετά σύμφωνη γνώμη του Ε-ΟΤ και με βάση τις προδιαγραφές που θα οριστούν με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Δημοσίων Έργων και Τουρισμού.

ι. Οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, ανεξάρτητα εάν βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή διατηρητέοι. Η ανακαίνιση παραδοσιακού χαρακτήρα ξενοδοχειακών μονάδων που κρίνονται διατηρητέες και που προστατεύονται από ειδικό νομικό καθεστώς όρων δόμησης.

Οι δαπάνες ανακαίνισης διατηρητέων παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων από μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα με σκοπό τη μετατροπή τους σε αναγκαίους χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ια. Η αγορά αναπαραγωγικού υλικού κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και πολλαπλασιαστικού υλικού γεωργικών, κτηνοτροφικών ή ιχθυοκαλλιεργητικών επιχειρήσεων.

ιβ. Οι δαπάνες επενδύσεων που αποσκοπούν στην κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό κεντρικών αγορών, σφαγείων και χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ιγ. Η αγορά βιοτεχνικών χώρων σε τυποποιημένα βιοτεχνικά κτίρια των βιομηχανικών περιοχών ή σε πολυώροφα βιοτεχνικά κέντρα, που κατασκεύασε ή κατασκευάζει η ΕΤΒΑ Α.Ε. μόνη της ή σε συνεργασία με τον ΕΟΜΕΧ καθώς και σε πολυώροφα βιοτεχνικά κτίρια που η κατασκευή τους έγινε με δανειοδότηση της ΕΤΒΑ Α.Ε., ανεξάρτητα από το χρόνο κατασκευής και χρησιμοποίησής τους.

ιδ. Η ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων και η αγορά εξοπλισμού επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών στήριξης τουριστικών-ξενοδοχειακών μονάδων.

ιε. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες) με την έγκριση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, του Υπουργείου Τουρισμού ή και του ΕΟΤ.

ιστ. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός συνεδριακών κέντρων, μετά από σύμφωνη γνώμη του ΕΟΤ με βάση τις προδιαγραφές που καθορίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Τουρισμού.

ιζ. Η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός γηπέδων γκόλφ και των απαραίτητων εγκαταστάσεων τους καθώς και η αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού τους μετά από σύμφωνη γνώμη του ΕΟΤ.

ιη. Η αγορά ή η εισφορά και εγκατάσταση μεταχειρισμένου μηχανολογικού εξοπλισμού, καθώς και η αγορά ή η εισφορά σε συσταθπισμένο νομικό πρόσωπο, ημιτελών ή αποπερατωθεισών βιομηχανικών κτιριακών εγκαταστάσεων, μόνο για τους σκοπούς εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 2.

κ. Η αγορά και η εγκατάσταση εξοπλισμού μεταφορικών μέσων, πλην του εξοπλισμού που προορίζεται για την υποδομή και κίνηση του μεταφορικού μέσου, υπό τον όρο ότι τα μεταφορικά μέσα είναι απαραίτητα για την εξυπηρέτηση της μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων σε περιοχές απομονωμένες, δυσχερούς προσβάσεως και μεγάλης αποστάσεως από τον κεντρικό κορμό της χώρας.

κα. Οι ερευνητικές και προπαρασκευαστικές εργασίες εξορυκτικών επιχειρήσεων.

2. Δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση η απόκτηση επιβατικών αυτοκινήτων μέχρι έξι (6) δέσεων, επίπλων και σκευών γραφείου, οικοπέδων, γηπέδων και αγροτεμαχίων.

Επίσης, δεν θεωρείται παραγωγική επένδυση:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α. Η ανέγερση ή επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων επί οικοπέδου που δεν ανήκει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης. Κατ' εξαίρεση θεωρούνται παραγωγικές επενδύσεις: (α) η ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων επί οικοπέδου που δεν ανήκει κατά κυριότητα στο φορέα της επένδυσης, εφόσον έχει παραχωρηθεί προς τούτο η χρήση του για χρονικό διάστημα τουλάχιστον είκοσι (20) ετών από το δημόσιο, τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού, τις ΒΙΠΕ ΕΤΒΑ συμπεριλαμβανομένων και αυτών που έχουν καθεστώς ελεύθερης ζώνης και από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, (β) η πραγματοποίηση επενδύσεων θερμοκηπίων και κέντρων χειμερινού τουρισμού καθώς και επενδύσεων του εδαφίου (ιζ) της παρ. 1 αυτού του άρθρου, επί οικοπέδου του οποίου η χρήση έχει παραχωρηθεί προς τούτο στο φορέα της επένδυσης για χρονικό διάστημα τουλάχιστον είκοσι (20) ετών, (γ) η πραγματοποίηση επενδύσεων υδατοκαλλιεργειών επί αιγιαλού και (δ) η ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων από τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα σε τεχνολογικά πάρκα, επί οικοπέδου του οποίου έχει παραχωρηθεί η χρήση για χρονικό διάστημα τουλάχιστο δέκα (10) ετών από το φορέα διαχείρισης του τεχνολογικού πάρκου.

β. Η ανέγερση και επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων κάθε λειτουργικής μορφής κατώτερης της Β τάξης, ή ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων, ενοικιαζομένων δωματίων και ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων ανεξαρτήτως τάξης, ο εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών μονάδων κάθε λειτουργικής μορφής, τάξης κατώτερης της Γ.

γ. Ο εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακής μονάδας κάθε λειτουργικής μορφής προ της παρόδου 10ετίας από την έναρξη λειτουργίας της μονάδας ή από την ολοκλήρωση επένδυσης εκσυγχρονισμού της μονάδας που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος ή του Ν. 1262/82 ή του Ν. 1116/1981. Κατ' εξαίρεση, για τις ξενοδοχειακές μονάδες για τις οποίες έχει εγκριθεί επένδυση εκσυγχρονισμού τους προ της 31.8.1994 και υποβάλλουν, μετά την ημερομηνία αυτή, αίτηση υπαγωγής στις διατάξεις του παρόντος επένδυσης ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεών τους προ της παρόδου 10ετίας από τον εγκριθέντα αυτό εκσυγχρονισμό τους, ο αιτούμενος ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμός θεωρείται παραγωγική επένδυση εφόσον αφορά σε άλλα πλην των εκσυγχρονισθέντων τμήματα της παραγωγικής μονάδας. Σε περίπτωση που στον αιτούμενο ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμός περιλαμβάνονται και επενδυτικά έργα που αναφέρονται στον εκσυγχρονισμό τμημάτων της ξενοδοχειακής μονάδας, τα οποία είχαν εκσυγχρονιστεί εντός της τελευταίας δεκαετίας και είχαν υπαχθεί στα κίνητρα επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, τα έργα αυτά μπορεί να θεωρηθούν παραγωγική επένδυση και να επιχορηγηθούν, εφόσον η σκοπιμότητα πραγματοποίησής τους κρίνεται πλήρως αιτιολογημένη μετά από γνώμη της αρμόδιας Γνωμοδοτικής Επιτροπής.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

3. Το ελάχιστο ύψος παραγωγικής επένδυσης για την υπαγωγή στο παρόν, όσο αφορά την επιχορήγηση και επιδότηση επιτοκίου, είναι:

α. Για επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (β), (στ), (θ) και (ι) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, τριάντα εκατομμύρια (30.000.000)δρχ.

β. Για επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης που πραγματοποιούνται από τις λοιπές κατηγορίες επιχειρήσεων του άρθρου 2, εξήντα εκατομμύρια (60.000.000) δρχ.

γ. Για επενδύσεις επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες, σύμφωνα με την περίπτωση (ι) της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και την περίπτωση (ιε) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δεκαπέντε εκατομμύρια (15.000.000) δρχ.

δ. Για επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιη) και (κβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, πέντε εκατομμύρια (5.000.000) δρχ.

ε. Για επενδύσεις εκσυγχρονισμού που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιη) και (κβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δύο εκατομμύρια (2.000.000) δρχ.

στ. Για επενδύσεις εκσυγχρονισμού όλων των λοιπών κατηγοριών επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δρχ.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή για τις επενδύσεις των περιπτώσεων (α), (β),(γ) και (ε) της παραγράφου 1 του άρθρου 9.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα όρια της προηγούμενης παραγράφου καθώς και να ορίζεται διαφορετικό ελάχιστο ύψος επένδυσης για ορισμένους κλάδους οικονομικών δραστηριοτήτων ή περιοχές που παρουσιάζουν ειδικά προβλήματα.

Άρθρο 2

Υπαγόμενες επιχειρήσεις

[άρθρο 2Ν1892/90, άρθρο 31 παρ. 2 Ν.2008/92, άρθρο 66 παρ. 2 Ν.2065/92, άρθρο 33 παρ. 2 Ν.2093/92, άρθρο 7 παρ. 1,2 και 4 Ν.2166/93, άρθρο 9 παρ. 1 Ν. 1597/86, άρθρο 1 (παρ. 2β, 2γ, 2δ, 2ε, 2στ) Ν.2234/92, άρθρο 58 παρ. 6 και 8Ν. 2324/95].

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Υπάγονται στο παρόν οι ακόλουδες επιχειρήσεις:

α. Μεταποιοτικές βιομηχανικές και χειροτεχνικές επιχειρήσεις όλων των κλάδων.

Περιλαμβάνονται στις παραπάνω επιχειρήσεις και οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις παραδοσιακών οικοδομικών υλικών, όπως πέτρας, τοιχοποιίας, δαπανών και στέγης, μαλτεζόπλακας, κεραμιδιών και τούβλων παραδοσιακών, τύπων, διαφόρων κεραμικών δαπέδων και ειδικών κονιαμάτων. Επίσης βιοτεχνίες και εργαστήρια παραδοσιακών κατασκευών, όπως ξυλουργεία, επιπλοποιεία σιδηρουργεία μαρμαρογλυφεία και άλλα εργαστήρια κατεργασίας οικοδομικού μαρμάρου ή πέτρας. Εργαστήρια χειροτεχνίας, οικοτεχνίας, κεραμικής, κοσμηματοποιίας, υφαντικής, ταπητουργίας και γουνοποιίας.

Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μετά από εισήγηση των αρμοδίων υπηρεσιών, καθορίζεται η ένταξη ή μη στις μεταποιοτικές επιχειρήσεις, κατηγοριών επιχειρήσεων για τις οποίες υπάρχουν δυσκολίες κατάταξης τους από τις υπηρεσίες ιδιωτικών επενδύσεων, τις αρμόδιες γνωμοδοτικές επιτροπές ή τον Ελληνικό Οργανισμό Μικρομεσαίων Μεταποιοτικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ).

β. Γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές και αλιευτικές επιχειρήσεις (υδατοκαλλιέργειες) σύγχρονης τεχνολογίας, όπως καθορίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας.

γ. Μεταλλευτικές και λατομικές επιχειρήσεις.

δ. Κέντρα τεχνικής βοήθειας για τη βιομηχανία και βιοτεχνία που ιδρύονται από συνεταιρισμούς, επιμελητήρια, επαγγελματικές οργανώσεις, τον ΕΟΜΜΕΧ και ΕΛΚΕΠΑ, σκοπός των οποίων είναι η παροχή τεχνικών συμβουλών και πληροφόρησης στους επενδυτές, σχετικά με την τεχνολογική κατάσταση του κλάδου, την οργάνωση της παραγωγής, τη διαχείριση της επιχείρησης, τη σύνδεση του προσωπικού, τη μελέτη της αγοράς και του απαραίτητου μηχανολογικού εξοπλισμού.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ίδια κέντρα καθώς και κέντρα κοινής επιχειρηματικής δράσης μπορούν να ιδρύνονται από πέντε (5) τουλάχιστον επιχειρήσεις ενός κλάδου ή υποκλάδου του μεταποιητικού τομέα που απασχολούν η καθεμία μέχρι 120 εργαζόμενους και στα οποία μπορούν να συμμετέχουν Α.Ε.Ι. ή Ερευνητικά Κέντρα καθώς και μεταφορικές επιχειρήσεις. Σκοπός των κέντρων αυτών που μπορούν να λειτουργούν και με τη μορφή εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, είναι ή παροχή προς τους συμμετέχοντες επιχειρηματικούς φορείς, εκτός των αναφερομένων στο προηγούμενο εδάφιο υπηρεσιών και όλων των δυνατών υπηρεσιών επιχειρηματικής υποστήριξης όπως είναι η δημιουργία τράπεζας πληροφοριών ή εκπόνηση μελετών οργάνωσης μάρκετινγκ και διεύρυνσης της αγοράς για τα προϊόντα των συμμετεχόντων φορέων, ο συντονισμός ενεργειών για κοινές προμήθειες υλικών, για συμμετοχή σε κρατικές προμήθειες καθώς και εξασφάλιση πιστοποιητικών ποιότητας.

Επίσης, η ανάληψη συλλογικής επιχειρηματικής δράσης για πραγματοποίηση κοινών εκθέσεων προϊόντων, κοινών προμηθειών υλικών, κοινής συμμετοχής σε κρατικές προμήθειες και δημιουργία δικτύων διανομής στο εσωτερικό για ή το εξωτερικό για πρόσβαση σε νέες αγορές. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίζονται, κατά παρέκκλιση των ρυθμίσεων του άρθρου 1, οι κατηγορίες δαπανών των ως άνω κέντρων στο εσωτερικό ή το εξωτερικό εφαρμογή της διάταξης της περίπτωσης αυτής. Η διάταξη αυτή ισχύει μόνο για την εφαρμογή των κινήτρων επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου.

ε. Επιχειρήσεις αξιοποίησης αγροτικών, βιομηχανικών και αστικών απορριμμάτων και αποβλήτων.

στ. Επιχειρήσεις αγροτικών ή αγροτοβιομηχανικών συνεταιρισμών για επενδύσεις σε μηχανικά μέσα σποράς, καλλιέργειας, εγκαταστάσεις και συστήματα άρδευσης, συγκομιδής και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων.

Οι ρυθμίσεις της περίπτωσης αυτής εφαρμόζονται ανάλογα και για τις επενδύσεις που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 1262/82 για τις οποίες μέχρι την 24η Αυγούστου 1993, ημερομηνία δημοσίευσης του Ν. 2166/93, δεν είχε εκδοθεί η σχετική απόφαση ολοκλήρωσης.

ζ. Επιχειρήσεις που παράγουν για δικό τους λογαριασμό ή για τρίτους ενέργεια σε μορφή αερίου, θερμού νερού ατμού ή στερεά καύσιμα από βιομάζα.

η. Επιχειρήσεις που έχουν αντικείμενο δραστηριότητας την παραγωγή μηχανισμών για την εξοικονόμηση ενέργειας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

δ. Επιχειρήσεις αποξήρανσης, κατάλυξης ή αφυδάτωσης γεωργικών, κτηνοτροφικών ή προϊόντων αλιείας και ιχθυοτροφίας. Επίσης, επιχειρήσεις που για ίδιο λογαριασμό ή για λογαριασμό τρίτων τυποποιούν, συσκευάζουν ή και συντηρούν τα ως άνω προϊόντα.

ι. Επιχειρήσεις παραγωγής βιομάζας από ετήσια ή πολυετή φυτά που θα χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη για την παραγωγή ενέργειας.

ια. Επιχειρήσεις υγρών καυσίμων και υγραερίων, εφόσον πραγματοποιούν επενδύσεις για τη δημιουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ή για την προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς ή διακίνησης υγρών καυσίμων και υγραερίων σε νησιωτικές περιοχές, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές έχουν την έδρα τους σε νομούς που υπάγονται στις περιοχές Γ και Δ για τους σκοπούς εφαρμογής του παρόντος.

ιβ. Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και ξενώνες καθώς και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών στήριξης τουριστικών - ξενοδοχειακών μονάδων εκμετάλλευσης κεντρικών πλυντηρίων και παρασκευαστηρίων ετοιμών ή ημιετοιμών τροφίμων για τις ανάγκες των παραπάνω μονάδων.

ιδ. Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών, κέντρα Θαλασσοθεραπείας, κέντρα τουρισμού υγείας και χιονοδρομικά κέντρα.

ιε. Οικίες ή κτίρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά, διασκευασμένα σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές επιχειρήσεις ή εργαστήρια παραγωγής παραδοσιακών βιοτεχνικών προϊόντων ή χειροτεχνημάτων, με την έγκριση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών ή του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος καθώς και του Ε.Ο.Τ ή του Ε.Ο.Μ.Ε.Χ.

ιστ. Επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή συνεταιρισμοί, που πραγματοποιούν επενδύσεις για την ανέγερση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού καθώς και χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών, κεντρικών αγορών και σφαγείων.

ιζ. Ιερές μονές και ορθόδοξες ακαδημίες για την ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμό ξενώνων ή για τη μετατροπή κτιρίων τους σε χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ιη. επιχειρήσεις παροχής αποκλειστικά, υπηρεσιών εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές ανήκουν στους τομείς πληροφορικής, τουρισμού, έρευνας καθώς και τεχνολογικής υποστήριξης βιοτεχνικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ιδ. Εκδοτικές ή εκτυπωτικές επιχειρήσεις ημερήσιου τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης για το σύνολο των εκδόσεών τους, καθώς και επιχειρήσεις ημερησίων επαρχιακών εφημερίδων, όπως αυτές καθορίζονται από τα άρθρα 1 του Ν.Δ 3619/1956 και του Ν.Δ. 1263/1972 όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του από το άρθρο 2 του Ν. 1446/84.

κ. Επιχειρήσεις κατασκευής και εκμετάλλευσης σταθμών αυτοκινήτων για δημόσια χρήση, χωρητικότητας ογδόντα (80) τουλάχιστον θέσεων.

κα. Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης λιμένων αναψυχής, συνεδριακών κέντρων και γηπέδων γκολφ.

κβ. Εργαστήρια εφαρμοσμένης βιομηχανικής, ενεργειακής και μεταλλευτικής έρευνας, επιχειρήσεις ανάπτυξης τεχνολογιών και επιχειρήσεις ανάπτυξης λογισμικού. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Προεδρίας της Κυβέρνησης και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας καθορίζονται οι προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι επιχειρήσεις ανάπτυξης λογισμικού καθώς και τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να συνοδεύουν την οικονομοτεχνική μελέτη που υποβάλλεται από αυτές για την υπαγωγή των επενδύσεων τους στις διατάξεις του παρόντος.

Ο χαρακτηρισμός επιχειρήσεων για την υπαγωγή τους στο προηγούμενο εδάφιο γίνεται με σχετική γνωμοδότηση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας.

κγ. Επιχειρήσεις με αντικείμενο την παραγωγή ηλεκτρισμού από την εκμετάλλευση ήπιων μορφών ενέργειας και ειδικότερα της αιολικής, ηλιακής, υδροηλεκτρικής, γεωθερμικής και βιομάζας.

κδ. Τεχνικές εταιρείες για τον εκσυγχρονισμό τους, την αντικατάσταση των μηχανημάτων τους και του λοιπού εξοπλισμού τους.

κε. Κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης όπως αυτά καθορίζονται με το άρθρο 10 του ν. 2072/92 (ΦΕΚ 125Α). Επίσης επιχειρήσεις με αντικείμενο την παροχή στέγης αυτόνομης διαβίωσης σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 30 του ίδιου ως άνω νόμου.

κν. Εμπορικές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το αντικείμενο εργασιών τους, για τις πραγματοποιούμενες από αυτές επενδύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1. Η διάταξη αυτή ισχύει μόνο για την εφαρμογή του κινήτρου των αφορολόγητων εκπτώσεων των άρθρων 12,13 και 14 και με τους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται σε αυτά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για τις πραγματοποιούμενες από αυτές επενδύσεις της περίπτωσης αυτής δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 1882/90 (ΦΕΚ 43Α).

λ. Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και λοιπές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών του τουριστικού τομέα που εγκαθίστανται μέσα στις ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Π.Ο.Τ.Α) όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 3.

λα. Επιχειρήσεις εκμετάλλευσης των μεταφορικών μέσων που προβλέπονται στο άρθρο παρ. 1 περίπτωση (κ) του παρόντος.

λβ. Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις μόνο για ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού τους. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Τουρισμού καθορίζεται, για τους σκοπούς εφαρμογής της διάταξης αυτής το είδος και η έκταση των επενδυτικών έργων που περιλαμβάνονται στον εκσυγχρονισμό, ώστε να είναι δυνατή ή υπαγωγή της επένδυσης στις διατάξεις του παρόντος. Η επιχορήγηση των επενδύσεων της παρούσας περίπτωσης παρέχεται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 4, για ύψος επένδυσης μέχρι ένα δισεκατομμύριο (1.000.000.000)δρχ.

λγ. Επιχειρήσεις επεξεργασίας κινηματογραφικών ταινιών καθώς και επιχειρήσεις παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών με την προϋπόθεση ότι οι παραγόμενες κινηματογραφικές αίθουσες ή τηλεοπτικούς σταθμούς. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Πολιτισμού μπορεί να ρυθμίζονται θέματα που έχουν σχέση με τις λεπτομέρειες και διαδικασίες εφαρμογής της παρούσας περιπτώσεις.

2. Οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται για επενδύσεις δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών. Η εξαίρεση δεν αφορά τις θυγατρικές τους εταιρείες καθώς επίσης και εταιρείες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των συνεταιρισμών, εφόσον περιλαμβάνονται σε μία από τις κατηγορίες επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

3. Οι διατάξεις του παρόντος όσον αφορά την επιχορήγηση και επιδότηση επιτοκίου εφαρμόζονται για τις επιχειρήσεις της παραγράφου 1 που τηρούν βιβλία Β ή Γ κατηγορίες του Κ.Φ.Σ. (ΚΒΣ).

Οι διατάξεις του παρόντος δεν έχουν εφαρμογή για επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή κοινωνίας ή εταιρείας αστικού δικαίου ή κοινοπραξίας.

4. Οι διατάξεις του παρόντος, όσον αφορά μόνο στην επιχορήγηση, εφαρμόζονται ανάλογα για νομικά πρόσωπα που ιδρύονται στην αλλοδαπή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα και ασκούν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες των περιπτώσεων (α),(β), και (ιβ) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

5. Εξαιρούνται της υπαγωγής στις διατάξεις των άρθρων 4,5,6,7 και 11 του παρόντος, οι επιχειρήσεις της περίπτωσης ιβ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Για τις επιχειρήσεις αυτές εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις περί αφορολογήτων εκπτώσεων και αυξημένων αποσβέσεων του παρόντος. Η εξαίρεση αυτή δεν ισχύει για τις επιχειρήσεις της παραγράφου 4 του άρθρου.

Η ως άνω εξαίρεση δεν ισχύει επίσης για τις τουριστικές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις για ανέγερση ή επέκταση ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων εφόσον:

α) η επένδυση πραγματοποιείται σε ζώνη τουρισμού - αναγκής χαρακτηριζόμενη έτσι σύμφωνα με τα κριτήρια της χωροταξικής ή πολεοδομικής πολιτικής.

β) στην ευρύτερη περιοχή πραγματοποίησης της επένδυσης δεν παρουσιάζεται μεγάλη συγκέντρωση ξενοδοχειακών μονάδων και

γ) εξασφαλίζεται η απαιτούμενη κατάλληλη υποδομή για την εύρυθμη και αποδοτική λειτουργία της ξενοδοχειακής μονάδας. Η συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών διαπιστώνεται κατά περίπτωση με ειδική γνωμάτευση του ΕΟΤ η οποία εκδίδεται πριν από την έγκριση των αρχιτεκτονικών σχεδίων από τον εν λόγω Οργανισμό και προσκομίζεται στην αρμόδια Υπηρεσία Ιδιωτικών Επενδύσεων κατά την υποβολή της αίτησης υπαγωγής. Η έναρξη εφαρμογής του παρόντος εδαφίου αρχίζει μετά την έκδοση της προβλεπόμενης από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 3 κοινής υπουργικής απόφασης.

Άρθρο 3

[άρθρο 3 Ν. 1262/82 , άρθρο 3 Ν. 1892/90, άρθρο 19 παρ. 3α, 3β, 3γ, 17) Ν.2234/94, άρθρο 58 παρ. 9 και 10 Ν. 2324/95].

Η ενίσχυση της αποκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων και της περιφερειακής ανάπτυξης πραγματοποιείται με την κατανομή του Ελληνικού χώρου σε ευρείες περιοχές ανάπτυξης.

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος σε επιχειρήσεις του άρθρου 2, εκτός εκείνων που αναγράφονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, η Επικράτεια διαιρείται στις παρακάτω περιοχές.

ΠΕΡΙΟΧΗ Α

Ο νόμος Αττικής (εκτός από τις επαρχίες Τροιζηνίας, Κυθήρων και της ζώνης Λαυρεωτικής) το τμήμα του νόμου Κορινθίας που συνορεύει με τον νομό Αττικής και μέχρι τον Ισθμό Κορίνθου, ο νομός Θεσσαλονίκης, εκτός από το τμήμα δυτικά του ποταμού Αξιού και της επαρχίας Λαγκαδά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΕΡΙΟΧΗ Β

Οι νομοί Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κορινθίας (εκτός από το τμήμα που συνορεύει με το νόμο Αττικής και μέχρι τον Ισθμό Κορίνθου), Αχαΐας (πλην της επαρχίας Καλαβρύτων), Ηρακλείου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου που καθορίζεται σε ακτίνα 15 χιλιομέτρων με κέντρο το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, η ζώνη Λαυρεωτικής της οποίας τα όρια για την εφαρμογή αυτού του νόμου καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Εσωτερικών) και η επαρχία Τριζηνίας, το τμήμα του νομού Θεσσαλονίκης δυτικά του ποταμού Αξιού, επαρχία Λαγκάδα και η πόλη της Χαλκίδας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ

Οι νομοί Ημαθίας, Κοζάνης, Καβάλας, Φωκίδας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Αιτωλοακαρνανίας, Εύβοιας, (πλην της πόλης της Χαλκίδας), Άρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Πέλλης Χαλκιδικής, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Χανίων, Κέρκυρας, Φθιώτιδας, Πιερίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Λευκάδας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου, Ευρυτανίας Γρεβενών, Φλώρινας, Ρεδύμνου, Λασιδίου, Κυκλάδων, και οι επαρχίες Κυθήρων, και Καλαβρύτων. Επίσης τα τμήματα της Επικράτειας, που δεν εμπίπτουν στις λοιπές περιοχές.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ

Οι νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου, Μεσσηνίας, Δωδεκανήσου πλην της πόλης Ρόδου που καθορίζεται σε ακτίνα 15 χιλιομέτρων με κέντρο το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, οι ακριτιτές περιοχές των διαφόρων νομών (πλην της νήσου Κέρκυρας) σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα σύνορα, καθώς και οι Δήμοι ή Κοινοότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από την ζώνη των 20 χιλιομέτρων.

ΘΡΑΚΗ

Οι νομοί Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.

2.Α. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις εκμετάλλευσης λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες), συνεδριακών κέντρων, γηπέδων γκολφ και ιαματικών πηγών, κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρο τουρισμού υγείας και χιονοδρομικά κέντρα η Επικράτεια κατανέμεται στις ακόλουθες περιοχές:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α

Ο νομός Αττικής (εκτός από την Επαρχία Τροιζηνίας, τα νησιά Αίγινα Σπέτσες, Ύδρα και την επαρχία Κυθήρων) και ο νομός Θεσσαλονίκης.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΕΡΙΟΧΗ Β

Τα νησιά Κέρκυρας (εκτός από την Λευκίμη από το γεφύρι Μεσσογγής μέχρι Κάβο, καθ' όλο το τμήμα του νησιού), Μύκονος, Σκιάθος, Αίγινα, Σπέτσες Ύδρα, η επαρχία Τροιζηνίας, οι επαρχίες Τεμένους και Πεδιάδας του νομού Ηρακλείου, η επαρχία Μιραμπέλλου του νομού Λασιθίου, η περιοχή της πόλης Ρόδου που καθορίζεται σε ακτίνα 10 χιλιομέτρων με κέντρο το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης και η πόλη της Χαλκίδας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ

Οι νομοί Βοιωτίας, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Άρτας, Τρικάλων, Κοζάνης, Ημαθίας, Ηλείας, Λακωνίας, Πρέβεζας, Αιτωλοακαρνανίας, Μαγνησίας, (πλην της νήσου Σκιάθου), Λάρισας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Ευβοίας, (εκτός από την πόλη Χαλκίδα), Κορινθίας, Αργολίδας, Αχαΐας, Πιερίας, Χαλκιδικής, Καβάλας, Αρκαδίας, Ευρυτανίας, Καρδίτσας και Γρεβενών, το υπόλοιπο του νόμου Κέρκυρα, οι νόμοι Λευκάδας, Κεφαλλονιάς, Ζακύνθου, οι Κυκλάδες (πλην Μυκόνου), το υπόλοιπο της Κρήτης και η επαρχία Κυθήρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ

Οι ακριτικοί νομοί Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας. Οι νομοί Μεσσηνίας, Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου (εκτός της πόλης Ρόδου που καθορίζεται σε ακτίνα 10 χιλιομέτρα με κέντρο το νομαρχιακό κατάστημα της πόλης).

ΘΡΑΚΗ

Οι Νομοί Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.

6. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Τουρισμού, που δεν είναι δυνατόν να τροποποιούνται πριν από την παρέλευση διετίας από την έναρξη της ισχύος τους, μπορεί να καθορίζονται ζώνες της Επικράτειας που παρουσιάζουν υπερσυγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας στις οποίες δεν έχουν εφαρμογή τα κίνητρα επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου άλλων δυσμενέστερων από άποψη κινήτρων περιοχών, ανάλογα με το βαθμό συγκέντρωσης τουριστικής δραστηριότητας και το είδος της επένδυσης.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και μετά από γνώμη των περιφερειακών οργάνων προγραμματισμού, είναι δυνατόν να ορίζονται ζώνες μέσα σε κάθε επιχορηγούμενη περιοχή της παραγράφου 1 και 2 του άρθρου αυτού, που παρουσιάζει έντονο αναπτυξιακό πρόβλημα σε σχέση με την υπόλοιπη περιοχή. Στις επιχειρήσεις της παραπάνω παραγράφου 1 του άρθρου 2 που εγκαθίστανται μέσα στα όρια των ζωνών αυτών, δίνεται με την ίδια απόφαση η ενίσχυση, όσον αφορά τις επιχορηγήσεις επενδύσεων του άρθρου 4 και επιδότηση επιτοκίου του άρθρου 11, άλλων ευνοϊκότερων από άποψη κινήτρων περιοχών, εκτός από εκείνες που εγκαθίστανται στις παραπάνω ζώνες της περιοχής Δ ή της Θράκης για τις οποίες ισχύει το καθεστώς των άρθρων 7 παράγραφος 1 περίπτωση γ και 11 παράγραφος 1.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εργασίας, που δεν είναι δυνατόν να τροποποιείται πριν από την παρέλευση διετίας από την έναρξη της ισχύος της, καθορίζονται τα τμήματα των νόμων της Επικράτειας που χαρακτηρίζονται ως φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές. Στις επένδυσης ύψους μέχρι πέντε (5) δισ. Δρχ. που πραγματοποιούνται στις περιοχές αυτές και υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος μετά την 1η Μαΐου 1995, παρέχεται με ίδια απόφαση ποσοστό επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου μέχρι σαράντα πέντε τοις εκατό (45%) του κόστους της παραγωγικής επένδυσης κατά περίπτωση.

4. Με όμοια απόφαση με συμμετοχή και του Υπουργού Γεωργίας, κατά περίπτωση, μπορεί να ορίζονται ζώνες για την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης ή και ειδικών προγραμμάτων αξιοποίησης γεωργικών προϊόντων ως και προγραμμάτων εκδάμνωσης και εκχέρσωσης εκτάσεων, που προσφέρονται για καλλιέργεια και διανομή σε ακτήμονες ή αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Στις επιχειρήσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 2 που εγκαθίστανται μέσα στα όρια των ζωνών αυτών ή μέσα σε βιομηχανικές περιοχές (ΒΙΠΕ της ΕΤΒΑ) ή βιοτεχνικά κέντρα του ΕΟΜΜΕΧ ή βιοτεχνικά κέντρα και κτίρια επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή συνεταιρισμών, της περίπτωσης ιστ της παραγράφου 1 του άρθρου 2, δίνονται με την ίδια απόφαση οι ενισχύσεις της επόμενης ευνοϊκότερης από άποψη κινήτρων περιοχής όσο αφορά την επιχορήγηση και επιδότηση επιτοκίου, από εκείνη στην οποία οι επιχειρήσεις αυτές εγκαθίστανται.

Στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις στις βιομηχανικές περιοχές της ΕΤΒΑ ή βιοτεχνικά κέντρα του ΕΟΜΕΧ ή βιοτεχνικά έργα και κτίρια επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της περιοχής Δ ή της Θράκης, ισχύει το καθεστώς των άρθρων 7 παρ. 1 περίπτωση (γ) και παρ. 1.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για τις επιχειρήσεις που εγκαθίστανται μέσα σε τεχνολογικά πάρκα, όπως αυτά καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, εφαρμόζεται το καθεστώς ενισχύσεων που ισχύει το καθεστώς ενισχύσεων που ισχύει για τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις στις ΒΙΠΕ ΕΤΒΑ. Για την εγκατάσταση των επιχειρήσεων μέσα στα τεχνολογικά πάρκα και την παροχή σε αυτές των ενισχύσεων του παρόντος εδαφίου, απαιτείται και γνώμη του φορέα διαχείρισης του τεχνολογικού πάρκου.

5.α) Στις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (α) και (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 που μέχρι τη δημοσίευση Ν. 1262/82 ήταν εγκατεστημένες στην ΒΙΠΕ ΕΤΒΑ Θεσσαλονίκης, παρέχονται τα κίνητρα της Β περιοχής για τις πραγματοποιούμενες παραγωγικές επενδύσεις τους για επέκταση και εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους. Επίσης στις επιχειρήσεις των ως άνω περιπτώσεων (α) και (γ) που εγκαθίστανται και πραγματοποιούν επενδύσεις στην ΒΙΠΕ ΕΤΒΑ Θεσσαλονίκης, παρέχονται τα κίνητρα της περιοχής Β.

β) Στις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (α) και (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 που μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 1262/82 ήταν εγκατεστημένες ή είχαν ημιτελείς εγκαταστάσεις στην επαρχία Θεσσαλονίκης του Νόμου Θεσσαλονίκης, παρέχονται τα κίνητρα της περιοχής Β για παραγωγικές επενδύσεις τους για επέκταση και εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους που εγκρίνονται για υπαγωγή στις διατάξεις του παρόντος νόμου, μέχρι 31.12.1999.

γ) Στις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (α) και (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 που μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 1262/82 ήταν εγκατεστημένες στο τμήμα του Νομού Κορινθίας που συνορεύει με το Ν.Αττικής και μέχρι τον Ισθμό, παρέχονται τα κίνητρα της περιοχής Β παραγωγικές επενδύσεις τους, για επέκταση και εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους.

δ) Στις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (α) και (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 που είναι εγκατεστημένες στις λοιπές, την ΒΙΠΕ ΕΤΒΑ της Θεσσαλονίκης, ΒΙΠΕ της ΕΤΒΑ, καθώς και σε βιοτεχνικά κέντρα του ΕΟΜΕΧ, ή σε βιοτεχνικά κέντρα και κτίρια Επιχειρήσεων Οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή Συνεταιρισμών του άρθρου 2, παράγραφος 1 περίπτωση (ιστ), παρέχονται τα κίνητρα της επόμενης ευνοϊκότερης από άποψη κινήτρων περιοχής από εκείνη στην οποία ευρίσκονται, για τις πραγματοποιούμενες παραγωγικές επενδύσεις τους για επέκταση και εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών τους.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται μετά από πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας Τουρισμού, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Γεωργίας, μπορεί να καθορίζονται για την τουριστική εν γένει ανάπτυξη της χώρας. Περιοχές ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.) για την εγκατάσταση σε αυτές ξενοδοχειακών μονάδων κάθε μορφής, καθώς και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών του τουριστικού τομέα, εφόσον πρόκειται για περιοχές που είναι κατάλληλες για ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη και δεν διαθέτουν αναπτυγμένη τουριστική υποδομή.

Για να εκδοθούν τα ως άνω προεδρικά διατάγματα είναι απαραίτητο προηγουμένως να εκπονηθεί από τον ΕΟΤ και να εγκριθεί από τον Υπουργό Τουρισμού μελέτη τουριστικής ανάπτυξης και αξιοποίησης της συγκεκριμένης περιοχής, στην οποία θα προβλέπεται το είδος και ο αριθμός των μονάδων, ο αριθμός των κλινών, σε ειδικές εγκαταστάσεις, καθώς και οι ελεύθεροι χώροι και οι χώροι πρασίνου που απαιτούνται για την ολοκληρωμένη αξιοποίηση της περιοχής.

Για την σύσταση, οργάνωση και λειτουργία των περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του Ν. 4458/1965 «περί βιομηχανικών περιοχών» όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 742/1977 και ισχύει. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης όπου αναφέρεται στους εν λόγω νόμους ο Υπουργός Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας νοείται ο Υπουργός Τουρισμού και όπου αναφέρεται ΕΤΒΑ νοείται ο ΕΟΤ.

7. Στους νομούς όπου λειτουργούν ΒΙΠΕ σύμφωνα με το Ν. 4458/1965, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 742/1977, η εγκατάσταση εντός αυτών νέων βιομηχανικών επιχειρήσεων που θα υπαχθούν στον παρόντα νόμο είναι υποχρεωτική, εκτός εάν η κατά περίπτωση αρμόδια γνωμοδοτική επιτροπή αποφανθεί αιτιολογημένα ότι είναι αναγκαία ή σκόπιμη η εγκατάσταση εκτός ΒΙΠΕ.

ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Άρθρο 12

Περιεχόμενα και έκταση του κινήτρου

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

[άρθρο 12 Ν.1892/90, άρθρο 32 παρ. 13 ν.2093/92, άρθρο 7 παρ. 8 Ν.2166/93, άρθρο 1 (παρ. 11α 11β) Ν. 2234/94, άρθρο 58 (παρ. 32 ,33,34α και 34β) Ν.2324/95].

1. Παρέχονται εκπτώσεις από τα υποκείμενα σε φόρο εισοδήματος καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων του άρθρου 2 που είναι εγκατεστημένες ή μεταφέρονται ή ιδρύονται στις περιοχές Β, Γ και Δ του άρθρου 3, εφόσον πραγματοποιήσουν νέες παραγωγικές επενδύσεις σύμφωνα με το άρθρο 1 του παρόντος μέχρι την 31.12.2004.

2. Τα ποσοστά των αφορολόγητων εκπτώσεων επί της αξίας των νέων παραγωγικών επενδύσεων που πραγματοποιούνται από την 1.7.1990, καθώς και τα ποσοστά των ετήσιων καθαρών κερδών, μέχρι τα οποία μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση, κλιμακώνονται κατά περιοχή ως εξής:

α. Για όλες τις κατηγορίες επενδύσεων, πλην εκείνων που αναφέρονται στην επόμενη περίπτωση (β):

Πίνακας 6

Περιοχές	Ποσοστό αφορολόγη- της έκπτωσης επί της αξίας της επένδυσης	Ποσ. Ετήσιων κερδών μέχρι του οποίου μπο- ρεί να φθάσει η αφο- ρολόγητη έκπτωση
A	-	-
B	60%	60%
Γ	75%	75%
Δ	90%	90%
Θράκη	100%	100%

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6. Για τις επενδύσεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

Πίνακας 7

Περιοχές	Ποσοστό αφορολόγη- της έκπτωσης επί της αξίας της επένδυσης	Ποσ. Ετήσιων κερδών μέχρι του οποίου μπο- ρεί να φθάσει η αφο- ρολόγητη έκπτωση
A	-	-
B	40%	60%
Γ	55%	75%
Δ	70%	90%
Θράκη	100%	100%

3. Σε περίπτωση που η επένδυση ή τμήμα αυτής έτυχε επιχορήγησης, η επένδυση αυτή δεν μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων.

4. Για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη βιομηχανική περιοχή Ε.Τ.Β.Α. του νομού Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 3, παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων, που ισχύει για τις επενδύσεις της περιοχής Β.

Για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στις ΒΙΠΕ, ΕΤΒΑ των περιοχών Β,Γ και Δ, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 3, παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων, που ισχύει για τις επενδύσεις των περιοχών Γ,Δ και της Θράκης αντίστοιχα.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή για επενδύσεις που πραγματοποιούνται από 31.12.1994 και μετά.

5. Για τις επιχειρήσεις της περίπτωσης (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, που πραγματοποιούν επενδύσεις στην περιοχή Β και με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 3, ισχύει το καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων της περιοχής Γ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για τις επιχειρήσεις του άρθρου 2, που πραγματοποιούν επενδύσεις στην περιοχή Β και με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 3, ισχύει το καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων της περιοχής Γ.

Για τις επιχειρήσεις του άρθρου 2, που πραγματοποιούν στην περιοχή Α επενδύσεις των περιπτώσεων (α), (β), (γ), (δ) και (ε) της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του άρθρου 9, καθώς και για τις επιχειρήσεις της περίπτωσης (κβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, που πραγματοποιούν επενδύσεις στην περιοχή Α, παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων που ισχύει για την περιοχή Γ. Για τις ίδιες επενδύσεις που πραγματοποιούνται στις περιοχές Β και Γ παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων των περιοχών Γ και Δ αντίστοιχα.

Για τις επιχειρήσεις τεχνικών εταιριών της περίπτωσης (κδ), ανεξαρτήτως της περιοχής στην οποία εδρεύουν, παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων της περιοχής Β.

Για τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιδ) και (κα) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, καθώς και για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις αξιοποίησης ιαματικών πηγών, κέντρων θαλασσοθεραπείας, κέντρων τουρισμού υγείας, χιονοδρομικών κέντρων, συνεδριακών κέντρων, γηπέδων γκολφ και λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνων), στην περιοχή Α, παρέχονται τα ποσοστά των εκπτώσεων της περιοχής Δ, πλην της Θράκης για την οποία παρέχονται τα ποσοστά της περιοχής αυτής.

Στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν επενδύσεις ολοκληρωμένης μορφής εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού τους, σύμφωνα με την περίπτωση (λβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, σε οποιαδήποτε περιοχή συμπεριλαμβανομένης και της Α παρέχονται τα ποσοστά αφορολόγητων εκπτώσεων της περιοχής Γ.

Για τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιδ) και (κστ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2, που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή Α και πραγματοποιούν επενδύσεις εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού παραγωγής τους, παρέχεται το ευεργέτημα των αφορολόγητων εκπτώσεων της περιοχής Β, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Οι επενδύσεις να αφορούν αποκλειστικά στον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού παραγωγής της μονάδας τηρούμενων των διατάξεων του Π.Δ. 84 / 1984 ή άλλων περιοριστικών διατάξεων που αφορούν την ίδρυση- επέκταση κλπ. Βιομηχανιών και βιοτεχνιών στην περιοχή Α.

Β. Ο εγκαθιστώμενος εξοπλισμός να είναι σύγχρονης τεχνολογίας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γ. Με την επένδυση να μην προκαλείται πρόσθετη σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση, επιβάρυνση του περιβάλλοντος.

Δ. Υπαγωγή μιας επιχείρησης στα κίνητρα των αφορολογήτων εκπτώσεων για εκσυγχρονισμό ενός αυτοτελούς τμήματος της παραγωγικής μονάδας ή ενός αυτοτελούς τμήματος συγκεκριμένης παραγωγικής της διαδικασίας στην περίπτωση που η παραγωγική μονάδα διαθέτει περισσότερες παραγωγικές διαδικασίες, μπορεί να γίνει μόνο μετά την παρέλευση τριετίας από την ολοκλήρωση προηγούμενης επένδυσης εκσυγχρονισμού στο ίδιο τμήμα της παραγωγικής μονάδας ή της ίδιας παραγωγικής διαδικασίας στην περίπτωση που η παραγωγική μονάδα διαθέτει περισσότερες παραγωγικές διαδικασίες, που έχει τύχει του κινήτρου αυτού η κίνητρου επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου.

Η συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων ελέγχεται από Επιτροπή, που λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, η οποία εκδίδει και τη σχετική βεβαίωση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας καθορίζονται τα δικαιολογητικά και τα στοιχεία που πρέπει να υποβάλλονται στη Γενική Γραμματεία βιομηχανίας για την εφαρμογή αυτής της ρύθμισης.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή για επενδύσεις που πραγματοποιούνται από 31 Αυγούστου 1994 και μετά.

Άρθρο 13

Προϋποθέσεις πραγματοποίησης αφορολογήτων εκπτώσεων

(άρθρο 13 Ν.1892/90 άρθρο 6 παρ. 3 Ν 2166/93. άρθρο 58 παρ. 34 Ν.2324/95)

1. Οι αφορολόγητες εκπτώσεις του προηγούμενου άρθρου γίνονται με τις εξής προϋποθέσεις :

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α. Υπολογίζονται με βάση τα καθαρά κέρδη που περιλαμβάνονται στην υποβαλλόμενη αρχική δήλωση φόρου εισοδήματος και τα οποία προέρχονται από δραστηριότητες των επιχειρήσεων μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για το σχηματισμό τακτικού αποδεματικού και των κερδών της χρήσης που διανέμονται πραγματικά ή αναλαμβάνονται από τους εταίρους ή τον επιχειρηματία.

β. Πραγματοποιούνται από τα κέρδη της διαχειριστικής χρήσης που έγινε η επένδυση. Αν δεν πραγματοποιηθούν κέρδη κατά τη διαχειριστική αυτή χρήση ή αν αυτά που πραγματοποιούνται δεν επαρκούν η αφορολόγητη έκπτωση πραγματοποιείται υπό τα κέρδη των αμέσως επόμενων διαχειριστικών χρήσεων μέχρι να καλυφθούν τα ποσοστά της αξίας των επενδύσεων που ορίζονται από το προηγούμενο άρθρο.

Αν η επιχείρηση σε μια διαχειριστική χρήση παραλείπει, ολικά ή μερικά για οποιονδήποτε λόγο να ενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις επενδύσεων στις λογιστικές διαφορές που δηλώνονται με την αρχική δήλωση φόρου εισοδήματος, δεν στερείται του δικαιώματος διενέργειας αφορολόγητων εκπτώσεων από τα κέρδη των επόμενων διαχειριστικών χρήσεων, για το ποσό επένδυσης που πραγματοποιήθηκε, στο οποίο παρέλειψε να ενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις στη διαχειριστική αυτή χρήση.

γ. Εμφανίζονται με τη μορφή του αφορολόγητου αποδεματικού σε ξεχωριστούς λογαριασμούς στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

δ. Η επιχείρηση τηρεί λογιστικά βιβλία Γ κατηγορίας του Κ.Φ.Σ.(ΚΒΣ).

ε. Ειδικά για ανεγειρόμενα από 1η Ιανουαρίου 1992 και μετά βιομηχανοστάσια και κτίρια των οποίων οι εργασίες ανέγερσης διαρκούν πέραν της μιας διαχειριστικής περιόδου, παρέχεται η δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητης έκπτωσης από τα κέρδη κάθε διαχειριστικής χρήσης για τις δαπάνες ανέγερσης που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο με την προϋπόθεση ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί εντός πενταετίας από το χρόνο έναρξης αυτής.

Επίσης ειδικά για τις επενδύσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 12 που πραγματοποιούνται από την 31 η Αυγούστου 1994, ημερομηνία ισχύος του Ν 2234/94 και μετά και των οποίων η πραγματοποίηση διαρκεί πέραν της μιας διαχειριστικής χρήσης, παρέχεται η δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητης έκπτωσης από τα κέρδη κάθε διαχειριστικής χρήσης για τις δαπάνες πραγματοποίησής τους που γίνονται κάθε χρόνο με την προϋπόθεση ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί εντός πενταετίας από το χρόνο έναρξης αυτής.

2. Για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α ή Β κατηγορίας του Κ.Φ.Σ. (ΚΒΣ), οι αφορολόγητες εκπτώσεις πραγματοποιούνται από τα καθαρά κέρδη που δηλώνονται με την αρχική δήλωση, αφού αφαιρεθούν οι απολήψεις.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

3. Όταν η επιχείρηση έχει περισσότερες δραστηριότητες οι αφορολόγητες εκπτώσεις πραγματοποιούνται από τα καθαρά κέρδη που προέρχονται από δραστηριότητες της επιχείρησης που υπάγονται στο παρόν και ανεξάρτητα από την περιοχή στην οποία ασκούνται. Αν δεν είναι δυνατός ο λογιστικός προσδιορισμός των κερδών αυτών γίνεται διαχωρισμός του συνόλου των κερδών της επιχείρησης με βάση τα ακαθάριστα έσοδα κάθε δραστηριότητας.

4. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβληθούν από τον επενδυτή τα στοιχεία τα απαραίτητα για τον έλεγχο του ύψους της επένδυσης και για το χρόνο πραγματοποίησης της αφορολόγητης έκπτωσης καθώς και τα πρόσθετα βιβλία που πρέπει να εμφανίσουν οι επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α, Β ή Γ κατηγορίας του Κ.Φ.Σ (ΚΒΣ). Με όμοιες αποφάσεις καθορίζονται επίσης οι διαδικασίες ελέγχου των επενδύσεων και στατιστικής παρακολούθησης των επιχειρήσεων που κάνουν χρήση των αφορολογητών εκπτώσεων.

Άρθρο 14

Φορολογία των εκπτώσεων

[άρθρο 14 Ν.1892/90, άρθρο 6 (παρ. 4 και 5) Ν.2166/93]

1. Η αφορολόγητη έκπτωση που πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων άρθρων, προστίθεται στα κέρδη της επιχείρησης και φορολογείται στη διαχειριστική χρήση κατά την οποία:

α. Πουλήθηκαν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία πριν περάσουν πέντε χρόνια από τότε που αγοράστηκαν, για το ποσό που η αφορολόγητη έκπτωση αντιστοιχεί στην αξία των πάγιων αυτών στοιχείων. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, αν η επιχείρηση αντικαταστήσει τα πάγια στοιχεία που πουλήθηκαν, μέσα σε έξι μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου που έγινε η πώληση, με νέα πάγια στοιχεία ίσης τουλάχιστον αξίας τα οποία συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις της παραγωγικής επένδυσης που ορίζει το παρόν.

β. Θα γίνει διανομή ή ανάληψη του αντίστοιχου ποσού της αφορολόγητης έκπτωσης και για το ποσό που θα διανεμηθεί ή θα αναληφθεί.

γ. Διαλύεται η ατομική επιχείρηση ή η εταιρεία λόγω θανάτου του επιχειρηματία ή μέλους της εταιρείας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2. Επίσης η έκπτωση που πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 12 φορολογείται:

α. Σε περίπτωση αποχώρησης εταίρου, στο όνομά του, στο χρόνο αποχώρησής του και για το ποσό που αναλογεί σ' αυτόν, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στην εταιρεία.

β. Σε περίπτωση μεταβίβασης εταιρικής μερίδας, στο όνομα του μεταβιβάζοντος, στο χρόνο της μεταβίβασης και για το ποσό που αναλογεί σ' αυτόν, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στην εταιρεία.

γ. Σε περίπτωση ανάληψης της έκπτωσης από εταίρο ή τους κληρονόμους του στο όνομα του αναλαμβάνοντα, στο χρόνο της ανάληψης και για το ποσό που αναλαμβάνεται απ' αυτόν.

δ. Σε περίπτωση θανάτου ενός εταίρου και εφόσον η εταιρεία συνεχίζεται νόμιμα μόνο μεταξύ των λοιπών εταίρων, στο όνομα του κληρονόμου και για το ποσό που αναλογεί σ' αυτόν, με βάση το ποσοστό συμμετοχής του θανόντος στην εταιρεία.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων 1 και 2 εφαρμόζονται ανάλογα και στις αφορολόγητες κρατήσεις όλων των μέχρι σήμερα αναπτυξιακών νόμων και σε υποθέσεις, οι οποίες εκκρεμούν στις φορολογικές αρχές.

4. Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης του ανεγειρόμενου βιομηχανοστασίου ή κτιρίου εντός της προθεσμίας που ορίζεται από τις διατάξεις της περίπτωσης (ε) της παραγράφου 1 του άρθρου 13, η επιχείρηση υποχρεούται στην υποβολή συμπληρωματικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος για κάθε οικονομικό έτος και για το μέρος των κερδών που απηλλάγησαν της φορολογίας λόγω σχηματισμού της αφορολόγητης έκπτωσης.

Οι πιο πάνω δηλώσεις θεωρούνται εκπρόθεσμες και οι υπόχρεοι που υποβάλλουν αυτές δεν υποβάλλουν ή υποβάλλουν ανακριβείς, υπόκεινται σε πρόσθετο φόρο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 67 του ν.δ 3323/1955 (άρθρο 86 ν. 2238/1994). Το συνολικό ποσό φόρου εισοδήματος και πρόσθετου φόρου, που οφείλεται με βάση τη δήλωση της παραγράφου αυτής, καταβάλλεται σε πέντε (5) ίσες μηνιαίες δόσεις από τις οποίες, η μεν πρώτη με την υποβολή της δήλωσης, οι δε υπόλοιπες τέσσερις, την τελευταία εργάσιμη ημέρα των τεσσάρων επόμενων από την υποβολή της δήλωσης μηνών

Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή για βιομηχανοστάσια και κτήρια των οποίων η ανέγερση άρχισε μέσα στη διαχειριστική χρήση 1992 (έτος 1993) και μετά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΥΞΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

Άρθρο 15

Περιεχόμενο και έκταση του κινήτρου

[άρθρο 15 Ν. 1892/90, άρθρο 32 παρ. 14 Ν.2093/92, άρθρο 7 παρ. 6 Ν. 2166/93, άρθρο 58 (παρ. 3, 7 και 35α) Ν 2324 95].

1. Οι αυξημένες αποσβέσεις του παρόντος ισχύουν για παραγωγικές επενδύσεις του άρθρου 1 που θα πραγματοποιήσουν οι επιχειρήσεις του άρθρου 2 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2004.

2. Οι συντελεστές των τακτικών αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων του άρθρου 2, που ισχύουν κάθε φορά, αυξάνονται, όταν πρόκειται για πάγια περιουσιακά στοιχεία που θα αποκτηθούν μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, ανάλογα με τις περιοχές των παραγράφων 1 και 5 του άρθρου 3 στην οποία εγκαθίσταται και ανάλογα με τις βάρδιες εργασίας, κατά τα πιο κάτω ποσοστά :

Πίνακας 8

Περιοχή	α βάρδια	β βάρδια	γ βάρδια
A		20%	40%
B	20%	40%	80%
Γ	35%	70%	120%
Δ	50%	100%	150%
ΘΡΑΚΗ	50%	100%	150%

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για τις επιχειρήσεις του άρθρου 2 παράγραφος 1 εδ. (γ) και με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 3 εκτός των μεταλλευτικών επιχειρήσεων των περιοχών Α, Δ και Θράκης στις οποίες ισχύει το καθεστώς των περιοχών αυτών, ίσχυε το καθεστώς της περιοχής Γ ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης.

Για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών, ισχύουν οι παραπάνω συντελεστές α βάρδιας.

Για τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων (ιβ) και (κστ) της παραγράφου 1του άρθρου 2 που πραγματοποιούν επενδύσεις στις περιοχές Α και Β ισχύει το καθεστώς της περιοχής Γ.

3.Για την εφαρμογή της παραπάνω παραγράφου απαιτείται:

α) Απασχόληση στη δεύτερη βάρδια αριθμού εργατών που αναλογεί σε μέσο ετήσιο ποσοστό ίσο τουλάχιστον προς το ήμισυ (50%) αυτών που απασχολούνται στην πρώτη βάρδια και εφόσον απασχολεί και τρίτη βάρδια απασχόληση στη δεύτερη και τρίτη βάρδια αριθμού εργατών που αναλογεί σε μέσο ετήσιο ποσοστό ίσο τουλάχιστον προς τα τέσσερα πέμπτα (80%) αυτών που απασχολούνται στην πρώτη βάρδια, ή

β) ετήσια κατανάλωση ενέργειας για τη λειτουργία της δεύτερης βάρδιας ίση τουλάχιστον με το 50% της ετήσια καταναλισκόμενης ενέργειας για τη λειτουργία της πρώτης βάρδιας και εφόσον λειτουργεί και τρίτη βάρδια ετήσια κατανάλωση ενέργειας για τη λειτουργία της δεύτερης και τρίτης βάρδιας σε ποσότητα που αναλογεί τουλάχιστον στο 80% της ετήσιας καταναλισκόμενης ενέργειας για τη λειτουργία της πρώτης βάρδιας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας καθορίζονται τα απαραίτητα στοιχεία και διαδικασίες για τον τρόπο εφαρμογής του εδαφίου αυτού, η εφαρμογή του οποίου αρχίζει την 1.1.1993.

4.Δαπάνες κατασκευής και βελτίωσης κτιρίων και εγκαταστάσεων χρησιμοποιούμενων για την αναμυχή και τη συνεστίαση των εργατών και υπαλλήλων των επιχειρήσεων, καθώς και δαπάνες για μελέτες εργονομίας και για μέτρα προστασίας των εργαζομένων, πραγματοποιούμενες στα χρονικά πλαίσια της παραγράφου 1του παρόντος, τυγχάνουν απόσβεσης 100% κατά το πρώτο έτος της επένδυσης ανεξαρτήτως περιοχής.

5.Δαπάνες για έργα τέχνης Ελλήνων καλλιτεχνών, τα οποία φιλοτεχνούνται, κατασκευάζονται ή αγοράζονται μετά τη δημοσίευσή του παρόντος και ενσωματώνονται ή τοποθετούνται στα κτήρια των επιχειρήσεων (π.χ. αγάλματα γυφιδωτά, τοιχογραφίες, κ.λπ.) τυγχάνουν απόσβεσης 100% κατά το πρώτο έτος της επένδυσης ανεξάρτητα από την περιοχή εάν η αξία τους δεν υπερβαίνει το 3% της αξίας του κτιρίου στο οποίο ενσωματώνονται ή τοποθετούνται μόνιμα Το τυχόν επιπλέον του 3% ποσό υπόκειται σε απόσβεση με τους συνήθεις κανόνες. Τα ενσωματωμένα στο κτίριο έργα τέχνης δεν μπορούν να αφαιρεθούν πριν από την παρέλευση 10ετίας ή την κατεδάφιση του κτιρίου.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6. Για τον υπολογισμό των τακτικών και πρόσθετων αποσβέσεων, αφαιρείται όριο την αξία κτήσης των πάγιων στοιχείων το ποσό των δωρεάν επιχορηγήσεων που λαμβάνει η επιχείρηση από το Δημόσιο.

Άρθρο 16

Φορολογική μεταχείριση των αυξημένων αποσβέσεων

(άρθρο 16 Ν. 1892'90)

Στην περίπτωση που τα βιβλία της επιχείρησης κριθούν ανειλικρινή, γίνεται εξωλογιστικός προσδιορισμός των καθαρών κερδών της χρήσης και οι πρόσθετες αποσβέσεις που διενεργήθηκαν μέσα στη χρήση μειώνουν τα εξωλογιστικώς προσδιοριζόμενα κέρδη.

Άρθρο 19

Παροχή κινήτρων για χρήση εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση

[άρθρο 58 (παρ 37α και 37β) Ν.2324/95].

1. Στις επιχειρήσεις του άρθρου 2 που αποκτούν τη χρήση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1665/1986 όπως ισχύει και υπό την προϋπόθεση ότι στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης ορίζεται ότι μετά τη λήξη της μίσθωσης ο εξοπλισμός θα περιέρχεται στη κυριότητα της επιχείρησης, είτε η χρήση του εξοπλισμού αυτού συνδυάζεται με επένδυση που υπάγεται στις διατάξεις επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του παρόντος νόμου είτε όχι, παρέχεται επιδότηση υπολογιζόμενη επί της αξίας κτήσης από την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης του ενοικιαζόμενου εξοπλισμού. Το παρεχόμενο ποσοστό της επιδότησης είναι ίσο προς το ποσοστό επιχορήγησης που θα ελάμβανε η επιχείρηση εάν είχε αγοράσει τον εξοπλισμό αυτόν και υπαγόταν στις διατάξεις των άρθρων 1 έως και 9 του παρόντος. Για τον προσδιορισμό του ποσοστού της επιδότησης, προκειμένου για χρήση εξοπλισμού αξίας μεγαλύτερης των πέντε (5) και μέχρι είκοσι πέντε (25) δις. δρχ., έχουν ανάλογη εφαρμογή τα οριζόμενα στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 11.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Η καταβολή της επιδότησης αρχίζει μετά την εγκατάσταση του μισθωμένου εξοπλισμού και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 5, στις περιπτώσεις δε που η χρήση του εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση συνδυάζεται και με επένδυση που υπάγεται στις διατάξεις επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του παρόντος, η καταβολή της επιδότησης για το μισθωμένο εξοπλισμό αρχίζει μετά και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης. Η επιδότηση καταβάλλεται μετά την εκάστοτε πληρωμή των δόσεων του μισθώματος από την επιχείρηση σε δόσεις, κάθε μία εκ των οποίων υπολογίζεται επί του τμήματος της αξίας κτήσεως του εξοπλισμού, το οποίο εμπεριέχεται στην εκάστοτε καταβαλλόμενη δόση του μισθώματος. Σε περίπτωση που η σύμβαση της χρηματοδοτικής μίσθωσης προβλέπει καταβολή των δόσεων του μισθώματος σε διαστήματα μικρότερα του τριμήνου, η καταβολή της επιδότησης γίνεται ανά τρίμηνο. Η επιδότηση του παρόντος άρθρου παρέχεται μόνο για την απόκτηση της χρήσης εξοπλισμού αξίας κτήσης μέχρι πέντε (5) δισ. δρχ. και προκειμένου για μεταποιητικές επιχειρήσεις μέχρι είκοσι πέντε (25) δισ. δρχ. Στις περιπτώσεις που η χρήση του ενοικιαζόμενου εξοπλισμού συνδυάζεται και με επένδυση που υπάγεται στις διατάξεις επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του παρόντος, η επιδότηση παρέχεται για την αξία εκείνη του εξοπλισμού η οποία αδροιζόμενη με το ύψος της επένδυσης συμπληρώνει το ποσό των πέντε (5) δισ. δρχ. ή είκοσι πέντε (25) δισ. δρχ. κατά περίπτωση.

Τα ποσά των δόσεων της επιδότησης που εισπράττει η επιχείρηση μειώνουν το ποσό των δαπανών που αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης για να υπολογιστούν τα καθαρά κέρδη που φορολογούνται.

Για την εφαρμογή του κινήτρου της επιδότησης της παραγράφου αυτής ισχύουν ανάλογα οι ρυθμίσεις των άρθρων 1 έως και 23 του παρόντος, που αφορούν στην υποβολή της αίτησης υπαγωγής και τα απαιτούμενα γι' αυτήν δικαιολογητικά, στο ελάχιστο ύψος, στην έναρξη, στην αξιολόγηση, στην έγκριση και έκδοση των αποφάσεων υπαγωγής, ολοκλήρωσης και έναρξης παραγωγικής λειτουργίας, στον επιτόπιο έλεγχο και τα όργανα ελέγχου, καθώς και στην επιστροφή της καταβληθείσας επιδότησης.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του κινήτρου της παραγράφου αυτής. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή για τις αιτήσεις υπαγωγής που υποβάλλονται από την 1 Μαΐου 1995 και μετά.

2. Οι επιχειρήσεις της προηγούμενης παραγράφου και με την ίδια ως άνω προϋπόθεση μπορούν να κάνουν χρήση του κινήτρου των αφορολόγητων εκπτώσεων των άρθρων 12, 13 και 14 ή, του ειδικού αφορολόγητου αποδεματικού του άρθρου 22 του Ν 1828/89, επί της αξίας κτήσης από την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης του χρησιμοποιούμενου από τις επιχειρήσεις αυτές καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σε περίπτωση που η επιχείρηση μετά τη λήξη της χρηματοδοτικής μίσθωσης δεν αποκτήσει την κυριότητα του εξοπλισμού, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της περίπτωσης α της παραγράφου 1 του άρθρου 14.

3. Επιχείρηση που έτυχε του κινήτρου της επιδότησης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν μπορεί να εφαρμόσει το κίνητρο των αφορολόγητων εκπτώσεων ή του ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού της προηγούμενης παραγράφου 2 για τη χρήση με χρηματοδοτική μίσθωση του ιδίου εξοπλισμού.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 9 και 10 του άρθρου 6 του Ν.1665 1986, όπως ισχύει, καταργούνται.

Άρθρο 20

Σχηματισμός ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων

(άρθρο 20 Ν.1892/90, άρθρο 22 (παρ 1, 3, 4, 5, 6, 8 και 9) Ν 1828/89 άρθρο 32 παρ 15 Ν 2093/92, άρθρο 9 παρ 8 Ν 2275/94.

1. Απαλλάσσεται της φορολογίας εισοδήματος μέρος των συνολικών αδιανέμητων κερδών των χρήσεων 1990 έως 1995 (οικονομικών ετών 1991 έως 1996) που δηλώνονται με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, των αναφερομένων στο άρθρο 2 επιχειρήσεων, για το σχηματισμό ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων, οι οποίες θα αρχίσουν μέσα στα, έτη 1991 έως 1996 αντίστοιχα και θα ολοκληρωθούν εντός τριετίας από το σχηματισμό του αφορολόγητου αποθεματικού.

Στις διατάξεις του άρθρου αυτού δεν υπάγονται οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 της με αριθμό 1055503/10177/ΒΟΟ12/ΠΟΛ 1119/ 10.5.1989 κοινής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που κυρώθηκε με το νόμο 1882/1990 (ΦΕΚ 43Α).

2. Η απαλλαγή της προηγούμενης παραγράφου ανέρχεται σε ποσοστό

α) μέχρι τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών αδιανέμητων καθαρών κερδών για τις επιχειρήσεις της περιοχής Α.

β) μέχρι σαράντα τοις εκατό (40%) των συνολικών αδιανέμητων καθαρών κερδών για τις επιχειρήσεις των λοιπών περιοχών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα ποσοστά των ως άνω περιπτώσεων α) και β) αυξάνονται σε σαράντα τοις εκατό (40%) και πενήντα τοις εκατό (50%) αντίστοιχα, εφόσον πρόκειται περί επενδύσεων του δευτέρου εδαφίου των περιπτώσεων (γ) και (δ) της παραγράφου 1 του άρθρου 1 καθώς και για επενδύσεις που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις της περίπτωσης (κβ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2. Ειδικά για τις επιχειρήσεις που εισάγονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, στο Χρηματιστήριο Αξιών τα ποσοστά της παραγράφου αυτής αυξάνονται κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες και ισχύουν από το έτος εισαγωγής τους στο Χρηματιστήριο Αξιών.

3. Ως αδιανέμητα καθαρά κέρδη για τον υπολογισμό των απαλλασσόμενων του φόρου εισοδήματος κερδών λαμβάνονται για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας του Κώδικα βιβλίων και Στοιχείων, τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία και εμφανίζονται στον ισολογισμό, μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού, των κερδών που διανέμονται ή αναλαμβάνονται από τους εταίρους των προσωπικών εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης ή του επιχειρηματία που ασκεί ατομικά την επιχείρησή του.

Προκειμένου για επιχειρήσεις που έχουν και άλλο κλάδο εκμετάλλευσης που δεν αναφέρεται στις διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος (μικτές επιχειρήσεις) για τον υπολογισμό της αφορολόγητης έκπτωσης λαμβάνονται τα αδιανέμητα κέρδη που προέρχονται και από τον άλλο κλάδο.

4. Το ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό επενδύσεων που σχηματίζεται σύμφωνα με τα πιο πάνω, πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων του άρθρου 1, ύψους μεγαλύτερου τουλάχιστον κατά 30% του σχηματιζόμενου αποθεματικού.

Επενδύσεις που πραγματοποιούνται για την κάλυψη του ως άνω αποθεματικού δεν μπορούν να τύχουν των κινήτρων επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου ή αφορολόγητων εκπτώσεων του παρόντος.

5. Το συνολικό ποσό του αφορολόγητου αποθεματικού που χρησιμοποιήθηκε σε παραγωγικές επενδύσεις στο διάστημα των τριών (3) ετών από το χρόνο σχηματισμού του αφορολόγητου αποθεματικού μεταφέρεται σε αύξηση του κεφαλαίου της επιχείρησης και απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Προκειμένου για ανώνυμη εταιρεία εάν πριν την πάροδο (10) ετών από την κεφαλαιοποίηση των παραπάνω αποθεματικών διαλυθεί η εταιρεία ή μειωθεί το μετοχικό της κεφάλαιο, με σκοπό την επιστροφή των αποθεματικών στους μετόχους, τα κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά δεν λογίζονται φορολογικώς ως καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τη φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο της διάλυσης της εταιρείας ή της μείωσης του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται αν η εταιρεία διαλυθεί με σκοπό την συγχώνευσή της με άλλη επιχείρηση και την ίδρυση νέας ανώνυμης εταιρείας ή σε περίπτωση εξαγοράς ή απορρόφησής της από άλλη ανώνυμη εταιρεία.

Προκειμένου για προσωπική εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, αν πριν από την πάροδο (10) ετών από την κεφαλαιοποίηση των πιο πάνω αποθεματικών διαλυθεί η εταιρεία ή μειωθεί το εταιρικό της κεφάλαιο, με σκοπό την επιστροφή των αποθεματικών στους εταίρους, τα κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά προστίθενται στα κέρδη της εταιρείας που πραγματοποιούνται στο χρόνο της διάλυσης ή μείωσης του κεφαλαίου της και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τη φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο της διάλυσης της εταιρείας ή της μείωσης του εταιρικού της κεφαλαίου. Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται αν η εταιρεία διαλυθεί με σκοπό την μετατροπή ή συγχώνευσή της με άλλη επιχείρηση και την ίδρυση ανώνυμης εταιρείας ή άλλης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ή σε περίπτωση εξαγοράς ή απορρόφησής της από ανώνυμη εταιρεία.

6. Οι επιχειρήσεις που σχηματίζουν το ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό και αναφέρονται στην παράγραφο 1 υποχρεούνται όπως μέσα στο πρώτο χρόνο της τριετίας δαπανήσουν για την πραγματοποίηση της επένδυσης ποσό ίσο τουλάχιστον με το ένα τρίτο (1/3) του σχηματισθέντος ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού.

Σε περίπτωση που δεν δαπανήθηκε το πιο πάνω ποσό του αποθεματικού για κάθε χρόνο χωριστά, υποχρεούται η επιχείρηση να υποβάλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος του οικείου οικονομικού έτους στο οποίο ανάγεται το μέρος των καθαρών κερδών που απηλλάγησαν από την φορολογία εισοδήματος. Η δήλωση αυτή είναι εκπρόθεσμη και επιβάλλονται επί του φόρου που προκύπτει από τη δήλωση αυτή οι προσυζητήσεις που προβλέπονται από την εκπρόθεσμη υποβολή της δήλωσης

7. Αν η επιχείρηση εντός της πιο πάνω τριετίας δεν δαπάνησε ολόκληρο το ποσό του σχηματισθέντος ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων το μέρος του αποθεματικού αυτού που δεν δαπανήθηκε προστίθεται στα καθαρά κέρδη του οικείου οικονομικού έτους που αφορά προσυζητούμενου του αναλογούντος φόρου κατά εξήντα τοις εκατό (60%). Προς τούτο υποχρεούται η επιχείρηση όπως εντός μηνός από τη λήξη της τριετίας υποβάλλει σχετική δήλωση στον Προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο. Υ καταβάλλοντας τον οφειλόμενο φόρο εφάπαξ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

8. Σε περίπτωση πώλησης των επενδυτικών αγαθών με την αξία των οποίων μειώθηκαν τα αδιανέμητα καθαρά κέρδη, μετά την παρέλευση τριετίας από το σχηματισμό του αφορολόγητου αποδεματικού και εντός τριών ετών από τη λήξη του χρόνου αυτού, το ποσό που εκπέσθηκε θα προστίθεται στα καθαρά κέρδη του έτους εκποίησης προσαυξημένου κατά εκατό τοις εκατό (100%). Τα πιο πάνω δεν εφαρμόζονται αν η επιχείρηση αντικαταστήσει τα μηχανήματα που πουλήθηκαν μέσα σε έξι (6) μήνες από την πώλησή τους με νέα καινούργια μηχανήματα ίσης τουλάχιστον αξίας τα οποία αποτελούν παραγωγική επένδυση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1.

9. Το αφορολόγητο αποδεματικό που σχηματίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου προστίθεται στα καθαρά κέρδη της επιχείρησης και φορολογείται στη διαχειριστική χρήση για την οποιάτα βιβλία της επιχείρησης κρίνονται ανεπαρκή ή ανακριβή και κατά το ποσό του αφορολόγητου αποδεματικού που σχηματίστηκε στη χρήση αυτή.

10. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 21

Φορολογικά κίνητρα εμπορικών επιχειρήσεων

(άρθρο 21 Ν. 1892/ 90. άρθρο 35 Ν. 1947/91)

Για τις εμπορικές γενικά επιχειρήσεις καθώς και για τις διαμεταφορικές επιχειρήσεις που θα πραγματοποιήσουν παραγωγικές επενδύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 στο βάσι τα ποσοστά που προβλέπονται από την παραγράφου 2 του άρθρου 20 του παρόντος. Κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 20 εφαρμόζονται ανάλογα και στις επιχειρήσεις της παραγράφου αυτής που θα σχηματίσουν ειδικό αφορολόγητο αποδεματικό για παραγωγικές επενδύσεις.

ΙV. ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΥ ΠΟΥ ΙΣΧΙΟΥΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΛΟΙΑ

Ι.Γενικά

Με βάση το νόμο 1880/1951 καθιερώθηκε το ειδικό φορολογικό καθεστώς για τα πλοία και διατηρήθηκε και με το νόμο 27/1975 ο οποίος σήμερα ρυθμίζει τη φορολογία των πλοίων με ελληνική σημαία.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με το νόμο 27/1975 επιβάλλεται στα πλοία με ελληνική σημαία φόρος και εισφορά. Ο επιβαλλόμενος φόρος εξαντλεί κάθε υποχρέωση του πλοιοκτήτη και των μετόχων ή εταίρων της ναυτιλιακής εταιρείας για καταβολή φόρου εισοδήματος από κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πλοίου. Ακόμα απαλλάσσεται από φορολογία και κάθε υπεραξία που προκύπτει από την εκποίηση του πλοίου, από ασφαλιστική αποζημίωση και από οποιαδήποτε άλλη αιτία σχετική με την εκμετάλλευση του πλοίου π.χ κέντρα υυχαγωγίας. Η εισφορά και ο φόρος βαρύνει τον πλοιοκτήτη ή την πλοιοκτήτρια εταιρεία που είναι γραμμένη στο Ελληνικό νηολόγιο την πρώτη ημέρα κάθε ημερολογιακού έτους, ανεξαρτήτως κατοικίας, διαμονής ή έδρας.

Ορός πλοίο περιλαμβάνει και τα πλοίαρια εκτός εάν ρητά ορίζεται αλλιώς.

Για την επιβολή του φόρου και της εισφοράς στα πλοία όπως ορίζεται από το νόμο 27/1975 τα πλοία κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες:

Α' ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Στη κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται

α) Τα μηχανοκίνητα φορτηγά πλοία, δεξαμενόπλοια και πλοία υγεία ολικής χωρητικότητας πάνω από 3.000 τόρους.

β) Τα σιδηρά φορτηγά πλοία ξηρού και υγρού φορτίου και τα πλοία υγεία που έχουν ολική χωρητικότητα από 500 μέχρι 3.000 τόρους τα οποία εκτελούν πλόες στο εσωτερικό και επεκτείνουν αυτούς σε λιμάνια του εξωτερικού ή εκτελούν πλόες αποκλειστικά μεταξύ λιμανιών του εξωτερικού.

γ) Ανεξάρτητα από τη χωρητικότητά τους σε τόρους τα επιβατηγά πλοία που εκτελούν πλόες στο εσωτερικό και επεκτείνουν αυτούς σε λιμάνια του εξωτερικού ή εκτελούν αυτούς αποκλειστικά μεταξύ λιμανιών του εξωτερικού.

δ) Επιβατηγά πλοία που έχουν ολική χωρητικότητα πάνω από 500 τόρους τα οποία πραγματοποίησαν το έτος το προηγούμενο της φορολογίας για χρονικό διάστημα 6 μηνών και κατά αποκλειστικότητα τακτικούς πλόες περιηγήσεων μεταξύ λιμανιών εσωτερικού η εσωτερικού και εξωτερικού ή μόνο εξωτερικού ή μόνο εξωτερικού για αναγυχή των επιβατών τους και κατόπιν δημόσιας εξαγγελίας των πλόων αυτών (περιηγητικά ή κρουαζιερόπλοια).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ε) Πλωτά γεωτρύπανα με εκτόπισμα ανώτερο των 5.000 τόνων, καθώς και τα πλωτά διυλιστήρια και πλωτές αποθήκες πετρελαίου με ολική χωρητικότητα ανώτερη των 15.000 κόρων εφόσον έχουν κατασκευασθεί ή μετασκευασθεί για να χρησιμοποιούνται και χρησιμοποιούνται για εξερεύνηση, γεωτρήσεις του θαλάσσιου βυθού, άντληση από τη θάλασσα, διύλιση και εναποθήκευση πετρελαίου.

Β' ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται:

Όλα τα λοιπά μηχανοκίνητα πλοία, ιστιοφόρα και πλοία γενικά και συγκεκριμένα τα παρακάτω.

α) Τα επιβατηγά πλοία τα οποία εκτελούν πλόες αποκλειστικά μεταξύ λιμανιών εσωτερικού εκτός από αυτά που περιλαμβάνονται στην πρώτη κατηγορία, δηλαδή αυτά που έχουν χωρητικότητα πάνω από 500 κόρους και πραγματοποίησαν πλόες περιηγήσεως κατόπιν δημόσιας εξαγγελίας για ένα εξάμηνο τουλάχιστον εντός του προηγούμενου της φορολογίας χρόνου.

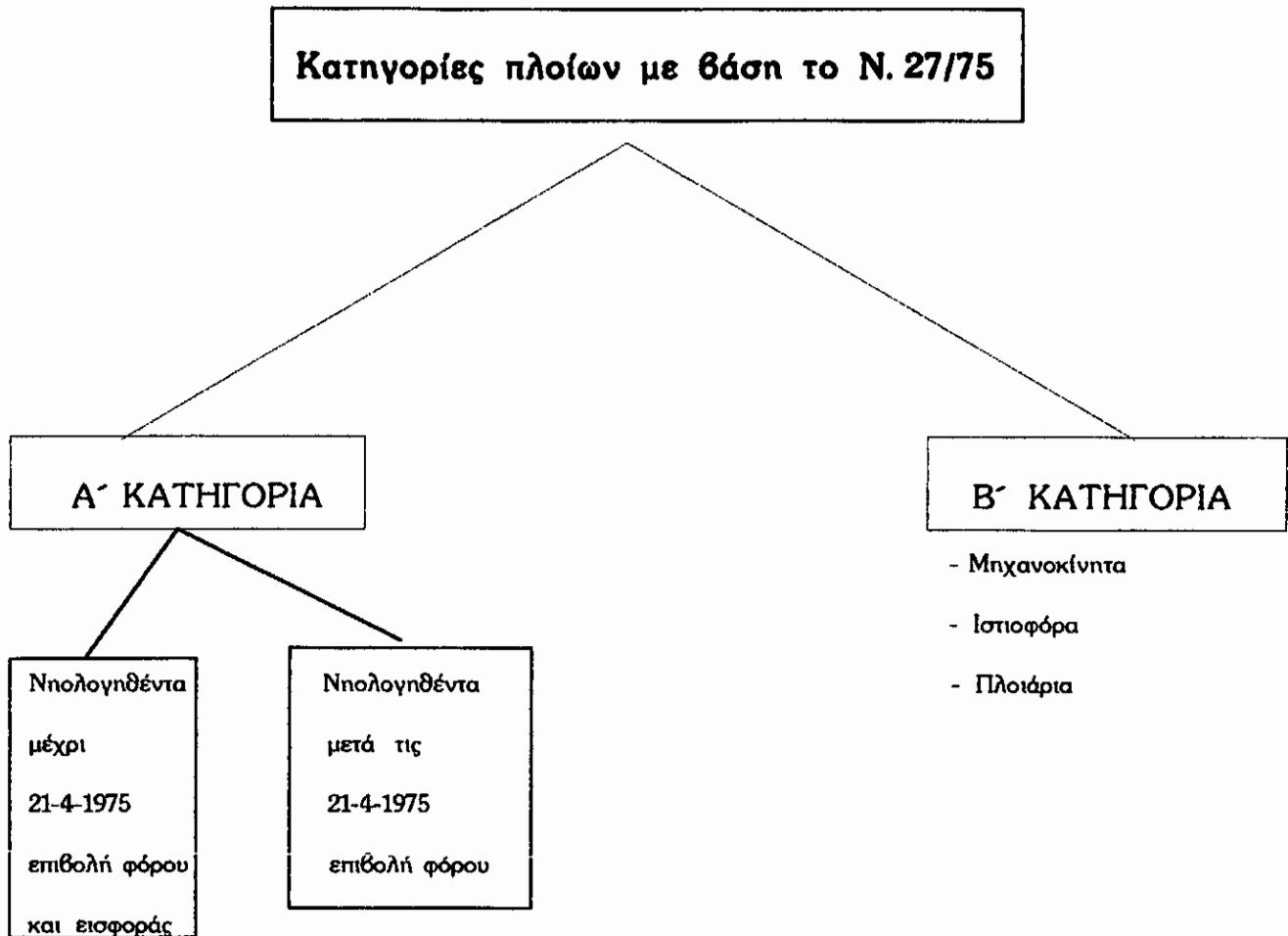
β) Μηχανοκίνητα φορτηγά πλοία, δεξαμενόπλοια και πλοία υγείας ολικής χωρητικότητας κάτω των 500 κόρων.

γ) Σιδηρά φορτηγά πλοία ξηρού και υγρού φορτίου και πλοία υγείας ολικής χωρητικότητας από 500 μέχρι 3.000 κόρους που εκτελούν πλόες μεταξύ λιμανιών εσωτερικού.

δ) Όλα τα αλιευτικά, τα ιστιοφόρα και τα ναυαγοσωστικά ανεξάρτητα από τη χωρητικότητά τους.

ε) Τα πλοία γενικά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ



Μειώσεις φόρου και εισφοράς λόγω αργίας πλοίου

Σε περίπτωση αποδεδειγμένης αργίας του πλοίου λόγω επισκευών, ελλείψεως εργασίας ή οποιαδήποτε άλλο λόγο ο φόρος και η εισφορά μειώνονται ανάλογα με τις ημέρες αργίας εάν:

1) Για πλοία της Α' κατηγορίας η αργία διήρκεσε τουλάχιστον 2 μήνες συνεχείς κατά το προηγούμενο ή κατά το έτος της φορολογίας.

2) Για πλοία της Β' κατηγορίας η αργία διήρκεσε τουλάχιστον 20 συνεχείς ημέρες κατά το έτος της φορολογίας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το πιστοποιητικό αργίας εκδίδεται από το λιμένα ναυλοχίας του πλοίου. Αν το πλοίο αργεί σε λιμάνι του εξωτερικού από τον προξενικό μας λιμενάρχη εκεί. Αν δεν υπάρχει ελληνικό προξενικό λιμεναρχείο και αφού αυτό πιστοποιηθεί από το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, το πιστοποιητικό εκδίδει ο λιμενάρχης του λιμένα της αλλοδαπής που ναυλοχεί το πλοίο.

Αν δεν υπάρχει καμία Αρχή η αργία αποδεικνύεται από το ημερολόγιο γέφυρας του πλοίου. Το πιστοποιητικό αργίας υποβάλλεται εντός του έτους φορολογίας του πλοίου Α' κατηγορίας και μέχρι της λήξεως της προθεσμίας για την υποβολή της δηλώσεως του επόμενου έτους. Αν έχει εκδοθεί πράξη καταλογισμού φόρου, εντός είκοσι ημερών από της κοινοποιήσεως της.

Η αυτή προθεσμία (είκοσι ημερών από της κοινοποιήσεως του αποσπάσματος βεβαιώσεως φόρου) ισχύει και για τα πλοία Β' κατηγορίας.

Σαν χρόνος ενάρξεως του παροπλισμού ή αργίας των πλοίων θεωρείται η ημέρα κατά την οποία το πλοίο εκφόρτωσε το τελευταίο φορτίο του και όχι η ημέρα που αγκυροβόλησε για παροπλισμό ή αργία.

Σαν δικαιολογητικά λαμβάνονται υπ' όμιν:

1) η εγγραφή στο ημερολόγιο του πλοίου του σήματος που απευθύνει ο εφοπλιστής στον πλοίαρχο για παροπλισμό.

2) το ναυτολόγιο

3) η απόλυση του προσωπικού του πλοίου εκτός από τους φύλακες που χρειάζονται για τη φύλαξη του.

Απαλλαγές και Μείωση φόρου για πλοία πρώτης κατηγορίας

Α. Πλοία που νηολογούνται με Ελληνική σημαία μετά την 22/4/1975.

1) Πλοία που έχουν ναυπηγηθεί στην Ελλάδα και είναι υπό Ελληνική σημαία απαλλάσσονται του φόρου μέχρι να συμπληρώσουν ηλικία 6 ετών.

2) Πλοία οποιαδήποτε ηλικίας τα οποία δρομολογούνται σε τακτικές γραμμές μεταξύ ελληνικών και ξένων λιμένων, καθώς και τα κρουαζιερόπλοια πληρώνουν το φόρο μειωμένο κατά 50%.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

3) Πλοία ηλικίας κάτω των 20 ετών στα οποία έχουν γίνει οποιαδήποτε δαπάνες για επισκευή ή μετασκευή κ.τ.λ σε συνάλλαγμα, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στο νόμο απαλλάσσονται από το φόρο κατ' αντιστοιχία ενός έτους φορολογικής απαλλαγής προς δαπάνη 100.000 δολαρίων.

Η απαλλαγή του φόρου αρχίζει από το επόμενο έτος των εργασιών και δεν μπορεί το ποσόν το οποίο απαλλάσσεται να είναι πάνω από 50% της δαπάνης και μέχρι 6 χρόνια.

Βάσει της αριθμ. 1133991/15201/Γ0012/ΠΟΛ.1298/31.12.1992 διαταγής του υπουργείου Οικονομικών, που εκδόθηκε σύμφωνα με την 7η Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εξακολουθούν να ισχύουν οι φορολογικές απαλλαγές που προβλέπονται για επισκευές πλοίων του ν.27/1975, μόνο στις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν οι επισκευές εκτελούνται σε εργοστάσια ή από συνεργεία που δεν έχουν τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού τους σε ναυπηγείο.

β) Όταν οι επισκευές εκτελούνται δι' αυτεπιστασίας εκτός ναυπηγείου.

γ) Όταν οι επισκευές εκτελούνται σε οποιαδήποτε λιμένα Κράτους -Μέλους της ΕΟΚ και βάσει των περιπτώσεων (α) και (β).

Οι πιο πάνω απαλλαγές ή μειώσεις από το φόρο της κατηγορίας αυτής ισχύουν για τα πλοία που είναι με Ελληνική σημαία για πρώτη φορά. Αν διαγραφούν από τα ελληνικά νηολόγια και επανανηολογηθούν δεν δικαιούνται των απαλλαγών ή των μειώσεων.

Η απαλλαγή αυτή ισχύει για όλα τα πλοία δηλαδή τα φορτηγά τα δεξαμενόπλοια τα πλοία γυγεία και τα επιβατηγά.

Πλοία που κατατάσσονται σε περισσότερες της μιας κατηγορίας φορολογικής απαλλαγής ή μειώσεως τυγχάνουν μιας μόνο απαλλαγής ή μειώσεως με βάση ανέκκλητη δήλωση του πλοιοκτήτη στον αρμόδιο οικονομικό έφορο. Όταν όμως λήξει η μια απαλλαγή δικαιούνται και άλλη.

Β. Πλοία που νηολογήθηκαν με Ελληνική σημαία πριν την 22/4/1975.

Για τα πλοία που νηολογήθηκαν με Ελληνική σημαία πριν από την 22/4/75 (ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του νόμου 27/1975) αναγνωρίζονται οι πιο κάτω απαλλαγές και μειώσεις.

α) Πλοία ηλικίας μικρότερης των 10 ετών απαλλάσσονται του φόρου μέχρι συμπλήρωσεως του δέκατου έτους της ηλικίας των.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

β) Πλοία που νπολογήθηκαν στην Ελλάδα και τέθηκαν με ελληνική σημαία πριν από 22/ 4/ 1975 απαλλάσσονται του φόρου μέχρι να συμπληρώσουν ηλικία 12 ετών.

γ) Πλοία ηλικίας μικρότερης των 30 ετών απαλλάσσονται του φόρου για 5 χρόνια από την νπολόγηση τους με Ελληνική σημαία για όσα διάστημα μέσα στην πενταετία δρομολογούνται σε τακτικές γραμμές μεταξύ ελληνικών και ξένων λιμανιών ή μόνο μεταξύ ξένων λιμανιών.

δ) Πλοία οποιασδήποτε ηλικίας δρομολογούμενα σε τακτικές γραμμές μεταξύ ελληνικών και ξένων λιμανιών ή μόνο μεταξύ ξένων λιμανιών, καθώς και κρουαζιερόπλοια γενικά , καταβάλουν το 50% του οφειλόμενου φόρου.

ε) Πλοία ηλικίας κάτω των 20 ετών στα οποία έχει γίνει οποιαδήποτε επισκευή μετασκευή στην Ελλάδα, όταν οι δαπάνες των εργασιών αυτών καλύπτονται με εισαγωγή ξένου συναλλάγματος, απαλλάσσονται του φόρου κατ' αντιστοιχία ενός έτους φορολογικής απαλλαγής προς δαπάνη τουλάχιστον 100.000 US \$.

Βάσει της αριθ. 1133991/15201/Γ0012/ΠΟΛ. 1298/31.12.1992 διαταγής του υπουργείου Οικονομικών , που εκδόθηκε σύμφωνα με την 7η Οδηγία του συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εξακολουθούν να ισχύουν οι φορολογικές απαλλαγές που προβλέπονται για επισκευές πλοίων του ν. 27/1975 , μόνο στις εξής περιπτώσεις:

αα) Όταν οι επισκευές εκτελούνται σε εργοστάσια ή από συνεργεία που δεν έχουν τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού τους σε ναυπηγείο.

ββ) Όταν οι επισκευές εκτελούνται εκτός ναυπηγείου δι' αυτεπιστάσις.

γγ) Όταν οι επισκευές εκτελούνται σε οποιαδήποτε λιμένα Κράτους - Μέλους της ΕΟΚ και βάσει των περιπτώσεων (αα) και (ββ).

στ) Οι πιο πάνω απαλλαγές και μειώσεις παρέχονται στα πλοία που τίθενται υπό Ελληνική σημαία για πρώτη φορά .Αν διαγραφούν από τα Ελληνικά νπολόγια και επανανπολογηθούν δε δικαιούνται των απαλλαγών και μειώσεων αυτών (άρθρο 7 παράγραφο. 2 Ν 27/75).

Αν τα πλοία της κατηγορίας αυτής κατά το χρόνο της νπολόγησής τους εμπίπτουν σε περισσότερες από μια κατηγορίες φορολογικής απαλλαγής ή μειώσεως δικαιούται μόνο μία την οποία επιλέγει ο πλοιοκτήτης.

Όταν όμως λήξει η μια απαλλαγή δικαιούνται και άλλη.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Από το β' εξάμηνο του 1990 οι εγκριτικές πράξεις που εκδίδονται από τους συναρμοδίους Υπουργούς Εθν. Οικονομίας - Οικονομικών και Εμπ. Ναυτιλίας, για την υπαγωγή πλοίων, που έχουν τις προϋποθέσεις, στις διατάξεις του άρθρου 13 Ν.Δ. 2687/53 «Περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού» περιέχουν τον παρακάτω όρο:

«Το πλοίο το οποίο νηολογείται βάσει αυτής της πράξεως απολαμβάνει των απαλλαγών και μειώσεων από το φόρο που προβλέπονται στην παράγραφο 1 εδάφιο γ' του άρθρου 7 του νόμου 27 / 75 έστω και αν προϋπήρξε υπό ελληνική σημαία».

Ο όρος αυτός καταρχήν αφορά το πλοίο που υπάγεται δια της εγκριτικής πράξεως στο άρθρο 13 Ν.Δ. 2687/53.

Δύναται όμως, βάσει ενός γενικού όρου που υπάρχει σε όλες τις εγκριτικές πράξεις, να επεκταθεί και σε άλλα πλοία αυτής της κατηγορίας με τη συμπλήρωση των εγκριτικών πράξεων.

Εκτός από τις μειώσεις του φόρου που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 7 Ν. 27/75 οι εγκριτικές πράξεις υπαγωγής πλοίων στις ευεργετικές διατάξεις του άρθρου Ν.Δ.2687/53 «περί επενδύσεων και προστασίας ξένου κεφαλαίου» που εκδίδονται από το β' εξάμηνο του 1990 περιέχουν τους πιο κάτω ευεργετικούς όρους για τα πλοία που υπάγονται με τις εγκριτικές αυτές πράξεις στις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν.Δ. 2687/53:

α. Όσον αφορά τη φορολογία του πλοίου θα εφαρμόζεται καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής του υπό ελληνική σημαία οι διατάξεις του νόμου 27/75 οι οποίες αποτελούν ενιαίο σύνολο με όρους που ισχύουν σήμερα.

β. Ο φόρος που αναλογεί στο πλοίο σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο μειώνεται κατά ποσοστό 50% για κλίμακα της χωρητικότητας από 40.001 έως 80.000 κ.ο.χ. και κατά ποσοστό 75% για την κλίμακα χωρητικότητας από 80.001 κ.ο.χ. και άνω.

γ. Εάν το πλοίο προμηθεύεται εφόδια σε ελληνικά λιμάνια, εκτός από πετρέλαιο και λιπαντικά, η δαπάνη αγοράς των οποίων υπερβαίνει τα 30.000 δολάρια ΗΠΑ ετησίως και καλύπτεται με την εισαγωγή ξένου συναλλάγματος, απαλλάσσεται από φόρο σύμφωνα με τα κατωτέρω κλιμάκια:

Για δαπάνες έως 60.000 δολάρια ποσοστό απαλλαγής 10 %.

Από 60.001 έως 100.000 δολάρια ποσοστό απαλλαγής 15%.

Από 100.001 έως 150.000 δολάρια ποσοστό απαλλαγής 20%.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το ποσοστό υπολογίζεται επί της δαπάνης και αφαιρείται από τον αναλογούντα φόρο. Η απαλλαγή εκ του φόρου αρχίζει από επόμενο χρόνο που πραγματοποιήθηκε η προμήθεια και ισχύει ανεξάρτητα από τις απαλλαγές του άρθρου 7 του Ν. 27/75.

Το ποσό της δαπάνης θα αποδεικνύεται με βάση τα στοιχεία που καθορίζονται από τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και στοιχείων και βεβαίωση της Τράπεζας της Ελλάδος και Τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα και είναι εξουσιοδοτημένες για τη διενέργεια πράξεων επί συναλλάγματος (ισχύει από 1/3/1992 σύμφωνα με την 1000789/15001/Γ0012/ΠΟΛ 10001/ 4.1.1993 διαταγή του Υπουργείου Οικονομικών) ότι εισήχθη συνάλλαγμα μη εκχωρητέο.

Οι ευνοϊκοί αυτοί όροι αφορούν καταρχήν το πλοίο το οποίο με την εγκριτική πράξη υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 13 Ν.Δ.2687/53.

Βάσει του γενικού όμως όρου που περιέχεται στις εγκριτικές πράξεις επεκτείνεται και σε άλλα πλοία της αυτής κατηγορίας δια συμπλήρωσως των εγκριτικών πράξεων υπαγωγής τους στο άρθρο 13 Ν.Δ. 2687/53 « περί επενδύσεων και προστασίας ξένου κεφαλαίου».

Για την εισφορά που επιβλήθηκε στα πλοία που υπολογήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου 27/1975 παρέχονται οι ίδιες απαλλαγές και μειώσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω για τα πλοία που υπολογήθηκαν με ελληνική σημαία μετά την 22/4/75.

Απαλλαγές και μειώσεις φόρου για πλοία δεύτερης κατηγορίας

Παρέχονται οι πιο κάτω απαλλαγές και μειώσεις φόρου:

1) Φορτηγά πλοία, δεξαμενόπλοια και πλοία - υγείας ηλικίας μεταξύ 10 και 20 ετών που φέρουν για πρώτη φορά την ελληνική σημαία, πληρώνουν τον μισό φόρο για μια πενταετία.

2) Φορτηγά πλοία δεξαμενόπλοια και πλοία - υγείας ηλικίας κάτω των 20 ετών στα οποία έχει γίνει ανακατασκευή ή μετασκευή ή αντικατάσταση του συστήματος προώσεως στην Ελλάδα δαπάνης μεγαλύτερης κατά δύο φορές της αγοραίας αξίας, που είχαν τον προηγούμενο χρόνο από την έναρξη των εργασιών απαλλάσσονται του φόρου κατά τα 2/3 μέχρι να συμπληρώσουν 10 χρόνια από το τέλος των εργασιών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

3) Πλοία ηλικίας 10 - 15 ετών υπολογούμενα στο όνομα προσώπων ελληνικής ιδιοκτησίας ή εταιρειών που έχουν συσταθεί κατά τον ελληνικό νόμο κατά ποσοστό τουλάχιστον 50% εις αντικατάσταση πλοίων ηλικίας μεγαλύτερης των 20 ετών, της ίδιας πλοιοκτησίας και ολικής χωρητικότητας ίσης τουλάχιστον προς τα 2/3 της αντικαθιστάμενης, απαλλάσσονται για μια πενταετία των 2/3 του αναλογούντος φόρου, εφ' όσον κατά τη διάρκεια της πενταετίας παραμένει η κυριότητα, με το πιο πάνω ποσοστό, στο όνομα προσώπων ελληνικής ιδιοκτησίας ή εταιρειών που έχουν συσταθεί με τον ελληνικό νόμο.

5) Πλοία ηλικίας μικρότερης των 30 ετών που φέρουν για πρώτη φορά την ελληνική σημαία απαλλάσσονται του φόρου για 5 χρόνια από την νολόγησή τους, για όσο διάστημα εντός της πενταετίας δρομολογούνται σε τακτικές γραμμές μεταξύ ελληνικών και ξένων λιμένων ή και μόνο μεταξύ ξένων λιμένων.

6) Πλοία ναυπηγούμενα στην Ελλάδα και τιθέμενα υπό ελληνική σημαία απαλλάσσονται του φόρου μέχρι να συμπληρώσουν ηλικία 12 ετών.

Πλοία που εμπίπτουν κατά τη νολόγησή τους σε περισσότερες της μιας κατηγορίας φορολογικής απαλλαγής ή μείωσης και εντάσσονται οριστικώς σε μια κατηγορία κατά ανέκκλητο δήλωση του πλοιοκτήτη, που καταχωρείται στο νολόγιο, κατά την νολόγηση του πλοίου.

Απαλλαγές και μειώσεις φόρου τουριστικών πλοίων και πλοιαρίων.

Η απαλλαγές από το φόρο των τουριστικών πλοίων και πλοιαρίων ρυθμίζονται με τον νόμο 438/1976 «Περί τουριστικών πλοίων και πλοιαρίων και ναυταθλητικών σκαφών και ρυθμίσεων δασμολογικών και φορολογικών δεμάτων επί πλοίων ως και πλοιαρίων αναψυχής».

Σαν τουριστικό πλοίο ή πλοiάριο χαρακτηρίζεται κάθε σκάφος αυτοκινούμενο στη θάλασσα με ή χωρίς θαλάμους ενδιαιτήσεως, μέχρι 25 επιβατών πλην του πληρώματος, χρησιμοποιούμενο από την κατασκευή του αποκλειστικά για την εκτέλεση πλόων θαλάσσιας αναψυχής ή περιηγήσεως με ναύλο ή χωρίς ναύλο.

Από αυτά τουριστικά επαγγελματικά, χαρακτηρίζονται εκείνα που πραγματοποιούν πλόες με ναύλο.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για να χαρακτηριστεί ένα τουριστικό πλοίο σαν επαγγελματικό χρειάζεται απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας η οποία εκδίδεται εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις α) το πλοίο να είναι γραμμένο στα ελληνικά νηολόγια και να είναι κατάλληλο για τη χρήση αυτή β) ο πλοιοκτήτης ή εφοπλιστής να δηλώσει υπεύθυνα ότι θα φέρει στη χώρα το συνάλλαγμα που θα προέλθει από τις ναυλώσεις του πλοίου ή πλοιαρίου. Τα πλοία αυτά καταχωρούνται στο μητρώο τουριστικών επαγγελματικών σκαφών που υπάρχει στη Δ/ση της Λιμενικής αστυνομίας.

Με τον παραπάνω νόμο παρέχονται δασμολογικές απαλλαγές σε καύσιμα, υλικά και είδη απαραίτητα για την κίνηση, επισκευή και συντήρηση μερικών κατηγοριών πλοίων μεταξύ των οποίων και τα επαγγελματικά τουριστικά πλοία και πλοίαρια, ειδικώς προκειμένου για καύσιμα και λιπαντικών απαλλαγών αυτών δικαιούνται και τα με ξένη σημαία τουριστικά πλοία ή πλοίαρια ιδιωτικής χρήσεως.

Τα ναυαθλητικά σκάφη παντός τύπου που ανήκουν σε αναγνωρισμένους ναυτικούς ομίλους ή ναυτικά σωματεία προοριζόμενα είτε για προπόνηση είτε για συμμετοχή σε πάσης φύσεως αγώνες, φέρουν ελληνική σημαία απαλλάσσονται της φορολογίας εισοδήματος της φορολογίας εισοδήματος, καθώς και των εισαγωγικών δασμών.

Τα υπό ελληνική ή ξένη σημαία τουριστικά πλοία είτε επαγγελματικά είτε ιδιωτικής χρήσεως, καθώς και οι βενζινακάτοι εφόσον κινούνται με βενζινομηχανή ή πετρελαιομηχανή απαλλάσσονται των τελών κυκλοφορίας, καθώς και του εφάπαξ πρόσθετου ειδικού τέλους.

Τα έσοδα από τη ναύλωση των πλοίων αυτών, που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 438/76, απαλλάσσονται από το ΦΠΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης δ' της παρ. 1 του άρθρου 22 Ν. 1642/86 εφόσον αυτά προσεγγίζουν κατά την πραγματοποίηση των πλόων τους και λιμένες εκτός Ελλάδας και ο καταβληθείς ΦΠΑ επί των εισροών τους επιστρέφεται σύμφωνα με το άρθρο 27 Ν. 1642/86).

V. ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ - ΔΩΡΕΩΝ - ΠΡΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΛΑΧΕΙΑ

Απαλλαγές και μειώσεις από το φόρο κληρονομιών-κληροδοσιών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η επιβολή του φόρου γίνεται στην περιουσία που μεταβιβάζεται αιτία θανάτου. Ως «αιτία θανάτου» μεταβίβαση (κτήση), κατά το άρθρο 2 της νομοθετικής διάταξης 118/1973, που εφαρμόζεται σε υποθέσεις για τις οποίες η φορολογική υποχρέωση γεννήθηκε από την 1-1-1972 και μετά, είναι εκείνη που πραγματοποιείται συνέπεια κληρονομιάς, κληροδοσίας, τρόπου, νέμεσης, σύμβασης ασφάλειας ζωής του κληρονόμου (εφόσον στο ασφαλιστήριο δεν αναφέρονται οι δικαιούχοι της ασφαλιστικής αποζημίωσης) και τέλος η συνέπεια αυτασφάλισης του κληρονομούμενου, αν η αυτασφάλιση αυτή δεν προβλέπεται από το νόμο.

6. Παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων στο Δημόσιο (άρθρο 20).

Ο κληρονόμος μπορεί, για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιάς, να μη φορολογηθεί αν τα μεταβιβάσει ή εκχωρήσει στο Δημόσιο, μέσα σε ορισμένο χρόνο και με τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος (άρθρο 20). Είναι όμως δυνατή η εξόφληση φόρου κληρονομιάς με μεταβίβαση στο Δημόσιο ολόκληρου ακινήτου (που είτε προέρχεται ολόκληρο από κληρονομιά είτε κατά το 50% τουλάχιστον από κληρονομιά και κατά το υπόλοιπο ανήκει στην κυριότητα του υπόχρεου από άλλη αιτία) με τις προϋποθέσεις που ο νόμος απαιτεί (άρθρο 5 Ν. 2097/1952, όπως ισχύει).

7. Χρέη - Βάρη - Κληροδοτήματα (άρθρα 21, 22, 23).

1. Από την αξία της κληρονομιάς και ιδιαίτερα από κάθε κληρονομική μερίδα εκπίπτουν αναλογικά :

α. Τα βέβαια και εκκαθαρισμένα χρέη,

β. Η οφειλή του κληρονομούμενου από προίκα, εφόσον δεν την είχε αποδώσει όσο ζούσε,

γ. Τα χρέη του κληρονομούμενου από φόρους, τέλη ή άλλα δικαιώματα προς το Δημόσιο, δήμους, κοινότητες ή Ν.Π.Δ.Δ.,

δ. Τα νοσήλια των τελευταίων έξι μηνών πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου, εφόσον οφείλονταν κατά το χρόνο θανάτου. Δηλαδή τα νοσήλια πρέπει να εξοφλήθηκαν μετά το θάνατο από τον κληρονόμο.

2. Ακόμη, από την αξία κάθε κληρονομικής μερίδας, αναλογικά εκπίπτουν :

α. Τα έξοδα δημοσίευσης της διαθήκης, της έκδοσης του κληρονομητηρίου, της απογραφής της κληρονομιάς,

β. Τα δικαστικά έξοδα κήρυξης της αφάνειας,

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

γ. Τα έξοδα διαχείρισης και εκκαθάρισης της κληρονομιάς της αλλοδαπής,

δ. Τα αποδεδειγμένα έξοδα κηδείας ή συνολικά ποσό 200.000 δρχ., αν δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία και

ε. Τα κληροδοτήματα.

1. Απαλλαγές από το φόρο και μειώσεις.

Α. Οι περιουσίες που αποκτήθηκαν με κληρονομιά - κληροδοσία απαλλάσσονται ολοσχερώς από το φόρο, αν αυτός που τις απέκτησε είναι:

α. Το Δημόσιο, δήμος ή κοινότητα, ιερός ναός, ιερή μονή ή Ν.Π.Δ.Δ. Τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν φορολογική δήλωση.

β. Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικό πρόσωπο, που έχει ή θα συσταθεί νόμιμα στην Ελλάδα και επιδιώκει αποδεδειγμένα σκοπούς εθνωφελείς ή, σε ευρύτερο κύκλο, φιλανθρωπικούς ή εκπαιδευτικούς ή καλλιτεχνικούς ή κοινωφελείς. Επίσης, απαλλάσσεται και το αλλοδαπό νομικό, που δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα και επιδιώκει τους ίδιους πιο πάνω σκοπούς, με τον όρο όμως της αμοιβαιότητας. Δηλαδή, στη νομοθεσία του αλλοδαπού Κράτους, την ιθαγένεια του οποίου έχει το νομικό πρόσωπο, να υπάρχει αντίστοιχη διάταξη απαλλαγής,

γ. Τα αλληλοβοηθητικά ταμεία περίθαλψης των εργατοϋπαλλήλων (ταμεία υγείας),

δ. Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα, με τον όρο της αμοιβαιότητας και εφόσον η απαλλαγή τους προβλέπεται από διεθνή σύμβαση,

ε. Οι περιουσίες του άρθρου 96 του Α.Ν.2039/1939.

στ. Τα πολιτικά κόμματα, που έχουν συσταθεί στην Ελλάδα και είναι αναγνωρισμένα από τον κανονισμό της Βουλής (άρθρο 15, ν. 1443/84).

Β. -Από το φόρο που αναλογεί σε κάθε κληρονομική μερίδα αφαιρείται το διπλάσιο του αφορολογήτου ορίου, μόνο για τους φορολογούμενους που υπάγονται στην Α' και Β' κατηγορία, αν η κληρονομιά, κατά το μισό τουλάχιστον της αξίας της αποτελείται από γεωργικά ή κτηνοτροφικά περιουσιακά στοιχεία (με συνυπολογισμό και όλων των προγενεστερών δωρεών και προικίων του κληρονομούμενου προς τον κληρονόμο), ο κληρονομούμενος ασχολείται κατά κύριο επάγγελμα με γεωργικές γενικώς εργασίες και είναι κατιών, ανιών, ή σύζυγος του κληρονομούμενου (άρθρο 28 ν. 2065/1992).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σε περίπτωση κληρονόμων - κληροδόχων με αναπηρία 67% τουλάχιστον, ο φόρος που ανάλογη μέχρι 20.000.000 δραχμές αξία της κληρονομικής μερίδας μειώνεται κατά ποσοστό 60%.

α) Οι κληρονόμοι ή κληροδόχοι είναι τέκνα, σύζυγος, γονείς ή αδελφοί του κληρονομούμενου.

β) Οι κληρονόμοι ή κληροδόχοι να ασχολούνται προσωπικά και κατά κύριο επάγγελμα στη γεωργία κτηνοτροφία.

γ) Η έκταση θα χρησιμοποιείται από τους κληρονόμους - κληροδόχους, συνέχεια για 15 χρόνια αποκλειστικά για γεωργοκτηνοτροφική εκμετάλλευση.

Γ. - Με την παράγραφο 2 του άρθρου 35 του ν.2065/1992 (ΦΕΚ- 113Α') ορίζεται, κατά τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 13 ν 1882/1990, από την αγοραία αξία κάθε στρέμματος γεωργοκτηνοτροφικής έκτασης (μαζί με τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται πάνω σε αυτή και εξυπηρετούν αποκλειστικά την εκμετάλλευση της δε φορολογείται ποσό δραχμών μέχρι 1.000.000, εφόσον η αξία κάθε στρέμματος δεν υπερβαίνει τα 2.000.000 δραχμές. Η συνολική απαλλαγή δεν μπορεί να υπερβεί τα 80 στρέμματα έκτασης και τα 30.000.000 δραχμές συνολικά. Για την απαλλαγή πρέπει να συντρέχουν πρόσθετα η ακόλουθες προϋποθέσεις.

Δ. - Από τις 30-6-1992 ισχύουν νέες φορολογικές κλίμακες, οι οποίες δεσπίστηκαν με το άρθρο 28 του ν.2065/1992. Ειδικώς όμως για τις υποθέσεις φόρου κληρονομιάς οι νέες κλίμακες ισχύουν αναδρομικά από 1-11992.

Ειδικά όσον αφορά την κληρονομιά αν οι κληρονόμοι είναι ανήλικα παιδιά ο φόρος που αναλογεί:

α) στη μέχρι 5.000.000 δραχμές αξία της κληρονομικής τους μερίδας μειώνεται κατά 60%.

β) στην 5.000.000 μέχρι 20.000.000 δραχμές μειώνεται κατά 30%.

Μείωση διαδοχικών μεταβιβάσεων.

Αν το ίδιο κληρονομαίο περιουσιακό στοιχείο μεταβιβασθεί ξανά αιτία θανάτου, μέσα σε μια πενταετία από την αρχική μεταβίβαση, ο φόρος για τη νέα μεταβίβαση, εφόσον είναι ίσος ή μικρότερος από εκείνον της πρώτης μεταβίβασης, μειώνεται στα 5/10 μέχρι στα 9/10. Ανάλογα με το αν η νέα μεταβίβαση έγινε μέσα στον πρώτο, δεύτερο ... ή πέμπτο χρόνο από την αρχική. Αν είναι μεγαλύτερος από το φόρο της αρχικής μεταβίβασης οφείλεται, εκτός από το μειωμένο φόρο (5/10 κ.λπ.) και ολόκληρη η επιπλέον διαφορά (άρθρο 33).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Άλλες περιπτώσεις απαλλαγής από το φόρο κληρονομιών - κληροδοσιών.

1. Για την περίπτωση της παραχώρησης περιουσιακών στοιχείων στο δημόσιο με βάση το άρθρο 20 του Ν.Δ.118/1973, ισχύουν τα εξής:

Ο κληρονόμος μπορεί, για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιάς, να μη φορολογηθεί αν μεταβιβάσει ή εκχωρήσει στο Δημόσιο, μέσα σε ορισμένο χρόνο και με τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος (άρθρο 20). Είναι όμως δυνατή η εξόφληση φόρου κληρονομιάς με μεταβίβαση στο Δημόσιο ολόκληρου ακινήτου (που είτε προέρχεται ολόκληρο από κληρονομιά είτε κατά το 50% τουλάχιστον από κληρονομιά και κατά το υπόλοιπο ανήκει στην κυριότητα του υπόχρεου από άλλη αιτία) με τις προϋποθέσεις που ο νόμος απαιτεί (άρθρο 5 Ν. 2097/1952, όπως ισχύει).

Για τα χρέη - βάρη - κληροδοτήματα (άρθρα 21,22,23 του Ν.Δ. 118/1973) γίνονται κάποιες εκπτώσεις στο φόρο.

1. Από την αξία της κληρονομιάς και ιδιαίτερα από κάθε κληρονομική μερίδα εκπίπτουν αναλογικά:

α. Τα βέβαια και εκκαθαρισμένα χρέη,

β. η οφειλή του κληρονομούμενου από προίκα, εφόσον δεν την είχε αποδώσει όσο ζούσε,

γ. η οφειλή του κληρονομούμενου από φόρους, τέλη ή άλλα δικαιώματα προς το δημόσιο, δήμους, κοινότητες ή Ν.Π.Δ.Δ.,

δ. τα νοσηλεία των τελευταίων έξι μηνών πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου, εφόσον οφείλονταν κατά το χρόνο θανάτου. Δηλαδή τα νοσηλεία πρέπει να εξοφλήθηκαν μετά το θάνατο από τον κληρονόμο,

2. Ακόμη, από την αξία κάθε κληρονομικής μερίδας, αναλογικά εκπίπτουν:

α. Τα έξοδα δημοσίευσης της διαθήκης, της έκδοσης του κληρονομητηρίου, της απογραφής της κληρονομιάς,

β. τα δικαστικά έξοδα κήρυξης της αφάνειας,

γ. τα έξοδα διαχείρισης και εκκαθάρισης της κληρονομιάς της αλλοδαπής,

δ. τα αποδεδειγμένα έξοδα κηδείας ή συνολικά ποσό 200.000 δρχ., αν δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία και

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ε. τα κληροδοτήματα.

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΔΩΡΕΩΝ (άρθρα 34-35 του Ν.Δ. 118/1973)

1. Έννοια.

Ο φόρος επιβάλλεται στην περιουσία που μεταβιβάζεται με δωρεά, όπως με τις διατάξεις του άρθρου 1 του κώδικα ορίζεται.

Ο νόμος προσδιορίζοντας την έννοια της αιτία δωρεάς μεταβιβαζόμενης περιουσίας (άρθρο 34) ορίζει, ότι για να επιβληθεί ο φόρος, κτήση αιτία δωρεάς είναι:

α) εκείνη που πραγματοποιείται κατόπιν δωρεάς, καταρτίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα (ο Α.Κ. απαιτεί η δωρεά να καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, το οποίο αποτελεί συστατικό στοιχείο της δωρεάς - άρθρα 496 και επόμενα) και

β. Εκείνη που πραγματοποιείται συνεπεία παροχής, παραχώρησης ή μεταβίβασης οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου χωρίς αντάλλαγμα, έστω και αν γι' αυτή δεν καταρτίστηκε έγγραφό (άτυπη δωρεά).

Πέρα όμως των ανωτέρω, με σκοπό να αποτραπεί η καταστρατήγηση του νόμου, ο κώδικας θεωρεί, κατ' αμάχητο τεκμήριο, **ως δωρεά:**

α. Την απαλλοτρίωση περιουσίας μεταξύ ανιόντων, κατιόντων ή συζύγων, με αντάλλαγμα τη σύσταση προσόδου ή διατροφής,

β. Την αποζημίωση που καταβάλλεται από τον ασφαλιστή στο δικαιούχο, λόγω θανάτου του ασφαλισμένου, εφόσον στο ασφαλιστήριο αναφέρεται ο δικαιούχος (αν δεν αναφέρεται είναι κληρονομιά) και με την προϋπόθεση ότι η ασφάλεια καταρτίστηκε ή μεταφέρθηκε στην Ελλάδα.

γ. Η ασφάλεια που έγινε στην αλλοδαπή και δε μεταφέρθηκε στην Ελλάδα, εφόσον ο δικαιούχος είναι Έλληνας υπήκοος, οπουδήποτε και αν κατοικεί, ή αλλοδαπός που κατοικεί στην Ελλάδα,

δ. Αποζημίωση ή το βοήθημα που καταβάλλεται, εφάπαξ ή περιοδικά, από ασφαλιστικό ταμείο ή οργανισμό λόγω θανάτου του ασφαλισμένου,

ε. Τέλος, ο προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. μπορεί να χαρακτηρίσει κάθε μερική ή ολική παραχώρηση περιουσίας, που έγινε εικονικά ως σύμβαση εξ επαχδούς αιτίας και υποκρύπτει δωρεά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2. Συνυπολογισμός προγενεστέρων δωρεών - προικών (άρθρο 36).

Ο νόμος, όπως στις κληρονομίες, έτσι και στις δωρεές καθιερώνει το δεσμό του συνυπολογισμού των προγενέστερων δωρεών και προικών, οι οποίες έγιναν από τον ίδιο δωρητή προς τον ίδιο δωρεοδόχο εφόσον το δικαίωμα του Δημοσίου γι αυτές δεν είναι παραγραμμένο. Κατά το νόμο, το δικαίωμα αυτό έχει παραγραφεί για όλες τις υποθέσεις, που η φορολογική ενοχή γεννήθηκε μέχρι 31-12-1971. Ο σκοπός του δεσμού είναι ο ίδιος με εκείνο για τον οποίο καθιερώθηκε και στις κληρονομίες, δηλαδή η αποφυγή της φορολογίας με τη μέθοδο του κατακερματισμού της περιουσίας και μεταβίβασης της με αξίες αφορολόγητες.

6. Απαλλαγές από το φόρο (άρθρο 43).

Απαλλάσσονται από το φόρο οι περιουσίες που αποκτήθηκαν με δωρεά από:

α. Το Δημόσιο, δήμους, κοινότητες, ιερές μονές ιερούς ναούς και Ν.Π.Δ.Δ. Τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν φορολογική δήλωση.

β. Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, που επιδιώκουν αποδεδειγμένα σκοπούς γενικά κοινωφελείς, ως και τα αλλοδαπά με τον όρο τις αμοιβαιότητας και εφόσον η απαλλαγή προβλέπεται από διεθνή σύμβαση,

ε. Τα βοηθήματα ή αποζημιώσεις που καταβάλλονται, συνολικά ή περιοδικά, από ασφαλιστικούς οργανισμούς ή ταμεία, λόγω θανάτου του ασφαλισμένου, σε τέκνα, χήρα, γονείς και άγαμες αδελφές του,

στ. Κάθε, χωρίς αντάλλαγμα, παραχώρηση κινητών ή ακινήτων που γίνεται από το Δημόσιο, τους δήμους, τις κοινότητες ή Ν.Π.Δ.Δ. σε οποιοδήποτε τρίτο.

ζ. Τα πολιτικά κόμματα που έχουν συσταθεί νόμιμα στην Ελλάδα και έχουν αναγνωρισθεί από τη βουλή.

η. Τα αλληλοβοηθητικά ταμεία περίθαλψης των εργατοϋπαλλήλων (Ταμεία υγείας).

Τέλος, προκειμένου για γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκτάσεις, που μεταβιβάζονται με δωρεά, ισχύουν οι ίδιες απαλλαγές που ισχύουν και όταν αυτές μεταβιβάζονται αιτία θανάτου.

VII. ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οικία ή διαμέρισμα που αποκτάται αιτία θανάτου από το σύζυγο ή τα τέκνα του κληρονομούμενου κατά πλήρη κυριότητα, μπορεί να απαλλαγεί από το φόρο, εφόσον ο κληρονόμος (ή κληροδόχος) ή τα ανήλικα τέκνα ή τα τέκνα του που σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές της ημεδαπής ή αλλοδαπής και δεν έχουν υπερβεί το 25ο έτος της ηλικίας τους δεν έχουν: α) δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε άλλη οικία ή διαμέρισμα άρθρο 1 του νόμου. 1078/1980, ή β) δικαίωμα πλήρους κυριότητας, σε οικόπεδο οικοδομήσιμο τα οποία (οικία, διαμέρισμα, οικόπεδο) βρίσκονται σε πόλη με πληθυσμό άνω των 3.000 κατοίκων ή σε τουριστική περιοχή.

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο απαλλαγή παρέχεται για ποσό αγοραίας αξίας οικίας ή διαμερίσματος μέχρι δραχμές πέντε εκατομμύρια (6.000.000) για κάθε κληρονόμο (ή κληροδόχο).

Για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών απαιτούνται, κατ' άρθρο 14 παρ. 3 ν. 1591/1986 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 ν. 1882/90 για ένα άτομο 35 τμ, για δύο άτομα 70 τμ που προσαυξάνονται κατά 15 τμ για κάθε επιπλέον άτομο.

Αν μεταβιβάζεται αιτία θανάτου ολόκληρη οικία ή διαμέρισμα, κατά πλήρες κυριότητας δικαίωμα και ο κληρονόμος στερείται οικίας κ.λπ. κατά τα ανωτέρω, εκτός από τα 6.000.000 δρχ. που αφαιρούνται από την αξία της μερίδας του αφαιρείται πρόσθετα και ποσό δρχ 3.000.000 για κάθε μέλος της οικογένειας του. Το συνολικό ποσό που τελικώς θα αφαιρεθεί, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από εκείνο που αναλογεί στα τμ που καλύπτουν -κατά νόμο- τις στεγαστικές ανάγκες του κληρονόμου και της οικογένειας του. Η απαλλαγή αυτή για πρώτη φορά κατοικία (με τα αυξημένα ποσά) ισχύει από 30-6-1992 (άρθρο 31 ν. 2065/1992).

VIII. ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΠΡΟΙΚΩΝ (άρθρα 46-57)

Οι διατάξεις των άρθρων 46 έως 57 του κώδικα, που αναφέρονται στη φορολογία των προικών, μετά την κατάργηση του δεσμού της προίκας με το ν. 1329/1983, έπαυαν να έχουν ιδιαίτερο φορολογικό ενδιαφέρον. Η μόνη εφαρμογή τους γίνεται πλέον στις προίκες που είχαν συσταθεί πριν από την κατάργηση του δεσμού και εκκρεμούν στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) για τακτοποίηση τους από πλευράς φορολογίας ή στα διοικητικά δικαστήρια.

1. Έννοια.

Ο φόρος επιβάλλεται στην περιουσία που μεταβιβάζεται με προίκα, όπως τούτο ορίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Κώδικα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Προκειμένου να επιβληθεί φόρος, ο νόμος (άρθρο 46) ορίζει πως μεταβίβαση περιουσίας αιτία προίκας είναι εκείνη που πραγματοποιείται, όταν η προίκα συνιστάται σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα (άρθρα 1406 επ. Α.Κ). Δηλαδή, με συμβολαιογραφικό έγγραφο μεταξύ προικοδότη και προικολήπτη ή με διαθήκη.

2. Συνυπολογισμός προγενεστέρων δωρεών - προικών.

Η αρχή του συνυπολογισμού των προγενεστέρων δωρεών και προικών, που ισχύει στις κληρονομίες και στις δωρεές, ισχύει και στις προίκες, με τις ίδιες προϋποθέσεις και την ίδια αιτιολογία (άρθρο 56, παρ. 3).

3. Απαλλαγές από το φόρο (άρθρο 55).

Από το φόρο προικών απαλλάσσονται:

α) Η προίκα που αποτελείται από περιουσιακά στοιχεία, τα οποία ανήκουν στην ατομική περιουσία της προικιζόμενης,

β) οι προίκες που δίνονται από τα ιδρύματα ή σωματεία υπέρ:

βα) απόρων,

ββ) αδελφών αυτών που πέθαναν για την πατρίδα και,

βγ) προκειμένου για γεωργοκτηνοτροφικά περιουσιακά στοιχεία, ισχύουν όσα και στις κληρονομίες (ανωτέρω κεφ. 1, παρ. 8), εφόσον αυτή αποτελείται, κατά το μισό τουλάχιστον της αξίας της από γεωργοκτηνοτροφικά περιουσιακά στοιχεία, με συνυπολογισμό και των προγενέστερων δωρεών και προικών του προικοδότη προς την προικιζόμενη, ο προικοδότης είναι ανιών ή αδελφός της προικιζόμενης και τόσο ο προικοδότης όσο και ο προικολήπτης ασχολούνται -κατά κύριο επάγγελμα- σε γεωργικές εργασίες.

ΙΧ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Με βάση τον νόμο α.ν. 1521/1950 ((ΦΕΚ 245 Α/50) όπως κυρώθηκε με το Ν. 1587/1950 (ΦΕΚ 245 Α') ο οποίος ισχύει και σήμερα με όλες τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς, ισχύουν οι παρακάτω απαλλαγές από το φόρο.

Απαλλάσσονται του φόρου μεταβίβασης που βαρύνει τον πωλητή και τον αγοραστή:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α) Η μεταβίβαση στους πρόσφυγες κατά τις διατάξεις του από 15/28 Ιουλίου 1938 β. Δ/τος « περί κωδικοποίησεως της περί αποκαταστάσεως αστών προσφύγων κείμενης νομοθεσίας» καθώς και η μεταβίβαση κλήρων, κατά τις διατάξεις του αγροτικού κώδικα, ακινήτων που ανήκουν στο Δημόσιο.

β) Αναγκαστική απαλλοτρίωση κτημάτων, κατά τις διατάξεις του Αγροτικού Κώδικα.

γ) Η μεταβίβαση στην οποία αγοραστής είναι το Δημόσιο ή Ν.Π.ΔΔ., οι δήμοι, οι κοινότητες, οι ιεροί ναοί και οι ιερές μονές.

Δ) Η ανάκληση απαλλοτριώσεως.

Ε) Η μεταβίβαση μεταλλείου, δια το οποίο κατεβλήθη ο φόρος του Νόμου ΓΦΚΔ του έτους 1910 όπως ισχύει.

στ) Η αξία του ακινήτου που μεταβιβάζεται από συνεταιρισμό μη κερδοσκοπικό στα μέλη του, κατά το ποσοστό που η αξία αυτή υπεβλήθη σε φόρο μεταβίβασης κατά την αγορά του ακινήτου από τον συνεταιρισμό.

ζ) Η αναγκαστική απαλλοτρίωση του ακινήτου για δημόσια ωφέλεια υπέρ του δημοσίου και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

η) Η σύμβαση ανταλλαγής ακινήτου μεταξύ Δημοσίου και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

θ) Η αγορά ακινήτου, κατά το ποσοστό που καλύπτεται η αγοραία αξία με κεφάλαια που αποδεδειγμένα εισάγονται από την αλλοδαπή:

θα) από Έλληνες που εργάζονται ή εργάστηκαν με οποιαδήποτε ιδιότητα στο εξωτερικό για τρία (3) τουλάχιστον χρόνια,

θβ) από Έλληνες ναυτικούς που εργάζονται ή εργάστηκαν σε πλοία με Ελληνική ή ξένη σημαία για τρία (3) τουλάχιστον χρόνια, εκτελούσαν πλόες εξωτερικού, έστω και αν προσεγγίζουν και σε ελληνικά λιμάνια και ο βασικός μισθός που προβλέπεται από το μισθολόγιο που ισχύει κάθε φορά καταβάλλεται σε ξένο νόμισμα και

θγ) από ομογενείς, εγκαταστημένους στο εξωτερικό τουλάχιστον τρία (3) χρόνια.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται κάθε φορά οι λεπτομερείς διαπιστώσεις της συνδρομής των προϋποθέσεων του παρόντος.

ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΟ Φ.Μ.Α ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Νόμος 1078/1980 (ΦΕΚ 238 Α'), όπως ισχύει με όλες τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που έχουν γίνει.

Γενικά

Η απαλλαγή από το Φ.Μ.Α. για αγορά πρώτης κατοικίας προβλέπεται από τις διατάξεις του ν. 1078/1980 (ΦΕΚ 238 Α'), ο οποίος έχει υποστεί στη διάρκεια του χρόνου αρκετές τροποποιήσεις.

Πριν από την ισχύ του νόμου αυτού, με ειδικές διατάξεις απηλλάσσοντο από το Φ.Μ.Α. για αγορά ακινήτου ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, π.χ. δημόσιοι υπάλληλοι, υπάλληλοι οργανισμών κ.λ.π.

Από της ισχύος του παρόντος νόμου καταργήθηκαν όλες οι προγενέστερες ειδικές διατάξεις, περί απαλλαγής πρώτης κατοικίας, εκτός από τις διατάξεις του α.ν.1563/1950 «περί ιδρύσεως αυτόνομου Οικοδομικού Οργανισμού Αξιωματικών Στρατού, Ξηράς, Θάλασσας και Αέρος» όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με το ν.δ. 2906/54 και ν.δ.89/8973 και εξακολουθούν να ισχύουν.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

α) Η απαλλαγή από το Φ.Μ.Α. για την αγορά πρώτης κατοικίας, παρέχεται σε Έλληνες που κατοικούν στην Ελλάδα. Κατ' εξαίρεση παρέχεται και σε αλλοδαπούς Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διαμένουν στην Ελλάδα και εργάζονται για αρκετό χρονικό διάστημα.

β) Η ως άνω απαλλαγή παρέχεται με ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζονται στο νόμο και

γ) Η απαλλαγή παρέχεται για ορισμένο ποσό αξίας.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

α) Αγορά εξ ολοκλήρου και κατά πλήρη κυριότητα ακινήτου

β) Το αγοραζόμενο ακίνητο πρέπει απαραίτητα να είναι οικοδομήσιμο και κείται εντός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου ή της Κοινότητας και να βεβαιώνεται αυτό από τις αρμόδιες Δημόσιες Υπηρεσίες ή από τον Δήμαρχο ή Πρόεδρο της Κοινότητας, με δική τους ευθύνη.

Σε πόλεις ή χωριά στα οποία δεν υπάρχει εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο απαιτείται βεβαίωση των ίδιων ως άνω δημοσίων υπηρεσιών ότι το αγοραζόμενο ακίνητο είναι οικοδομήσιμο.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η απαλλαγή παρέχεται και όταν το αγοραζόμενο ακίνητο βρίσκεται εντός οικισμού προφισταμένου του 1923 και οικοδομείται νόμιμα, κατά βεβαίωση των αρμοδίων Δημοσίων υπηρεσιών.

γ) Να αγοράζεται το ακίνητο από φυσικό πρόσωπο, άγαμο ή έγγαμο. Ο αγοραστής ή η σύζυγος του ή τα παιδιά του, που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους ή το 25ο προκειμένου για παιδιά που σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες σχολές της ημεδαπής ή αλλοδαπής, και δεν έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οικίσεως σε άλλη οικία ή διαμέρισμα που πλήρη τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειας του ή δικαίωμα πλήρους κυριότητας επί οικοπέδου οικοδομήσιμου ή επί ιδανικού μεριδίου οικοπέδου, στο οποίο αντιστοιχεί εμβαδόν κτίσματος που πλήρη τις στεγαστικές τους ανάγκες, (πλήρωση στεγαστικών αναγκών για άγαμο 35τ.μ, για έγγαμο 70 τ.μ. ^{συντ. 15 τ.μ.} για κάθε προστατευόμενο τέκνο ανήλικο ή σπουδάζον), που βρίσκονται σε πόλη με πληθυσμό άνω των 5.000 κατοίκων ή σε τουριστικές περιοχές.

Κατ' εξαίρεση η απαλλαγή παρέχεται με τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις και επί αγοράς ακινήτου εξ ολοκλήρου και κατά πλήρη κυριότητα από τους δύο συζύγους.

Σε περίπτωση που έχει λυθεί ο γάμος με θάνατο ή διαζύγιο, η απαλλαγή του εγγάμου παρέχεται σε εκείνον, που έχει την επιμέλεια των τέκνων, επιζώντα ή διαζευγμένο σύζυγο.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

1) Κατά πάγια διοικητική νομολογία, η απαλλαγή για την αγορά πρώτης κατοικίας παρέχεται μόνο σε Έλληνες υπηκόους, ΑΓΑΜΟΥΣ Ή ΕΓΓΑΜΟΥΣ.

Κατ' εξαίρεση οι έμμοιστοι Έλληνες δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στο εξωτερικό, θεωρείται ότι η κατοικία τους βρίσκεται στην Ελλάδα και συνεπώς δικαιούνται της εν λόγω απαλλαγής.

2) Οι αλλοδαποί δεν μπορεί να τύχουν της απαλλαγής αυτής κατά την αγορά πρώτης κατοικίας.

Κατ' εξαίρεση της ως άνω απαλλαγής, μπορεί να τύχουν και οι αλλοδαποί υπήκοοι κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής, οι οποίοι διαμένουν για αρκετό διάστημα στην Ελλάδα και εργάζονται εδώ, με τις ίδιες βέβαια προϋποθέσεις που τυχαίνουν οι Έλληνες πολίτες (σχετ. Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 865/1991).

3) Η απαλλαγή κατά την αγορά πρώτης κατοικίας παρέχεται και στους Έλληνες εκ Τουρκίας, Βορ. Ηπείρου, Ρωσίας (Πόντιοι) και εκ Κύπρου, εφόσον έχουν εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

4) Η απαλλαγή παρέχεται και όταν η αγορά γίνεται εξ αδιαιρέτου, επί ονόματι της χήρας και των ανηλίκων ή των σπουδαζόντων μέχρι το 25ο έτος της ηλικίας τους τέκνων, ως κληρονόμων του αποβιώσαντος συζύγου, εφόσον στο όνομα του έχει εγκριθεί δάνειο από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.) για αγορά οικίας ή διαμερίσματος.

Στην προκειμένη περίπτωση η απαλλαγή είναι του εγγάμου, ανεξάρτητα του ότι η αγορά γίνεται από όλους εξ αδιαιρέτου.

5) Η απαλλαγή του άγαμου παρέχεται και στα ανήλικα τέκνα που στερούνται και τους δύο γονείς τους και τελούν υπό επιτροπεία ή υπό επιμέλεια τρίτου προσώπου, που ορίστηκε με δικαστική απόφαση, είτε αγοράζουν ένα ακίνητο εξ αδιαιρέτου είτε αυτοτελώς χωριστό ακίνητο κάθε παιδί.

6) Η απαλλαγή εγγάμου παρέχεται και στην άγαμη μητέρα ή στον εξ' αναγωγίσεως πατέρα, εφόσον του έχει ανατεθεί η επιμέλεια των τέκνων, με τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις.

7) Η απαλλαγή του εγγάμου παρέχεται και στον άγαμο, ενήλικα με αναπηρία τουλάχιστον 67% από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία. Ο έγγαμος μπορεί να προσauζήσει το αφορολόγητο του με αυτό των αγάμων ενηλίκων παιδιών του με αναπηρία τουλάχιστον 67%, ανεξαρτήτου ηλικίας.

8) Η απαλλαγή παρέχεται και στον κύριο ποσοστού εξ αδιαιρέτου οικοπέδου, που αγοράζει το υπόλοιπο ποσοστό για να γίνει εξ ολοκλήρου κύριος του ακινήτου, εφόσον το ποσοστό που έχει δεν του πλήρη τις στεγαστικές ανάγκες.

ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΠΟΣΑ

Η απαλλαγή πρώτης κατοικίας παρέχεται:

α) Για αγορά οικίας η διαμερίσματος από άγαμο μέχρι ποσού αξίας 15.000.000.

β) Για αγορά οικίας η διαμερίσματος από έγγαμο μέχρι ποσού αξίας 24.000.000. Η απαλλαγή που δικαιούται ο έγγαμος προσauζάνεται κατά 5.000.000 δρχ. για καθένα από τα παιδιά του.

γ) Για αγορά οικοπέδου από άγαμο μέχρι ποσού αξίας 7.000.000 δραχμών, ενώ από έγγαμο μέχρι ποσού αξίας 13.000.000 δραχμών. Η αξία αυτή για τον έγγαμο προσauζάνεται κατά 1.700.000 δρχ. Για καθένα από τα παιδιά του.

Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών μπορούν να αυζάνονται τα ως άνω απαλλασσόμενα ποσά.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η απαλλαγή για αγορά πρώτης κατοικίας, διαμερίσματος ή οικοπέδου, παρέχεται άπαξ, κατ' εξαίρεση παρέχεται απαλλαγή για μια ακόμη φορά και με τις ίδιες προϋποθέσεις, μετά την πάροδο διετίας τουλάχιστον από την αρχική αγορά, εφ' όσον πουλήθηκε η παλαιά οικία ή διαμέρισμα, το οποίο δεν πληρούσε τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειας του και όχι σε συγγενείς μέχρι πρώτου βαθμού.

Επίσης παρέχεται για δεύτερη φορά η απαλλαγή, με τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις, μετά πάροδο διετίας από την αρχική αγορά διαμερίσματος, το οποίο δεν καλύπτει πλέον τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειας του αγοραστή, χωρίς την υποχρέωση να το εκποιήσει, εφόσον αυτό που αγοράζει είναι συνεχόμενο με το παλαιό, οριζόντια ή κάθετα και θα τροποποιηθεί η πράξη σύστασης οριζόντιας ιδιοκτησίας, ώστε τα δύο διαμερίσματα να αποτελέσουν ένα ενιαίο. Η τροπο/ση της σύστασης πρέπει να γίνει εντός έξι (6) μηνών το αργότερο από την υποβολή της δήλωσης στον Προϊστάμενο ΔΟΥ.

Σε περίπτωση παράλειψης υποβολής της τροπ/σης αυτής, αίρεται η απαλλαγή, και πέραν του αναλογούντος φόρου επιβάλλεται πρόσθετος 100% επί του φόρου.

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις μεταβίβασης ακινήτων με επαχθή αιτία μεταξύ συγγενών εξ αίματος πρώτου βαθμού.

ΑΡΣΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

Η απαλλαγή της πρώτης κατοικίας παρέχεται με τον όρο ότι το ακίνητο θα παραμείνει στην κυριότητα του αγοραστή για μία τουλάχιστον πενταετία. Σε περίπτωση που μεταβιβαστεί ή συσταθεί επ' αυτού οιασδήποτε εμπράγματο δικαίωμα, πλην υποθήκης, υποθήκης, προ της παρέλευσης της πενταετίας, αίρεται η απαλλαγή οπότε ο μεταβιβάζων ή ο συνιστών εμπράγματο δικαίωμα υποχρεούται, προ της μεταβίβασης ακινήτου κ.λ.π., σε υποβολή δήλωσης, και καταβολή εφάπαξ του φόρου που αναλογεί στην αγοραία αξία ή στην αντικειμενική κατά τον χρόνο της νέας μεταβίβασης.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

Εάν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την απαλλαγή του ακινήτου από το φόρο μεταβίβασης και δοθεί αυτή, επιβάλλεται σε βάρος του αγοραστή, εκτός από τον αναλογούντα φόρο επί της αγοραίας ή φορολογητέας αξίας του ακινήτου κατά τον χρόνο διαπίστωσης της παραβάσεως, και πρόσθετος φόρος, που ορίζεται σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) επί του φόρου.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στη περίπτωση αυτή το δικαίωμα για τον καταλογισμό του κύριου ή πρόσθετου φόρου παραγράφεται μετά δεκαπέντε (15) χρόνια από το τέλος του έτους εντός του οποίου δόθηκε η απαλλαγή, έστω και αν η υπόθεση περαιώθηκε σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του α.ν. 1521/50 (ΦΕΚ 245Α').

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ (αριθ. Κ. 10466/179/6-12-80 και Κ. 1847/24/5.4.84 αποφάσεις ΥΠΟΙΚ)

Για τη χορήγηση της απαλλαγής από το Φ.Μ.Α. κατά την αγορά πρώτης κατοικίας, απαιτούνται να επισυναφθούν στη δήλωση φόρου μεταβίβασης και τα ακόλουθα δικαιολογητικά :

1 Πιστοποιητικό του Δήμου ή της Κοινότητας για την οικογενειακή κατάσταση του αγοραστή, για την απόδειξη της ιδιότητας του εγγάμου και του αριθμού και της ηλικίας των προστατευόμενων τέκνων του.

2. Υπεύθυνη δήλωση του αγοραστή του ν. 1599/ 1986 με την οποία θα βεβαιώνει:

α) Ότι τόσο αυτός όσο και η σύζυγος ή τα παιδιά του, δεν έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε άλλη οικία ή διαμέρισμα που πλήρως στεγαστικές τους ανάγκες σε οικοδομήσιμο οικόπεδο σε πόλη με πληθυσμό πάνω από 5.000 κατοίκους ή σε τουριστική περιοχή.

β) Ότι δεν έχει ξαναπάρει απαλλαγή από το Φ.Μ.Α για απόκτηση πρώτης κατοικίας.

γ) Αντίγραφο της δήλωσης φόρου εισοδήματος του τελευταίου έτους προ της αγοράς.

ε) Ότι υποχρεούται να προσκομίσει μετά την κατάρτιση του συμβολαίου τα απαιτούμενα πιστοποιητικά που θα του ζητήσει ο Προϊστάμενος ΔΟΥ.

3. Αν είναι ανάπηρος (ο αγοραστής) με αναπηρία τουλάχιστον 67%, απόφαση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής.

4. Αν ο γάμος έχει λυθεί με θάνατο ή διαζύγιο, η απαλλαγή παρέχεται στον επιζώντα ή διαζευγμένο αγοραστή που έχει την επιμέλεια των τέκνων του, ο οποίος θα πρέπει να προσκομίσει ληξιαρχική πράξη θανάτου του ετέρου συζύγου ή κυρωμένο αντίγραφο αμετάκλητης δικαστικής απόφασης ή διαζευκτήριο αντίστοιχα.

Για την απόδειξη της επιμέλειας των τέκνων:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α) ο επιζών, υπεύθυνη δήλωση ότι εξακολουθεί να έχει την επιμέλεια τους και ότι δεν εκδόθηκε δικαστική απόφαση που ρυθμίζει διαφορετικά το θέμα της επιμέλειας τους.

β) Ο διαζευγμένος, δικαστική απόφαση με την οποία του ανατίθεται η επιμέλεια των τέκνων και υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει ανακληθεί ή μεταρρυθμιστεί μεταγενέστερα.

5. Απόφαση δικαστηρίου, με την οποία ανατίθεται η επιμέλεια των ανήλικων παιδιών στον εξ αναγνωρίσεως πατέρα.

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ν. 634/1977

(ΦΕΚ 186 Α') (ν.634/1977 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του ν. 1078/1980, το άρθρο 15 του ν. 1591/1986, το άρθρο 24 του ν. 1828/1989 το άρθρο 14 του ν. 1882/1990 και το άρθρο 34 του ν. 2065/92).

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 634/77, όπως ισχύουν, απαλλάσσονται από το ΦΜΑ οι συμβάσεις αγοράς ή ανταλλαγής κυριότητας γεωργικών ή κτηνοτροφικών εκτάσεων, μαζί με τις εγκαταστάσεις τους, από φυσικά πρόσωπα που έχουν σαν κύριο επάγγελμα, το επάγγελμα του αγρότη ή του κτηνοτρόφου και αν χρησιμοποιούν εργάτες, εφόσον η κατά στρέμμα αξία τους δεν υπερβαίνει το 1.000.000 δρχ. Και για το μέχρι 500.000 δρχ. τμήμα.

Η απαλλαγή αυτή δίδεται για εμβαδόν 40 στρεμμάτων συνολικά για κάθε αγοραστή, είτε η αγορά πραγματοποιείται με μία είτε με περισσότερες συμβολαιογραφικές πράξεις, εφόσον ο δικαιούχος δεν έχει γεωργική ή κτηνοτροφική έκταση μεγαλύτερη από 100 στρέμματα.

Εάν ο αγοραστής αγοράζει γεωργοκτηνοτροφικές εκτάσεις όμορες με τις δικές του, η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης χορηγείται μέχρι και 80 στρέμματα, με τον περιορισμό πάντα ότι αυτά που έχει και αυτά που αγοράζει δεν θα υπερβαίνουν τα 100 στρέμματα.

Η απαλλαγή αυτή παρέχεται με τον όρο ότι η αγοραζόμενη έκταση θα χρησιμοποιείται ανελλιπώς για δεκαπέντε χρόνια και αποκλειστικά για γεωργική ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση, αλλιώς αίρεται η απαλλαγή.

Αν για τμήμα μόνο της έκτασης αλλάζει η χρήση, ή τμήμα μόνο αυτής εκμισθώνεται, η υποχρέωση καταβολής του φόρου γεννάται μόνο για την αξία του τμήματος αυτού.

ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ (ν.δ. 987/71)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με τις διατάξεις της παραγ. 1 του άρθρου 1 του ν.δ 987/71 (ΦΕΚ 193 Α) απαλλάσσεται από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων η συνένωση οικοπέδων, εφόσον αυτή συντελείται με σκοπό την ανέγερση οικοδομής στο ενιαίο οικόπεδο που θα προκύψει από τη συνένωση.

Εξ' άλλου, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου και νόμου, αν μέσα σε τρία χρόνια από την κατάρτιση του συμβολαίου της συνένωσης δεν ήθελε ανεγερθεί και αποπερατωθεί οικοδομή που εξαντλεί τουλάχιστον τα 70% του συντελεστή δόμησης που ισχύει στην περιοχή, οι συγκύριοι υποχρεούνται να υποβάλουν νέα δήλωση μέσα σ' ένα μήνα από την πάροδο της τριετίας στον αρμόδιο προϊστάμενο ΔΟΥ και να καταβάλουν τον φόρο που αναλογεί.

Η ανωτέρω απαλλαγή αναφέρεται στα απαλλασσόμενα ποσοστά οικοπέδων ή τμημάτων αυτών, κατά το μέρος που η αξία τους είναι ίση.

Αν η αξία του αποκτώμενου από τη συνένωση ποσοστού συνιδιοκτησίας στο ενιαίο οικόπεδο είναι μεγαλύτερη της αξίας του προσφερόμενου για συνένωση οικοπέδου και ποσοστού αυτού, για την επιπλέον αυτή διαφορά της αξίας του απαλλασσόμενου ποσοστού οφείλεται φόρος μεταβίβασης με ακέραιο συντελεστή.

Οι πιο πάνω διατάξεις έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις κατάρτισης συμβολαιογραφικής πράξης συνένωσης ακαλύπτων οικοπέδων στα οποία υπάρχουν κτίσματα.

Με Διοικητική νομολογία έχει γίνει δεκτό ότι η ύπαρξη κτισμάτων επί συνενωμένων οικοπέδων για τον σκοπό ανέγερσης οικοδομής, δεν αποκλείει την φορολογική απαλλαγή που προβλέπεται από τις διατάξεις του νομοθετικού αυτού διατάγματος, με την προϋπόθεση ότι τα κτίσματα αυτά θα κατεδαφιστούν (σχετ. Γνωμ. Ν.Σ.Κ 352/79 Ν 5119/9/20.7.79 ΠΟΛ. 148).

Επίσης, σε περίπτωση που οι συγκύριοι οικόπεδου που έτυχαν απαλλαγής για τη συνένωση των οικοπέδων, σύμφωνα με τις διατάξεις του πιο πάνω ν. δ/τος, δεν ανεγείρουν οι ίδιοι την οικοδομή στο ενιαίο οικόπεδο που προέκυψε από τη συνένωση μέσα στην τριετία ή πενταετία, κατά περίπτωση, αλλά το μεταβιβάζουν σε τρίτο πρόσωπο, το οποίο θα αποπερατώσει την οικοδομή στην πιο πάνω προθεσμία, οφείλουν φόρο μεταβίβασης ακινήτων (συνένωσης), φόρος συνένωσης ίσον φόρος ανταλλαγής.

Χ. ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΕΣ

α) ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α) ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι κυριότερες από τις απαλλαγές που ισχύουν είναι οι εξής:

α) τα ασφάλιστρα που αφορούν ασφαλίσεις πλοίων και αεροσκαφών, όπως και ασφαλίσεις πληρωμάτων πλοίων και αεροσκαφών (άρθρο 1 Ν.Δ. 551, ΑΡΘΡΟ 32 Ν. 1041 /80, Υπ. Οικ. Σ. 60107 /385/ΠΟΛ. 185/ 80).

β) τα ασφάλιστρα κλάδου ζωής, εφόσον τα ασφαλιστήρια συμβόλαια είναι διαρκείας το λιγότερο 10 ετών (άρθρο 52 ν.δ 400/70).

γ) τα ασφάλιστρα κλάδων μεταφορών που αφορούν ασφαλίσεις σκαφών, αεροσκαφών και εμπορευμάτων που εισάγονται ή εξάγονται (άρθρο 14 Α.Ν.1524 / 50 και 15 ΠΑΡ. 7 Ν. 2281/54).

XI. Ο ΝΕΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1997

«Κατάργηση φορολογικών απαλλαγών και άλλες διατάξεις έτσι όπως ψηφίστηκε από τη βουλή»

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΑΠΑΛΛΑΓΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ

Άρθρο 1

Καταργούνται οι διατάξεις:

1) Του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α').

2) Του τετάρτου εδαφίου της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994.

3) Της περίπτωσης ν' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994.

4) Της περίπτωσης ε' του άρθρου 18 του ν.2238/1994.

5) Της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 73 του ν. 2238/1994.

6) Των περιπτώσεων β' εκτός αυτών που αναφέρονται στην απαλλαγή από το φόρο των εισοδημάτων του Αγίου Όρους και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 103 του ν. 2238/1994.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- 7) Του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 112 του ν. 2238/1994.
- 8) Της παραγράφου 5 του άρθρου 4 του ν. 2238/1994.
- 9) Της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του ν. 2238/1994.
- 10) Της περίπτωσης β' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 του ν. 2238/1994.
- 11) Της περίπτωσης γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 του ν. 2238/1994.
- 12) Της περίπτωσης στ' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 του ν. 2238/1994.
- 13) Της περίπτωσης ν' της παραγράφου 5 του άρθρου 6 του ν. 2238/1994.
- 14) Της περίπτωσης α' της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του 2238/1994.
- 15) Του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του ν. 2238/1994.
- 16) Του άρθρου 3 του ν. 1303/1972 (ΦΕΚ 221 Α') και της παραγράφου 12 του 131 του ν.419/1976 (ΦΕΚ 221 Α').
- 17) Των περιπτώσεων ν' και ι' της παραγράφου 9 του άρθρου 51 του ν. 1882/1990 (ΦΕΚ 43 Α').
- 18) Της παραγράφου 2 του άρθρου 43 των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 44, του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 45 και της παραγράφου 6 του άρθρου 46 του ν. 1416/1984 (ΦΕΚ 18 Α').
- 20) Της παραγράφου 4 του άρθρου 52 του ν.δ/τος 400/1970 (ΦΕΚ 10 Α').

Η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 225 του ν. 1065/1980 (ΦΕΚ 168 Α') απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος των αποκλειστικά αμιγών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων ισχύει μόνο γι' αυτές που ασχολούνται με την ύδρευση, την αποχέτευση, και με την διαχείριση απορριμμάτων. Οι διατάξεις των περιπτώσεων 1 έως και 7, καθώς και του προηγούμενου εδαφίου αυτού του άρθρου ισχύουν για εισοδήματα που αποκτώνται η δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1 Ιανουαρίου 1997 και των περιπτώσεων 8 έως και 18 από 1 Ιανουαρίου 1997 και των παραγράφων 19 και 20 για ισολογισμούς που κλείνουν 31 Δεκεμβρίου 1996 και μετά.

Άρθρο 12

Απαλλαγές από το φόρο και εκπτώσεις δαπανών από το εισόδημα

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2. Η περίπτωση ε' της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«ε) Οι τόκοι από υποχρεωτικές καταθέσεις τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του ν. 1667/1986 στην Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και οι τόκοι που προέρχονται από καταθέσεις του ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στην τράπεζα της Ελλάδος»

3. Στην περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 προστίθεται εδάφιο, που έχει ως εξής:

«Η μείωση του φόρου, που προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης, δεν μπορεί να είναι ανώτερη για κάθε σύζυγο από το ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί του ποσού της δαπάνης που αναγνωρίζεται για έκπτωση από το εισόδημα τους.»

4. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

Το συνολικό ετήσιο ποσό των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης του φορολογουμένου και των λοιπών προσώπων που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 7, εφόσον το συνολικό οικογενειακό φορολογούμενο εισόδημα είναι μέχρι και δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δραχμές. Αν το συνολικό οικογενειακό φορολογούμενο εισόδημα είναι πάνω από δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δραχμές και μέχρι δεκαπέντε εκατομμύρια (15.000.000) δραχμές, για το τμήμα των εξόδων τα πάνω δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δραχμές αφαιρείται ποσό ίσο με το πενήντα της εκατό (50%) αυτών, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του πάνω από δέκα εκατομμύρια (10.000.000) και μέχρι δεκαπέντε εκατομμύρια (15.000.000) δραχμές ποσού εισοδήματος. Το ποσό των εξόδων ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης κάθε συζύγου αφαιρείται από το εισόδημα του και εφόσον αυτό δεν επαρκεί και το συνολικό ποσό των εξόδων είναι μεγαλύτερο από το συνολικό εισόδημα και πάνω από δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δραχμές, το ποσό που αφαιρείται μερίζεται μεταξύ των συζύγων ανάλογα με το ύψος του φορολογούμενου με τις γενικές διατάξεις εισοδήματος του καθενός, όπως αυτό δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωση.»

5. Στην περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 προστίθενται δύο εδάφια που έχουν ως εξής:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

5. Στην περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 προστίθενται δύο εδάφια που έχουν ως εξής:

«Στην περίπτωση που τα χρηματικά ποσά των δωρεών και χορηγιών που εκπύπτουν, υπερβαίνουν αδροιστικά για κάθε δωρεοδόχο τις εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές ετησίως, προκειμένου αυτά να αφαιρεθούν από το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου, ο δωρητής οφείλει να παρακρατήσει φόρο με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο πάνω από εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές ποσό της δωρεάς ή χορηγίας, να τον αποδώσει σε οποιαδήποτε δημόσια οικονομική υπερεσία μέχρι τη λήξη της προθεσμίας για την επίδοση της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και να υποβάλει το πρωτότυπο του παραστατικού καταβολής του φόρου με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος του. Ο φόρος αυτός δεν συμψηφίζεται με το φόρο που προκύπτει από τυχόν φορολογική υποχρέωση του δωρεοδόχου ούτε επιστρέφεται.»

6. Στην παράγραφο 8 του άρθρου 9 του ν. 2238/1994 προστίθεται εδάφιο, που έχει ως εξής:

«Η διάταξη αυτής της παραγράφου δεν εφαρμόζεται για κατοίκους των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα πλέον του ενενήντα τοις εκατό (90%) του συνολικού εισοδήματος τους.»

7. Στο άρθρο 9 του ν. 2238/1994 προστίθεται παράγραφος 9 που έχει ως εξής:

«9. Όσοι κατοικούν στην αλλοδαπή και αποκτούν εισόδημα από πηγή που βρίσκεται στην Ελλάδα, δεν δικαιούνται τις μειώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 2 αυτού του άρθρου, εκτός από τους κατοίκους των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα πλέον του ενενήντα τοις εκατό (90%) του συνολικού εισοδήματος τους.»

8. Η περίπτωση β' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«β) Οι δαπάνες που καταβάλλονται στα πρόσωπα που μετακινούνται με εντολή του Δημοσίου, όπως ορίζονται με τις διατάξεις του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 220 Α') και του π.δ 200/1993 (ΦΕΚ 75 Α')

9. Η περίπτωση ε' της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«ε) Οι παρεχόμενες από αθλητικά σωματεία ή ενώσεις αυτών αποζημιώσεις οδοιπορικών και λοιπών εξόδων ταξιδιών, καθώς και παροχές διατροφής σε ερασιτέχνες αθλητές μέσα στα πλαίσια των διατάξεων περί φιλάθλου ιδιότητας, μέχρι ποσού ενός εκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων (1.200.000) δραχμών ετησίως.»

10. Η παράγραφος 3 του άρθρου 47 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

3. Ειδικά, για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών και των λοιπών δημοσίων πολιτικών υπηρεσιών, του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, της Μόνιμης Αντιπροσωπείας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και των στρατιωτικών, που υπερετούν στην αλλοδαπή, καθώς και των υπαλλήλων του Εμπορικού και βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών, των υπαλλήλων της Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών που υπηρετούν στα οικεία αντιπροσωπευτικά γραφεία τους στις Βρυξέλλες, ως καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες αυτού του άρθρου λαμβάνεται ποσό ίσο με το καθαρό ποσό αποδοχών, τις οποίες αυτοί θα έπαιρναν αν υπηρετούσαν στο εσωτερικό».

Άρθρο 13

Φορολογία νομικών προσώπων και πλοίων

1. Η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 103 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«α) το Ελληνικό Δημόσιο στο οποίο περιλαμβάνονται και οι αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες λειτουργούν ως ειδικά ταμεία, οι δήμοι και οι κοινότητες, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα και τα λοιπά δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα, οι σύνδεσμοι δήμων και κοινοτήτων, οι αποκλειστικά αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης, αποχέτευσης και διαχειρίσεις απορριμμάτων, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων της Ελλάδας και οι τοπικές ενώσεις δήμων και κοινοτήτων για κάθε είδους εισοδήματά τους.»

2. Στο τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 107 του ν. 2238/1994 προστίθεται εδάφιο, που έχει ως εξής:

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων εδαφίων εφαρμόζονται ανάλογα και σε περίπτωση περαιτέρω διανομής κερδών του ίδιου οικονομικού έτους, εφόσον η διανομή κερδών του ίδιου οικονομικού έτους, εφόσον η διανομή λαμβάνει χώρα μέχρι το χρόνο λήξης της τρέχουσας διαχειριστικής χρήσης.»

3. Η παράγραφος 5 του άρθρου 107 του ν. 2238/1994 αναριθμείται σε 6 και προστίθεται νέα παράγραφος 5, που έχει ως εξής:

«5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται κατά περίπτωση και για τις ημεδαπές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης και συνεταιρισμούς.»

4. Η περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 109 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

α) Για τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες, των οποίων οι μετοχές κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου είναι ανώνυμες μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες και τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού του ν. 1667/1986 (ΦΕΚ 196 Α'), καθώς και για τις αλλοδαπές εταιρίες και οργανισμούς που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων, σαράντα τοις εκατό (40%).»

5. Μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 111 του ν. 2238/ 1994 προστίθεται δεύτερο εδάφιο, που έχει ως εξής:

«Το ως άνω ποσοστό αυξάνεται σε εξήντα τοις εκατό (60%) ειδικά για τις τραπεζικές ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες και τα υποκαταστήματα αλλοδαπών τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα.»

6. Το άρθρο 117 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 117

Φορολογία αδιανέμπτων κερδών

Από το άρθρο αυτό παρουσιάζουμε το παρακάτω κομμάτι :

8. Η περίπτωση κη' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«κη) Εμπορικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με την αγορά και πώληση αγαθών, για τις πραγματοποιούμενες από αυτές επενδύσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1.

Η διάταξη αυτή ισχύει μόνο για την εφαρμογή του κίνητρου των αφορολόγητων εκπτώσεων των άρθρων 12,13 και 14 και με τους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται σε αυτά.

Εξαιρετικά για τις επιχειρήσεις αυτές οι αφορολόγητες εκπτώσεις διενεργούνται από τα καθαρά κέρδη της περιοχής που πραγματοποιείται η παραγωγική επένδυση και τα οποία προέρχονται από δραστηριότητες που υπάγονται στο νόμο αυτό.»

9. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή για τις επενδύσεις του άρθρου 1 του ν. 1892/1990, που πραγματοποιούν από 1 Ιανουαρίου 1996 και μετά οι εμπορικές επιχειρήσεις, που ασχολούνται με την αγορά και πώληση αγαθών.

10. Η παράγραφος 1 του άρθρου 12 του ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«1. Ο φόρος επί των πλοίων της δεύτερης κατηγορίας του άρθρου 3 του παρόντος νόμου υπολογίζεται ετησίως κατά κόρον ολικής χωρητικότητας (gross) του πλοίου και καταβάλλεται σε δραχμές με βάση την ακόλουθη κλίμακα

Πίνακας 8

Κλίμακα σε κόρους ολικής χωρητικότητας	Φορολογικός Φόρος κλι- μακίου (σε δρχ. Κατά κόρο ολικής χωρητικότητας	Φόρος κλι- μακίου (σε δρχ.)	ΣΥ Χρησιμότη- τας σε κόρους (gross) ΣΥ	ΝΟΛΟ Ετήσιου κό- φόρου (σε δρχ.)
20	200	4.000	20	4.000
30	230	6.900	50	10.900
50	260	13.000	100	23.900

Για την επιπλέον των εκατό (100) κόρων ολικής χωρητικότητα (GROSS), ο φόρος καθορίζεται σε τριακόσιες (300) δραχμές κατά κόρον.»

11. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του ν. 277/1995 αντικαθίσταται ως εξής:

«Για πλοία ολικής χωρητικότητας μέχρι και είκοσι (20) κόρων, με εξαίρεση εκείνων που υπάγονται στο ν. 438/1976 (ΦΕΚ 256 Α'), ο οφειλόμενος φόρος αμελείται και δεν ενεργείται βεβαίωση του φόρου αυτού.»

12. Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' της παραγράφου 4 του άρθρου 109 του ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ειδικά για τις τραπεζικές και ασφαλιστικές εταιρείες εκπίπτει από το συνολικό φόρο του νομικού προσώπου το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε ή προεισπραχθηκε για εισοδήματα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και το οποίο αναλογεί στη χρονική περίοδο που τα ως άνω νομικά πρόσωπα είχαν στο Χαρτοφυλάκιο κυριότητας τους τίτλους επενδύσεων που παράγουν τα εισοδήματα αυτά».

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

13. Η προθεσμία που ορίζεται από το άρθρο 1 του ν.δ. 1297/1972 (ΦΕΚ 217 Α') παρατείνεται μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2000.

14. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α') εφαρμόζονται και για τις χρήσεις 1996, 1997 και 1998 (οικονομικά έτη 1997, 1998 και 1999) για το σχηματισμό του ειδικού αφορολόγητου αποδεδματικού επενδύσεων, που θα χρησιμοποιηθεί σε νέες παραγωγικές επενδύσεις του άρθρου 1 του ν. 1892/1990, οι οποίες θα αρχίσουν μέσα στα έτη 1997, 1998 και 1999 αντίστοιχα και θα ολοκληρωθούν εντός τριετίας από τον σχηματισμό του αφορολόγητου αποδεδματικού.

Τυχόν ακάλυπτη αξία παραγωγικών επενδύσεων που πραγματοποιούνται για κάλυψη αφορολόγητων αποδεδματικών που σχηματίστηκαν μέχρι και τη χρήση 1995 δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη των αφορολόγητων αποδεδματικών που θα σχηματιστούν στις χρήσεις 1996 έως και 1998.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 1828/1989 (ΦΕΚ 2 Α') όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 20 του ν. 1892/1990.

16. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν έχουν εφαρμογή για τις επιχειρήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση κη' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 1892/1990.

17. Μετά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του ν. 1892/1990 προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Τα ποσοστά που ισχύουν για τις εκτός της Α περιοχές εφαρμόζονται και για τις επιχειρήσεις των περιπτώσεων α', γ' και ι' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του παρόντος, που είναι εγκατεστημένες ή εγκαθίστανται και πραγματοποιούν επενδύσεις στη βιομηχανική περιοχή Θεσσαλονίκης και στην επαρχία Θεσσαλονίκης και νομού Θεσσαλονίκης.

18. Μετά το έκτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του ν. 1892/1990 όπως αυτό προκύπτει μετά της τακτοποίηση της προηγούμενης παραγράφου προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Εξαιρετικά, για τις εταιρίες της περίπτωσης κδ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 1892/1990 οι οποίες τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του ΚΒΣ, ως αδιανέμητα κέρδη λαμβάνεται το υπόλοιπο των τεκμαρτών κερδών που προσδιορίζονται με βάση το άρθρο 34 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α') και το οποίο μετά το μέρος που προέρχονται από τα τεκμαρτά κέρδη.»

19. Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 109 του 2238/1994 προστίθεται εδάφιο, που έχει ως εξής:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ειδικά ο συντελεστής φορολογίας ορίζεται σε δέκα τοις εκατό (10%) για τα εισοδήματα που αποκτούν από την εκμίσθωση οικοδομών και γαιών οι Ιερές Μητροπόλεις, Ιερές Μονές, Αποστολική Διακονία, ο Πανάγιος Τάφος, Ιερά Μονή Σινά Πατμου, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα, που νόμιμα έχουν συσταθεί ή συνιστώνται και τα οποία επιδιώκουν αποδεδειγμένα κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και τα ημεδαπά κοινωφελή ιδρύματα.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 21

Αντικείμενο φόρου

1. Από το οικονομικό έτος 1997 και για κάθε επόμενο έτος επιβάλλεται φόρος στη μεγάλη ακίνητη περιουσία που βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε φόρο υποβάλλεται η συνολική αξία της περιουσίας, που ανήκει σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο και αποτελείται από ακίνητα που βρίσκονται στην Ελλάδα ή εμπράγματα δικαιώματα σε αυτά, εκτός της υποθήκης.

2. Η ακίνητη περιουσία των ανηλίκων άγαμων τέκνων προστίθεται κατά ίσα μέρη στην ακίνητη περιουσία του πατέρα και της μητέρας, εφόσον αυτοί ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα ή μόνο στην περιουσία του γονέα που ασκεί τη γονική μέριμνα. Κατ' εξαίρεση δεν υπολογίζεται στην περιουσία των γονέων η ακίνητη περιουσία των ανηλίκων άγαμων τέκνων, που περιέχεται σε αυτά από κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά αιτία θανάτου.

3. Για την επιβολή του φόρου η έννοια του ακινήτου και των εμπράγματων δικαιωμάτων λαμβάνεται όπως αυτή δίνεται από τον Αστικό Κώδικα.

Άρθρο 22

Υποκείμενο φόρου

1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια, κατοικία ή έδρα του, φορολογείται για την ακίνητη περιουσία του, που βρίσκεται στην Ελλάδα την πρώτη Ιανουαρίου του έτους φορολογίας. Στα επίδικα ακίνητα υπόχρεος σε φόρο είναι ο νομέας του. Το ίδιο ισχύει και για αυτούς, που νέμονται ακίνητα χωρίς νόμιμο τίτλο. Αν ακίνητο εκνικηθεί με τελεσίδικη απόφαση, ο νομέας του, για το φόρο που κατέβαλε, έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του κύριου, που οριστικά αναγνωρίστηκε.

2. Υπόχρεος σε φόρο είναι: Α) Στην περίπτωση της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου ο πατέρας ή η μητέρα, για την περιουσία των ανήλικων άγαμων τέκνων. Η περιουσία της συζύγου φορολογείται χωριστά. Β) Ο κηδεμόνας, για την ακίνητη περιουσία σχολάζουσας κληρονομίας. Γ) Ο οικοπεδούχος, για την αξία του οικοπέδου, σε περίπτωση ανέγερσης πολυκατοικίας με αντιπαροχή, μέχρι να μεταβιβασθούν τα διαμερίσματα σε τρίτο ή στον εργολάβο κατά το αμάχητο τεκμήριο της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 23

Απαλλαγές από το φόρο

Απαλλάσσονται από το φόρο: α) Οι γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκτάσεις τις οποίες αυτοκαλιεργεί ή εκμεταλεύεται ο κατά κύριο επάγγελμα γεωργός ή κτηνοτρόφος. β) Οι δασικές εκτάσεις. γ) Τα δικαιώματα μεταλλειοκτησίας και η εξόρυξη ορυκτών ή λίθων. δ) Τα κτίσματα των ακινήτων και τα λοιπά συστατικά του εδάφους, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα μηχανήματα και γενικά οι κατασκευές, που είναι συνδεδεμένες στέρεα με το έδαφος και τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας από βιομηχανικές, μεταλλεύτηκες, λατομικές, ξενοδοχειακές και επαγγελματικές γενικά επιχειρήσεις, καθώς και τα κτίσματα των ακινήτων που ιδιοχρησιμοποιούνται από νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και κοινωφελή ιδρύματα. Εξαιρούνται τα κτίσματα των επιχειρήσεων των οποίων το αντικείμενο των εργασιών τους είναι η εκμετάλλευση των ακινήτων τους. Επίσης τα ανωτέρω ισχύουν και για τα ακίνητα, που ιδιοχρησιμοποιούνται από τις πιο πάνω επιχειρήσεις για την παραγωγή ή την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας και εισφέρθηκαν σε αυτές κατά χρήση. ε) Οι Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις οποιασδήποτε μορφής, για το πενήντα τοις (50%) της αξίας των γηπέδων, που τους ανήκουν κατά κυριότητα και τα χρησιμοποιούν για τουριστική εκμετάλλευση και στα οποία έχουν κατασκευασθεί έργα που εξυπηρετούν τις λειτουργικές

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ανάγκες αυτών, όπως το κυρίως κτίριο του ξενοδοχείου και λοιποί χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, χώροι αθλοπαιδιών κλπ. Η αυτή απαλλαγή ισχύει και για τα γήπεδα των ακινήτων, που είναι εκμισθωμένα σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις οποιαδήποτε μορφής, για το (50%) της αξίας των γηπέδων τους, στα οποία έχουν κατασκευαστεί έργα που εξυπηρετούν τις λειτουργικές ανάγκες του εκπαιδευτηρίου, όπως το κυρίως κτίριο, χώροι. στ) Τα κτίσματα οικοδομής, που ανεγείρεται, για μία επταετία από την έκδοση της οικοδομικής άδειας και εφόσον κατά τη διάρκεια της επταετίας αυτής τα κτίσματα δεν έχουν εκμισθωθεί ή χρησιμοποιηθεί κατά οποιονδήποτε τρόπο. Μετά την πάροδο της επταετίας από τη χορήγηση της οικοδομικής άδειας ή από την εκμίσθωση ή την χρησιμοποίησή τους με οποιοδήποτε τρόπο πριν από την πάροδο της επταετίας τα διαμερίσματα πολυκατοικίας, που ανεγείρονται και δεν έχουν πουληθεί, τα οποία συμφωνήθηκε να μεταβιβάσθουν στον εργολάβο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός θα υποδείξει, για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, θεωρούνται, κατά αμάχητο τεκμήριο, ότι έχουν μεταβιβάσει στον εργολάβο ή σε τρίτα πρόσωπα που αυτός θα υποδείξει, για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, θεωρούνται, κατά τεκμήριο, ότι έχουν μεταβιβάσει στον εργολάβο μαζί με το ποσοστό του οικοπέδου που τους αναλογεί. Σε περίπτωση, που ο εργολάβος υποσχέθηκε με συμβολαιογραφικό προσήφωνο τη μεταβίβαση διαμερίσματος σε τρίτο πρόσωπο, το διαμέρισμα, το διαμέρισμα αυτό για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, θεωρείται, κατά αμάχητο τεκμήριο, ότι μεταβιβάσθηκε στον αγοραστή μαζί με το ποσοστό του οικοπέδου που αναλογεί, από την παράδοση. ζ) Τα ακίνητα που φορολογούνται ως κληρονομαία, για τα οποία ο φόρος είναι καταβλητέος σε τριμηνιαίες δόσεις, ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής για χρονικό διάστημα δύο(2) ετών. Το χρονικό αυτό διάστημα αρχίζει από το επόμενο έτος εκείνου, μέσα στο οποίο γεννήθηκε η φορολογική υποχρέωση από την αιτία θανάτου κτήσης. η) Τα γήπεδα, κτίρια και εγκαταστάσεις, που ανήκουν σε ανάδοχους φορείς προγραμμάτων, σύμφωνα με τις σχετικές συμβάσεις ανάθεσης, εκτός αν προηγουμένως εκμισθωθούν ή χρησιμοποιηθούν κατά οποιοδήποτε τρόπο. θ) Το Ελληνικό Δημόσιο, στο οποίο περιλαμβάνονται και οι αποκεντρωμένες Δημόσιες Υπηρεσίες, που λειτουργούν ως Ειδικά Ταμεία, οι Δήμοι, οι Κοινότητες, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και οι Δημοτικές και κοινοτικές Επιχειρήσεις, καθώς και οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) και η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ). ι) Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και οι γεωργικές σχολές. ια) Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων συμμετέχει το Δημόσιο με ποσοστό 50% και άνω. ιβ) Το ιερό Κοινό του Πανάγιου Τάφου, η ιερή Μονή του όρους Σινά και το Άγιο Όρος. ιγ) Οι Ιεροί Ναοί, οι ιερές μονές, τα αναγνωρισμένα θρησκευτικά δόγματα για τα ακίνητα που χρησιμοποιούν. ιδ) Οι Ιεροί Ναοί οι ιερές μονές, τα αναγνωρισμένα θρησκευτικά δόγματα για τα ακίνητα που χρησιμοποιούν. ιδ) Τα σωματεία, οι ενώσεις ή Ομοσπονδίες, που έχουν νόμιμα συσταθεί και αναγνωρισθεί από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και ανώνυμες εταιρείες ποδοσφαίρου, για τα ακίνητα και τις εγκαταστάσεις, που τους ανήκουν και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την πραγματοποίηση των αθλητικών τους δραστηριοτή-

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

των. ιε) Τα κάθε είδους ταμεία ή οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης. ιστ) Τα γήπεδα και τα κτίρια, που ανήκουν κατά πλήρη κυριότητα στην ΕΤΒΑ ή ΒΙΠΕΤΒΑ και βρίσκονται μέσα στις βιομηχανικές περιοχές. ιζ) Τα ξένα κράτη, για τα ακίνητα που ανήκουν σε αυτά και τα οποία χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση των Πρεσβειών αυτών, με τον όρο της αμοιβαιότητας. ιη) Οι ξένοι πρεσβευτές και λοιποί διπλωματικοί αντιπρόσωποι και πράκτορες, με τον όρο της αμοιβαιότητας. ιδ) Οι πρόξενοι και προξενικοί πράκτορες, καθώς και το κατώτερο προσωπικό των ξένων Πρεσβειών και Προξενείων, με τον όρο της αμοιβαιότητας και εφόσον έχουν την Ιθαγένεια του κράτους, που αντιπροσωπεύουν και δεν ασκούν εμπόριο ή βιομηχανία ή δεν είναι διευθυντές επιχειρήσεων στην Ελλάδα και με την επιφύλαξη των όρων των διεθνών συμβάσεων. κ) Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις για τα ακίνητα που ιδιοχρησιμοποιούν. κα) Η τράπεζα της Ελλάδος, η Αρχαιολογική Εταιρεία και το Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής και Αποκατάστασης Αποδήμων και Παλιννοστούντων Ομογενών Ελλήνων. κβ) Οι τουριστικές επιχειρήσεις Ελλάδας ΞΕΝΙΑ Α.Ε για όσο χρονικό διάστημα οι μετοχές της εταιρείας Βρίσκονται εξ ολοκλήρου στα χέρια του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού. κγ) Το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας των ακινήτων που έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία και των ακινήτων μεγάλης ιστορικής αξίας, όπως αυτά χαρακτηρίζονται με το προεδρικό διάταγμα που εκδίδονται μετά από πρόταση των υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού, κδ) Κτίσματα τα οποία έχουν κηρυχθεί απαλλοτριωτέα καθώς και κτίσματα για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια κατεδάφισης ή πρωτόκολλο κατεδάφισης, κε) Τα ακίνητα που παραχωρούνται κατά χρήση, χωρίς αντάλλαγμα στο ελληνικό δημόσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ι.ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ (ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΠΟΣΩΝ)

Γενικά

Ένας τρόπος υλοποίησης των στόχων της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής είναι και τα αφορολόγητα ποσά τα οποία αποτελούν μια μορφή φορολογικής δαπάνης. Παρακάτω θα διερευνήσουμε τα χαρακτηριστικά των αφορολογητών ποσών από άποψη διαχειριστικής απλότητας και κόστους, όπως επίσης και των επιπτώσεων που ασκούν στη διανομή εισοδήματος και την κατανομή των πόρων.

1. Κατανομή των κοινωνικών ωφελειών

Η κοινωνική πολιτική αποβλέπει κατά κύριο λόγο στην αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των ασθενέστερων εισοδηματικών ομάδων. Το πρώτο λοιπόν στοιχείο που πρέπει να εξεταστεί είναι κατά πόσο η διανομή των ωφελειών που επιτυγχάνεται μέσω των αφορολόγητων ποσών, εξυπηρετεί τον παραπάνω στόχο. Όπως συμβαίνει και με τη φορολογική επιβάρυνση, η κοινωνικά δίκαιη διανομή των ωφελειών, κάτω από οποιοδήποτε σύστημα, έχει δύο έννοιες την οριζόντια και την κάθετη.

Οριζόντια δίκαιη είναι η διανομή των ωφελειών όταν άτομα, που έχουν τις ίδιες κοινωνικές ανάγκες, λαμβάνουν τις ίδιες κοινωνικές ωφέλειες. Άλλα είναι δύσκολο να καθοριστεί πότε δύο άτομα έχουν τις ίδιες ανάγκες.

Η χρησιμοποίηση των αφορολόγητων ποσών ως μέσο για την επίτευξη οριζόντιας ισότητας κατά την κατανομή των ωφελειών προϋποθέτει την ύπαρξη θετικής φορολογικής υποχρέωσης εκ μέρους των νοικοκυριών. Αν κάποιος από αυτά δεν πραγματοποιεί εισόδημα ή δεν υποχρεώνεται να υποβάλει φορολογική δήλωση, επειδή το εισόδημα του είναι χαμηλότερο από ένα νομοθετικά καθορισμένο ποσό, η θέσπιση αφορολόγητων ποσών δεν του προσπορίζει κανένα όφελος. Εφόσον δεν μπορεί να εκπέσει από πουθενά τα αφορολόγητα ποσά. Παρατηρούμε δηλ. Ότι οι οικογένειες, που δεν έχουν τα μέσα να κοινοποιήσουν τις στοιχειώδεις ανάγκες τους, δεν λαμβάνουν καμία βοήθεια από το κράτος μέσω του συστήματος των φορολογικών δαπανών, ενώ θα εισέπρατταν τη μεγαλύτερη δυνατή βοήθεια μέσω του συστήματος των άμεσων δημόσιων δαπανών κοινωνικού χαρακτήρα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ακόμη όμως και νοικοκυριά με δετική φορολογική υποχρέωση δεν μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις, όταν το εισόδημα τους αντιπροσωπεύει ποσοστό μόνο του συνόλου των αφορολογήτων ποσών. Η μόνη εξαίρεση αναφέρεται στις επιστρεπτές μειώσεις φόρου, δηλαδή στις περίπτωσης εκείνες που η φορολογική νομοθεσία επιτρέπει την επιστροφή στον φορολογούμενο των μειώσεων φόρου, κατά ποσό που υπερβαίνουν τη φορολογική του υποχρέωση.

Έτσι βλέπουμε ότι οι φορολογικές δαπάνες συχνά σχεδιάζονται χωρίς να λαμβάνουν υπόψη την επέκταση της ανάγκης και ισχύουν για όλους τους φορολογούμενους, ανεξάρτητα από το μέγεθος του εισοδήματός τους.

Η διαφοροποίηση της παρεχόμενης κοινωνικής προστασίας μεταξύ ατόμων ή ομάδων του πληθυσμού, που έχουν το ίδιο εισόδημα αλλά διαφορετικές ανάγκες, όπως π.χ. μεταξύ ηλικιωμένων με προβλήματα υγείας και νέων της ίδιας εισοδηματικής κατάστασης, είναι δυσκολότερη στα πλαίσια π.χ. του Ελληνικού προοδευτικού φόρου εισοδήματος, όπου τα αφορολόγητα ποσά είναι, ως επί το πλείστον τα ίδια για όλους και η παρεχόμενη προστασία δεν μπορεί εύκολα να εξατομικευτεί, δηλαδή να προσαρμοσθεί στις ειδικότερες ανάγκες της κάθε οικογένειας, η οποία άλλωστε δεν συμπίπτει με την φορολογούμενη μονάδα. Σε μια ακραία περίπτωση, η φορολογική μεταχείριση είναι δυνατό να διαφέρει ακόμη και μεταξύ ατόμων με το ίδιο εισόδημα και τις ίδιες ανάγκες, όταν π.χ. το εισόδημα του ενός αποτελείται από φορολογήσιμες αμοιβές (μισθοί) και το εισόδημα του άλλου αποτελείται από αφορολόγητες μέχρι πριν από ένα χρόνο (τόκους από δημόσια χρεόγραφα).

Εκτός από την οριζόντια ισότητα η κοινωνική πολιτική πρέπει να επιδιώκει και την κάθετη ισότητα στην κατανομή των ωφελειών. Η κάθετη ισότητα στην κατανομή των φορολογικών βαρών επιτυγχάνεται με την καδιέρωση της προοδευτικής φορολογίας. Στην κοινωνική όμως πολιτική, η κάθετη ισότητα συμπίπτει με την έννοια της αντίστροφα προοδευτικής κατανομής των ωφελειών: όσο αυξάνει το εισόδημα του ατόμου, τα οφέλη από την αναδιανεμητική πολιτική θα πρέπει να μειώνονται αναλογικά περισσότερο.

Το σύστημα των φορολογικών δαπανών επικρίνεται από πολλούς με βάση το επιχείρημα ότι διαφοροποιεί την παρεχόμενη κοινωνική προστασία κατ' αντίστροφη τάξη προς τις ανάγκες των νοικοκυριών. Αυτό συμβαίνει για δύο κυρίως λόγους:

(1) Με δεδομένο το ύψος των αφορολόγητων ποσών, η σημασία τους στη διαμόρφωση της τελικής επιβάρυνσης του ατόμου από τον προοδευτικό φόρο εισοδήματος αποτελεί συνάρτηση του μεγέθους του εισοδήματος του. Οι μειώσεις εισοδήματος μεταθέτουν τους ευπορότερους σε χαμηλότερα κλιμάκια και ελαφρύνουν τη φορολογική τους επιβάρυνση σε μεγαλύτερη έκταση από ό,τι στην περίπτωση των φτωχότερων. Η ευνοϊκή πχ. φορολογική μεταχείριση των δωρεών, της διατροφής, των εξόδων ιατρονοσοκομειακής περίθαλψης και των τόκων των στεγαστικών δανείων φαίνεται να εξυπηρετεί κατ' εξοχή τα συμφέροντα των μεσαίων και ανώτερων εισοδηματικών ομίλων, δεδομένου ότι η οικονομική τους επιφάνεια τους επιτρέπει να προβαίνουν σε μεγαλύτερης έκτασης δαπάνες, επαρκείς να καλύγουν τα ανώτατα όρια των αφορολόγητων.

(2) Η καδιέρωση αφορολόγητων ποσών με δικαιολογητικά τείνει να ευνοεί περισσότερο τις οικονομικά ισχυρότερες ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες έχουν μεγαλύτερη εισοδηματική άνεση για τη χρηματοδότηση των αντίστοιχων δαπανών. Έτσι, οι συνταξιούχοι και οι μικροεισοδηματίες στην Ελλάδα δεν έχουν συνήθως την οικονομική δυνατότητα να καλύγουν το προβλεπόμενο από τη φορολογία εισοδήματος όριο δαπάνης για την αγορά ειδών ένδυσης, υπόδησης κλπ, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως τις αντίστοιχες ευνοϊκές ρυθμίσεις.

2. Αποτελεσματική κατανομή των πόρων

Η αποτελεσματικότητα ενός κοινωνικού προγράμματος εξαρτάται, μεταξύ άλλων από τέσσερις παράγοντες:

- από την έκταση στην οποία οι ωφέλειές του φθάνουν στις ομάδες του πληθυσμού, που δέλει να ευνοήσει,
- από το βαθμό στον οποίο οι ωφέλειες διέρχονται και σε άλλες ομάδες του πληθυσμού, πέραν εκείνων που δέλει να ευνοήσει,
- από την ταχύτητα, με την οποία οι ωφέλειες φθάνουν στους δικαιούχους, και
- από την επίδραση που ασκεί στο κίνητρο για εργασία.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα αφορολόγητα ποσά, έχουν κατά κανόνα υψηλό βαθμό απορρόφησης των κοινωνικών παροχών. Αυτό συμβαίνει διότι οι κοινωνικές ωφέλειες παρέχονται μέσα από το φορολογικό σύστημα, στο οποίο υποτίθεται ότι μετέχουν όλοι οι πολίτες - επομένως δε και οι δικαιούχοι των κοινωνικών παροχών - με ίσους όρους. Δεν υπάρχει συνεπώς λόγος να αισθάνονται οι δικαιούχοι μειωμένοι επειδή τους παρέχει ο νόμος τη δυνατότητα να αποδίδουν στο κράτος ένα μικρότερο ποσοστό του εισοδήματός τους με τη μορφή φόρου. Υπενθυμίζεται όμως ότι ο υψηλός βαθμός απορρόφησης των φορολογικών δαπανών αναφέρεται σε ένα υποσύνολο δικαιούχων, σε αυτούς δηλ. που υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις και το εισόδημα τους δεν είναι πολύ χαμηλό.

Ο βαθμός, στον οποίο οι κοινωνικές ωφέλειες περιορίζονται στους πραγματικούς δικαιούχους και δεν διαχέονται σε τρίτα πρόσωπα, εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο θα θεσμοθετηθούν, αν δηλαδή θεσμοθετηθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να έχουν καθολική κάλυψη - οπότε τα οφέλη προσπορίζονται σε όλους, είτε έχουν είτε δεν έχουν ανάγκη - ή μερική κάλυψη - οπότε το όφελος το απολαμβάνουν μόνο οι έχοντες ανάγκη. Ένα από τα μειονέκτημα των αφορολόγητων ποσών είναι ότι το κράτος για την παραχώρησή τους στηρίζεται στη δήλωση του φορολογουμένου (εκπτώσεις για εξαρτημένα μέλη της οικογένειας, τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση κ.λ.π.).

Η ταχύτητα, με την οποία οι κοινωνικές παροχές περιέρχονται στους δικαιούχους, είναι μεγαλύτερη αν το κράτος κάνει άμεσες δημόσιες δαπάνες και μικρότερη στα αφορολόγητα ποσά. Αυτό συμβαίνει διότι άπαξ και κατοχυρωθεί το δικαίωμα λήψης κοινωνικών παροχών, με τη μορφή άμεσων δημοσίων δαπανών, οι παροχές αυτές περιέρχονται στους δικαιούχους σε τακτά χρονικά διαστήματα και διαρκούν όσο υπάρχει ανάγκη. Όταν όμως οι παροχές γίνονται μέσω του φορολογικού συστήματος, καθίστανται απαιτητές μετά το πέρας της διαδικασίας εκκαθάρισης των φορολογικών δηλώσεων. Το διάστημα όμως που παρεμβάλλεται μεταξύ του χρόνου διενέργειας της ευνοούμενης από τη φορολογική νομοθεσία ιδιωτικής δαπάνης και της βεβαίωσης του φόρου είναι σημαντικό - ανάλογα με το είδος του φόρου και την κατηγορία των φορολογουμένων - συχνά δε υπερβαίνει το έτος. Στο μεσοδιάστημα ο δικαιούχος επιβαρύνεται για την επιδοτούμενη δαπάνη στην ίδια έκταση, που επιβαρύνεται και ο μη δικαιούχος. Ακόμη και στην περίπτωση του προσωπικού φόρου εισοδήματος, που παρακρατείται στην πηγή για τους μισθωτούς, είναι δύσκολο να προσαρμόζεται το παρακρατούμενο ποσό φόρου στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες των φορολογουμένων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η αξιολόγηση των επιπτώσεων, που ασκούν οι φορολογικές δαπάνες στο κίνητρο για εργασία, είναι περισσότερο σύνθετη, διότι η κατεύθυνση και η ένταση των επιπτώσεων αυτών επηρεάζεται συχνά από αντιτιθέμενους παράγοντες. Τέτοιοι παράγοντες είναι ο οριακός και ο μέσος φορολογικός συντελεστής, η ειδικότερη μορφή των φορολογικών δαπανών, ο ορισμός της φορολογούμενης μονάδας (άτομο ή οικογένεια), ο αριθμός των εργαζόμενων μελών της οικογένειας κ.ο.κ.

Η αύξηση του οριακού φορολογικού συντελεστή επηρεάζει αρνητικά το κίνητρο για εργασία διότι, από κάθε πρόσθετη μονάδα εισοδήματος, που προέρχεται από την καταβολή μεγαλύτερης προσπάθειας, ο φορολογούμενος πρέπει να εκχωρήσει στο κράτος ένα υψηλότερο ποσοστό της με τη μορφή φόρου. Στην περίπτωση λοιπόν που ο φορολογούμενος μπορεί να διαμορφώσει κατά βούληση τη συμπεριφορά του ως συντελεστή παραγωγής - από άποψη ποσότητας προσφερόμενων υπηρεσιών στην παραγωγική διαδικασία- είναι πολύ πιθανό να προτιμήσει την αύξηση των ωρών ανάπαυσης, έτσι ώστε το μικρότερο εισόδημα να υπόκειται σε χαμηλότερο οριακό συντελεστή. Η τάση των φορολογουμένων να υποκαθιστούν ώρες ανάπαυσης σε ώρες εργασίας λόγω της προκαλούμενης από το οριακό συντελεστή μείωσης της καθαρής (μετά το φόρο) αμοιβής της πρόσθετης εργασίας, είναι γνωστή ως αποτέλεσμα υποκατάστασης.

Σε αντίθετη κατεύθυνση κινείται η αύξηση του μέσου φορολογικού συντελεστή. Μια τέτοια αύξηση μειώνει το διαθέσιμο εισόδημα του φορολογούμενου και τον ωθεί στην καταβολή μεγαλύτερης προσπάθειας, με τη μορφή αυξημένων ωρών εργασίας, προκειμένου να αναπληρώσει το δια της φορολογίας αφαιρούμενο τμήμα του εισοδήματος του. Η τάση των ατόμων να διατηρήσουν αμετάβλητο το συνολικό καθαρό (μετά την πληρωμή του φόρου) εισόδημα, είναι γνωστή ως εισοδηματικό αποτέλεσμα.

Υποθέτουμε τώρα ότι στον προοδευτικό φόρο εισοδήματος είναι ενσωματωμένη μια φορολογική δαπάνη με τη μορφή αφορολόγητου ποσού (μειώσεις ή εκπτώσεις εισοδήματος). Αν η φορολογική αυτή δαπάνη αντικατασταθεί από μια ισοϋγή άμεση δημόσια δαπάνη, δεν θα υπάρξει εισοδηματικό αποτέλεσμα, αφού το διαθέσιμο εισόδημα παραμένει αμετάβλητο. Το αποτέλεσμα όμως υποκατάστασης θα είναι αρνητικό, στο βαθμό που η κατάργηση της φορολογικής δαπάνης (και η προσθήκη της άμεσης δαπάνης στο εισόδημα) θα ωθήσει τον υπόχρεο σε υψηλότερο εισοδηματικό κλιμάκιο και θα αυξήσει την οριακή φορολογική του επιβάρυνση. Επομένως, ο φορολογούμενος έχει κίνητρο να περιορίσει το χρόνο εργασίας του.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ανάλυση είναι διαφορετική, όταν η φορολογική δαπάνη έχει τη μορφή της μείωσης φόρου (tax credit). Η αντικατάστασή της από μια ισοϋγή άμεση δημόσια δαπάνη δεν επηρεάζει τις επιλογές του φορολογουμένου μεταξύ εργασίας και ανάπαυσης, στην έκταση που και οι δύο μορφές δαπάνης είναι αφορολόγητες και δεν συσχετίζονται με το ύψος του δηλούμενου εισοδήματος. Αυτό συμβαίνει διότι παραμένουν αμετάβλητα τόσο το διαθέσιμο εισόδημα - οπότε το εισοδηματικό αποτέλεσμα είναι μηδέν όσο και ο οριακός φορολογικός συντελεστής- οπότε το αποτέλεσμα υποκατάστασης είναι επίσης μηδέν.

Το κίνητρο για εργασία επηρεάζεται όχι μόνο από την ειδικότερη μορφή, που παίρνει η φορολογική δαπάνη, αλλά και από το ποιό μέλος της οικογένειας εισπράττει τις κοινωνικές παροχές. Ο λόγος είναι ότι τα οικογενειακά π.χ. επιδόματα καταβάλλονται στη σύζυγο, όταν έχουν τη μορφή άμεσων δημόσιων δαπανών. Αν λοιπόν οι αποφάσεις του συζύγου ως προς την κατανομή του χρόνου μεταξύ εργασίας και ανάπαυσης διαμορφώνονται με ατομικό του (και όχι το οικογενειακό) εισόδημα, το κίνητρο για εργασία θα ενισχυθεί στην περίπτωση που το κράτος αντικαταστήσει τη μείωση φόρου με μια ισοϋγή άμεση δημόσια δαπάνη, λόγω του αρνητικού εισοδηματικού αποτελέσματος, που συνεπάγεται μια τέτοια αντικατάσταση, για το σύζυγο.

Το παραπάνω συμπέρασμα ισχύει κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, δεδομένου ότι υπάρχουν και άλλα στοιχεία, που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ένα από τα στοιχεία αυτά είναι και η σταυροειδή ελαστικότητα της προσφοράς εργασίας : σε ποιά έκταση ο ένας σύζυγος έχει τη δυνατότητα και τη θέληση να αυξομειώσει την προσφερόμενη από αυτόν ποσότητα εργασίας, όταν μεταβληθεί το εισόδημα του άλλου συζύγου; Η ελαστικότητα αυτή εξαρτάται, μεταξύ άλλων, και από το ποιος φέρει το κύριο βάρος της ευθύνης για τη συντήρηση της οικογένειας. Το μέλος της οικογένειας που επωμίζεται, λόγω μεγέθους εισοδήματος, το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης για την κάλυψη των αναγκών της, έχει μικρά περιθώρια μείωσης της προσφοράς εργασίας. Όταν λοιπόν το μέλος αυτό είναι ο σύζυγος, η αντικατάσταση της φορολογικής (με τη μορφή μείωσης εισοδήματος) από την άμεση δαπάνη είναι πιθανό να οδηγήσει σε μικρότερη (ή μηδενική) μείωση των ωρών εργασίας του συζύγου και σε αύξηση των ωρών εργασίας της συζύγου, οπότε το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να είναι η ενίσχυση του κινήτρου για εργασία.

3. Το κόστος των αφορολόγητων ποσών

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το βασικό επιχείρημα για τη χρησιμοποίηση του φορολογικού συστήματος ως μέσου άσκησης κοινωνικής πολιτικής, συνίσταται στο ότι το κόστος διαχείρισης του συστήματος κοινωνικών παροχών είναι χαμηλότερο, όταν οι παροχές αυτές χορηγούνται με τη μορφή φορολογικών δαπανών, και υψηλότερο όταν χορηγούνται με άλλο τρόπο όπως με τη μορφή άμεσων δημοσίων δαπανών. Δεν παραγνωρίζεται βέβαια το γεγονός ότι διαχειριστικά έξοδα υπάρχουν και με τις φορολογικές δαπάνες: τα έντυπα φορολογικών δηλώσεων είναι συχνά πολυσέλιδα και δυσνόητα, προκαλούν δε σύγχυση με την περιπτώσιολογία τους, προκειμένου να περιλάβουν στοιχεία για όλες τις πιθανές κατηγορίες δικαιούχων. Επίσης, οι φορολογικές αρχές θα πρέπει να ελέγχουν την ορθότητα των δηλούμενων στοιχείων και την εγκυρότητα των απαιτούμενων δικαιολογητικών, να μεριμνούν για τον υπολογισμό των φορολογικών δαπανών (όπου δεν υπάρχει μηχανογραφική κάλυψη) και να επιφορτίζονται με καθήκοντα, που από τη φύση τους προσιδιάζουν σε κοινωνικούς, αναπτυξιακούς, εκπαιδευτικούς, αγροτικούς και λοιπούς φορείς. Το πρόσθετο όμως κόστος διαχείρισης του φορολογικού συστήματος, λόγω της συμπερίληψης στοιχείων κοινωνικής, αναπτυξιακής και λοιπών μορφών πολιτικής, υποστηρίζεται ότι υπολείπεται του κόστους διαχείρισης ενός αυτοτελούς συστήματος παροχών ισοδύναμου αποτελέσματος.

Η τεκμηριωμένη απάντηση στο επιχείρημα περί χαμηλού κόστους διαχείρισης των φορολογικών δαπανών και αυξημένου κόστους διαχείρισης των άμεσων δαπανών προϋποθέτει δυνατότητα συλλογής συγκριτικών στοιχείων και στατιστικής επεξεργασίας τους. Ελάχιστες όμως χώρες - στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η Ελλάδα ακόμη - έχουν τέτοια δυνατότητα και, μάλιστα, όχι για όλες τις κατηγορίες φορολογικών δαπανών. Επομένως, η αξιολόγηση του διαχειριστικού κόστους θα γίνει κατ' ανάγκη σε θεωρητικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες, που παρουσιάζει το κάθε σύστημα χρηματοδότησης των κοινωνικών προγραμμάτων.

Σε γενικές γραμμές, η χρησιμοποίηση των φορολογικών αντί άμεσων δαπανών συνίσταται ως διοικητικά ευχερέστερη, όταν πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις:

- Το εισόδημα που έχει καθιερωθεί ως δείκτης μέτρησης της φοροδοτικής ικανότητας στον προσωπικό φόρο εισοδήματος, χρησιμοποιείται συγχρόνως και ως κριτήριο αξιολόγησης των κοινωνικών αναγκών. Στην περίπτωση αυτή, οι κοινωνικές παροχές αποτελούν φθίνουσα συνάρτηση του εισοδήματος σε αντίθεση με τη φορολογική επιβάρυνση, που αποτελεί αύξουσα συνάρτηση του εισοδήματος.

- Ο δικαιούχος των κοινωνικών παροχών συμπίπτει με τη φορολογούμενη μονάδα, πράγμα που συμβαίνει όταν φορολογείται το οικογενειακό εισόδημα.

- Οι ομάδες του πληθυσμού, που επιθυμεί το κράτος να ενισχύσει, αποτελούν υποσύνολο των υπόχρεων υποβολής φορολογικών δηλώσεων και έχουν δετική φορολογική υποχρέωση.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Η πληρωμή του φόρου γίνεται σε τακτά διαστήματα (δεκαπενθήμερο ή μήνα), έτσι ώστε οι χορηγούμενες κοινωνικές παροχές να παρακολουθούν το χρονοδιάγραμμα καταβολής των μισθών ή συντάξεων και να ικανοποιούν τις τρέχουσες ανάγκες των νοικοκυριών.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις είναι τόσο αυστηρές ώστε λίγες μόνο κατηγορίες κοινωνικών παροχών- ιδίως αυτές που έχουν καθολική κάλυψη - θα μπορούσαν να ενταχθούν στο φορολογικό σύστημα και να λειτουργήσουν αποτελεσματικά. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η ενσωμάτωση των κοινωνικών παροχών στο φορολογικό σύστημα δημιουργεί σοβαρά προβλήματα :

α. Αυξάνει το κόστος βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου διότι πολλές κατηγορίες δικαιούχων παροχών, που δεν έχουν φορολογική υποχρέωση, θα πρέπει να υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις.

β. Με εξαίρεση τις ελάχιστες χώρες, που καταρτίζουν προϋπολογισμούς φορολογικών δαπανών (αφορολόγητων ποσών), οι δαπάνες αυτές δεν υπόκεινται σε περιοδικό κοινοβουλευτικό έλεγχο, από άποψη σκοπιμότητας και ύψους, όπως συμβαίνει με τις άμεσες δημόσιες δαπάνες. Άπαξ και εισαχθεί μια ευνοϊκή ρύθμιση στο φορολογικό σύστημα, παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα (ίσως δε για πάντα), ακόμη και αν εκλείψουν οι λόγοι, που υπαγόρευσαν αρχικά την καθιέρωση της, ή μεταβληθούν ριζικά οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Αυτό συμβαίνει για δύο λόγους:

- Η απώλεια των εσόδων, που συνεπάγεται η φορολογική δαπάνη, γίνεται αισθητή τον πρώτο μόνο χρόνο της καθιέρωσής της, διότι τότε είναι δυνατή η σύγκρισή τους με τα (υψηλότερα) έσοδα του προηγούμενου έτους, όταν δεν είχε ακόμα εισαχθεί η ευνοϊκή ρύθμιση. Στα επόμενα χρόνια, τα έσοδα επανεμφανίζονται, ανοδική τάση σε σχέση με το έτος γήφισής της φορολογικής δαπάνης, με αποτέλεσμα να μετατρέπεται βαθμιαία η τελευταία σε πάγιο στοιχείο του φορολογικού συστήματος και να μη δημιουργεί την ανάγκη επανεξέτασής της. Ο εφησυχασμός των δημοσιονομικών αρχών καλλιεργείται επίσης και από την έλλειψη πίεσης εκ μέρους της κοινής γνώμης για αναθεώρηση των προνομιακών διατάξεων, οι οποίες παραμένουν «κρυμμένες» στο φορολογικό σύστημα και των οποίων πολλοί αγνοούν την ύπαρξη.

- Κάθε προσπάθεια των δημοσιονομικών αρχών για ανάκληση ή εκλογίκευση των προνομιακών ρυθμίσεων, ακόμη και των πλέον αδικαιολόγητων, είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσει την έντονη αντίδραση όλων, όσων αντλούν οφέλη από αυτές, τις οποίες θεωρούν πλέον ως «κεκτημένο» δικαίωμα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

γ. Η αξιολόγηση του κόστους ενός κοινωνικού προγράμματος, που διεκπεραιώνεται μέσω του φορολογικού συστήματος, παρουσιάζει ανυπέρβλητες δυσκολίες, σε αντίθεση με την εκτίμηση του κόστους των μεταβιβαστικών πληρωμών, που γίνεται σε ετήσια βάση κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού. Ειδικότερα, η φορολογική δαπάνη, από της καθιέρωσής της, συνιστά μια «ανοικτή» υποχρέωση για το κράτος. Αρχικά δηλ., η ευνοϊκή ρύθμιση καλύπτει ορισμένο κύκλο ατόμων και το κόστος είναι δυνατό να υπολογιστεί κατά προσέγγιση. Με την πάροδο όμως των χρόνων, ο έλεγχος ξεφεύγει από τις φορολογικές αρχές, καθώς ο κύκλος διευρύνεται με την είσοδο νέων δικαιούχων, το ύψος και η διάρθρωση της φορολογικής κλίμακας μεταβάλλονται, και η οικονομική ανάπτυξη, ο πληθωρισμός και τα μέτρα εισοδηματικής, δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής ανακατανέμουν το εισόδημα μεταξύ των φορολογικών κλιμακίων. Με άγνωστο όμως το κόστος του προγράμματος αφορολόγητων ποσών, είναι αδύνατο να εκφέρει κανείς γνώμη για τη χρησιμότητα και αποτελεσματικότητά του ακόμη και αν οι ωφέλειες που παρέχει είναι μετρήσιμες.

δ. Προκαλεί στρεβλώσεις στην κατανομή των παραγωγικών πόρων και παρεμβάλλει εμπόδια στην ορθολογική δημοσιονομική διαχείριση. Η αντικατάσταση των άμεσων δημοσίων δαπανών με αφορολόγητα ποσά εμφανίζεται, από εθνικολογιστικής άποψης, ως μείωση του μεγέθους του δημόσιου τομέα, διότι περικόπτονται οι δημόσιες δαπάνες και περιορίζονται τα φορολογικά έσοδα. Στην πράξη όμως, η έκταση του κρατικού παρεμβατισμού στην οικονομική δραστηριότητα επηρεάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από το μέγεθος του ελλείμματος (ή πλεονάσματος) του προϋπολογισμού και σε μικρότερο από το ύψος των φόρων και των δημοσίων δαπανών. Στην περίπτωση αυτή, η αντικατάσταση των άμεσων από φορολογικές δαπάνες, η οποία δεν μεταβάλλει το έλλειμμα του προϋπολογισμού, δεν αναμένεται να ασκήσει σημαντική επίδραση στη συνολική ζήτηση, αν και η διάρθρωση της ζήτησης είναι πιθανό να μεταβληθεί.

Πέραν των ανωτέρω, η χρησιμοποίηση φορολογικών, αντί άμεσων, δαπανών είναι δυνατό να αμβλύνει το αίσθημα ευθύνης των δημοσιονομικών αρχών, εφόσον η διαχείριση των αφορολόγητων ποσών δεν υπάγεται, μετά τη θέσπισή τους, σε κανένα έλεγχο, οι τυχόν υπερβάσεις δεν μπορούν να εντοπιστούν, ούτε άλλωστε συνεπάγονται πολιτική, πειδαρχική, διοικητική ή άλλη κύρωση, και η περιοδική κοινοβουλευτική έρευνα του ύψους και της σκοπιμότητάς τους είναι ανύπαρκτη.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ακόμη όμως και στην περίπτωση που το αίσθημα ευθύνης είναι υψηλό κατά τη διαχείριση των αφορολόγητων ποσών όσο και των άμεσων δαπανών, υπάρχει κίνδυνος διασπάδισης του δημοσίου χρήματος, λόγω έλλειψης συντονισμού των αρμόδιων φορέων. Αυτό συμβαίνει όταν μια άμεση επιχορήγηση, που δίνεται πχ. από το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, και μια ευνοϊκή φορολογική ρύθμιση του Υπουργείου Οικονομικών αποβλέπουν στην ικανοποίηση παραπλήσιων αναγκών των ίδιων ατόμων, όπως είναι η περίπτωση των οικογενειακών επιδομάτων και του αφορολόγητου ποσού για τα εξαρτημένα μέλη της οικογένειας. Το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι σε θέση να αξιολογήσει τη χρησιμότητα ενός κοινωνικού προγράμματος, αλλά δεν μπορεί να εκτιμήσει το κόστος ευκαιρίας, που συνεπάγεται η χρηματοδότηση του εν λόγω προγράμματος. Αντίθετα, αποστολή του Υπουργείου Οικονομικών είναι να συλλέγει φόρους και να διενεργεί δαπάνες, σύμφωνα με ορισμένες γενικά αποδεκτές αρχές, και όχι να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των διαφόρων κοινωνικών προγραμμάτων. Η διάσταση αυτή καθηκόντων και οι περιορισμένες δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών φορέων μπορεί να οδηγήσουν στη διάθεση υπερβολικής ποσότητας πόρων για την ικανοποίηση συγκεκριμένης κοινωνικής ανάγκης, ακόμη και σε περιόδους άσκησης συσταλτικής δημοσιονομικής πολιτικής.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η κριτική κατά των φορολογικών δαπανών επικεντρώνεται στα εξής σημεία: είναι λιγότερο εμφανείς από τις άμεσες, ευκολότερο να εγκριθούν και δυσκολότερο να τροποποιηθούν ή ανακληθούν παρέχουν στους υπουργούς την ευχέρεια να καταστρατηγούν την πολιτική συγκράτησης των δημοσίων δαπανών, σε περιόδους άσκησης περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής προκαλούν σύγχυση και αποσυντονισμό της δραστηριότητας των νομοθετικών οργάνων καθιστούν δυσχερή την επίτευξη δημοσιονομικής δομής του φορολογικού συστήματος και αποπροσανατολίζουν τους αρμόδιους φορείς κατά το σχεδιασμό των κοινωνικών και οικονομικών προτεραιοτήτων.

Πέραν όμως από το διαχειριστικό και το διοικητικό κόστος των αφορολόγητων ποσών που είδαμε παραπάνω υπάρχει και η ουσιαστική απώλεια φορολογικών εσόδων του δημοσίου από την παραχώρηση στους φορολογούμενους αφορολόγητων ποσών. Παρακάτω παραθέτουμε μια μελέτη του ΚΕΠΕ όπου στην οποία υπολογίζεται τι χάνει το δημόσιο σε ετήσια βάση από τις απαλλαγές από το φόρο.

Σύμφωνα λοιπόν με τη μελέτη του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) που έγινε με βάση τα εισοδήματα που δηλώθηκαν το 1995 η κατάργηση όλων των απαλλαγών στη φορολογία εισοδήματος και στην έμμεση φορολογία, θα απέδιδε στο Δημόσιο περισσότερα από 2 τρις. δρχ. σε ετήσια βάση. Το συνολικό ύψος των φοροαπαλλαγών, που αφορά στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, ανέρχεται σε 6.085 δισ. δρχ. και ο φόρος που αναλογεί στο ποσό αυτό, ανέρχεται σε 548 δισ. δρχ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Παράλληλα εάν καταργούνταν όλες οι απαλλαγές στις συναλλαγές, στη φορολογία κεφαλαίου, στα τέλη, στους δασμούς, στο ΦΠΑ στον ΕΦΤΕ κ.λπ., το Δημόσιο θα εισέπραττε συνολικά 1,5 τρισ. δρχ. επιπλέον.

Στο ίδιο οικονομικό έτος, το συνολικό δηλωθέν εισόδημα ανήλθε σε 9.956,1 δισ. δρχ., ενώ ο φόρος που αναλογούσε ήταν 481,3 δισ. δρχ.

Στην μελέτη αυτή του ΚΕΠΕ επιχειρείται μια προσέγγιση του συνολικού ύψους των φορολογικών δαπανών και του δημοσιονομικού κόστους, από τη διατήρησή τους.

Από την έρευνα που έγινε με βάση τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν το 1994 και δηλώθηκαν το 1995, προκύπτει ότι το συνολικό ύψος των φοροαπαλλαγών, που αφορά στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, ανέρχεται σε 6.085 δισ. δρχ. και ο φόρος που αναλογεί στο ποσό αυτό, ανέρχεται σε 548 δισ. δρχ.

Παράλληλα εάν καταργούνταν όλες οι απαλλαγές στις συναλλαγές, στη φορολογία κεφαλαίου, στα τέλη, στους δασμούς, στο ΦΠΑ στον ΕΦΤΕ κ.λπ., το δημόσιο θα εισέπραττε συνολικά 1,5 τρισ, δρχ. επιπλέον.

Στο ίδιο οικονομικό έτος, το συνολικό δηλωθέν εισόδημα, ανήλθε σε 9.956,1 δισ. δρχ. ενώ ο φόρος που αναλογούσε ήταν 481,3 δισ. δρχ.

Σημειώνεται όμως, ότι οι τρεις σημαντικότερες φορολογικές δαπάνες είναι εκείνες του πρώτου κλιμακίου της φορολογικής κλίμακας, της ιδιοκατοίκησης και των μισθωτών υπηρεσιών, που καλύπτουν το 89% του συνόλου των απαλλαγών και το 63% του αντίστοιχου δημοσιονομικού κόστους. Η απαλλαγή του πρώτου κλιμακίου της φορολογικής κλίμακας και συγκεκριμένα το ποσό του 1.000.000 δρχ., έχει δημοσιονομικό κόστος 200 δισ. δρχ., η απαλλαγή από το φόρο ιδιοκατοίκησης κοστίζει 101 δισ. δρχ. και από το ειδικό αφορολόγητο των μισθωτών (300.000 δρχ.) το δημοσιονομικό κόστος ανέρχεται σε 47 δισ. δρχ.

Αναφορικά με την κατανομή των οφελών από τη διατήρηση των φοροαπαλλαγών, σε σχέση με το ύψος των εισοδημάτων, προκύπτει ότι το ύψος 15% των φορολογούμενων με εισοδήματα άνω των 7 εκατ. δρχ. ετησίως κατέχει το 40% του των απαλλαγών και του 62,5% των φορολογικών δαπανών που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία.

Το υπόλοιπο 85% των φορολογουμένων, έχει το 60% του φορολογούμενου εισοδήματος, το 60% των απαλλαγών αλλά μόνο το 38,5% των φορολογικών παροχών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Από την ανάλυση των στοιχείων αυτών προκύπτει ότι τα δύο τρίτα των φορολογικών παροχών κατευθύνεται στο 15% των φορολογουμένων με τα υψηλότερα εισοδήματα, ενώ το υπόλοιπο 85% των φορολογουμένων απολαμβάνει μόνο το ένα τρίτο περίπου των παροχών αυτών. Αντίθετα το κατώτερο 15% των φορολογουμένων με το 2% του εισοδήματος και το 1,6% των απαλλαγών, απολαμβάνει μόνο το 0,1% των φορολογικών παροχών.

Η φορολογική δαπάνη ανά φορολογούμενο κυμαίνεται από 1.000 έως 497.000 δρχ., ενώ η μέση δαπάνη ανά φορολογούμενο ανέρχεται σε 78.400 δρχ.

Σχετικά με την κατανομή των φορολογικών δαπανών και των απαλλαγών, κατά επαγγελματική τάξη προκύπτει ότι η φορολογική δαπάνη ανά φορολογούμενο είναι μεγαλύτερη στους ελεύθερους επαγγελματίες (3.445.000 δρχ.) και ακολουθούν οι επαγγελματιοβιοτέχνες (121.100 δρχ.) και οι μισθωτοί (96.200).

Στην ομάδα μελέτης της παραπάνω έρευνας, συμμετείχαν οι επιστημονικοί ερευνητές του ΚΕΠΕ Θ. Μπαλφούσιας, Ζαχ. Αναστασάκου, Χρ. Κόλλιας, Μαν. Κουνάρης και Μιχ. Χλέτσος. Στη μελέτη αυτή εμπεριέχεται και ο παρακάτω πίνακας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 9

Το συνολικό κόστος των φοροαλλαγών κατά κατηγορία σε εκ. δρχ.			
	Ποσό	%	οικ. έτος
ΦΕΦΠ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ			
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	548.032	26,38	1995
ΛΟΙΠΕΣ ΦΔ ΣΤΗ ΦΕΦΠ	32.910	1,58	1995
επιδόματα στρατ/κών	8.970	0,43	1996
βουλ. αποζημ. και συντάξεις	549	0,03	1996
διαφημίσεις δημ.	4.109	0,20	1-Σ 1996
Διαφημίσεις μεταπ. Βιομηχ.	17.790	0,86	1992
Ναυτικοί	1.492	0,07	1995
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	78.895	3,80	1995
ΦΟΡΟΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΦΜΑ	144.303	6,95	1995
ΦΜΑ	60.681	2,92	1995
για απόκτηση στέγης	52.009	2,50	1995
για απόκτηση στέγης με συνάλλαγμα	7.189	0,35	1995
γονικές παροχές	18.949	0,91	1995
κληρονομίες	5.475	0,91	1995
ΤΟΚΟΙ	583.951	28,10	1995
ΦΠΑ	270.227	13,01	1995
ΕΦΚ, ΔΑΣΜΟΙ, κ.α ατέλειες	294.087	14,15	1995
ΤΕΛΗ ΚΥΚΛΟΦ.	19.927	0,96	1995
ΕΦΤΕ	105.433	5,07	1995
ΣΥΝΟΛΟ	2.077.765	100,00	

5. Αξιολόγηση των αφορολόγητων ποσών

Από την προηγηθείσα ανάλυση προκύπτουν τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα των αφορολόγητων ποσών, μπορεί βέβαια από την παραπάνω ανάλυση να φαίνεται ότι τα μειονεκτήματα των αφορολόγητων ποσών υπερτερούν των πλεονεκτημάτων τους, υπάρχουν όμως πτυχές του θέματος, που κάνουν τις φορολογικές αυτές δαπάνες ελκυστικές. Έτσι, το γεγονός ότι οι φορολογικές δαπάνες είναι λιγότερο εμφανείς από τις άμεσες- πράγμα που περιορίζει τη δυνατότητα άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου- τις κάνει δημοφιλείς από πολιτικής άποψης. Οι δικαιούχοι δηλ. έχουν άμεση πρόσβαση στις ωφέλειες από τα αφορολόγητα ποσά, χωρίς να χρειάζονται πολλές γραφειοκρατικές διατυπώσεις και έλεγχο των προσωπικών τους συνθηκών. Η αύξηση των αφορολόγητων ποσών επιτρέπει στην κυβέρνηση να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις διαφόρων ομάδων πίεσης, χωρίς να εμφανίζεται ότι παραβιάζει τις ανειλημμένες, μέσω του προϋπολογισμού, υποχρεώσεις της ως προς το ύψος των άμεσων δαπανών. Η έλλειψη επαρκούς ελέγχου καθιστά δυνατή τη διαιώνιση της καταβολής των παροχών, ακόμη και όταν οι δικαιούχοι δεν τις έχουν πραγματικά ανάγκη, κ.ο.κ.

Από άποψη ευκαμψίας, οι φορολογικές δαπάνες παρουσιάζουν μακροοικονομικά μικρό βαθμό προσαρμοστικότητας στις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες, εφόσον είναι δύσκολο στην πράξη να ανακαλυφθούν ή να τροποποιηθούν. Μικροοικονομικά όμως, έχουν υψηλότερο βαθμό ευκαμψίας από τις άμεσες δαπάνες διότι:

- Παρέχουν την ευχέρεια στο ίδιο το άτομο ή την επιχείρηση να αποφασίσουν σε ποιά έκταση θα επιδοτηθούν από το κράτος μέσω των αφορολόγητων ποσών π.χ., τα φορολογικά κίνητρα, που περιέχονται στους αναπτυξιακούς νόμους, έχουν μεγαλύτερη αξία για τις επικερδέστερες επιχειρήσεις.

- Διαθέτουν ποικιλία μέσων για την προώθηση των επιδιωκόμενων στόχων αν π.χ η κυβέρνηση θέλει να ευνοήσει τις φτωχότερες οικογένειες, χρησιμοποιεί τις μειώσεις φόρου αν θέλει να ενισχύσει το κίνητρο για αποταμίευση, χρησιμοποιεί τις μειώσεις εισοδήματος ή κάνει λιγότερο προοδευτική τη φορολογική κλίμακα αν θέλει προωθήσει τις επενδύσεις, καθιερώνει σύστημα επιταχυνόμενων αποσβέσεων του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού κ.ο.κ.

Από διαχειριστικής πλευράς, η ενσωμάτωση διατάξεων κοινωνικού περιεχομένου στη φορολογική νομοθεσία καθιστά πιο πολύπλοκο το φορολογικό σύστημα και δυσχεραίνει το έργο των δημοσιονομικών αρχών. Παράλληλα όμως είναι πιθανό να συμβάλλει στην εξοικονόμηση διοικητικών εξόδων -σε σύγκριση με ένα αυτοτελές σύστημα- λειτουργεί πάνω σε σαφείς και γενικά αποδεκτές αρχές και έννοιες και συγκεντρώνει πλήθος χρήσιμων πληροφοριών, που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής μέσω των αφορολόγητων ποσών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θα μπορούσε λοιπόν να υποστηριχθεί ότι είναι δύσκολο να εξαχθούν γενικά συμπεράσματα ως προς το ποιά κατηγορία δαπανών (οι άμεσες ή φορολογικές δαπάνες) είναι η πλέον κατάλληλη για την υλοποίηση των κοινωνικών στόχων. Στη διαμόρφωση δετικής στάσης υπέρ της μιας ή της άλλης κατηγορίας υπεισέρχονται πολλοί παράγοντες, όπως είναι η ειδικότερη μορφή της φορολογικής ή της άμεσης δαπάνης, οι επιμέρους στόχοι της κοινωνικής πολιτικής, που αποκτούν κάθε φορά άμεση προτεραιότητα, η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος, ο βαθμός της οργανωτικής και λειτουργικής επάρκειας του διοικητικού μηχανισμού της χώρας κ.ο.κ. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα εξής:

- Αν αντικείμενο του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι το οικογενειακό εισόδημα ή αν οι φορολογικές δαπάνες έχουν τη μορφή επιστρεπτέων μειώσεων φόρου, τότε δεν υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές μεταξύ άμεσων και φορολογικών δαπανών σε θέματα οριζόντιας ή κάθετης ισότητας στην κατανομή των ωφελειών.

- Οι φορολογικές δαπάνες μπορεί να έχουν χαμηλό βαθμό απορρόφησης, με την έννοια ότι αποκλείουν στην ουσία άτομα, που δεν έχουν δετική φορολογική υποχρέωση, αλλά απαλλάσσουν τους δικαιούχους από το χαρακτηρισμό του «κοινωνικά στιγματισμένου», πράγμα που είναι δύσκολο να γίνει με τις μεταβιβαστικές πληρωμές σε αναξιοπαθούντες.

- Αν και οι φορολογικές δαπάνες υστερούν στους τομείς της αξιολόγησης του κόστους και της άσκησης αποτελεσματικού ελέγχου, είναι πιθανό να ενισχύουν τα κίνητρα για εργασία, αποταμίευση και επένδυση σε μεγαλύτερη έκταση από ό,τι οι άμεσες δαπάνες.

- Το βασικό μειονέκτημα των αφορολόγητων ποσών, δηλ. Η περιορισμένη δυνατότητα άσκησης ελέγχου από το Κοινοβούλιο και αποτίμησης του κόστους τους, είναι δυνατό να εξαλειφθεί με την κατάρτιση προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών ή τουλάχιστον με τη δημοσίευση σχετικής έκθεσης σε τακτά διαστήματα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η πλήρης σχεδόν διαχειριστική εξομοίωση των φορολογικών με τις άμεσες δαπάνες και η ικανοποιητική προστασία των συμφερόντων του Δημοσίου και των φορολογουμένων επιτυγχάνεται με το σύστημα «των τομέων δραστηριότητας», που έχει υιοθετήσει ο Καναδάς. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, ο κάθε υπουργός εξετάζει τις εναλλακτικές μεθόδους χρηματοδότησης των επιμέρους προγραμμάτων και αξιολογεί τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε μεθόδου. Το σκεπτικό και τα πορίσματα, στα οποία καταλήγει, επανεξετάζονται από επιτροπή υπουργών, που ανήκουν στον ίδιο τομέα, προκειμένου να αποφασιστεί αν το κάθε πρόγραμμα θα πρέπει να προχωρήσει και αν υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι για τη χρηματοδότηση του. Στην περίπτωση που η επιτροπή πεισθεί ότι ο στόχος μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα με τη χρήση φορολογικών δαπανών, ενημερώνεται σχετικά ο Υπουργός Οικονομικών. Όταν η εισήγηση της επιτροπής υπουργών κριθεί ότι δεν συγκρούεται με τις βασικές αρχές και την κανονιστική δομή του φορολογικού συστήματος, ούτε δημιουργεί ανωμαλίες τεχνικής ή διαρθρωτικής φύσης, γίνεται αποδεκτή από τον Υπουργό Οικονομικών και το σχετικό κόστος χρεώνεται στον προϋπολογισμό του τομέα για το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Το εξελιγμένο αυτό σύστημα δεν μπορεί βέβαια να μεταφυτευθεί στην Ελλάδα, με την ελλιπή διοικητική της υποδομή και τις θεσμικές-λειτουργικές ανεπάρκειες του κρατικού μηχανισμού. Από το σημείο όμως αυτό μέχρι να αγνοούμε τελείως το πρόβλημα των φορολογικών δαπανών υπάρχει τεράστιο χάσμα, που δεν επιτρέπεται να παραμένει αγεφύρωτο. Η πρώτη σωστή κίνηση προς την κατεύθυνση της ριζικής αντιμετώπισης του οξυμένου θέματος των φορολογικών προνομίων στη χώρα μας είναι η σύσταση ειδικής Υπηρεσίας στο Υπουργείο Οικονομικών, που θα συγκεντρώνει τα στοιχεία και θα δημοσιεύει ανά διετία έκθεση. Στην έκθεση θα αναγράφονται όλες οι ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις, ταξινομημένες κατά φόρο, κατηγορία δικαιούχων και επιδιωκόμενους στόχους, θα κατανέμονται οι ωφέλειες, όπου αυτό είναι δυνατό, κατά εισοδηματικά κλιμάκια και κατηγορίες φορολογουμένων και, τέλος, θα γίνεται συστηματική προσπάθεια αποτύπωσης του σχετικού κόστους. Όταν εξοικειωθεί η κοινή γνώμη με την έννοια και το περιεχόμενο των προνομιακών φορολογικών διατάξεων και συνειδητοποιηθεί από το Κοινοβούλιο το μέγεθος της απώλειας των εσόδων, που συνεπάγονται, θα πρέπει να επακολουθήσει το δεύτερο στάδιο. Αυτό συνίσταται στη σύνταξη προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών, ο οποίος θα προσαρτάται στο Γενικό Κρατικό Προϋπολογισμό και θα ακολουθεί τη διαδικασία συζήτησης, υψίφησης και εκτέλεσης του τελευταίου.

Η κατάρτιση προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών δεν υπαγορεύεται μόνο από την ανάγκη δημοσιοποίησης των αποκλίσεων από την κανονιστική δομή του φορολογικού συστήματος, έτσι ώστε να ασκηθεί πίεση από το κοινό για τον εξορθολογισμό τους. Υπαγορεύεται επίσης και από την ανάγκη δημιουργίας ενός σταθερού πλαισίου, ικανού να επιτρέπει την «επί ίσοις όροις» σύγκριση των μέσων και των φορολογικών δαπανών, έτσι ώστε να μετριαστεί η πολεμική των υπέρμαχων της κατάργησης των φορολογικών δαπανών (αφορολόγητων ποσών), προκειμένου να αντικατασταθούν από μεταβιβαστικές πληρωμές. Όπως τονίσθηκε ήδη, δεν τίθεται από όσα είπαμε ποιο πάνω θέμα ανάπλασης του δεσμικού πλαισίου, που τις διέπει. Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, οι ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις είναι εξίσου αποτελεσματικές ή και αποτελεσματικότερες ακόμα από τις άμεσες επιχορηγήσεις στην προώθηση των κοινωνικών στόχων. Στις προϋποθέσεις αυτές εντάσσονται η κατάρτιση προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών και η κατάλληλη διαμόρφωση του φορολογικού συστήματος.

Από θεωρητικής πλευράς δεν υπάρχει κάποια ιδιαίτερη προκατάληψη εναντίον ενός ορθολογικού συστήματος φορολογικών προνομίων, ούτε κάποια αποδοκιμασία τους. Απομένει όμως να δειχθεί κατά πόσο η πρακτική διερεύνηση των επιπτώσεων των άμεσων δημόσιων δαπανών και των αφορολόγητων ποσών μέσω στατιστικών πινάκων και μελετών γέρνει την πλάστιγγα υπέρ της μίας ή της άλλης κατηγορίας. Η στατιστικοεμπειρική ανάλυση του θέματος παρουσιάζει βέβαια πολύ σημαντικότερες δυσκολίες από τη θεωρητική ανάλυση, ιδίως για μία χώρα όπως η Ελλάδα, όπου τα απαραίτητα στοιχεία δεν υπάρχουν ή δεν είναι πλήρη. Το σημερινό επίπεδο οργάνωσης του Υπουργείου Οικονομικών δεν επιτρέπει μια αξιόπιστη ποσοτικοποίηση των χαρακτηριστικών ρυθμίσεων, στην οποία να μπορεί να στηριχθεί μία στατιστικοεμπειρική ανάλυση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ανάλυση των βασικών αφορολόγητων ποσών που ισχύουν σήμερα στη Ελλάδα

Ι.Γενικά

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναφερθήκαμε στην έννοια στην καταγραφή και στις επιπτώσεις των αφορολόγητων ποσών στο σύνολο τους, χωρίς να υπεισέλθουμε σε λεπτομέρειες ως προς τις επιμέρους κατηγορίες των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων. Η επιχειρηματολογία όμως που αναπτύχθηκε υπέρ ή κατά του συνόλου των αφορολόγητων ποσών δεν είναι απαραίτητο να ισχύει για την κάθε φορολογική δαπάνη χωριστά. Ειδικότερα στην Ελλάδα, η φορολογική νομοθεσία έχει να επιδείξει ένα ευρύτατο φάσμα ειδικών ρυθμίσεων, από τις οποίες άλλες αποτελούν συστατικό στοιχείο του φορολογικού συστήματος, άλλων η διαχείριση είναι οικονομικότερη και αποτελεσματικότερη μέσω ενός αυτοτελούς συστήματος άμεσων δημοσίων δαπανών, και άλλες στερούνται επαρκούς δικαιολογητικής βάσης. Επομένως, η διερεύνηση και αξιολόγηση του συνόλου των φορολογικών προνομίων παρέχει μεν μία χρήσιμη, συνοπτική εικόνα για το πώς λειτουργεί ο μηχανισμός των αφορολόγητων ποσών και ποιά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα παρουσιάζει, αλλά δεν κατατοπίζει τον φορολογικό νομοθέτη ή τον αναγνώστη ως προς τις κατευθύνσεις, προς τις οποίες πρέπει να κινηθεί η αναμόρφωση και ο εκσυγχρονισμός του εν λόγω μηχανισμού.

Προφανώς, οι γενικοί αφορισμοί του τύπου «δεν δίγουμε τα (κακώς) κείμενα» ή «αντικαθιστούμε τις φορολογικές με άμεσες δημόσιες δαπάνες» δεν έχουν θέση στην αντικειμενική αξιολόγηση ενός θεσμού, ο οποίος έχει ριζώσει στις φορολογικές νομοθεσίες όλων των χωρών, χωρίς να έχει αποφύγει τις παρενέργειες. Η πιο σωστή λύση είναι να εξεταστούν οι βασικές κατηγορίες των αφορολόγητων ποσών, μία προς μία, για να εντοπιστούν τα σημεία τριβής. Αν τα σημεία αυτά δεν εξυπερετούν κάποια κοινωνικοοικονομική σκοπιμότητα ή συνεπάγονται κόστος δυσανάλογα υψηλό σε σχέση με το όφελος, τότε θα πρέπει να αναθεωρηθεί ο τρόπος, με τον οποίο ασκείται η δημοσιονομική πολιτική στους συγκεκριμένους τομείς. Για να φωτίσουμε από κοντά τις κυριότερες πτυχές των αφορολόγητων ποσών, θα απομονώσουμε και θα αναλύσουμε τις σπουδαιότερες από αυτές. Η επιλογή θα γίνει με κριτήριο τη συμβολή τους όχι μόνο στην ταμειευτική λειτουργία του φόρου αλλά και στη διαμόρφωση φορολογικής ηθικής μεταξύ των φορολογουμένων.

Μια ευνοϊκή φορολογική ρύθμιση, που δεν οδηγεί σε σημαντική απώλεια εσόδων αλλά είναι αδικαιολόγητη στα μάτια της κοινής γνώμης, μπορεί να δημιουργήσει ανεπιθύμητες καταστάσεις. Η αρχή θα γίνει με τα προσωπικά αφορολόγητα και θα επακολουθήσουν οι ρυθμίσεις για την ιδιοκατοίκηση, την ενίσχυση της αποταμίευσης, τους τόκους των δανείων τις δωρεές κ.ο.κ.. Θα αρκестούμε στις ευνοϊκές διατάξεις του προσωπικού φόρου εισοδήματος, οι οποίες παρουσιάζουν και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

II. Προσωπικό αφορολόγητο και οικογενειακά βάρη

Τα προσωπικά αφορολόγητα και τα οικογενειακά βάρη αποτελούν τη σημαντικότερη αιτία διάβρωσης της φορολογικής βάσης. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 1988 τα αφορολόγητα τα προσωπικά και τα οικογενειακά βάρη αντιπροσωπεύουν το 40% περίπου του συνολικά δηλούμενου εισοδήματος (το αφορολόγητο για τους συζύγους και τα παιδιά αντιπροσώπευε το 32,5 % και το 7,4 %, αντίστοιχα, του εισοδήματος του 1988). Ειδικότερα, το αφορολόγητο ανέρχονταν σε 390.000 δρχ. (χρήση 1990) για τον φορολογούμενο, 130.000 δρχ. για τη μη εργαζόμενη σύζυγο, 130.000 δρχ. για το πρώτο παιδί 130.000 δρχ. για το δεύτερο, 208.000 δρχ. για το τρίτο, 325.000 δρχ. για το τέταρτο και 390.000 δρχ. για το πέμπτο και κάθε επόμενο παιδί.

Η μείωση του εισοδήματος κατά ορισμένο ποσό, επαρκές να καλύψει το ελάχιστο όριο συντήρησης του φορολογούμενου και των εξαρτημένων μελών της οικογένειας του δεν αποτελεί στην ουσία φορολογική δαπάνη, αλλά συστατικό στοιχείο του προσωπικού φόρου εισοδήματος. Μία από τις βασικές αρχές του εν λόγω φόρου είναι να επιβαρύνει το κάθε άτομο ανάλογα με τη φοροδοτική του ικανότητα. Είναι λοιπόν προφανές ότι άτομα με εισόδημα ίσο ή χαμηλότερο του απαιτούμενου για να καλύψει τις στοιχειώδεις ανάγκες διαβίωσης δεν έχουν φοροδοτική ικανότητα. Επιπλέον, η καθιέρωση του προσωπικού αφορολόγητου κάνει τη φορολογία προοδευτική - αν ο φορολογικός συντελεστής είναι αναλογικός - ή προοδευτικότερη - αν ο φορολογικός συντελεστής είναι ήδη προοδευτικός - και, επομένως, συμβάλλει στη δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών.

Έστω π.χ. ότι ο φόρος εισοδήματος επιβάλλεται με ενιαίο συντελεστή 10% σε δύο μισθωτούς με εισόδημα 200 και 300 χρημ. μονάδων, αντίστοιχα. Η μείωση και των δύο εισοδημάτων κατά 100 χρημ. μονάδες, λόγω ελαχίστου ορίου συντήρησης, θα διαφοροποιήσει τη μέση φορολογική επιβάρυνση σε 5% για το χαμηλόμισθο (10/200) και σε 6,7% για τον υψηλόμισθο (20/300). Τέλος, ο σεβασμός του ελαχίστου ορίου διαβίωσης από τον φορολογικό νομοθέτη αφήνει ανέπαφες τις φυσικοπνευματικές ικανότητες των ατόμων ως συντελεστών παραγωγής και, επομένως, δεν θέτει εμπόδια στην αναπτυξιακή διαδικασία.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι ανωτέρω διαπιστώσεις συνηγορούν υπέρ της διατήρησης του προσωπικού αφορολόγητου και των εκπτώσεων λόγω οικογενειακών βαρών στο φορολογικό σύστημα αλλά δεν καλύπτουν την ειδικότερη μορφή, την οποία πρέπει να περιβληθεί η σχετική ευνοϊκή ρύθμιση. Υπάρχουν δύο κυρίως μέθοδοι απαλλαγής του ελάχιστου ορίου συντήρησης. Με την πρώτη μέθοδο, μειώνεται το εισόδημα κατά το ποσό των δαπανών διαβίωσης, ενώ με τη δεύτερη μειώνεται το οφειλόμενο ποσό φόρου κατά ένα ποσό, που αντιστοιχεί στο φόρο, που θα έπρεπε να καταβάλει το άτομο επί των δαπανών διαβίωσης. Αν ο προσωπικός φόρος εισοδήματος είχε αναλογικό συντελεστή, οι δύο μέθοδοι θα ήταν ισοδύναμες. Επειδή όμως ο συντελεστής είναι προοδευτικός, η μέθοδος της μείωσης του εισοδήματος ευνοεί τους υψηλούς εισοδηματίες, διότι τους μεταθέτει σε χαμηλότερα κλιμάκια, που επιβαρύνονται με μικρότερο οριακό φορολογικό συντελεστή.

Αν θεωρήσουμε ότι το ποσό του ελάχιστου ορίου συντήρησης αποτελεί το πρώτο κλιμάκιο της εισοδηματικής κλίμακας με μηδενικό φορολογικό συντελεστή, η μέθοδος της μείωσης του εισοδήματος είναι η πλέον ενδεδειγμένη για να εφαρμοστεί. Αν όμως ο πραγματικός σκοπός του φορολογικού νομοθέτη είναι να εξαιρέσει από το φόρο τα φτωχά μέλη της κοινωνίας, έτσι ώστε να μη διακυβευτεί η φυσικοπνευματική τους υπόσταση, τότε δεν είναι σωστό να επεκτείνεται η απαλλαγή σε άτομα με εισόδημα υψηλότερο του ελάχιστου ορίου συντήρησης. Θα έπρεπε τουλάχιστον το απαλλασσόμενο ποσό των στοιχειωδών δαπανών διαβίωσης να μειώνεται προοδευτικά, καθώς απομακρύνεται το εισόδημα του φορολογουμένου από το ελάχιστο όριο συντήρησης, μέχρις ότου μηδενιστεί πλήρως, από κάποιο επίπεδο εισοδήματος και άνω.

Κάποια πράγματα που θα μπορούσαν να γίνουν αναφορικά με τα αφορολόγητα ποσά και τα οικογενειακά βάρη είναι τα εξής:

α. Η μείωση φόρου για το προσωπικό αφορολόγητο δεν θα πρέπει να είναι ενιαία για όλους τους φορολογούμενους, αλλά να αποκλιμακώνεται καθώς ανέρχεται το εισόδημα, μέχρις ότου μηδενιστεί στις πλουσιότερες ομάδες του πληθυσμού. Η αποκλιμακώση όμως αυτή θα πρέπει να συνδυαστεί με τον εξορθολογισμό της φορολογικής κλίμακας (μείωση του ανωτάτου οριακού συντελεστή, σημαντική διεύρυνση των εισοδηματικών κλιμακίων κ.ο.κ.).

β. Το σύστημα των μειώσεων φόρου (ή εισοδήματος) λόγω οικογενειακών βαρών θα πρέπει να αποσυνδεθεί από τον προσωπικό φόρο εισοδήματος και να προσαρτηθεί σε ένα αυτοτελές σύστημα άμεσων δημοσίων δαπανών μεταβιβαστικού χαρακτήρα. Ένα τέτοιο σύστημα λειτουργεί ήδη στη χώρα μας σε περιορισμένη έκταση για τη χορήγηση επιδομάτων τέκνων. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί δυνατό να επιτευχθούν οι εξής στόχοι:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Να κλιμακωθεί το ύψος των επιδομάτων τέκνων, που χορηγούνται σε κάθε οικογένεια, με βάση όχι μόνο τον αριθμό των παιδιών, αλλά και το ύψος του εισοδήματος ή τη σοβαρότητα των αναγκών, που αντιμετωπίζει το κάθε νοικοκυριό. Η κλιμάκωση αυτή θα επιστρέψει την κατάργηση όλων των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων, που ισχύουν σήμερα για τις οικογένειες με ανάπηρα, προβληματικά κλπ. παιδιά.

- Να τύχει καθολικής εφαρμογής η βούληση του νομοδότη για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών, μέσω των καταβαλλόμενων επιδομάτων, εφόσον το σχετικό ευεργέτημα θα το απολαμβάνουν πλέον όλες οι οικογένειες, που ανατρέφουν παιδιά, χωρίς να αποκλείονται αυτές που έχουν μικρό (ή καθόλου) εισόδημα και δεν υποβάλλουν φορολογική δήλωση. Έτσι, δεν θα αποκλείονται τα νοικοκυριά, που έχουν και τη μεγαλύτερη ανάγκη αρωγής από το κράτος.

- Να αποκτήσει ενιαία και ομοιογενή μορφή το σύστημα οικονομικής ενίσχυσης των παιδιών, με τη συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων σε ένα και μόνο φορέα. Με τον τρόπο αυτό, θα εκλείψει το σημερινό φαινόμενο της παροχής επιδομάτων από διαφορετικούς φορείς, με διαφορετικούς όρους και με σημαντικό διαχειριστικό κόστος.

Τέλος η φορολογική νομοθεσία αναγνωρίζει αφορολόγητο ποσό για το καθένα από τα πρόσωπα που συνοικούν με τον φορολογούμενο και των βαρύνουν. Το αφορολόγητο για αυτά τα μέλη της οικογένειας αποτελεί συστατικό στοιχείο του φορολογικού συστήματος και όχι ένα μικρής σημασίας αφορολόγητο ποσό δεδομένου ότι η επιβίωση των τελευταίων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον φορολογούμενο.

III. Φορολογικές δαπάνες κοινωνικού περιεχομένου

Η φορολογική νομοθεσία είναι διάσπαρτη από ευνοϊκές ρυθμίσεις για διάφορες κατηγορίες αναξιοπαδούντων ατόμων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι: οι συντάξεις και οι δαπάνες περίθαλψης των αναπήρων και θυμάτων πολέμου ή ειρηνικής περιόδου απαλλάσσονται από το φόρο, όπως επίσης και τα βοηθήματα προς τους συνταξιούχους από τα Ταμεία Αρωγής και Αλληλοβοήθειας στους ανάπηρους 67% και πάνω από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία, τους τυφλούς, τους ανάπηρους αξιωματικούς κ.α. αναγνωρίζεται ειδικό αφορολόγητο ποσό ενώ δεν εισπράττεται καθόλου φόρος, αν το προ της φορολογίας εισόδημα τους δεν υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο θεσπίζεται ειδικό αφορολόγητο ποσό για τις δαπάνες περίθαλψης ηλικιωμένων και προσώπων με κινητική αναπηρία κ.ο.κ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι φορολογικές ελαφρύνσεις προς τους τυφλούς και τους αναπήρους αποτελούν εκδήλωση κρατικής πρόνοιας σε άτομα, που μειονεκτούν των συνανθρώπων τους σωματικά ή πνευματικά. Αναμφίβολα, η μέριμνα για τους αναξιοπαθούντες αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής πολιτικής μιας χώρας, όχι όμως και του φορολογικού της συστήματος. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις αυτές στα πλαίσια του φορολογικού συστήματος παρουσιάζουν ατέλειες που είναι κοινές με άλλες κατηγορίες φορολογικών δαπανών. Ειδικότερα:

- Οι φορολογικές παραχωρήσεις περιορίζονται στους τυφλούς και τους αναπήρους, χωρίς να επεκτείνονται και σε άλλες ομάδες πασχόντων, που έχουν ίσως μεγαλύτερη ανάγκη προστασίας.

- Δικαίωμα συμμετοχής στα οφέλη από τις ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις έχουν μόνο οι τυφλοί και ανάπηροι, που υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις. Αυτοί όμως αποτελούν υποσύνολο των δικαιούχων, πολλοί από τους οποίους δεν υποβάλλουν δηλώσεις.

- Η χορήγηση των φορολογικών απαλλαγών στους τυφλούς και τους ανάπηρους, που υποβάλλουν δηλώσεις, χωρεί αυτοδικαίως, χωρίς να εξετάζεται η εισοδηματική ή περιουσιακή τους κατάσταση. Έτσι στους δικαιούχους, που πρέπει αλλά δεν μπορούν να επωφεληθούν των φορολογικών δαπανών (επειδή δεν υποβάλλουν δηλώσεις), προστίθενται οι δικαιούχοι που επωφελούνται χωρίς να πρέπει (επειδή είναι πλούσιοι) των ευνοϊκών ρυθμίσεων.

- Η ηπιότερη φορολογική μεταχείριση των τυφλών και αναπήρων παρέχεται με διαφορετική κάθε φορά μορφή από πολλές διατάξεις, που είναι διάσπαρτες στην άμεση και έμμεση φορολογική νομοθεσία. Ο κατακερματισμός των ευνοϊκών ρυθμίσεων δημιουργεί προβλήματα συντονισμού της κρατικής δράσης στο συγκεκριμένο τομέα της κοινωνικής πολιτικής και δυσχεραίνει την εκτίμηση του κόστους (απώλεια εσόδων από τη θέσπιση των φορολογικών δαπανών) και του οφέλους (χρησιμότητα που απολαμβάνουν οι δικαιούχοι). Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, το κράτος δεν είναι σε θέση να αποτρέψει τη διαρροή των ωφελειών σε τρίτα πρόσωπα, που δεν έχουν την ιδιότητα του τυφλού ή αναπήρου. Αυτό συμβαίνει π.χ. με τα ιδιωτικής χρήσης επιβατικά αυτοκίνητα, που εισάγονται ατελώς, όταν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν από διάφορες μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Για να εκλείψουν οι παραπάνω δυσμενείς παρενέργειες, προτείνεται η αντικατάσταση των φορολογικών δαπανών με ένα σύστημα μεταβιβαστικών πληρωμών προς τους τυφλούς και αναπήρους, που θα λαμβάνει υπόψη την εισοδηματική κατάσταση και τις πραγματικές τους ανάγκες. Τα περιττά έξοδα, που θα εξοικονομηθούν, θα καλύψουν το κόστος λειτουργίας του μηχανισμού βοήθειας προς τους πράγματι αναξιοπαθούντες, η βοήθεια δε αυτή θα είναι ουσιαστική και θα παρέχεται κατά τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο.

Η ειδική φορολογική μεταχείριση των συνταξιούχων έχει τη θεωρητική της θεμελίωση στο επιχείρημα ότι οι απόμαχοι της ζωής έχουν περισσότερες ανάγκες να καλύψουν από τους εργαζόμενους (μεγάλα ιατροφαρμακευτικά έξοδα), με δεδομένο το εισόδημα, οπότε η φοροδοτική τους ικανότητα είναι μικρότερη. Εξάλλου είναι από τις λίγες ευκαιρίες που έχουν να κάνουν ταξίδια να κάνουν κάποια παραπάνω έξοδα για τον εαυτό τους και να ζήσουν ποιο άνετα τη ζωή τους, μιας που πια έχουν τακτοποιήσει σε μεγάλο βαθμό τα παιδιά τους και έχουν την ευκαιρία στα τελευταία χρόνια της ζωής τους να κάνουν κάτι και γι' αυτούς. Βέβαια δεν παύουν να υπάρχουν και αυτοί που με τα λεφτά της σύνταξης του στηρίζουν τα παιδιά και τα εγγόνια τους όσο λίγα και αν είναι αυτά, οπότε λαμβάνοντας υπόψη αυτά ο φορολογικός νομοθέτης θα πρέπει τα χρήματα που απομένουν στους συνταξιούχους μετά από τη φορολόγησή τους να επιτρέπουν στους συνταξιούχους να έχουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και όχι απλώς να τους εξασφαλίζει ένα ελάχιστο όριο συντήρησης και επιβίωσης.

Τέλος δεν συμφωνούμε καθόλου με την άποψη ότι πρέπει να αποσυνδέσουμε τις φορολογικές παραχωρήσεις προς μια κατηγορία ατόμων (συνταξιούχοι), που βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο της ζωής τους, έχοντας ήδη καταναλώσει τις ζωτικότερες δυνάμεις τους στην παραγωγική διαδικασία. Με λίγα λόγια δηλαδή σύμφωνα με την παραπάνω άποψη ο άνθρωπος μετά τα εξήντα ή τα εξηνταπέντε πρέπει να αποσύρεται από τη ζωή και τις χαρές της και να περιμένει το αναπόφευκτο δηλαδή το θάνατο, μία τέτοια άποψη εμείς τη θεωρούμε ανήθικη και ανυπόστατη γιατί ο σύγχρονος άνθρωπος με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ιατρικής φροντίδας ζει πολλά χρόνια μετά τη σύνταξη και είναι ακμαιότατος και γεμάτος ζωής. Έτσι οι ευνοϊκές φορολογικές διατάξεις υπέρ των συνταξιούχων είναι απαραίτητες και αναγκαίες αλλά αποτελούν και μια ένδειξη σεβασμού και αγάπης προς τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ειδική μεία θα πρέπει να γίνει για την ελαφρότερη φορολογική επιβάρυνση των συντάξεων αναπηρίας (σε ειρηνική ή πολεμική περίοδο, σε βιομηχανικούς εργάτες ή στρατιωτικούς κ.ο.κ.). Οι συντάξεις αυτές αποτελούν αποζημίωση για τη μόνιμη βλάβη, που υπέστησαν οι δικαιούχοι κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Από την άλλη μεριά όμως δεν παύουν να αποτελούν υποκατάστατο του μισθού, που θα πραγματοποιούσαν οι ίδιοι δικαιούχοι, αν δεν είχαν πάθει το ατύχημα. Στην περίπτωση λοιπόν που η σύνταξη ανέρχεται στο ύψος του μισθού, δεν υπάρχει ιδιαίτερος λόγος να τυγχάνει προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης, δεδομένου ότι τα έξοδα ιατρικής, φαρμακευτικής και λοιπής περίθαλψης είτε καλύπτονται από τους οικείους ασφαλιστικούς φορείς είτε εκπίπτουν από το εισόδημα. Εξάλλου, η ηπιότερη φορολόγηση των συντάξεων αναπηρίας αποφέρει περισσότερα οφέλη στους δικαιούχους, που πραγματοποιούν εισοδήματα και από άλλες πηγές, και λιγότερα στους δικαιούχους, που δεν έχουν άλλη πηγή βιοπορισμού.

Παρόμοια ισχύουν και για τα διάφορα επιδόματα (ανεργίας, ασθενείας, μητρότητας κ.λ.π.) που δεν φορολογούνται, παρά το γεγονός ότι οι συντάξεις και τα οικογενειακά επιδόματα υπάγονται στη φορολογία για λόγους κοινωνικούς. Στην έκταση που ο επιδοτούμενος άνεργος, ασθενής κ.ο.κ. δεν διαθέτει εισοδήματα από άλλες πηγές, δεν έχει νόημα η φορολόγηση του, εφόσον έτσι κι αλλιώς βρίσκεται στο ελάχιστο όριο συντήρησης και νομίμως απαλλάσσεται. Η ενδεχόμενη υπαγωγή του στο φόρο θα ανάγκαζε την κυβέρνηση να αυξήσει το ακαθάριστο ποσό του επιδόματος, έτσι ώστε το απομένον μετά τη φορολογία εισόδημα να είναι επαρκές για να καλύψει τις στοιχειώδεις ανάγκες διαβίωσης. Οπότε η ευνοϊκή φορολόγηση των επιδομάτων πρέπει να μείνει όπως έχει.

IV. Φορολογικά κίνητρα για την ενίσχυση της ροπής προς αποταμίευση

Η έλλειψη επαρκών αποταμιευτικών πόρων θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους περιοριστικούς παράγοντες, οικονομικής ανάπτυξης των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών. Ανεπάρκεια αποταμιευτικών πόρων υπήρξε πριν από τον πόλεμο αλλά και αρκετά χρόνια μετά στην Ελλάδα και έτσι μεγάλο μέρος του κεφαλαίου που επενδύθηκε προήλθε από το εξωτερικό. Για να αντιμετωπισθεί η ανεπάρκεια αυτή πάρθηκαν μια σειρά από μέτρα που είχαν σαν στόχο να αυξήσουν την ιδιωτική αποταμίευση και να τη διοχετεύσουν σε παραγωγικούς σκοπούς.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Από φορολογικής πλευράς υπάρχουν δύο μέθοδοι για να αυξηθεί η ιδιωτική αποταμίευση. Ο πρώτος είναι να μετατεθεί μέρος του φορολογικού βάρους από τις υψηλές εισοδηματικές τάξεις στις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις οι οποίες έχουν χαμηλή ροπή για αποταμίευση. Ο δεύτερος είναι να γίνει η αποταμίευση πιο ελκυστική από την κατανάλωση και τον αποθησαυρισμό. Στην Ελλάδα εφαρμόσθηκαν και οι δύο μέθοδοι. Η πρώτη με τη μείωση κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο των φορολογικών συντελεστών στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, τη χορήγηση απαλλαγών και εκπτώσεων που τις απολαμβάνουν κυρίως οι υψηλές εισοδηματικές τάξεις, τη μεγάλη συμμετοχή στα φορολογικά έσοδα των έμμεσων φόρων κλπ. Η μέθοδος αυτή είναι προφανές ότι έκανε πιο άνιση την άνιση κατανομή του εισοδήματος. Η δεύτερη μέθοδος εφαρμόστηκε κυρίως με την απαλλαγή από τη φορολογία του εισοδήματος από τόκους αφού με τον τρόπο αυτό αυξάνει η καθαρή απόδοση του αποταμιευμένου κεφαλαίου και συνεπώς αλλάζουν οι όροι ανταλλαγής μεταξύ παρούσας κατανάλωσης και αποταμίευσης (μελλοντικής κατανάλωσης).

Αν επιχειρήσει κανείς να αξιολογήσει την πολιτική αυτή θα διαπιστώσει ότι πράγματι μεταπολεμικά υπήρξε εντυπωσιακή αύξηση της ιδιωτικής αποταμίευσης τόσο σε απόλυτους όρους όσο και ως ποσότητα του ΑΕΠ (ακαθάριστο εθνικό προϊόν). Το γεγονός όμως αυτό δεν αποδεικνύει την αποτελεσματικότητα των φορολογικών κινήτρων. Στις αναπτυσσόμενες χώρες το επίπεδο της αποταμίευσης προσδιορίζεται κυρίως από το επίπεδο του κατά κεφαλήν εισοδήματος το οποίο πραγματοποίησε εντυπωσιακή αύξηση στην Ελλάδα μεταπολεμικά. Επίσης ένας άλλος σημαντικός παράγων που συνέβαλε στην αύξηση της αποταμίευσης ήταν η ανάπτυξη των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η ανάπτυξη αυτή προκαλεί από μόνη της αύξηση της ροπής για αποταμίευση και είναι βέβαιο ότι έπαιξε σημαντικό ρόλο στη μεταπολεμική Ελλάδα. Σημαντική πρέπει επίσης να ήταν και η επίδραση των διαφόρων άλλων κοινωνικοοικονομικών παραγόντων.

Η επίδραση των παραπάνω παραγόντων στην αύξηση της ιδιωτικής αποταμίευσης μεταπολεμικά στην Ελλάδα δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Κάποιο ρόλο θα πρέπει βέβαια να έπαιζαν και τα κίνητρα αν και η συμβολή τους δεν μπορεί να εκτιμηθεί. Τα όποια οφέλη όμως υπήρξαν από την παροχή των κινήτρων θα πρέπει να συνεκτιμηθούν με τις δυσμενείς επιπτώσεις τους. Για παράδειγμα, η φορολογική απαλλαγή των τόκων μπορεί να λειτούργησε μεταξύ άλλων και ως εμπόδιο στην ανάπτυξη του χρηματιστηρίου και στην αγορά μετοχών. Επίσης τα κίνητρα τα απόλαυσαν κυρίως οι ανώτερες εισοδηματικά τάξεις με προφανείς συνέπειες στην προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος και στην κατανομή των φορολογικών βαρών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αν ήταν επιθυμητή η ενθάρρυνση της αποταμίευσης μια ισοδύναμη αύξηση των επιτοκίων θα ήταν περισσότερο άμεση από τη φορολογική απαλλαγή των τόκων, το ίδιο ή περισσότερο αποτελεσματική και δεν θα μείωνε τα έσοδα του Δημοσίου. Θα είχε όμως σαν συνέπεια το κόστος του κεφαλαίου των επιχειρήσεων να αυξηθεί. Αυτός ήταν ίσως ο λόγος για τον οποίο ενώ η προσφορά αποταμιευτικών πόρων σταμάτησε, μετά από ένα διάστημα, να είναι ο περιοριστικός παράγων ανάπτυξης της Ελλάδας η φορολογική απαλλαγή διατηρήθηκε για πολλά χρόνια παρά τις αντίθετες εισηγήσεις(ΚΕΠΕ, 1967,Κούλης, 1971).

Η απαλλαγή του εισοδήματος από τόκους καταργήθηκε το 1991 με εξαίρεση τους τόκους από τίτλους του Δημοσίου οι οποίοι παρέμειναν αφορολόγητη μέχρι και το 1996 και φορολογήθηκαν για πρώτη φορά το 1997. Η κατάργηση όμως αυτή δεν έγινε για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης αλλά κυρίως για την αύξηση των φορολογικών εσόδων του κράτους ενώ αν η απαλλαγή των τόκων από τίτλους του Δημοσίου διατηρήθηκε για περισσότερα χρόνια οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι δεν ήθελε το κράτος να αυξηθεί το κόστος εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους. Όμως επιχειρήματα υπέρ και κατά της φορολόγησης των τόκων αυτών και οι επιπτώσεις της θα αναφερθούν αναλυτικά παρακάτω.

Η προνομιακή φορολογική μεταχείριση των αποταμιεύσεων μπορεί να γίνει με τρεις τρόπους:

- ως απαλλαγή από το φόρο του εκ τόκων εισοδήματος, που αποφέρουν οι καταθέσεις στους πιστωτικούς οργανισμούς και οι επενδύσεις σε τίτλους του Δημοσίου,
- ως απαλλαγή από το φόρο των εισφορών στους κοινωνικοασφαλιστικούς οργανισμούς, και
- ως ειδική φορολογική μεταχείριση των ασφαλιστρών, που καταβάλλονται για ορισμένες κατηγορίες συμβολαίων με ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες.

Σήμερα ο πρώτος τρόπος δεν ισχύει εφόσον το αφορολόγητο των τόκων των καταθέσεων και των εντόκων γραμματίων του δημοσίου έχει καταργηθεί. Όμως εμείς παρακάτω εξετάσουμε και τους τρεις αυτούς τρόπους ενίσχυσης της ροπής για αποταμίευση.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Έτσι, τα επιχειρήματα υπέρ της απαλλαγής του εισοδήματος εκ τόκων είναι πολλά και ισχυρά: οι καταθέσεις αποτελούν την υγιέστερη μορφή χρηματοδότησης των επενδύσεων, που διευρύνουν την παραγωγική δυναμικότητα της οικονομίας και αυξάνουν το εισόδημα και την ευημερία των πολιτών. Η φορολόγησή τους ενισχύει το κίνητρο για κατανάλωση σε μια δύσκολη περίοδο, όπου το μείζον πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας είναι η ύπαρξη υπερβάλλουσας ρευστότητας, και αναπροσανατολίζει ένα μέρος των ροών αποταμιευτικών κεφαλαίων - που πριν την φορολόγηση τους κατευθύνονταν σε τράπεζες και κεφαλαιαγορά- προς την παραοικονομία. Επίσης μπορεί να ενθαρρύνει την εκροή κεφαλαίων σε χώρες του εξωτερικού, που δεν φορολογούν τις καταθέσεις τους.

Άλλα και τα επιχειρήματα υπέρ της φορολόγησης του εισοδήματος εκ τόκων είναι εξίσου σοβαρά: οι τόκοι αποτελούν μορφή εισοδήματος, που αποκτάται σχεδόν άκοπα, η δε απαλλαγή του προκαλεί ανισότητες στην κατανομή των φορολογικών βαρών και διαβρώνει τη φορολογική συνείδηση των πολιτών. Μια τέτοια απαλλαγή παραβιάζει επίσης την αρχή της φορολόγησης σύμφωνα με τη φοροδοτική ικανότητα και ευνοεί τις οικονομικά εύρωστες ομάδες του πληθυσμού, που παρουσιάζουν και τη μεγαλύτερη ροπή προς αποταμίευση.

Συνοπτικά, η απαλλαγή των τόκων εξυπηρετεί τους στόχους της σταθεροποίησης, της ανάπτυξης, και της άριστης κατανομής των παραγωγικών πόρων, η δε επιβάρυνσή τους προάγει τη δίκαιη διανομή του εισοδήματος και την ταμιευτική λειτουργία του φόρου.

Αποφασιστικό ρόλο για την ομαλή εφαρμογή του μέτρου της φορολόγησης των τόκων διαδραματίζει ο χρόνος, που επιλέγεται για την εξαγγελία του, και η φάση της οικονομικής συγκυρίας, στην οποία βρίσκεται η χώρα. Θα πρέπει δηλ. Ο πληθωρισμός να κυμαίνεται σε επίπεδα παραπλήσια με εκείνα των χωρών της Κοινότητας, τα πραγματικά επιτόκια να είναι θετικά και να έχει αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών στο δυναμισμό και τις ικανότητες της ελληνικής οικονομίας (διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών, τιδάσωση δημοσιονομικών ελλειμμάτων κ.ο.κ.). Επίσης, για να μετριαστούν οι αντιδράσεις, κρίνεται σκόπιμο να συνδέεται η επιβολή του φόρου με μια μικρή ύγωση του επιτοκίου, έτσι ώστε να αντισταθμίζεται εν μέρει η απώλεια του καταθέτη.

Ο χρόνος που επελέγη και οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες μεθοδεύτηκε η φορολόγηση των τόκων των καταθέσεων στην Ελλάδα, κατέδειξαν ότι οι δημοσιονομικές αρχές έδωσαν προτεραιότητα στην κάλυψη (με το προϊόν του νέου φόρου) των πιεστικών αναγκών του Προϋπολογισμού και όχι στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την ομαλή και απρόσκοπτη εφαρμογή του μέτρου.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σοβαρότερα προβλήματα είναι δυνατό να παρουσιάσει και η φορολόγηση των τόκων, που αποδίδουν οι επενδύσεις σε χρεόγραφα του Δημοσίου, δεδομένου ότι το κράτος συγκεντρώνει και τις δύο ιδιότητες: πληρώνει τον τόκο και εισπράττει το φόρο. Τα επιχειρήματα κατά της επιβάρυνσης των τόκων των δημοσίων χρεογράφων είναι τα εξής:

- ο συνδυασμός «υψηλό επιτόκιο - φορολόγηση τόκου» έχει, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, την ίδια ταμειυτική απόδοση για το Δημόσιο, αλλά υψηλότερο διαχειριστικό κόστος σε σύγκριση με το συνδυασμό «χαμηλό επιτόκιο-αφορολόγητο τόκου»,

- οι μικροαποταμιευτές, που δεν υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις, θα διστάζουν να διοχετεύουν τα κεφάλαιά τους σε τίτλους του Δημοσίου, διότι δεν θα επιθυμούν συναλλαγές με τις φορολογικές αρχές, ως αποτέλεσμα της αγοράς δημοσίων χρεογράφων, και

- η κυβέρνηση, ως αποβλέπουσα στην εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος, νομιμοποιείται να προσφέρει ευνοϊκότερους όρους δανεισμού στο κοινό.

Υπάρχουν όμως και επιχειρήματα υπέρ της επιβάρυνσης των τόκων δημοσίων χρεογράφων:

- Το αφορολόγητο των τόκων από έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου δημιουργεί στρεβλώσεις στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, διότι διαφοροποιεί τους όρους ανταγωνισμού μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα στην προσφορά τίτλων.

- Η ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση των τίτλων του Δημοσίου εισάγει διακρίσεις μεταξύ των αποταμιευτών- φορολογούμενων. Όσοι επενδυτές πραγματοποιούν εισόδημα από τόκους καταθέσεων ή τίτλων ιδιωτών μετατοπίζονται σε υψηλότερα κλιμάκια, όπου οι φορολογικοί συντελεστές είναι δυσμενέστεροι, σε αντίθεση με τους κατόχους δημοσίων χρεογράφων, που παραμένουν, σε χαμηλότερα κλιμάκια.

Όσο η φορολόγηση των τόκων των καταθέσεων δεν συνδιάζονται με ανάλογη επιβάρυνση των τόκων των δημοσίων ομολόγων υπήρχαν δυσμενής εξελίξεις στην οικονομία. Συγκεκριμένα, ο δημόσιος τομέας λειτούργησε προνομιακά σε βάρος του ιδιωτικού, χρονίζοντας τις στρεβλώσεις στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου και αποσπώντας αποταμιεύσεις με χαμηλότερο κόστος για να τις αξιοποιήσει σε λιγότερο αποδοτικές χρήσεις, κατά παράβαση των αρχών της άριστης κατανομής των παραγωγικών πόρων και της ορθολογικής δημοσιονομικής διαχείρισης.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η δεύτερη κατηγορία αποταμιευτικών κινήτρων αναφέρεται στις απαλλαγές από το φόρο των εισφορών προς τους κοινωνικοασφαλιστικούς φορείς. Οι εισφορές των εργαζομένων θεωρούνται δαπάνες κτήσης εισοδήματος και εκπίπτουν από το εισόδημα, κατά τον υπολογισμό του φόρου. Από την άλλη μεριά, οι εισφορές των εργοδοτών εκλαμβάνονται ως στοιχεία κόστους, ενσωματώνονται στην τιμή πώλησης και μετακυλίνονται στους καταναλωτές. Και οι δύο κατηγορίες εισφορών αποτελούν μια μορφή αναγκαστικής κοινωνικής αποταμίευσης. Η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση τους δικαιολογείται κατά τους Willis and Hardwick (1978) από την ανάγκη εξυπηρέτησης ορισμένων κοινωνικών ή οικονομικών σκοπιμοτήτων και δεν στηρίζεται σε κάποια από τις γενικά αποδεκτές αρχές της φορολογίας. Για το λόγο αυτό, η προνομιακή μεταχείριση των εισφορών εντάσσεται στις φορολογικές δαπάνες.

Για την εργατική εισφορά υπάρχει η εναλλακτική ερμηνεία ότι δεν αποτελεί δαπάνη κτήσης εισοδήματος, αλλά μορφή προσωπικής αποταμίευσης (έστω και αναγκαστικής), όπως είναι π.χ. τα ασφάλιστρα, που καταβάλλονται για τις ασφάλειες ζωής (προαιρετικού χαρακτήρα). Αν γίνει δεκτή αυτή η άποψη, η εργατική εισφορά θα εξαιρείται της φορολογίας μόνο στην περίπτωση που εξαιρούνται και τα ασφάλιστρα της παραπάνω κατηγορίας, πράγμα που είναι και το συνηθέστερο.

Η αναγνώριση της εργοδοτικής εισφοράς ως στοιχείου κόστους δεν αποτελεί αυτή καθ' εαυτήν φορολογική δαπάνη. Η εργοδοτική εισφορά αποτελεί τμήμα του εργατικού κόστους και, επομένως σύμφωνα με τις γενικές αρχές της Λογιστικής, πρέπει να υπεισέρχεται στη διαμόρφωση των τιμών. Ο χαρακτηρισμός της ως φορολογικής δαπάνης οφείλεται στο γεγονός ότι δεν φορολογείται στα χέρια του εργαζόμενου ως τμήμα του μισθού του. Έτσι, τα ποσά που διατίθενται στο φόρο, ανεξάρτητα από το αν αυτός που τα καταβάλλει είναι ο μισθωτός ή ο εργοδότης. Από φορολογικής άποψης, δεν έχει σημασία η αναλογία, με την οποία καταβάλλονται οι εισφορές των ανωτέρω κατηγοριών ενδιαφερομένων.

Η φορολογική απαλλαγή των εισφορών επεκτείνεται και στις εισφορές των αυτοαπασχολούμενων (ελεύθεροι επαγγελματίες, έμποροι κ.λ.π.) οι οποίοι συγκετρώνουν στο ίδιο πρόσωπο τις ιδιότητες του εργαζομένου και του εργοδότη. Από πολλούς μπορεί να θεωρείται αυτονόητη η παραπάνω επέκταση, στη θεωρία όμως έχει συναντήσει κάποιες αντιδράσεις, οι οποίες στηρίζονται στο εξής επιχειρήμα: οι αυτοαπασχολούμενοι δεν είναι στην ουσία υποχρεωμένοι να αποχωρήσουν από την παραγωγική διαδικασία σε μια συγκεκριμένη ηλικία, όπως συμβαίνει με τους λοιπούς εργαζόμενους. Το γραφείο ή η επιχείρησή τους συνεχίζει στην πράξη να λειτουργεί και μετά την αποχώρησή τους επομένως, μπορεί να τους εξασφαλίζει ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης για όσο χρόνο βρίσκονται στη ζωή. Στην ακραία περίπτωση, θα μπορούσαν να εκποιήσουν τα υλικά ή άυλα κεφαλαιουχικά τους στοιχεία (κτίρια, εξοπλισμό, φήμη, «αέρα», φίρμα κ.λ.π.) για να συγκεντρώσουν ένα χρηματικό ποσό, επαρκές να χρηματοδοτήσει τις δαπάνες διαβίωσης στα τελευταία χρόνια του βίου τους, χωρίς να χρειάζεται η συνδρομή του φορολογικού νομοθέτη.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ανεξάρτητα από τις όποιες θεωρητικές επιφυλάξεις, ο νομοθέτης έκρινε σκόπιμο να συμπεριλάβει στις ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις και τις εισφορές των αυτοαπασχολούμενων, με βάση την αρχή της ισότητας των πολιτών, ως συντελεστών παραγωγής, ενόπιον του νόμου. Στην απόφαση του αυτή συνέβαλε και η διατύπωση ότι δεν είναι όλοι οι αυτοαπασχολούμενοι επιτυχημένοι, ώστε να μπορούν να χρηματοδοτήσουν τις δαπάνες της γεροντικής ηλικίας. Αναγνωρίζεται εξάλλου ότι βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση από ό,τι οι μισθωτοί, των οποίων οι συντάξεις υπολογίζονται με βάση τις αποδοχές των τελευταίων (και πιο αποδοτικών) ετών του εργασιμου βίου τους. Κάτι ανάλογο όμως δεν μπορεί να συμβεί με τους αυτοαπασχολούμενους, οι συντάξεις των οποίων αποτελούν συνάρτηση των εισφορών, που κατέβαλαν κατά το παρελθόν, οι εισφορές δε αυτές έχουν επιπλέον υποστεί και τις διαβρωτικές συνέπειες του πληθωρισμού.

Η τρίτη κατηγορία αποταμιευτικών κινήτρων καλύπτει τις δαπάνες για ορισμένα ασφάλιστρα. Έτσι υπάρχουν αφορολόγητα ποσά για τα ασφάλιστρα ζωής ή θανάτου καθώς και τα ασφάλιστρα προσωπικών ατυχημάτων ή ασθενείας (εφόσον παρέχονται ως συμπληρωματικά των ασφαλιστηρίων ζωής ή θανάτου) του φορολογουμένου, της συζύγου του και των τέκνων που τον βαρύνουν.

Η θεωρητική θεμελίωση του αφορολόγητου των ασφαλιστρών της παραπάνω μορφής παρουσιάζει δυσχέρειες. Αναγνωρίζεται γενικά ότι η δέσπιση ενός τέτοιου αφορολόγητου ευνοεί μια συγκεκριμένη κατηγορία αποταμιεύσεων σε βάρος του κύριου όγκου τους, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται η αρχή της ισότητας. Το κόστος όμως από την παραβίαση της εν λόγω αρχής εκτιμάται ότι αντισταθμίζεται από το όφελος. Με δεδομένη τη χρηματοδοτική ανεπάρκεια του ισχύοντος συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων να εγγυηθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο παροχών στον εργαζόμενο και τα μέλη της οικογένειας του (σε περίπτωση θανάτου, συνταξιοδότησης, ασθενειών ή ατυχημάτων), το αφορολόγητο του ασφάλιστρου αποτελεί μια μικρή συμβολή του κράτους στην προσπάθεια του φορολογούμενου, που δεν διαδέτει άλλα κεφάλαια, να αντιμετωπίσει επιτυχώς τις αντιξοότητες του μέλλοντος. Εννοείται ότι η φορολογική αυτή παραχώρηση αποτελεί μια αμιγή μορφή φορολογικών δαπανών, η οποία στηρίζεται σε κοινωνικά κριτήρια.

V. Οι φορολογικές ρυθμίσεις για τα ακίνητα

Οι ειδικές ρυθμίσεις για τα ακίνητα συνίστανται:

- στον καθορισμό αφορολόγητων ορίων για το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση, που δεν σχετίζονται με τα λοιπά αφορολόγητα του προσωπικού φόρου εισοδήματος,

- στην έκπτωση των τόκων από ενυπόθηκα δάνεια, που συνάπτουν οι φορολογούμενοι για την αγορά ή επέκταση ιδιόκτητων χώρων, και

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- στην έκπτωση τμήματος των ενοικίων για (την κύρια ή παραθεριστική) κατοικία, που καταβάλουν όσοι φορολογούμενοι κάνουν χρήση ακινήτων, τα οποία ανήκουν σε τρίτους.

Η φορολογική επιβάρυνση ή απαλλαγή του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση είναι ένα έντονα αμφισβητούμενο θέμα. Στη θεωρία φαίνεται να κυριαρχεί η γνώμη ότι η ιδιοκατοίκηση πρέπει να φορολογείται. Ενδεικτικά αναφέρονται οι μελέτες των Shreiber (1978) M. White and A. White (1965), ενώ η ιστορική διαδρομή των επιχειρημάτων υπέρ και κατά της επιβάρυνσης της ιδιοκατοίκησης περιγράφεται από τους Willis and Hardwick (1978). Στην πράξη όμως, άλλες χώρες (Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Σουηδία, Ιταλία, Δανία) φορολογούν το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση, που υπολογίζεται με βάση τη μισθωτική αξία του ακινήτου ή ως ποσοστό της αγοραίας αξίας του, ενώ άλλες χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία Γαλλία, ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία) προτιμούν να το απαλλάσσουν.

Για τον μέσο φορολογούμενο είναι αδιανόητο να καταβάλλεται φόρος για υποδεικτικό εισόδημα, που ουδέποτε περιέρχεται στα χέρια του, αλλά θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, αν αποφάσιζε να εκμισθώσει το ιδιόκτητο σπίτι του σε τρίτους. Η κατοικία βέβαια παρέχει στον κάτοχο της υπηρεσίες επί σειρά ετών, η αξία δε των υπηρεσιών αυτών θα μπορούσε να υπαχθεί στη φορολογική βάση, όπως συμβαίνει με την αξία των υπηρεσιών των συνηθισμένων συντελεστών παραγωγής. Αν όμως γινόταν δεκτή η παραπάνω άποψη, θα έπρεπε να φορολογείται η ετήσια ροή υπηρεσιών όλων των διαρκών καταναλωτικών αγαθών από ενδύματα και κοσμήματα μέχρι τα ιδιόκτητα σκάφη αναψυχής. Εξάλλου, η επιβάρυνση του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση «τιμωρεί» από φορολογικής άποψης τον οικονόμο οικογενειάρχη, ο οποίος αποταμιεύει επί σειρά δεκαετιών για να μπορέσει να αποκτήσει ιδιόκτητη στέγη - συμβάλλοντας έτσι και στη διεύρυνση του εθνικού πλούτου - χωρίς να δίγει το σπάταλο νοικοκυριό, που δαπανά το εισόδημά του σε ταξίδια και διασκεδάσεις.

Στην παραπάνω συλλογιστική προβάλλεται η εξής επιχειρηματολογία: το άτομο που διαθέτει ιδιόκτητη κατοικία έχει μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα από ένα άλλο άτομο, που έχει μεν το ίδιο εισόδημα, αλλά αναγκάζεται να πληρώνει ενοίκιο για να στεγάσει την οικογένειά του. Πράγματι, αυτός που διαμένει σε ιδιόκτητο σπίτι θα μπορούσε να το ενοικιάσει και να πραγματοποιεί ένα πρόσθετο ετήσιο εισόδημα από μισθώματα. Έτσι, θα εξομοιωνόταν με τον φορολογούμενο-μισθωτή κατά το ότι θα ήταν και αυτός πλέον υποχρεωμένος να πληρώνει ενοίκιο για την κάλυψη των στεγαστικών του αναγκών, πλην όμως το συνολικό του εισόδημα - επομένως δε και η φοροδοτική του ικανότητα - θα ήταν μεγαλύτερη.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η φορολόγηση του τεκμαρτού εισοδήματος από όλα τα περιουσιακά στοιχεία του ατόμου (αυτοκίνητα, οικιακά σκεύη κ.λ.π.) θα αποτελούσε την ιδεώδη λύση στο πρόβλημα, αλλά τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου θα ήταν δυσανάλογα υψηλά σε σχέση με τα έσοδα. Δεδομένου δε ότι και η αξία των κινητών περιουσιακών στοιχείων αντιστοιχεί σε ποσοστό μόνο της αξίας των ακινήτων, ο φορολογικός νομοθέτης έκρινε σκόπιμο να περιορίσει την επιβάρυνση για διαχειριστικούς καθαρά λόγους, στο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση. Επομένως, η φορολογική απαλλαγή του τεκμαρτού εισοδήματος από τα κινητά περιουσιακά στοιχεία δεν σημαίνει ότι η επιβάρυνση της ιδιοκατοίκησης στερείται θεωρητικής θεμελίωσης.

Επειδή τα επιχειρήματα τόσο των πολέμιων όσο και των υποστηρικτών της φορολόγησης της ιδιοκατοίκησης είναι ισχυρά, η ελληνική νομοθεσία παίρνει μια ενδιάμεση θέση, η οποία εξυπηρετεί επιπλέον και ορισμένες πολιτικές σκοπιμότητες (πίεσεις οργανωμένων ομάδων του πληθυσμού, πολιτικό κόστος κλπ): επιβαρύνει κατ' αρχήν το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση αλλά, ταυτόχρονα, δεσπίζει τόσες πολλές εξαιρέσεις ώστε, τελικά, ο φόρος επιβάλλεται σε μικρό μόνο ποσοστό της φορολογήσιμης ύλης. Ειδικότερα, απαλλάσσεται το παραπάνω εισόδημα, εφόσον το ακίνητο δεν υπερβαίνει ορισμένο αριθμό τετραγωνικών μέτρων. Το εμβαδόν, που διαχωρίζει την ιδιοκατοίκηση σε φορολογητέα και μη, δεν εξαρτάται από τον αριθμό των μελών της οικογένειας ενώ, για το προσδιορισμό του τεκμαρτού μισθώματος, λαμβάνεται υπόψη η αντικειμενική αξία του συγκεκριμένου ακινήτου.

Ο νομοθέτης με το όριο που θέτει σε τετραγωνικά για το αφορολόγητο έχει ως πρόθεση να πλήξει ορισμένες μόνο μορφές ιδιοκατοίκησης, όπου η χωρητικότητα της (κύριας και εξοχικής) κατοικίας υπερβαίνει τις στεγαστικές ανάγκες του μέσου νοικοκυριού και χρησιμοποιείται ως μέσο επίδειξης πλούτου και κοινωνικής προβολής. Πέραν όμως των ανωτέρω, η ειδική φορολογική μεταχείριση της ιδιοκατοίκησης εκδηλώνεται και με άλλες μορφές:

α. Για τον καθορισμό του εμβαδού των ιδιοκατοικούμενων χώρων, η Εφορία αρκείται στη δήλωση των φορολογουμένων, οι οποίοι κατά κανόνα υποεκτιμούν ή αποκρύπτουν τα πραγματικά στοιχεία.

β. Στην περίπτωση αγοράς κατοικίας, ο ιδιοκτήτης έχει δικαίωμα να εκπίπτει από το εισόδημα τους τόκους των ενυπόθηκων δανείων, που συνήγε για να χρηματοδοτήσει την αγορά. Έτσι, φορολογική νομοθεσία εμφανίζει το εξής παράδοξο: από τη μια μεριά, επιτρέπει την έκπτωση από το εισόδημα τμήματος του κόστους απόκτησης ενός περιουσιακού στοιχείου, κατά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος ενώ, από την άλλη, αποφεύγει να φορολογήσει το (τεκμαρτό) εισόδημα, που αποφέρει το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο. Το θέμα αυτό θα εξεταστεί αναλυτικότερα κατωτέρω.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

γ. Το ακαθάριστο τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση, που αντιστοιχούσε (μέχρι και για το εισόδημα ιδιοκατοίκησης που αποκτήθηκε το 1995) στην υπέρβαση των 200 τμ (και την υπέρβαση των 150 τμ για το εισόδημα από ιδιοκατοίκηση το 1996) επιφάνεια, μειώνονται, προ της υποβολής του στη φορολογία, κατά 25%. Με τη μείωση αυτή, επιδιώκεται να απαλλαγεί από το φόρο το τμήμα εκείνο του τεκμαρτού εισοδήματος, που διατίθεται για την κάλυψη των δαπανών επισκευής και συντήρησης της κατοικίας. Αν οι δαπάνες αυτές αντιπροσωπεύουν ποσοστό υψηλότερο του 25%, προβλέπεται ειδική διαδικασία επαναπροσδιορισμού του φορολογητέου καθαρού, τεκμαρτού εισοδήματος σε χαμηλότερο επίπεδο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι δαπάνες συντήρησης του ακινήτου αποτελούν δαπάνες κτήσης του (αντίστοιχου) εισοδήματος και, επομένως, πρέπει να εκπίπτουν κατά τον υπολογισμό του φόρου. Η διαδικασία όμως που ακολουθείται για τον καθορισμό του καθαρού εισοδήματος θα μπορούσε να απλοποιηθεί: ο συντελεστής που εφαρμόζεται επί της αντικειμενικής ή αγοραίας αξίας του ακινήτου, προκειμένου να εξευρεθεί το τεκμαρτό μισθώμα, θα μπορούσε να αναπροσαρμοστεί, έτσι ώστε να αντανakλά την καθαρή, και όχι την ακαθάριστη, απόδοση. Η αναπροσαρμογή αυτή, που ελάμβανε υπόψη το μέσο, ετήσιο κόστος συντήρησης μιας οικοδομής, θα καθιστούσε περιττή τη σημερινή διαδικασία υπολογισμού του καθαρού τεκμαρτού μισθώματος από το ακαθάριστο και θα εξάλειφε τις αμφισβητήσεις, που συνήθως εγείρονται μεταξύ φορολογούσας αρχής και φορολογουμένων. Σημειώνεται ότι μια τέτοια αναπροσαρμογή δεν είναι απαραίτητο να γίνει προς τα κάτω, δεδομένου ότι η καθαρή απόδοση των ακινήτων υπερβαίνει συνήθως το 4%.

δ. Ο ιδιοκτήτης - χρήστης δεν ευνοείται μόνο από το φόρο εισοδήματος σε σχέση με την τεκμαρτή πρόσοδο της κατοικίας του. Η προνομιακή του μεταχείριση επεκτείνεται και στην υπεραξία, που δημιουργείται κατά τη μεταβίβαση του περιουσιακού του στοιχείου. Συγκεκριμένα, δεν υπόκειται σε φόρο αυτομάτου υπερτιμήματος η υπεραξία, που προκύπτει από την πώληση οικοπέδου, οικίας ή διαμερίσματος, τα οποία χρησιμοποιούνται από το τίμημα της μεταβίβασης θα διαθέτει ολόκληρο, μέσα σε τρία χρόνια, για την αγορά οικοπέδου, οικίας ή διαμερίσματος, που θα χρησιμοποιηθεί ως πρώτη κατοικία. Αν διατεθεί τμήμα μόνο του τιμήματος, δεν θα υπαχθεί στο φόρο το τμήμα αυτό.

Η φορολογική απαλλαγή της υπεραξίας, κατά τη μεταβίβαση της πρώτης κατοικίας, επιτρέπει στον πωλητή να αποκτήσει μια ίσης αξίας κατοικία σε κάποιο άλλο μέρος της επικράτειας και, επομένως, διευκολύνει τη γεωγραφική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Η αντίθετη ρύθμιση θα ανάγκαζε το νοικοκυριό είτε να μετακομίσει σε άλλη κατοικία με χαμηλότερες προδιαγραφές είτε να μη προχωρήσει στην πώληση, οπότε το κεφάλαιο θα παρέμενε επ' άπειρο δεσμευμένο στο ίδιο ακίνητο. Παρά τις ευνοϊκές όμως επιπτώσεις, η απαλλαγή της υπεραξίας δεν παύει να αποτελεί μια μορφή φορολογικής δαπάνης, που στερεί το Δημόσιο από αρκετά έσοδα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ε. Πέρα από την απαλλαγή της υπεραξίας, κατά τη μεταβίβαση της πρώτης κατοικίας, απαλλάσσεται και η αγορά της

ζ. Εκτός από την προαναφερθείσα μείωση του ακαθάριστου τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση κατά 25% (για την πέραν του αφορολόγητου ορίου επιφάνεια σε τετραγωνικά), προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα για αποσβέσεις και για επισκευή και συντήρηση της κατοικίας (10%,15% αντίστοιχα), υπάρχει και μια γενικότερη διάταξη, που αναφέρεται σε οποιαδήποτε κατοικία, ανεξαρτήτως εμβαδού και ιδιότητας του χρήστη. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, εκπίπτουν μέχρι ορισμένου ποσού οι δαπάνες για επισκευή και συντήρηση της κύριας ή δευτερεύουσας κατοικίας, ιδιόκτητης ή μισθούμενης κατοικίας. Στις σχετικές δαπάνες περιλαμβάνονται τα έξοδα επισκευής και συντήρησης ηλεκτρικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων και εγκαταστάσεων κεντρικής θέρμανσης, το κόστος του ηλεκτρονικού υλικού, των υδραυλικών ειδών,

Λόγω της πληθώρας των ευνοϊκών ρυθμίσεων υπέρ του ιδιοκτήτη - χρήστη του ακινήτου, είναι επόμενο να δεσπίσει ο νομοθέτης, για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης, έναν εξίσου σημαντικό αριθμό φορολογικών παραχωρήσεων υπέρ των μισθωτών. Ειδικότερα:

- Για να καμφθεί η απροθυμία των ιδιοκτητών να εκμισθώνουν τα ακίνητα τους σε πολυμελείς οικογένειες, δεσπίζονται πρόσθετες εκπτώσεις από το ακαθάριστο εισόδημα εξ οικοδομών, με βάση τον αριθμό των παιδιών, που βαρύνουν τον ενοικιαστέ. Από το εισόδημα αυτό εκπίπτει πρόσθετο πάγιο ποσοστό, που ορίζεται σε 5% για το δεύτερο και 10% για το τρίτο και το καθένα μετά το τρίτο παιδί και μέχρι ποσοστό 100% του εισοδήματος από την εκμισθούμενη οικοδομή.

- Οι μισθωτές έχουν δικαίωμα να εκπίπτουν ποσοστό της δαπάνης του ενοικίου, που καταβάλλουν ετησίως για κύρια κατοικία.

- Ποσοστό της δαπάνης για ενοίκιο θερινής κατοικίας ή διαμονής σε παραθεριστικά κέντρα ή εξοχές αναγνωρίζεται ως αφορολόγητο ποσό. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται για κάθε παιδί.

Όλη αυτή η πληθώρα των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων για την κατοικία φαίνεται να εξυπηρετεί κοινωνικές σκοπιμότητες, δηλ. την ανάγκη άσκησης στεγαστικής πολιτικής από το κράτος υπέρ των ασθενέστερων εισοδηματικών ομάδων. Οι ρυθμίσεις όμως αυτές, με τον τρόπο που είναι διαρθρωμένες, επισύρουν επικρίσεις από δύο πλευρές:

1. Περιπλέκουν αδικαιολόγητα το φορολογικό σύστημα, είναι αποσπασματικές και ασύνδετες και, συχνά αντιφάσκουν μεταξύ τους.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2. Δεν καταφέρνουν τελικά να εξουδετερώσουν τις επιπτώσεις των παραγόντων, που μειώνουν την αποδοτικότητα ή υγώνουν τις τιμές των ακινήτων, που καλύπτουν τις στεγαστικές ανάγκες του πληθυσμού. Τέτοιοι παράγοντες είναι π.χ. η επαχδής επιβάρυνση με πλήθος φόρων της μεταβίβασης και της χρήσης της ατομικής ιδιοκτησίας, η υπαγωγή πολλών κατηγοριών ενοικίων σε καθεστώς αγορανομικού ελέγχου και οι κερδοσκοπικές εκρήξεις στις τιμές της γης, ως αποτέλεσμα της έντονης ανισορροπίας, που εκδηλώνεται μεταξύ προσφοράς και ζήτησης ακινήτων.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρώτη κατηγορία επικρίσεων. Το γεγονός ότι το όλο σύστημα των φορολογικών δαπανών για την κατοικία έχει κατασκευαστεί κατά τρόπο ευκαιριακό και πρόχειρο, με αποτέλεσμα να περικλείει αλληλοσυγκρουόμενα στοιχεία, πιστοποιείται από τις εξής ρυθμίσεις, που αναφέρονται ενδεικτικά:

1.Ο φορολογούμενος, που χρηματοδοτεί την αγορά της κατοικίας του με ενυπόθηκα δάνεια, δικαιούται φορολογικής απαλλαγής για τους καταβαλλόμενους τόκους (ή τμήμα τους), πέραν των παρεχόμενων ευνοϊκών όρων δανειοδότησης για την κύρια κατοικία (χαμηλά επιδοτούμενα επιτόκια, μακρά περίοδος λήξης). Έτσι, μέχρι και πριν ένα έτος (όποτε ίσχυε το αφορολόγητο για τα έντοκα γραμμάτια Δημοσίου) το άτομο, που διαθέτε δικά του κεφάλαια, δεν είχε κανένα λόγο να τα χρησιμοποιήσει για την αγορά του ακινήτου. Θα προτιμήσει να τα καταθέσει στην τράπεζα ή να τα επενδύσει σε τίτλους του Δημοσίου, καρπούμενος το αφορολόγητο εκ τόκων εισόδημα που ίσχυε μέχρι πριν ένα έτος και, παράλληλα, να δανειστεί το αντίστοιχο ποσό για να πραγματοποιήσει την αγορά, απολαμβάνοντας όλα τα ευεργετήματα, που του παρείχε ο νόμος. Αυτό βέβαια συμβαίνει διότι το αφορολόγητο των τόκων των ενυπόθηκων δανείων παρέχεται σε όλους τους φορολογούμενους, χωρίς να ελέγχεται η εισοδηματική ή περιουσιακή τους κατάσταση (ενώ, παράλληλα, αποκλείονται όσοι δεν υποβάλλουν δηλώσεις).

Το αφορολόγητο των τόκων των στεγαστικών δανείων, σε συνδυασμό με τη φορολογική απαλλαγή του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση για χώρους μέχρι 200τμ (που μέχρι το 1996 για το εισόδημα που αποχτήθηκε το 1995) συγκρούονταν με μια βασική φορολογική - λογιστική αρχή: όταν το προϊόν του δανείου επενδύεται από τον ασκούντα επιχειρηματική και λοιπή δραστηριότητα σε προσοδοφόρες χρήσεις, το δάνειο και η επένδυση θα πρέπει να σχετίζονται. Ο τόκος δηλ. του δανείου θα πρέπει να θεωρείται τμήμα του κόστους και να εκπίπτει από το εισόδημα, στην έκταση τουλάχιστον που το εμπύπτον δεν υπερβαίνει την ετήσια πρόσοδο της επένδυσης.

Η εφαρμογή της παραπάνω αρχής στην περίπτωση της ιδιωτικής κατοικίας μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο φορολογούμενος νομιμοποιείται να εκπίπτει τους τόκους των στεγαστικών δανείων σε δύο μόνο περιπτώσεις. Πρώτον, όταν εκμισθώνει το ακίνητο, που αγόρασε με το προϊόν του δανείου, οπότε ο ετήσιος τόκος θα αφαιρείται από το ετήσιο μίσθωμα. Με τον τρόπο αυτό, ο ιδιοκτήτης δεν θα έχει

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

πλέον κίνητρο να αποκρύπτει τη μισθωτική σχέση από την Εφορία. Δεύτερον, όταν ιδιοχρησιμοποιεί το ακίνητο, οπότε ο ετήσιος τόκος θα αφαιρείται από το τεκμαρτό εισόδημα, το οποίο φυσικά θα πρέπει να φορολογείται χωρίς εξαιρέσεις. Επομένως, η φορολογική απαλλαγή του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση για χώρους μικρότερους των 200 τμ δεν θα έπρεπε να παρέχει στον φορολογούμενο το δικαίωμα να εκπίπτει τους τόκους των στεγαστικών δανείων.

Η αρχή της συσχέτισης του δανείου με την επένδυση μπορεί θεωρητικά να είναι σωστή, αλλά η εφαρμογή της δημιουργεί ορισμένα προβλήματα στην πράξη:

- Η ανίχνευση της σχέσης μεταξύ δανείου και χρήσης, στην οποία τοποθετείται, παρουσιάζει συχνά δυσκολίες. Έστω π.χ. ότι το άτομο έχει δικό του κεφάλαιο, το οποίο συμπληρώνει με ένα στεγαστικό δάνειο και, στη συνέχεια, διαθέτει το σύνολο για να αγοράσει ένα αυτοκίνητο και ένα σπίτι. Σε ποιά χρήση διοχετεύθηκε τελικά το προϊόν του δανείου; Έστω επίσης ότι το άτομο συνάπτει στεγαστικό δάνειο, αγοράζει το ακίνητο και, μετά από κάποιο διάστημα, το πουλάει (ολόκληρο ή τμήμα του) για να επενδύσει το προϊόν της πώλησης σε άλλη χρήση. Ποιά είναι η νέα σχέση του δανείου με το ακίνητο;

- Το άτομο μπορεί εύκολα να παραβιάσει τη βούληση του φορολογικού νομοθέτη. Αν π.χ. διαθέτει ήδη ακίνητο, μπορεί σε μία ακραία περίπτωση να το πουλήσει, να διαθέσει τα χρήματα για την αγορά καταναλωτικών αγαθών ή για ταξίδια και, στη συνέχεια, να συνάψει στεγαστικό δάνειο για να αποκτήσει το ίδιο (ή διαφορετικό) ακίνητο. Τυπικά, η φορολογική απαλλαγή των τόκων γίνεται για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών του φορολογούμενου, στην ουσία όμως εξυπηρετεί τις τρέχουσες καταναλωτικές του ανάγκες.

Κάποιοι έχοντας υπόψη τις αντιφάσεις, που δημιουργεί ο συνδυασμός του αφορολόγητου των τόκων των στεγαστικών δανείων και του αφορολόγητου του τεκμαρτού εισοδήματος από ιδιοκατοίκηση (για χώρους μέχρι 200 τμ) όπως επίσης και τα προβλήματα, που προκύπτουν από την εφαρμογή της αρχής της συσχέτισης του δανείου με την επένδυση θεωρούν ότι για λόγους κοινωνικής πολιτικής η επιβολή της φορολογικής απαλλαγής για τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση, αλλά για εμβαδόν όχι μεγαλύτερο των 150 τμ είναι η καταλληλότερη λύση. Αυτό γιατί οι χώροι αυτοί θεωρούνται, για τα ελληνικά δεδομένα, επαρκείς να καλύψουν τις στεγαστικές ανάγκες του 95% τουλάχιστον των νοικοκυριών. Επίσης υποστηρίζουν ότι ο ιδιοχρησιμοποιών ακίνητο με εμβαδόν μικρότερο των 150% δεν πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συμπεριλάβει στο αφορολόγητο χώρους της δευτερεύουσας κατοικίας του μέχρις ότου συμπληρωθεί το όριο των 150 τμ. Η αποδοχή όμως της αρχής της συσχέτισης αποκλείει τη χορήγηση στον ιδιοχρησιμοποιούντα και του δικαιώματος να εκπίπτει τους τόκους των στεγαστικών δανείων από το τεκμαρτό εισόδημα (που δεν υποβάλλεται στη φορολογία).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επίσης υποστηρίζουν ότι περικοπή των φορολογικών προνομίων της ιδιοκατοίκησης θα επιτρέψει την κατάργηση ή, τουλάχιστον, τον περιορισμό των φορολογικών παραχωρήσεων υπέρ των ενοικιαστών. Το αφορολόγητο μεγάλου τμήματος των καταβαλλόμενων ενοικίων δεν παρέχει όφελος στα φτωχά νοικοκυριά, που δεν υποβάλλουν δήλωση ή το δηλούμενο εισόδημα βρίσκεται γύρω από το απαλλασσόμενο όριο ενώ, αντίθετα, εξασφαλίζει σημαντικές ωφέλειες στα μεσαία και ανώτερα εισοδήματα. Αν το κράτος θέλει πράγματι να ελαφρύνει το οικονομικό βάρος των φτωχών ή / και πολυμελών οικογενειών, που διαμένουν σε μισθωμένους χώρους, θα πρέπει να το κάνει με ειδικές μεταβιβαστικές πληρωμές (επιδότησεις ενοικίου), εκτός φορολογικού συστήματος, και μετά προηγούμενο έλεγχο των προσωπικών συνθηκών και αναγκών.

Η δική μας γνώμη πάνω στο θέμα αυτό του αφορολόγητου της ιδιοκατοίκησης είναι ότι πρέπει να ξαναγυρίσουμε στο σύστημα που ίσχυε πριν από την φορολογική αναμόρφωση του 1997(σύστημα που μειώνει το αφορολόγητο για την ιδιοκατοίκηση στα 150 τμ) να επιστρέψουμε δηλαδή στα 200 τμ αφορολόγητο για τους λόγους που αναπτύσσουμε αμέσως παρακάτω.

Για το Έλληνα πολίτη περισσότερο από κάθε άλλο Ευρωπαίο πολίτη και όχι μόνο, η απόκτηση μίας τουλάχιστον ιδιοκτητής κατοικίας είναι κάτι πολύ σημαντικό και πρωτεύων γιατί γι' αυτόν πέρα από την ικανοποίηση μια φυσιολογικής ανάγκης όπως είναι η στέγαση αποτελεί κάτι πιο σημαντικό και πιο βαθύ είναι ένας τρόπος εξασφάλισης αυτού και των παιδιών του, είναι μία επένδυση που θα συμπληρώσει τα εισοδήματα του όταν το εισόδημα που του παρέχει η δουλειά του δεν είναι σταθερό η δεν είναι αρκετό για να του παράσχει την ασφάλεια που χρειάζεται. Η απόκτηση από το φορολογούμενο ενός ακίνητου για τα παιδιά του αποτελεί μια νοοτροπία που έχει διαμορφωθεί εδώ και παρά πολύ καιρό και αποτελεί μία ένδειξη της στοργής και της φροντίδας που έχει ο Έλληνας πολίτης για τα παιδιά του και για την καλύτερη εξασφάλιση του μέλλοντος τους και τις εξασφαλίσεις τους όταν ποιά αυτός δεν θα υπάρχει στη ζωή για τα στηρίζει όπως έκαναν και η δική του γονείς σε αυτόν στο βαθμό που μπορούσαν, αυτό δηλαδή αποτελεί γι' αυτόν ένα είδος ηθικής υποχρέωσης προς τα παιδιά του. Έτσι παρατηρείται το φαινόμενο η Ελλάδα συμφωνά με έρευνες που έχουν γίνει να συγκαταλέγεται μέσα στις τρεις χώρες στο κόσμο όπου κάτοικοί της έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά στην κατοχή ιδιόκτητης κατοικίας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επομένως η φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας ακόμη περισσότερο και η μείωση του αφορολόγητου της ιδιοκατοίκησης θα πλήξει το σύνολο σχεδόν των Ελλήνων πολιτών και θα πλήξει μια νοοτροπία που υπάρχει εδώ και πολύ καιρό και που σε τελική ανάλυση είναι καλή και για τους ίδιους τους Έλληνες πολίτες και για το κράτος αφού όλοι λίγο πολύ οι πολίτες θα έχουν μία στέγη δική τους. Το κράτος δεν θα πρέπει να λάβει ιδιαίτερα μέτρα για να εξασφαλίσει στέγη σε μεγάλο αριθμό πολιτών. Επίσης με τη συνεχώς αυξανόμενη φορολογική επιβάρυνση της ακίνητης περιουσίας οι Έλληνες πολίτες μπορεί να θεωρήσουν ότι το κράτος τους τιμωρεί επειδή κατάφεραν να αποκτήσουν μια ακίνητη περιουσία με πολλές στερήσεις με πολλή δουλειά και αγώνα ίσως και για μία ολόκληρη ζωή προκειμένου:

α) να εξασφαλίσουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για αυτούς και τα παιδιά τους,

β) να εξασφαλίσουν το μέλλον των παιδιών τους αφήνοντας τους κάτι σταθερό ή απλώς να συμπληρώσουν το δικό τους μικρό εισόδημα το οποίο μπορεί να έχουν με το εισόδημα από την ενοικίαση του ακινήτου σε μία ασταθή περίοδο όπως η σημερινή που οι αλλαγές και οι εξελίξεις στην οικονομία είναι ραγδαίες.

Όλοι αυτοί που έχουν κάποια ακίνητη περιουσία και η οποία είναι πάνω από τα 150 τμ σε αρκετές περιπτώσεις δεν είναι όλοι εύποροι γιατί τότε η μίσση Ελλάδα και πλέον θα πρέπει να είναι εύποροι γιατί πολλοί είναι εκείνη που είτε επειδή κληρονόμησαν είτε γιατί ή ίδιοι απόκτησαν ένα σπίτι ή και για τους δύο αυτούς λόγους, έχουν ακίνητη περιουσία συνολική (κατοικίες) πάνω από το αφορολόγητο όριο των 150 τμ. Αυτοί λοιπόν οι άνθρωποι μη μπορώντας να σηκώσουν τη συνεχώς αυξανόμενη φορολογία της ακίνητης περιουσίας και των οποίων το εισόδημα δεν είναι αρκετό θα αναγκαστούν να πουλήσουν κάποιο από τα ακίνητα (σπίτια) είτε να πουλήσουν κάποιο μεγάλο ακίνητο και να πάρουν κάποιο μικρότερο ή να μην επενδύσουν καθόλου τα χρήματα τους σε ακίνητα αλλά να οδηγηθούν στην κατανάλωση άχρηστων πολλές φορές εισαγόμενων και πολυτελών αγαθών που σε τελική ανάλυση είναι αντιπαραγωγικό και επιβλαβές για την Ελληνική οικονομία και γενικά να γίνουν σπάταλοι και λιγότερο παραγωγικοί αφού δεν έχουν ποιά κίνητρο να εργαστούν περισσότερο για να αποκτήσουν κάτι ακριβό αλλά χρήσιμο όπως είναι το σπίτι (είτε πρόκειται για κύρια κατοικία είτε για δευτερεύουσα).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Όμως με την ολοένα και αυξανόμενη φορολογία δεν πλήττονται μόνο οι ιδιοκτήτες τους αλλά και αυτοί που η δουλειά τους στηρίζεται στην οικοδομή (π.χ υδραυλικοί, χτίστες, μηχανικοί, ξυλουργοί, μαρμαράδες κλπ.). Γιατί τα μέτρα αυτά μειώσεις του αφορολόγητου και αύξησης της φορολογίας των ακινήτων θα πλήξουν σε μεγάλο βαθμό την οικοδομή και θα μειωθεί σημαντικά η οικοδομική δραστηριότητα και η δουλειά της οικοδομής για τους ανθρώπους που ζουν από αυτή. Και φυσικά δεν θα πάγουν να χτίζουν αυτοί που είναι πλούσιοι και έχουν την οικονομική ευχέρεια αλλά αυτοί που τα εισοδήματά τους είναι περιορισμένα και με πολλές δυσκολίες μπορούν να συγκεντρώσουν τα χρήματα για να χτίσουν και που αποτελούν ένα πολύ μεγάλο αριθμό και όχι μια μικρή μειοψηφία.

Τέλος τα σύγχρονα σπίτια προκειμένου να είναι λειτουργικά και μπορούν να ικανοποιήσουν τις σύγχρονες ανάγκες μιας οικογένειας (πλήθος ηλεκτρικών συσκευών οικιακής χρήσης ή επαγγελματικής π.χ ηλεκτρονικός υπολογιστής κλπ) και δεδομένου ότι η Ελληνίδα σε μεγάλο ποσοστό εργάζεται και έχει ανάγκη από πλήρη οικιακό εξοπλισμό για την εξυπηρέτησή της και άρα από χώρο όπου θα μπει ο εξοπλισμός αυτός τα δωμάτια πρέπει να είναι ευρύχωρα και άνετα. Επίσης πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι στην Ελλάδα οι γονείς του ενός από τους δύο συζύγους ή και από τους δύο συζύγους καμία φορά μένουν μαζί με τα παιδιά τους είτε επειδή χρειάζονται φροντίδα λόγω ηλικίας, είτε επειδή τα παιδιά τους δεν έχουν δικό τους σπίτι ή και για να προσέχουν τα εγγόνια τους όταν και οι δύο γονείς δουλεύουν κλπ έτσι το σπίτι πρέπει να είναι αρκετά ευρύχωρο ώστε να μπορούν να μένουν και αυτοί με το ζευγάρι ή ακόμη ανάπηρα ή ανήπαντρα αδέρφια που δεν έχουν που αλλού να μείνουν κλπ. Οπότε το σπίτι του ζευγαριού πρέπει να είναι ευρύχωρο ώστε να καλύπτει και τις ανάγκες αυτές. Οπότε τα 100 με 130τμ για πρώτη κατοικία δεν είναι υπερβολικός χώρος αλλά είναι πολύ λειτουργικός σαν χώρος για μία οικογένεια με δύο παιδιά ένα παππού ή και μία γιαγιά όπου είναι και η πιο συνηθισμένη μορφή για μία Ελληνική οικογένεια και βέβαια για μία οικογένεια με τρία ή τέσσερα ή παραπάνω παιδιά τα 150 τμ δεν είναι πολλά. Όμως πάλι σύμφωνα και με όσα αναφέραμε και παραπάνω το κράτος πρέπει να αφήνει και κάποια περιθώρια σε τετραγωνικά για να απαλλάσσεται και μία δευτερεύουσα τουλάχιστον κατοικία οπότε τα 150 τμ του αφορολόγητου που ισχύουν τώρα δεν επαρκούν και η γνώμη μας είναι ότι θα πρέπει να ξανά επιστρέψουμε στο αφορολόγητο των 200τμ που κατά τη γνώμη μας είναι σωστό και ικανοποιητικό.

VI. Η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση των δωρεών

Η δυνατότητα που παρέχει ο φορολογικός νομοθέτης στους δωρητές να εκπίπτουν το ποσό της δωρεάς από το δηλούμενο εισόδημα δεν έχει ιδιαίτερη εισπρακτική σπουδαιότητα για τον κρατικό προϋπολογισμό. Η έκπτωση όμως των δωρεών έχει αποτελέσει διεθνώς αντικείμενο έντονων θεωρητικών αντιπαραθέσεων, λόγω της ευχέρειας που παρέχει στις πλουσιότερες κυρίως ομάδες του πληθυσμού να περιορίζουν νομίμως τη φορολογική τους επιβάρυνση.

Οι μελέτες των Feldstein (1975a, 1975b), Feldstein and Clotfelter (1976), Feldstein and Taylor (1976), Boskin and Feldstein (1977), Feldstein (1980) κ.ά. έχουν αναλάβει την υπεράσπιση της άποψης ότι οι δωρεές θα πρέπει να εκπίπτουν από το εισόδημα. Τα συμπεράσματα τους στηρίζονται σε στατιστικοεμπειρικές έρευνες, από τις οποίες προκύπτει ότι, με δεδομένο το ύψος της χρηματικής ενίσχυσης προς τα φιλανθρωπικά, θρησκευτικά, εκπαιδευτικά και λοιπά ιδρύματα, οι φορολογικές ελαφρύνσεις των δωρεών κοστίζουν λιγότερο στον κρατικό προϋπολογισμό από τις μεταβιβαστικές πληρωμές, που θα ήταν διαφορετικά υποχρεωμένο να κάνει το κράτος προς τα εν λόγω ιδρύματα.

Αν και η ταξινόμηση των δωρεών, που εκπίπτουν από το εισόδημα, γίνεται με βάση την ιδιότητα του δωρεοδόχου-φορέα (Δημόσιο, ΟΤΑ, νοσοκομεία κλπ.), η πρόθεση του νομοθέτη είναι να ενισχύσει τις δραστηριότητες στους τομείς της εκπαίδευσης με την ευρεία έννοια, της Θρησκείας, της υγείας και της καταπολέμησης της φτώχειας. Στην περίπτωση που ο δεσμός της έκπτωσης των δωρεών κριθεί τελικά σκόπιμο να διατηρηθεί, στα πλαίσια της μελετώμενης αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος, θα πρέπει να διευρυνθεί ο κύκλος των ευνοούμενων δραστηριοτήτων, έτσι ώστε να περιληφθεί και η προστασία του περιβάλλοντος.

Τα επιχειρήματα, που έχουν κατά καιρούς αναπτυχθεί υπέρ της έκπτωσης των δωρεών από το εισόδημα, στρέφονται γύρω από τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι μη δυνάμενες να ικανοποιηθούν με ίδια μέσα ανάγκες των πολιτών, και μάλιστα των φτωχότερων από αυτούς, είναι τόσες πολλές και ποικιλόμορφες, ώστε να είναι δύσκολο να εντοπιστούν από το κράτος και ακόμη πιο δύσκολο να καλυφθούν μέσω του κρατικού προϋπολογισμού. Το κενό αυτό προσπαθεί να πληρώσει, σε κάποιο βαθμό, η ιδιωτική πρωτοβουλία, στηριζόμενη στα ευγενή αισθήματα και τη γενναιοδωρία των πιο ευπόρων μελών της κοινωνίας. Έτσι, πολλές δραστηριότητες στους τομείς των γραμμάτων και των τεχνών (μουσεία, υποτροφίες, επιστημονική έρευνα κλπ.), της περίθαλψης των αναξιοπαθούντων (ορφανά, γέροντες, πολύτεκνοι κλπ.) της καλλιέργειας της πίστης (ανέγερση ή διακόσμηση ιερών ναών κλπ.), της οικονομικής ενίσχυσης των φτωχών οικογενειών κ.ο.κ. χρηματοδοτούνται, μερικά ή ολικά, με εκούσιες συνεισφορές ατόμων, που έχουν αυξημένο βαθμό ευαισθησίας και ευθύνης απέναντι σε θέματα, που άπτονται του γενικότερου συμφέροντος. Αν λοιπόν αποφασιστεί η φορολόγηση των δωρεών, θα συμβούν τα εξής:

- Θα εμφανιστεί το κράτος ότι «τιμωρεί» φορολογικά τον αλτρουισμό και τις δραστηριότητες, που προάγουν το ανθρωπινό πνεύμα και την κοινωνική αλληλεγγύη.

- Θα περιοριστεί η (ήδη ανεπαρκής) ικανοποίηση των αναγκών κατά το τμήμα των δωρεών που διοχετεύεται με τη μορφή φορολογικών εσόδων στο Δημόσιο, αντί να κατευθύνεται στους κοινωφελείς και λοιπούς συναφείς οργανισμούς.

- Αν το κράτος επιλέξει να μη διγούν τελικά οι παραπάνω δραστηριότητες, θα πρέπει να τις επιδοτήσει σε ανάλογη έκταση. Ο συνδυασμός όμως της φορολόγησης των δωρεών και της επιδότησης των χρήσεων, στις οποίες κατευθύνονται, θα υψώσει υπέρμετρα το διαχειριστικό κόστος χωρίς να συνεισφέρει τίποτε το θετικό σε σχέση με το ισχύον καθεστώς της μη φορολόγησης- μη επιδότησης.

Από την προηγηθείσα συζήτηση προκύπτει ότι η φορολογική απαλλαγή των δωρεών στηρίζεται στο γενικότερο περί κοινωνικής δικαιοσύνης αίσθημα, σύμφωνα με το οποίο η δραστηριότητα των μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, που έχουν ως σκοπό την εξυπηρέτηση του γενικότερου συμφέροντος, δεν πρέπει να προσκρούει σε φορολογικής φύσης εμπόδια. Επομένως, η ευνοϊκή μεταχείριση των δωρεών αποτελεί φορολογική δαπάνη, εφόσον δεν στηρίζεται σε καμία από τις γενικά αποδεκτές αρχές της φορολογίας. Συστατικό στοιχείο του φορολογικού συστήματος αποτελεί μόνο η έκπτωση των δωρεών, που γίνονται σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, με σκοπό την οικονομική ενίσχυση νοικοκυριών με τόσο χαμηλά εισοδήματα, ώστε η φορολογική τους υποχρέωση να είναι μηδενική.

Οι πολέμιοι της χορήγησης φορολογικών απαλλαγών στις δωρεές επικαλούνται τα εξής επιχειρήματα:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η έκπτωση των δωρεών από το εισόδημα ισοδυναμεί με την εκχώρηση από το κράτος του δικαιώματος σε ιδιώτες να διαχειρίζονται κατά βούληση τμήμα των φορολογικών εσόδων. Αντί δηλ. το κράτος να επιβαρύνει κανονικά τις δωρεές και να διαθέτει το προϊόν της φορολογίας σε χρήσεις, που αυτό κρίνει επωφελέστερες για το κοινωνικό σύνολο, επιτρέπει στους ιδιώτες να διαχειρίζονται άντ' αυτού τα σχετικά κονδύλια και να τα διοχετεύουν στις χρήσεις, που αυτοί προκρίνουν. Έτσι όμως το κράτος χάνει τον έλεγχο της διαχείρισης πόρων, που θα έπρεπε να του μεταβιβαστούν από τον ιδιωτικό τομέα. Στην ουσία, το Δημόσιο εμφανίζεται να επιδοτεί τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα, χωρίς να είναι δυνατή η άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου ούτε στους πραγματικούς στόχους, που εξυπηρετούν, ούτε στον τρόπο, με τον οποίο διαχειρίζονται τις οιονεί επιδοτήσεις. Υπάρχουν μάλιστα περιπτώσεις νομικών προσώπων, από εκείνα που συγκετρώνουν τις τυπικές προϋποθέσεις του νόμου, τα οποία το κράτος δεν θα ήταν διατεθειμένο να επιδοτήσει κατά τρόπο άμεσο(π.χ. ερασιτεχνικά τμήματα κολύμβησης, ανέγερση τεμένους ή καθολικής εκκλησίας).

Η προνομιακή μεταχείριση των δωρεών αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο φοροαποφυγής, που λειτουργεί κυρίως προς όφελος των υψηλών εισοδημάτων. Ένας πλούσιος π.χ. φορολογούμενος, που πραγματοποιεί περισσότερο εισόδημα από όσο χρειάζεται και από όσο επιθυμεί να κληρονομήσει στα παιδιά του, είναι πιθανό να προτιμήσει να κάνει μια σημαντική δωρεά σε κάποιο κοινωφελές ίδρυμα παρά να μεταβιβάσει στο κράτος ένα υψηλό ποσοστό του εισοδήματός του, με τη μορφή του φόρου κληρονομιών και ενδεχομένως του φόρου υπεραξίας). Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τη φορολογική κλίμακα του έτους 1990, αν ο φορολογούμενος, που πραγματοποιεί ετήσιο φορολογητέο εισόδημα ύψους 5.362.000 δρχ., δωρίσει σε ίδρυμα ποσό 1.483.000 δρχ., επιτυγχάνει τη μείωση της φορολογικής του υποχρέωσης κατά 726.670 δρχ., αν δεν ίσχυε το δυαδικό σύστημα (αλλά η έκπτωση της δωρεάς γίνεται από το εισόδημα) και κατά 330.880 δρχ. με το ισχύον τότε δυαδικό σύστημα. Επομένως, η πραγματική μείωση του εισοδήματός του, εξαιτίας της δωρεάς, αντιπροσώπευε το 49% και το 22%, αντίστοιχα, του ποσού της δωρεάς.

Το πιο πάνω παράδειγμα δείχνει ποσό ανορθόδοξα διαρθρωμένο είναι το σύστημα της έκπτωσης των δωρεών από το εισόδημα, σε σύγκριση με το σύστημα των άμεσων δημοσίων δαπανών (επιχορηγήσεις). Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, το 1990 για κάθε 100δρχ. δωρεά σε ένα π.χ. φιλανθρωπικό ίδρυμα, ο δωρητής-φορολογούμενος επιβαρύνεται:

- με 100 δρχ. , αν πραγματοποιεί εισόδημα χαμηλότερο του συνόλου των αφορολόγητων ποσών, ενώ η συνεισφορά της κυβέρνησης είναι μηδενική,

- με 72 δρχ. , αν το φορολογητέο εισόδημα του εμπίπτει στο τέταρτο κλιμάκιο της φορολογικής κλίμακας (με τη μέθοδο της μείωσης του εισοδήματος), ενώ η κυβέρνηση συνεισφέρει 28 δρχ.,

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- με 50 δρχ., αν φορολογείται με το μέγιστο οριακό συντελεστή, ενώ η κυβέρνηση καταβάλλει έμμεσα τις υπόλοιπες 50 δρχ.

Μολονότι τα κίνητρα του φορολογούμενου- δωρητή διαφέρουν κατά περίπτωση (κοινωνική προβολή, αλτρουισμός, στέρψη εσόδων από το κράτος, «σωτηρία γυλής» κλπ.), το συμπέρασμα από τα παραπάνω είναι ότι η τελική επιβάρυνση του είναι μικρότερη από το ακαθάριστο ποσό που εισπράττει ο δωρολήπτης. Τη διαφορά αποτελούν τα φορολογικά έσοδα, που χάνει το δημόσιο υπέρ του δωρητή, ο οποίος αναλαμβάνει να τα διαθέσει σε τομείς της προτιμώσεως του. Οι τομείς όμως αυτοί δεν είναι κατά κανόνα της άμεση προτεραιότητας του κράτους και δεν θα μπορούσαν, υπό ομαλές συνθήκες, να προσελκύσουν κρατικές επιδοτήσεις, στην έκταση τουλάχιστον που αντιπροσωπεύει η ως άνω απώλεια φορολογικών εσόδων.

Συνοπτικά, το ισχύον σύστημα φορολογικών δαπανών για τις δωρεές χαρακτηρίζεται από δύο στοιχεία:

- το στοιχείο της ατομικής επιλογής, σύμφωνα με το οποίο ορισμένα φορολογικά έσοδα κατανέμονται, χωρίς να ζητηθεί η γνώμη της κυβέρνησης, σε νομικά πρόσωπα, που υποδεικνύουν οι φορολογούμενοι, και

- το στοιχείο της φορολογικής αυθαιρεσίας, με την έννοια ότι, όσο πλουσιότερος είναι ο δωρητής, τόσο μικρότερη είναι η ουσιαστική συνεισφορά του στο ευεργετούμενο ίδρυμα και τόσο μεγαλύτερη η έμμεση συνεισφορά του Δημοσίου.

Με σκοπό τη θεραπεία των αδυναμιών, που παρουσιάζει η μέθοδος της έκπτωσης των δωρεών από το εισόδημα, έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορες λύσεις, οι σπουδαιότερες από τις οποίες είναι οι εξής:

1) Η αντικατάσταση του αφορολόγητου των δωρεών με ένα σύστημα άμεσης, κρατικής, συμπληρωματικής συνεισφοράς, το ύψος της οποίας θα εξαρτάται από το ποσοστό του εισοδήματος του φορολογούμενου, που δωρίζεται στα κοινωφελή και λοιπά ιδρύματα. Αν ο φορολογούμενος δωρίσει π.χ. το 10% του εισοδήματός του στο Α ίδρυμα, η κυβέρνηση θα συνεισφέρει αυτόματα π.χ. το 20% της δωρεάς στο ίδιο ίδρυμα, χωρίς να έχει δικαίωμα να εξετάσει τη σκοπιμότητα της σχετικής δαπάνης ή να διαπραγματευθεί το ύψος της. Αν ο φορολογούμενος δωρίσει το 20% του εισοδήματός του, η συνεισφορά της κυβέρνησης θα αυξηθεί στο 30% του ποσού της δωρεάς κ.ο.κ. Στον καθορισμό του ποσοστού της κρατικής συμμετοχής θα μπορούσαν να υπεισέλθουν διάφοροι παράγοντες, όπως η πορεία της οικονομίας και η κατάσταση της δημοσιονομικής διαχείρισης, ο βαθμός της προτεραιότητας που δίνει το κράτος στην άσκηση ιδιωτικής (και, συνεπώς, συμπληρωματικής δημόσιας) κοινωνικής δραστηριότητας και η συμβολή των ιδρυμάτων στην προαγωγή των πολιτιστικών, φιλανθρωπικών, δρυσκευτικών, πνευματικών και λοιπών στόχων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η παραπάνω μέθοδος έχει το πλεονέκτημα ότι περιορίζει το βαθμό φορολογικής αυθαιρεσίας, εφόσον όλοι οι φορολογούμενοι με το ίδιο εισόδημα, είτε κάνουν δωρεές είτε όχι, υφίστανται, την ίδια φορολογική επιβάρυνση. Δεν εξαλείφεται όμως το στοιχείο της ατομικής επιλογής διότι ο μη δωρητής- φορολογούμενος είναι εύκολο να διαπιστώσει ότι τμήμα του εισοδήματός του, που μεταβιβάζεται στο κράτος με τη μορφή φόρου, διοχετεύεται τελικά στις χρήσεις, που έχει επιλέξει ο δωρητής- φορολογούμενος. Επίσης, όσο πλουσιότερος είναι ο δωρητής τόσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των φορολογικών εσόδων, που μπορεί έμμεσα να ελέγξει ως προς τον τρόπο χρησιμοποίησής τους.

2) Η αντικατάσταση του αφορολόγητου των δωρεών με ένα σύστημα κρατικών επιδοτήσεων στα κοινωφελή και λοιπά ιδρύματα. Για τον υπολογισμό της επιδότησης δεν θα λαμβάνεται υπόψη ούτε το ύψος της δωρεάς ούτε η εισοδηματική ή περιουσιακή κατάσταση του δωρεοδόχου, αλλά η χρησιμότητά του επιτελούν έργου, δηλ. Το όφελος που παρέχει το ίδρυμα στο κοινό και οι πόροι που χρειάζεται για να εκπληρώσει ικανοποιητικά την αποστολή του.

Με τη μέθοδο αυτή, αποσυνδέεται η δωρεά από το φορολογικό σύστημα και εκλείπουν τα στοιχεία της ατομικής επιλογής και της φορολογικής ανισότητας. Για να λειτουργήσει όμως αποτελεσματικά η μέθοδος των επιδοτήσεων, θα πρέπει να καθοριστούν περιοριστικά και με σαφήνεια οι δραστηριότητες του ιδιωτικού τομέα, που θα μπορούν να προσελκύσουν κονδύλια από τον κρατικό προϋπολογισμό, και να αποφασιστεί η έκταση της οικονομικής βοήθειας, που παρέχεται στον καθένα από τα χιλιάδες ιδρύματα, τα οποία θα δικαιούνται κρατικής επιδότησης. Στα προβλήματα αυτά θα πρέπει να προστεθεί και η ανάγκη θέσπισης αντικειμενικών κριτηρίων για την αξιολόγηση του προσφερόμενου έργου, την αναπροσαρμογή του ποσού της επιδότησης, τη διεύρυνση ή τον περιορισμό του κύκλου των επιδοτούμενων ιδρυμάτων κ.ο.κ., πράγμα που προϋποθέτει κάποιας μορφής κρατική παρέμβαση στη χρηματοοικονομική και λοιπή διαχείρισή τους.

Η επιδότηση των ευαγών ιδρυμάτων φαίνεται ότι, θεωρητικά, είναι καλύτερα δε-μελιωμένη από ό,τι η έκπτωση των δωρεών, διότι εισάγει στοιχεία ορθολογισμού στη δημοσιονομική διαχείριση και καθιερώνει τη διαφάνεια στο θέμα της οικονομικής ενίσχυσης των εν λόγω ιδρυμάτων. Άλλωστε, πολλά νομικά πρόσωπα, οι δωρεές προς τα οποία επιτρέπεται να εκπίπτουν σήμερα από το εισόδημα, επιχορηγούνται παράλληλα από το κράτος, για να μπορέσουν να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους. Στις περιπτώσεις αυτές, το μόνο που χρειάζεται να πράξει το κράτος είναι να διευρύνει τις επιχορηγήσεις στο βαθμό που θα περιοριστούν οι δωρεές, όταν καταργηθούν οι διατάξεις που επιτρέπουν την έκπτωση τους από το εισόδημα.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην πράξη όμως, η μέθοδος της επιδότησης θα δημιουργήσει δυσεπίλυτα προβλήματα. Από τη μια μεριά, θα περιορίσει την ανεξαρτησία των ευαγών ιδρυμάτων διότι η διαδικασία χορήγησης της επιδότησης, ακόμη και αν είναι απαλλαγμένη από κομματικές σκοπιμότητες, θα στηρίζεται σε προηγούμενο έλεγχο της διαχείρισης και της αποτελεσματικότητάς τους. Από την άλλη μεριά, θα αυξήσει υπέρμετρα το διοικητικό κόστος, εφόσον το κράτος θα πρέπει να συστήσει ειδική Υπερεσία, που θα παρακολουθεί τα επιδοτούμενα νομικά πρόσωπα, θα κατανέμει τις πιστώσεις και θα ελέγχει την πιστή εφαρμογή των διατάξεων. Εξαιτίας των προβλημάτων αυτών, θα ήταν προτιμότερο να διατηρηθεί στην Ελλάδα το ισχύον καθεστώς της έκπτωσης των δωρεών από το εισόδημα με κάποιες βελτιώσεις, που θα αφορούν στον καθορισμό κατωτάτων και ανωτάτων ορίων δωρεών, έτσι ώστε και το διαχειριστικό κόστος να είναι χαμηλό και η δυνατότητα φοροαποφυγής εκ μέρους των πλουσιότερων ομάδων του πληθυσμού περιορισμένη.

Ένα θέμα, που παρουσιάζει ορισμένα κοινά σημεία με την έκπτωση των δωρεών, είναι το αφορολόγητο των υποτροφιών, που χορηγεί το κράτος, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα κ.ο.κ. σε σπουδαστές. Η υπαγωγή των υποτροφιών στο φόρο θα αποδάρρυνε τους υπογήφιους σπουδαστές από το συναγωνισμό για τη διεκδίκηση των πρωτείων. Για να αποτρέψει ένα τέτοιο ενδεχόμενο, το κράτος θα ήταν ίσως υποχρεωμένο να αυξήσει το ποσό των υποτροφιών, έτσι ώστε ό,τι απομένει μετά την πληρωμή του φόρου να επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης του υποτρόφου. Η επιβάρυνση όμως του ποσού της υποτροφίας, αναπροσαρμοσμένου κατά το φόρο, ενώ δεν θα προσπόριζε κανένα καθαρό όφελος στο κράτος, θα αύξανε δυσανάλογα το διαχειριστικό κόστος. Η μόνη περίπτωση, που θα μπορούσε να δικαιολογήσει τη φορολόγηση των υποτροφιών, είναι εκείνη κατά την οποία ο υπότροφος πραγματοποιεί εισοδήματα και από άλλες πηγές (εργασία στη διάρκεια των σχολικών διακοπών, μερική απασχόληση κ.ο.κ.). Ο συνυπολογισμός του ποσού της υποτροφίας στα εισοδήματα από άλλες πηγές μεταθέτει το άτομο σε υψηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια και μπορεί να δημιουργήσει - μετά την έκπτωση των αφορολόγητων ποσών - δετική φορολογική υποχρέωση, πράγμα που είναι λιγότερο πιθανό, αν γίνει ο ως άνω συνυπολογισμός.

Δεδομένου ότι, στη χώρα μας, είναι ανεπαρκείς οι πόροι που διοχετεύονται σε επιστημονική έρευνα και υποτροφίες, για τη χορήγηση δε των τελευταίων, συνεκτιμάται συχνά και η εισοδηματική κατάσταση των υποτρόφων, δεν θα είχε πρακτική σημασία η φορολόγηση των υποτροφιών, μετά προηγούμενη αναπροσαρμογή του ύψους των. Διαχειριστικά απλούστερη θεωρείται η παρούσα πρακτική της απαλλαγής των υποτροφιών, η οποία βέβαια δεν παύει να κατατάσσεται στην κατηγορία των φορολογικών δαπανών.

VII. Φορολογικές ελαφρύνσεις για τους ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα

1. Γενικά

Η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης αποτέλεσε στην Ελλάδα καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου το σημαντικότερο στόχο οικονομικής πολιτικής. Η προσπάθεια για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης εκδηλώθηκε στον φορολογικό τομέα με την έκδοση άμεσων μετά το πόλεμο και την αποκατάσταση της ομαλότητας μιας σειράς νομοθετημάτων με σχετικές προς τον σκοπό αυτό διατάξεις. Οι διατάξεις αυτές αφορούσαν σε κάποιο βαθμό γενικότερες φορολογικές ρυθμίσεις που είχαν σαν στόχο την προσαρμογή του φορολογικού συστήματος στις απαιτήσεις της αναπτυξιακής πολιτικής. Κυρίως όμως αφορούσαν ειδικότερες ρυθμίσεις που είχαν την μορφή φορολογικών κινήτρων.

Οι ειδικότεροι στόχοι στην επίτευξη των οποίων απέβλεπαν τα φορολογικά κίνητρα ήταν πολλοί, όπως η συγχώνευση των επιχειρήσεων και η δημιουργία μεγαλύτερων μονάδων, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων, ο επαναπατρισμός των ελληνικής ιδιοκτησίας αλλά υπό ξένη σημαία εμπορικών πλοίων η αύξηση των εξαγωγών, η ενίσχυση του τουρισμού κλπ.

Παρακάτω κάνουμε μια σύντομη ανασκόπηση της πολιτικής φορολογικών κινήτρων που ασκήθηκε μεταπολεμικά στην Ελλάδα με έμφαση στα κίνητρα που δόθηκαν για την αύξηση των επενδύσεων, και την περιφερειακή ανάπτυξη.

2. Τα φορολογικά κίνητρα στην μεταπολεμική Ελλάδα

Η πολιτική κινήτρων στη μεταπολεμική Ελλάδα ασκήθηκε κυρίως μέσω του φορολογικού συστήματος. Το πρώτο φορολογικό κίνητρο θεσπίστηκε το 1947 με το ΚΗ΄ γύφισμα το οποίο επιδίωκε την ενθάρρυνση της οικοδομικής δραστηριότητας για την αντιμετώπιση του οξύτατου, την εποχή εκείνη, προβλήματος στέγης. Ακολούθησε μια σειρά άλλων κινήτρων που είχαν σαν γενικότερο στόχο την ανάπτυξη και αφορούσαν κατά κύριο λόγο τη βιομηχανία και τον τουρισμό (Τράπεζα της Ελλάδος, 1959, Δρυλλεράκης, 1979, Λεμονιάς, 1985). Τα κίνητρα αυτά ήταν διαφόρων μορφών όπως φορολογικές απαλλαγές, πρόσθετες αποσβέσεις, αφορολόγητα αποδεματικά, επιστροφές δασμών, απαλλαγή των τόκων από τη φορολογία εισοδήματος, «πάγωμα» της φορολογικής νομοθεσίας κλπ.

Τα φορολογικά κίνητρα που δόθηκαν την πρώτη μεταπολεμική περίοδο και στη διάρκεια της δεκαετίας του '50 ήταν και από την πλευρά της έκτασης, δηλαδή του αριθμού των παραγωγικών κλάδων που αφορούσαν και από την πλευρά της έντασης, δηλαδή τη μείωση του φορολογικού βάρους που επέφεραν περισσότερο γενναιόδωρα αυτών που παρείχαν οι περισσότερες άλλες χώρες. Επίσης τα κίνητρα που δόθηκαν την περίοδο αυτή δεν αφορούσαν μόνο το φορολογικό σύστημα της Κεντρικής Διοίκησης αλλά επηρέαζαν και τα έσοδα άλλων φορέων.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στο πρώτο μισό δεκαετίας του '60 δεν υπήρξαν αλλαγές στην πολιτική κινήτρων αλλά ιδρύθηκαν μια σειρά από φορείς που βελτίωσαν αισθητά το οργανωτικό αναπτυξιακό πλαίσιο όπως είναι το ΚΕΠΕ, η ΕΤΒΑ, το Ινστιτούτο Βιομηχανικών Ερευνών, ο Οργανισμός Τυποποίησης Ελληνικών Προϊόντων κλπ. Ήδη όμως η έλλειψη μελέτης και συντονισμού στην πολιτική κινήτρων, η πρακτική της δεσμοδέτησης διαρκών νέων κινήτρων, χωρίς προηγούμενη αξιολόγηση των παλαιών και η συνεχής προσθήκη νέων κινήτρων σε αυτά που ήδη ίσχυαν είχε δημιουργήσει προβλήματα στη δομή και στη λειτουργία του φορολογικού συστήματος. Μελέτη που έγινε στο ΚΕΠΕ λίγο πριν από τη δικτατορία σχετικά με την αποτελεσματικότητα των φορολογικών κινήτρων έδειξε ότι πράγματι η πολιτική φορολογικών κινήτρων που εφαρμόσθηκε μέχρι τότε στην Ελλάδα ήταν πολύ πιο γενναιόδωρη από αλλού (ΚΕΠΕ, 1967). Διαπίστωσε επίσης ότι υπήρχαν σημαντικά περιθώρια για τη βελτίωση του συστήματος και έκανε συγκεκριμένες προτάσεις. Ορισμένες από τις προτάσεις αυτές υλοποιήθηκαν ενώ ορισμένες άλλες όχι. Άλλες πάλι υλοποιήθηκαν πολύ αργότερα και ίσως χωρίς την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ να μην είχαν ακόμα εφαρμοσθεί (π.χ κρατικές επιχορηγήσεις). Εκτός από το ΚΕΠΕ τα πρώτα χρόνια της δεκαετία του '60 έγιναν και άλλες μελέτες, από μεμονωμένους μελετητές ή ιδρύματα για τα φορολογικά κίνητρα και γενικότερα τη φορολογική πολιτική ανάπτυξης οι οποίες αντανakλούν τη σημασία που επέδειξε η φορολογική πολιτική εκείνης της εποχής στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής ανάπτυξης αλλά και τα προβλήματα που είχαν συσσωρευθεί (Καράγιωργας, 1964, Fatouros, 1962, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, 1964, Industrial Development Corporation, 1963).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Την περίοδο της δικτατορίας υπήρξαν πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούσαν φορολογικά κίνητρα. Ορισμένες αποτελούσαν μέτρα που είχαν μελετηθεί και προταθεί από πριν όπως είναι τα μέτρα που θεσπίσθηκαν την εποχή της δικτατορίας αφορούσαν τη βιομηχανία και τον τουρισμό. Στόχος πολλών κινήτρων προς τη βιομηχανία ήταν να αυξηθούν οι επενδύσεις και η παραγωγή έστω και αν η ακολουθούμενη πολιτική είχε σαν συνέπεια τη συγκέντρωση της βιομηχανίας στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα τη Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Αντιπροσωπευτικό νομοθέτημα της κατηγορίας αυτής αποτελεί το ΝΔ. 147/67. Με το νομοθέτημα αυτό αντί να γίνει μεγαλύτερη περιφερειακή διαφοροποίηση των κινήτρων που ίσχυαν μέχρι τότε τέθηκαν σε ίση μοίρα όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας αποτελώντας κατ' αυτό τον τρόπο οπισθοδρόμηση στην ακολουθούμενη πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης. Παράλληλα με τα βιομηχανικά κίνητρα θεσπίσθηκαν και κίνητρα για τον τουρισμό στον οποίο γενικά η δικτατορία έδωσε μεγάλη έμφαση. Και εδώ τα νομοθετήματα που υπήρξαν ήταν πολλά και συμπλήρωναν ή τροποποιούσαν το ένα τα άλλα (Ν.Δ. 543/68, Ν.Δ. 848/71 Ν.Δ. 1313/72, Ν.Δ. 1378/73). Χαρακτηριστικό των κινήτρων που δόθηκαν για τον τουρισμό, και σε μικρότερο βαθμό και ελαφρύνσεις από τις επιβαρύνσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και ορισμένων Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Τέτοια κίνητρα είναι η μείωση των τελών διαμονής παρεπιδημούντων και εκδιδόμενων λογαριασμών κατά 50% , η μείωση των λογαριασμών τηλεφωνικών συνδέσεων κατά 30% η μείωση των τιμολογίων της ΔΕΗ, ατέλειες για αριθμό αστικών τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 50% κλπ.

Η φορολογική πολιτική οικονομικής ανάπτυξης μετά την πτώση της δικτατορίας προσαρμόστηκε στην κατάσταση που δημιουργήσε η διένεξη με την Τουρκία. Έτσι, το 1976 θεσπίσθηκαν ειδικά αναπτυξιακά κίνητρα για την ενίσχυση των επενδύσεων στις περιοχές που συνορεύουν ή βρίσκονται κοντά στην Τουρκία (Ν. 289/76). Στα κίνητρα αυτά περιλαμβάνονταν ελαφρύνσεις στη φορολογικές εισφορές. Το Ν. 289/76 ακολούθησαν και άλλοι σχετικοί νόμοι οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι ο Ν. 116/81, ο Ν. 1262/82 και ο Ν.1892/90.

Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της πολιτικής κινήτρων που εφαρμόσθηκε στη δεκαετία του '80 ήταν η μείωση της σημασίας των φορολογικών κινήτρων και των άλλων δωρεάν ενισχύσεων. Με το Ν.1116/81 οι αναπτυξιακές περιοχές μειώθηκαν από πέντε που πρόβλεπε ο Ν. 289/76 σε τρεις και τα φορολογικά κίνητρα αποδυναμώθηκαν. Ο Ν. 1262/82 δεν διαφέρει πολύ από τον Ν.1116/81 ως προς τα φορολογικά κίνητρα. Οι αναπτυξιακές περιοχές έγιναν τέσσερις αντί για τρεις και διευρύνθηκαν οι δραστηριότητες που υπάγονται στα κίνητρα περιλαμβάνοντας και αυτές του αγροτικού τομέα. Τα φορολογικά κίνητρα όμως που προβλέπουν οι δύο αυτοί νόμοι είναι τα ίδια. Επίσης ο Ν.1262/82 όπως και ο Ν. 1116/81 προβλέπει ότι τα φορολογικά κίνητρα μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαζευτικά σε σχέση με τα άλλα.

Σε εντελώς διαφορετικό πνεύμα είναι οι ρυθμίσεις που θεσπίστηκαν πρόσφατα με τον Ν. 1892/90. Με το νόμο αυτό δίνεται έμφαση στα φορολογικά κίνητρα αντί για τις άμεσες επιχορηγήσεις, αυξάνει η ίδια συμμετοχή των επενδυτών στη χρηματοδότηση των επενδύσεων και επέρχονται σημαντικές αλλαγές στο σύστημα υποβολής, αξιολόγησης και έγκρισης των επενδυτικών σχεδίων. Όσον αφορά το περιφερειακό κριτήριο, τα κίνητρα δεν ισχύουν για τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα ενώ δίνεται έμφαση στο κλαδικό κριτήριο έναντι του περιφερειακού.

3. Κίνητρα για Επενδύσεις

α. Εγχώριες επενδύσεις

Οι φόροι έχουν ως αποτέλεσμα μείωση των ρευστών διαθεσίμων των επιχειρήσεων και συνεπώς αποθαρρύνουν τις επενδύσεις ενώ οι φορολογικές ελαφρύνσεις έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα. Η σημασία τους λοιπόν είναι ιδιαίτερα σημαντικής σε χώρες όπως είναι η Ελλάδα όπου οι επιχειρήσεις είναι κυρίως οικογενειακής μορφής και λόγω του χαμηλού βαθμού ανάπτυξης της κεφαλαιαγοράς, για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων τους προτιμούν ή είναι υποχρεωμένες να βασίζονται σε δικά τους διαθέσιμα.

Τα πρώτα φορολογικά κίνητρα για την ενίσχυση των εγχώριων επενδύσεων δόθηκαν στην Ελλάδα το 1948. Τα κίνητρα αυτά επεκτάθηκαν σε τέτοιο βαθμό ώστε μέσα σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα να λάβουν κάθε δυνατή μορφή: φορολογικές απαλλαγές, κατάργηση φόρων, μειωμένοι φορολογικοί συντελεστές, δημιουργία αφορολόγητων αποδεματικών, «πάγωμα» της φορολογικής νομοθεσίας, επιταχυνόμενες αποσβέσεις, δασμολογικές ατέλειες κλπ.

Στο σημείο αυτό θα κάνουμε μια εκτεταμένη ανάλυση κάθε μιας από τις παραπάνω φορολογικές παραχωρήσεις καθώς και τα αποτελέσματά τους αναφορικά με τους στόχους που έθεσε ο νομοθέτης όταν τις πραγματοποίησε.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η πρώτη κατηγορία φορολογικών παραχωρήσεων αφορά επιταχυνόμενες αποσβέσεις. Σε γενικές γραμμές, η αξία του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, που αντιστοιχεί στην ετήσια φθορά του, αποτελεί δαπάνη κτήσης εισοδήματος και πρέπει να εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, όπως συμβαίνει και με τις αμοιβές του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού. Εξ ορισμού, το άθροισμα των ετήσιων αποσβέσεων ενός μηχανήματος, κτιρίου κ.λ.π., σε όλη τη διάρκεια της λειτουργικής του ζωής, ισούται με την τιμή κτήσης του, μείον την τυχόν κατάλοιπη αξία του. Στην περίπτωση λοιπόν που το κόστος κτήσης του κεφαλαιουχικού αγαθού (τιμή αγοράς, αναπροσαρμοσμένη ίσως τιμαριθμικά) αποσβένεται με έναν ομοιόμορφο ποσοστό ετησίως - έτσι ώστε να απομένει μόνο η κατάλοιπη αξία του στο τέλος της λειτουργικής του ζωής - δεν ανακύπτει θέμα προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης των αποσβέσεων.

Η κατάσταση όμως μεταβάλλεται ριζικά, όταν ακολουθείται η μέθοδος των επιταχυνόμενων αποσβέσεων. Όταν δηλ. το ποσό της ετήσιας απόσβεσης καθορίζεται σε υψηλότερα επίπεδα κατά τα πρώτα έτη της λειτουργικής ζωής του κεφαλαιουχικού αγαθού και σε χαμηλότερα επίπεδα στα τελευταία έτη. Έτσι, περιορίζεται στην αρχή η φορολογική βάση και μειώνεται η φορολογική επιβάρυνση των επιχειρηματικών μονάδων, που αναλαμβάνουν νέες επενδύσεις. Στα τελευταία βέβαια έτη της λειτουργικής ζωής των κεφαλαιουχικών αγαθών, οι δαπάνες κτήσης του εισοδήματος, που αντιστοιχούν στις αποσβέσεις, μειώνονται και η φορολογική βάση διευρύνεται. Εν τω μεταξύ όμως, η επιχείρηση έχει επιτύχει να αναβάλλει την εκπλήρωση μέρους των φορολογικών της υποχρεώσεων: δηλαδή, στην ουσία, έχει συνάψει ένα άτυπο, άτοκο δάνειο με το κράτος, σε βάρος της ταμειευτικής λειτουργίας του φόρου. Αν μάλιστα η επιχείρηση είναι δυνατό να αναβάλλει επ' άπειρο την πληρωμή ενός συνεχώς αυξανόμενου ποσοστού της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης, οπότε η απώλεια φορολογικών εσόδων είναι σχεδόν οριστική. Επομένως, όσο και αν η μέθοδος των επιταχυνόμενων αποσβέσεων είναι απαραίτητη για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και την προώθηση της αναπτυξιακής διαδικασίας, δεν παύει να αποτελεί μια ιδιαίτερη κατηγορία φορολογικών δαπανών.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα ν. 1892/90 «για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» οι συντελεστές των τακτικών αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων (μεταποιητικών, αγροτικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών, μεταλλευτικών κλπ. μονάδων, ξενοδοχείων και ζενώνων, διατηρητέων οικιών κ.ά.), όπως ισχύουν κάθε φορά, προσαυξάνονται, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, ανάλογα με την περιοχή εγκατάστασης και τις βάρδιες εργασίας.

Η δεύτερη κατηγορία φορολογικών παραχωρήσεων αφορά στις αφορολόγητες εκπτώσεις, οι οποίες, μαζί με τις επιχορηγήσεις, αποτελούν εναλλακτικές ή συμπληρωματικές κατά περίπτωση μορφές ενίσχυσης της ιδιωτικής επενδυτικής δραστηριότητας. Τόσο οι αφορολόγητες εκπτώσεις όσο και οι επιχορηγήσεις παρουσιάζουν σειρά μειονεκτημάτων, με αποτέλεσμα να μετατίθεται η έμφαση από τον νομοθέτη πότε στις πρώτες και πότε στις δεύτερες, ανάλογα με τις προτεραιότητες και επιδιώξεις της δημοσιονομικής πολιτικής, τη φάση της οικονομικής συγκυρίας, τις δυνατότητες του προϋπολογισμού και τις πιέσεις των επιχειρηματικών μονάδων. Ειδικότερα, οι επικρίσεις κατά των αφορολόγητων εκπτώσεων επικεντρώνονται σε δύο σημεία:

1) Η βοήθεια που παρέχει το κράτος, με τη μορφή αφορολόγητων εκπτώσεων, στον επιχειρηματία προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές δυσκολίες από την ανάληψη μιας νέας επενδυτικής πρωτοβουλίας, έρχεται με καθυστέρηση αρκετών ετών, οπότε έχει κριθεί πλέον σε μεγάλο βαθμό και η επιτυχία του εγχειρήματος. Πράγματι, η υποχρέωση της επιχείρησης να καταβάλει φόρο στο Δημόσιο γεννιέται από τη στιγμή που εμφανίζει κέρδη στον ισολογισμό της. Αυτό σημαίνει ότι ο επιχειρηματίας θα πρέπει να αναλάβει μόνος ολόκληρο το οικονομικό βάρος και τον κίνδυνο από τη διενέργεια μιας νέας επένδυσης, να περιμένει να κατασκευαστεί η υποδομή, να ανεγερθούν τα κτίρια και να εγκατασταθεί ο μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός, να αρχίσει να πωλήσει και να πραγματοποιεί έσοδα, τα οποία, μετά από κάποια χρόνια, ίσως του αποφέρουν καθαρά κέρδη προς φορολόγηση. Στο σημείο αυτό, επεμβαίνει πλέον ο νομοθέτης και επιτρέπει στον επιχειρηματία να εκπίπτει ένα ποσοστό των κερδών του, προ της υποβολής τους στη φορολογία. Έτσι, δεσμοδετείται η απουσία κάθε κρατικής συμπαράστασης στην κρίσιμη πρώτη φάση της δεμελίωσης και λειτουργίας μιας νέας μονάδας, αποδαρρύνονται οι υπογήφιοι επενδυτές, που έχουν επαρκείς ικανότητες, γνώσεις και πρωτοποριακές ιδέες, αλλά ανεπαρκή κεφάλαια και, γενικά, δεν δίνεται η αναγκαία ώθηση στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της οικονομίας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2) Οι αφορολόγητες εκπτώσεις δεν είναι επιλεκτικές. Άπαξ δηλ. και καθορίσει ο νομοθέτης τους κλάδους ή τις δραστηριότητες, που θα υπαχθούν στο ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς, δεν μπορεί στη συνέχεια να διαφοροποιηθεί η συμπεριφορά του κράτους κατά επιχείρηση. Το αντίθετο συμβαίνει με τις επιχορηγήσεις, όπου η αίτηση για χρηματοδότηση της κάθε επιχείρησης εξετάζεται χωριστά και αξιολογείται με βάση ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια. Μεταξύ των κριτηρίων αυτών περιλαμβάνονται η κλίμακα των δραστηριοτήτων του φορέα της επένδυσης, ο βαθμός κορεσμού του κλάδου. Στον οποίο εντάσσεται η επιχείρηση, η κατάστασή του και οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξής του, η συμβολή του στην αναπτυξιακή διαδικασία, η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία και η παραγωγικότητα της επένδυσης, η οργάνωση της επιχείρησης, το ανταγωνιστικό της επίπεδο σε τοπικά και διεθνή πλαίσια, ο βαθμός αξιοποίησης των τοπικών πρώτων υλών, η συμβολή της επένδυσης στην απασχόληση, εξοικονόμηση ενέργειας, ποιότητα ζωής και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος, η εξασφάλιση διεθνών εμπορικών ή τεχνικών συνεργασιών κ.ο.κ. Όλα τα παραπάνω κριτήρια συνεκτιμώντας και βαθμολογούνται, το άθροισμα δε των βαθμών καθορίζει και την έκταση της κρατικής επιχορήγησης.

Στις αφορολόγητες εκπτώσεις, δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί ο ανωτέρω μηχανισμός αξιολόγησης των επιχειρήσεων ανάλογα με τη βαθμολογία, που συγκετρώνει η κάθε μονάδα. Όλες οι κατηγορίες επιχειρήσεων, που μνημονεύονται στο νόμο, δικαιούνται των ίδιων αφορολόγητων εκπτώσεων - ανάλογα με τον κλάδο, στον οποίο υπάγονται, και την περιοχή, στην οποία είναι εγκατεστημένες- ανεξάρτητα από την έκταση της εξαγωγικής τους δραστηριότητας και τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη, το βαθμό της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, την τεχνολογική και οργανωτική τους δομή, την ανταγωνιστικότητά τους κ.ο.κ.

3) Οι αφορολόγητες εκπτώσεις παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα φοροδιαφυγής ή επιτείνουν τις αρνητικές ταμειυτικές επιπτώσεις της φοροδιαφυγής. Η φοροδιαφυγή είναι δυνατό να σημειωθεί στις περιπτώσεις, που η επιχείρηση ασκεί ταυτόχρονα πολλές δραστηριότητες σε μία ή περισσότερες περιοχές της χώρας και, από τις δραστηριότητες αυτές, άλλες υπάγονται στις διατάξεις περί αφορολόγητων εκπτώσεων και άλλες όχι(π.χ. μια βιοτεχνική μονάδα, που εμπορεύεται η ίδια τα προϊόντα της). Ο νόμος ορίζει βέβαια ότι, αν δεν είναι δυνατός ο λογιστικός προσδιορισμός των κερδών, που προέρχονται από δραστηριότητες υπαγόμενες στις ευνοϊκές ρυθμίσεις, γίνεται διαχωρισμός του συνόλου των κερδών της επιχείρησης, με βάση τα ακαθάριστα έσοδα της κάθε δραστηριότητας. Στην πράξη όμως, δεν είναι δυνατό να αποφευχθούν καταστρατηγήσεις του νόμου, όπως π.χ. η λογιστική μεταφορά εσόδων από τη μία δραστηριότητα στην άλλη, η αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών, μεταφορικών μέσων κλπ. από τη μία δραστηριότητα για χρήση από την άλλη κ.ο.κ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- ο επιχειρηματίας εσκεμμένα υπερεκτιμά το επενδυτικό κόστος, με απώτερο σκοπό να επιτύχει την κάλυψη και της δικής του συμμετοχής από τη δωρεάν κεφαλαιακή ενίσχυση, που του παρέχει το κράτος,

- ο επενδυτής προβαίνει σε έναρξη των εργασιών με την προοπτική ότι θα εγκριθεί η αίτηση του, αλλά τελικά το κράτος δηλώνει αδυναμία να την ικανοποιήσει, λόγω ανεπάρκειας των πιστώσεων,

- το κράτος εγκρίνει τελικά την επιχορήγηση, αλλά μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος (συχνά άνω του έτους), οπότε είναι πιθανό να έχουν ανατραπεί τα δεδομένα (στοιχεία κόστους, συνθήκες αγοράς κ.ά.), επί των οποίων στηρίχθηκε η μελέτη κατά το στάδιο της κατάρτισής της

2. Οι επιχορηγήσεις δεν είναι δυνατό να συνδεθούν με τη μελλοντική αποδοτικότητα της υπό ίδρυση μονάδας, με αποτέλεσμα να επωφελούνται εξίσου τόσο οι επικερδείς όσο και οι ζημιογόνες επιχειρήσεις. Το κράτος δηλ. Εμφανίζεται να επιβραβεύει όχι μόνο τις υγιείς, δυναμικές και αποδοτικές επιχειρήσεις, των οποίων η συνεισφορά στο εθνικό προϊόν και τον εθνικό πλούτο είναι πολλαπλάσια της δωρεάν κρατικής, κεφαλαιακής ενίσχυσης, αλλά και τις αποτυχημένες μονάδες, οι οποίες δεν θα μπορούσαν ίσως να «στηθούν» χωρίς την επιχορήγηση του Δημοσίου.

Στις τελευταίες δεκαετίες, η τόνωση της ιδιωτικής επενδυτικής δραστηριότητας επιδιώχθηκε κυρίως με τις επιχορηγήσεις. Τα πενιχρά όμως και αμφισβητούμενα αποτελέσματα, όπως επίσης και οι καταχρήσεις του δεσμού, μετατόπισαν βαθμιαία τη έμφαση στα φορολογικά κίνητρα. Οι ισχύουσες διατάξεις, χωρίς να έχουν καταργήσει τις κρατικές κεφαλαιουχικές ενισχύσεις, έχουν αυστηροποιήσει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία για τη χορήγησή τους ενώ, παράλληλα, έχουν καταστήσει περισσότερο ελκυστική την επιλογή των αφορολόγητων εκπτώσεων.

Χαρακτηριστικό όλων σχεδόν των αναπτυξιακών νόμων που ίσχυαν στην Ελλάδα είναι ότι πρόβλεπαν, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, αυτόματη χρήση των κινήτρων από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Επίσης, για ορισμένα κίνητρα υπήρχε ρητή συνταγματική κάλυψη ότι δεν μπορούσαν αργότερα να γίνουν λιγότερο ευνοϊκά. Επιπλέον, εκτός από τη συνταγματική κάλυψη ορισμένα κίνητρα προέβλεπαν ότι αν αργότερα δινόταν καλύτεροι όροι σε άλλες επιχειρήσεις οι όροι αυτοί θα επεκτείνονταν υποχρεωτικά σε όλες τις επιχειρήσεις του κλάδου. Οι ρυθμίσεις αυτές βελτίωναν αναμφισβήτητα τις συνθήκες για επενδύσεις. Είχαν όμως σαν συνέπεια μεγάλη απώλεια εσόδων, δέσμευαν τις επόμενες κυβερνήσεις και έκαναν δύσκολο, αν όχι αδύνατο, τον υπολογισμό του κόστους των ρυθμίσεων που θα γινόταν στο μέλλον.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν παρ' όλα αυτά τα φορολογικά κίνητρα που δόθηκαν πέτυχαν τον σκοπό τους. Το ερώτημα αυτό είναι εύκολο να απαντηθεί. Πολλά από τα φορολογικά κίνητρα που δόθηκαν είχαν ως συνέπεια μείωση του επιχειρηματικού κινδύνου γιατί επέτρεπαν την σύτμηση του χρόνου επανάκτησης του κεφαλαίου, δηλαδή αύξηση του ρυθμού απόδοσης. Αλλά πάλι επιδίωκαν την αύξηση των επενδύσεων μέσω επηρεασμού της ρευστότητας των επιχειρήσεων. Όμως, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η αύξηση της ρευστότητας και του ρυθμού απόδοσης προκαλούν και αύξηση των επενδύσεων. Όπως θα φανεί παρακάτω, αν δεν συντρέχουν και άλλες προϋποθέσεις τα κίνητρα αυτά δεν είναι αρκετά για να αλλάξουν τα σχέδια των επιχειρήσεων. Η εμπειρία των άλλων χωρών έχει δείξει ότι αν οι άλλες συνθήκες είναι ευνοϊκές οι επενδύσεις όχι μόνο δεν μειώνονται αλλά μπορεί ακόμα και να αυξηθούν αν αυξηθεί η φορολογία (Summer, 1973, Eisner, 1971).

Στην Ελλάδα, τα στοιχεία από τους Εθνικούς Λογαριασμούς δείχνουν ότι υπήρξαν περίοδοι κατά τη διάρκεια των οποίων η αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων ήταν εντυπωσιακή. Δεν γνωρίζουμε όμως ποια θα ήταν η εξέλιξη των επενδύσεων αν δεν υπήρχαν τα κίνητρα. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν περίοδοι, όπως είναι η περίοδος της μεταπολίτευσης, που παρά τη χορήγηση γενναιόδωρων κινήτρων οι ιδιωτικές επενδύσεις παρέμειναν στάσιμες ή και μειώθηκαν.

β. Ξένες επενδύσεις

Κίνητρα για την εγκατάσταση και επέκταση ξένων επιχειρήσεων στην Ελλάδα δινόταν από πολύ παλαιά μέσα από τις διάφορες διμερείς συμβάσεις. Η πρώτη όμως συστηματική ρύθμιση η οποία είχε και σημαντική ισχύ έγινε το 1953 (Ν. 2687/53). Τη ρύθμιση αυτή ακολούθησαν άλλες έτσι ώστε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα οι ξένοι επενδυτές να έχουν στην Ελλάδα πολύ καλύτερη αντιμετώπιση από αυτή που είχαν σε άλλες χώρες αλλά και από αυτή των Ελλήνων επενδυτών (Fatouros, 1962).

Όπως και στην περίπτωση των εγχωρίων επενδύσεων για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα των κινήτρων που ενθαρρύνουν την εγκατάσταση και επέκταση των ξένων επιχειρήσεων στην Ελλάδα θα πρέπει να γνωρίζουμε ποιά θα ήταν η κατάσταση χωρίς αυτά. Κάτι τέτοιο είναι φυσικά αδύνατο. Όμως, μελέτες που έχουν γίνει σε άλλες χώρες σχετικά με τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ξένων επενδύσεων έχουν δείξει ότι ενώ οι κυβερνήσεις αποδίδουν μεγάλη σημασία στις φορολογικές ελαφρύνσεις για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων ο παράγων αυτός δεν λαμβάνεται σχεδόν καθόλου υπόψη από τους ξένους επενδυτές (Robinson, 1961).

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στην Ελλάδα υπήρχαν ξένες επιχειρήσεις που συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας. Πολλές όμως ήταν και αυτές που εγκαταστάθηκαν στη χώρα για να εκμεταλλευτούν τα υψηλά ποσοστά κέρδους που υπήρχαν στο εσωτερικό και να απολαύσουν τα οφέλη του έντονου προστατευτισμού. Οι επιχειρήσεις αυτές απευθύνονταν κυρίως στην εσωτερική αγορά, ήταν αναποτελεσματικές και με την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ ήταν καταδικασμένες να κλείσουν.

Το κύριο λοιπόν μειονέκτημα της πολιτικής που ασκήθηκε μεταπολεμικά στην Ελλάδα για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων είναι ότι η αποδοχή ξένων επιχειρήσεων για εγκατάσταση και η παροχή κινήτρων ήταν γενική και σχεδόν αυτόματη, χωρίς κριτήρια αποδοχής και χωρίς μελέτη των επιδράσεών τους στην οικονομία.

VIII. Κίνητρα περιφερειακής ανάπτυξης

Σκοπός των κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης είναι η αύξηση της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο, η μείωση των διαφορών στο κατά κεφαλήν εισόδημα μεταξύ των περιοχών και η βελτίωση της βιομηχανικής τους υποδομής. Τα κίνητρα αυτά διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: σε κίνητρα «θετικής» πολιτικής και σε κίνητρα «αρνητικής» πολιτικής. Σκοπός των κινήτρων «θετικής» πολιτικής είναι να κάνουν την εγκατάσταση των επιχειρήσεων στις «μειονεκτικές» περιοχές περισσότερο ελκυστική με την παροχή ενισχύσεων στους επενδυτές, τέτοιων που να σταθμίζουν το επιπλέον κόστος που συνεπάγεται για τις επιχειρήσεις η εγκατάστασή τους σε «μειονεκτική» περιοχή. Αντίθετα, σκοπός των κινήτρων «αρνητικής» πολιτικής είναι να αποδαρρύνουν την εγκατάσταση ή την επέκταση των επιχειρήσεων σε κορεσμένες ήδη περιοχές. Πιο συγκεκριμένα, με τα κίνητρα αυτά επιδιώκεται να επιβαρυνθεί περισσότερο το κεφάλαιο που επενδύεται στις κορεσμένες ήδη περιοχές έτσι ώστε οι επενδυτές να φέρουν μεγάλο μέρος του κοινωνικού κόστους που προκαλεί η απόφαση τους για επένδυση στο συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο.

Στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες χώρες, τα κίνητρα που έχουν δοθεί προς τις επιχειρήσεις για την εξομάλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων ανήκουν αποκλειστικά στην κατηγορία των κινήτρων «θετικής» πολιτικής. Τέτοια κίνητρα είναι η απαλλαγή από τους δασμούς του μηχανολογικού εξοπλισμού, η αναγνώριση επιταχυνόμενων αποσβέσεων, η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτου, κλπ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κύριο χαρακτηριστικό της πολιτικής κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης που ασκήθηκε μεταπολεμικά στην Ελλάδα είναι ότι η πολιτική αυτή δεν υπήρξε σταθερή. Ενδεικτικά αναφέρεται η περίοδος 1971-74 κατά τη διάρκεια της οποίας η σχετική νομοθεσία και οι περιοχές εφαρμογής των κινήτρων άλλαζαν τέσσερις φορές. Η έλλειψη ενιαίας πολιτικής οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι δεν υπήρξε συστηματική και τεκμηριωμένη μελέτη του προβλήματος και των μέσων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπισή του. Οφείλεται όμως σε ένα βαθμό και στο ότι η παροχή κινήτρων δεν βασιζόταν πάντα σε οικονομικούς λόγους. Ορισμένες φορές τα κίνητρα δόθηκαν για λόγους πολιτικούς. Για να φανεί, για παράδειγμα ότι παίρνονται μέτρα όσον αφορά το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων. Άλλες φορές δόθηκαν για λόγους εθνικούς. Άλλοτε πάλι τα κίνητρα διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τις πιέσεις των ενδιαφερόμενων ομάδων. Όποιος όμως και αν ήταν ο λόγος για τον οποίο δόθηκαν τα κίνητρα, αν το όφελος από την παροχή τους δεν ήταν ανάλογο των πόρων που διατέθηκαν η πολιτική κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης όχι μόνο δεν θα ωφέλησε αλλά θα ήταν επιζήμια για την εθνική οικονομία.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της πολιτικής κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης που ασκήθηκε μεταπολεμικά στην Ελλάδα είναι ότι η παροχή τους γινόταν με κριτήρια του τύπου εγκατάστασης χωρίς να υπάρχουν στοιχεία του βιομηχανικού κόστους με βάση τα οποία οι αρμόδιοι θα μπορούσαν να διαμορφώνουν την πολιτική τους.

Αναφέρθηκε παραπάνω ότι σκοπός των κινήτρων περιφερειακής ανάπτυξης είναι να δοθεί αποζημίωση στον επενδυτή τέτοια που να τον ανταμείψει για το ειδικό κόστος στο οποίο υποβάλλεται όταν επενδύει σε κάποια λιγότερο αναπτυγμένη περιοχή δεν υποβάλλεται μόνο σε πρόσθετο κόστος αλλά μπορεί να έχει και ειδικό όφελος (π.χ χαμηλή αμοιβή αγοράς). Έτσι, επειδή οι συνθήκες κόστους διαφέρουν σημαντικά από κλάδο σε κλάδο είναι πολύ πιθανό για ορισμένους κλάδους το ειδικό όφελος από την εγκατάστασή τους σε κάποια λιγότερο αναπτυγμένη περιοχή να ήταν υψηλότερο από το ειδικό κόστος. Στις περιπτώσεις αυτές οι επενδυτές δεν είχαν ανάγκη ανταμοιβής και η παροχή κινήτρων προκάλεσε μείωση των φορολογικών εσόδων χωρίς αντίστοιχο όφελος για την εθνική οικονομία αφού και χωρίς τα κίνητρα οι επενδυτές θα προτιμούσαν να επενδύσουν στις συγκεκριμένες περιοχές.

ΙΧ. Η Αποτελεσματικότητα των Φορολογικών Κινήτρων

Η πολιτική φορολογικών κινήτρων έχει αποτελέσει διεθνώς αντικείμενο μακράς συζήτησης σε ιδεολογικοπολιτικό και τεχνοκρατικό επίπεδο. Σε ιδεολογικοπολιτικό επίπεδο το ζήτημα της φορολογικής πολιτικής για την προώθηση του στόχου της οικονομικής ανάπτυξης μπορεί να εξετασθεί από δύο διαφορετικές σκοπιές όπου η επιλογή μεταξύ τους εξαρτάται από την άποψη που έχει κανείς για το ρόλο του

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

κράτους και τη δυνατότητα του ιδιωτικού τομέα να αναλάβει σημαντικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες. Αυτοί που είναι υπέρ της αυξημένης δραστηριότητας του κράτους θεωρούν τους φόρους σημαντικό παράγοντα προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης γιατί αποτελούν πηγή χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων. Είναι κατά συνέπεια αντίθετοι στην παροχή κινήτρων τα οποία από τη φύση τους μειώνουν τα φορολογικά έσοδα. Από την άλλη αυτοί που είναι υπέρ της ιδιωτικής πρωτοβουλίας προτείνουν την αύξηση των φορολογικών κινήτρων γιατί θεωρούν ότι η επίδραση των κινήτρων στα φορολογικά έσοδα δεν είναι σημαντική σε σχέση με το όφελος που προκαλούν στην οικονομία.

Σε τεχνοκρατικό επίπεδο η πολιτική φορολογικών κινήτρων έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής και δεν είναι λίγοι αυτοί που έχουν υποστηρίξει την αντικατάστασή τους από άμεσες επιχορηγήσεις. Τα κύρια σημεία της κριτικής που έχει ασκηθεί στην πολιτική των φορολογικών κινήτρων είναι η μείωση που προκαλούν στα φορολογικά έσοδα, η αρνητική τους επίδραση στην κατανομή των φορολογικών βαρών, το υψηλό κόστος διαχείρισης και τα προβλήματα που προκαλούν στην άσκηση δημοσιονομικού ελέγχου (Τάτσος, 1990).

Διάσταση απόψεων υπάρχει επίσης τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο και ως προς την αποτελεσματικότητα των φορολογικών κινήτρων. Μερικές φορές η αποτελεσματικότητα των φορολογικών κινήτρων εξετάζεται μόνο σε σχέση με το βαθμό στον οποίο έχει επιτευχθεί ο στόχος για τον οποίο θα δεσπίσθηκαν τα φορολογικά κίνητρα. Όμως η μέθοδος αυτή φαίνεται να παραγνωρίζει το γεγονός ότι η επίτευξη ή όχι ενός στόχου δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στη επίδραση των κινήτρων αλλά μπορεί να οφείλεται και σε άλλους παράγοντες οι οποίοι μπορεί να είναι το ίδιο ή περισσότερο σημαντικοί. Επίσης η προσέγγιση αυτή δεν λαμβάνει υπόψη τη ζημία που υφίσταται το Δημόσιο από την απώλεια φορολογικών εσόδων που προκαλούν τα κίνητρα και δεν εξετάζεται η επίδραση που ασκούν μακροχρόνια στο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης. Έτσι, τα αποτελέσματα των εμπειρικών μελετών που έχουν γίνει σε διάφορες χώρες για την αποτελεσματικότητα των φορολογικών κινήτρων δεν συμφωνούν ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου οι μελέτες αυτές έχουν καταλήξει σε εντελώς αντίθετα αποτελέσματα. Γενικά όμως η εντύπωση που δημιουργείται από τα εμπειρικά δεδομένα είναι ότι τα φορολογικά κίνητρα ασκούν κάποια θετική επίδραση στην επένδυση η οποία είναι όμως αρκετά μικρή και σαφώς χαμηλότερη από ό,τι συχνά πιστεύεται (Heller and Kayffman, 1963, Lent, 1967, OECD, 1983). Επίσης τα εμπειρικά δεδομένα δείχνουν ότι τα φορολογικά κίνητρα επηρεάζουν το χρόνο εκτέλεσης των επενδύσεων, ιδιαίτερα αν τα κίνητρα αυτά έχουν προσωρινό χαρακτήρα και οι συνθήκες όσον αφορά την εξέλιξη της ζήτησης είναι ευνοϊκές, και όχι το συνολικό ύψος των επενδύσεων μακροχρόνια. Αντίθετα, φαίνεται ότι η επίδρασή τους στην περιφερειακή κατανομή των επενδύσεων και της απασχόλησης είναι περισσότερο σημαντική (Ashcroft, 1987, OECD, 1983).

Τέλος, όσον αφορά την επίδραση των φορολογικών κινήτρων στην αποταμίευση οι εμπειρικές μελέτες έχουν δώσει εντελώς διαφορετικά αποτελέσματα (Sturm, 1983, Boskin, 1978, Gylfason, 1981, Wachtel, 1980, Howrey and Hyman, 1978) λόγω των διαφορών που υπάρχουν στη μεθοδολογία που εφαρμόσθηκε, στη χρονική περίοδο που κάλυψαν οι μελέτες κ.λ.π.

Γενικά, αυτό που φαίνεται να προκύπτει από τις εμπειρικές μελέτες είναι ότι η επίδραση των φορολογικών κινήτρων είναι πολύ χαμηλότερη από αυτή που ασκούν άλλοι παράγοντες. Ειδικότερα, όσον αφορά τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες έχει γίνει πλέον αποδεκτό ότι το χαμηλό επίπεδο των επενδύσεων δεν οφείλεται συνήθως στην έλλειψη κινήτρων αλλά στις πολιτικές, κοινωνικές και γενικότερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Στις χώρες όμως αυτές τα φορολογικά έσοδα έχουν ιδιαίτερη σημασία γιατί χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση βασικών υπηρεσιών και για την κατασκευή έργων που είναι απαραίτητα για την οικονομική ανάπτυξη, όπως είναι τα έργα υποδομής. Επίσης, στις χώρες αυτές η ευαισθησία του ιδιωτικού τομέα στην παροχή κινήτρων είναι σχετικά μικρή. Κατά συνέπεια η αποτελεσματικότητα των κινήτρων πιστεύεται ότι είναι μικρή και ότι το όφελος τους δεν υπερκαλύπτει το κόστος. Στις περιπτώσεις αυτές είναι προτιμότερο να μην εφαρμόζεται η πολιτική παροχής κινήτρων γιατί άλλα μέσα, όπως είναι η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος, μπορεί να είναι περισσότερο αποτελεσματικά και αναμφισβήτητα λιγότερο δαπανηρά (Heller and Kauffman, 1963).

Χ. Αξιολόγηση της Πολιτικής Φορολογικών Κινήτρων στην Ελλάδα

Τα φορολογικά κίνητρα που δόθηκαν μεταπολεμικά στην Ελλάδα ήταν και από την πλευρά της έκτασης και από την πλευρά της έντασης περισσότερο γενναιόδωρα από αυτά που παρείχαν άλλες χώρες. Επίσης, εξασφάλιζαν ευνοϊκότερο καθεστώς στους ξένους επενδυτές από ότι στους Έλληνες. Χαρακτηριστικό όλων σχεδόν των αναπτυξιακών νόμων είναι ότι η παροχή των κινήτρων προς τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ήταν σχεδόν αυτόματη ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχε και συνταγματική κατοχύρωση. Τέλος, η αναπτυξιακή πολιτική που ασκήθηκε δεν περιορίσθηκε μόνο στην παροχή φορολογικών κινήτρων σε βάρος του κρατικού Προϋπολογισμού αλλά το κόστος το έφεραν και άλλες δημόσιες αρχές.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα φορολογικά κίνητρα που δόθηκαν στην Ελλάδα ήταν κάθε μορφής. Τα κίνητρα όμως αυτά δόθηκαν χωρίς να έχει προηγουμένως εξασφαλισθεί η κατάλληλη διοικητική οργάνωση και υποδομή. Έτσι, τα κίνητρα αυτά τα ανταγωνίζονταν σωρεία αντικινήτρων. Συγκεκριμένα, το θεσμικό πλαίσιο ήταν έτσι διαμορφωμένο ώστε το πλέγμα των διατάξεων και των διαδικασιών εφαρμογής τους όχι μόνο δεν διευκόλυναν την ανάληψη αναπτυξιακών πρωτοβουλιών αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις απαιτούσαν αδικαιολόγητες γραφειοκρατικές διαδικασίες με αποτέλεσμα να προκαλούν καθυστερήσεις και να αποθαρρύνουν τις δραστηριότητες τις οποίες τα κίνητρα είχαν σαν στόχο να προωθήσουν (Τράπεζα της Ελλάδας, 1979). Η αποτελεσματικότητα όμως της φορολογικής πολιτικής για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης δεν εξαρτάται μόνο από το σχεδιασμό των κινήτρων και τη διοικητική οργάνωση και υποδομή αλλά και από το όλο φορολογικό σύστημα μέσα στο οποίο εντάσσονται τα φορολογικά κίνητρα και λειτουργούν. Η αναπτυξιακή πολιτική στην Ελλάδα ασκείται κυρίως από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ενώ η φορολογική πολιτική αποτελεί αρμοδιότητα του Υπουργείου οικονομικών. Έτσι, παρατηρείται συχνά το φαινόμενο τα φορολογικά κίνητρα που θεσπίζει το Υπουργείο Εθνικής οικονομίας ενώ να μη συνδέονται με το όλο φορολογικό σύστημα και τα φορολογικά μέτρα του Υπουργείου οικονομικών να έχουν σαν γνώμονα τις ταμειυτικές ανάγκες του Δημοσίου και σε μεγάλο βαθμό να αγνοούν το στόχο της οικονομικής ανάπτυξης και την ασκούμενη αντίστοιχη πολιτική. Αλλά και όσον αφορά τη γενικότερη πολιτική των φορολογικών κινήτρων φαίνεται ότι ο σχεδιασμός τους δεν γινόταν στα πλαίσια ενός γενικότερου προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης που να λαμβάνει υπόψη τη λειτουργία και τα προβλήματα όλης της οικονομίας αλλά ήταν προϊόν ενεργειών μεμονωμένων και αποσπασματικών. Τα κίνητρα θεσπίζονταν χωρίς να λαμβάνεται πρόνοια για την παρακολούθηση της λειτουργίας τους και τη λήψη μέτρων σε περίπτωση που κάτι τέτοιο κρινόταν αναγκαίο. Έτσι τα κίνητρα αφήνονταν να λειτουργήσουν στην τύχη και μετά από ένα διάστημα προσδέτονταν νέα με συνέπεια να αλλοιώνεται η μορφή του συστήματος και να αυξάνει το δημοσιονομικό κόστος.

Εξ ορισμού, τα φορολογικά κίνητρα μειώνουν τα έσοδα του Δημοσίου και προκαλούν στρεβλώσεις στο φορολογικό σύστημα. Μάλιστα, όσο μεγαλύτερες είναι οι στρεβλώσεις που προκαλούν τόσο μεγαλύτερη θεωρείται ότι είναι, και η αποτελεσματικότητά τους. Η τελική τους επίδραση εξαρτάται λοιπόν σε μεγάλο βαθμό από το αν ο ιδιωτικός τομέας ενθαρρύνεται να επενδύσει σε τέτοιο βαθμό ώστε το όφελος από τα φορολογικά κίνητρα να αντισταθμίσει το κόστος. Η απάντηση όμως στο ερώτημα αυτό δεν είναι εύκολη γιατί δεν γνωρίζουμε ούτε το όφελος, ούτε το συνολικό κόστος, ούτε τι θα έκανε το Δημόσιο τα επιπλέον έσοδα που θα είχε αν δεν υπήρχαν τα κίνητρα. Αν τα ποσά κατά τα οποία ωφελήθηκαν οι επιχειρήσεις από τη μείωση της φορολογίας χρησιμοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση επενδύσεων η παροχή των κινήτρων θα είχε θετική επίδραση στη βιομηχανική ανάπτυξη και μακροχρόνια και σε αυτά τα ίδια τα φορολογικά έσοδα.

Θετική επίσης θα είναι και η επίδραση των κινήτρων στην απασχόληση και στο ισοζύγιο πληρωμών αν οι επιχειρήσεις προς τις οποίες δόθηκαν είχαν σαν μοναδικό αποτέλεσμα την αύξηση των κερδών των επιχειρήσεων τα οποία όμως στη συνέχεια δεν διοχετεύθηκαν σε παραγωγικούς σκοπούς η παροχή των κινήτρων αποτελεί αβέβαιο, αν όχι ανεπιθύμητο μέσο προώθησης του στόχου της οικονομικής ανάπτυξης.

XI. Λοιπές φορολογικές δαπάνες

Στις λοιπές φορολογικές δαπάνες εντάσσονται όλες εκείνες οι ευνοϊκές ρυθμίσεις, που δεν έχουν επαρκή θεωρητική θεμελίωση. Οι ρυθμίσεις αυτές δεν εξυπηρετούν καμία από τις σύγχρονες αρχές της φορολογίας, η δε εισαγωγή τους υπαγορεύτηκε από άλλες σκοπιμότητες. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί το αφορολόγητο ποσό με δικαιολογητικά δαπανών, το οποίο είναι ίδιο για όλους τους φορολογούμενους, ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση. Στο αφορολόγητο ποσό περιλαμβάνονται οι δαπάνες για την αγορά επίπλων, ηλεκτρικών ειδών, πετρελαίου ειδών υπόδησης και ένδυσης, βιβλίων κ.ά., οι δαπάνες για επισκευή και συντήρηση της κατοικίας, των επιβατικών αυτοκινήτων, των ηλεκτρικών συσκευών κ.ο.κ.

Ο νομοθέτης όπως αναφέρουμε αναλυτικά και σε προηγούμενο κεφάλαιο είχε διπλό στόχο με την καθιέρωση των αφορολόγητων ποσών με δικαιολογητικά :

α) Να χορηγήσει ένα αφορολόγητο ποσό για τις δαπάνες επί καταναλωτικών ή διαρκών καταναλωτικών αγαθών, πέραν του προσωπικού αφορολόγητου, των οικογενειακών βαρών και του πρόσθετου αφορολόγητου για τους μισθωτούς δηλαδή πέραν του θεωρούμενου ελάχιστου ορίου συντήρησης .

β) Να περιστείλει τη φοροδιαφυγή, όχι μόνο στον προσωπικό φόρο εισοδήματος, όπου το μέτρο φαίνεται εκ πρώτης όψεως να δρα μόνο προς την κατεύθυνση της μείωσης των φορολογικών εσόδων, αλλά και στο φόρο προστιθέμενης αξίας.

Η καθιέρωση όμως του αφορολόγητου ποσού με δικαιολογητικά έχει τόσες σοβαρές παρενέργειες, ώστε η σκοπιμότητα της διατήρησης του δεσμού όπως έχει να αμφισβητείται έντονα από πολλούς. Ειδικότερα:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Η επισύναψη σε κάθε φορολογική δήλωση δεκάδων ή και εκατοντάδων ακόμη τιμολογίων έχει πολλαπλασιάσει τον όγκο δουλειάς των ανεπαρκώς οργανωμένων και επανδρωμένων δημόσιων οικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες θα πρέπει πλέον να ελέγχουν και το κατά πόσο οι αποδείξεις είναι θεωρημένες και αναφέρονται στα υπό του νόμου καθοριζόμενα αγαθά και υπηρεσίες, αν οι φορολογούμενοι έχουν διορθώσει τα αναγραφόμενα ποσά, αν η αδροιστική των τιμολογίων αντιστοιχεί στο ποσό που αναγράφεται στη φορολογική δήλωση κ.ο.κ. Σοβαρό επίσης είναι και το πρόβλημα της εξεύρεσης χώρων για την αρχειοθέτηση των διογκωμένων φακέλων των φορολογουμένων, ενώ δεν πρέπει να αποκλείεται και η πιθανότητα διαρροής μέρους των τιμολογίων σε τρίτους, μετά την υποβολή τους στην Εφορία.

2. Η δυνατότητα που παρέχεται στους φορολογούμενους να μειώνουν την επιβάρυνση τους με την προσκόμιση θεωρημένων αποδείξεων έχει δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος για παραсуναλλαγές τόσο μεταξύ των αγοραστών και των πωλητών, όσο και μεταξύ των ίδιων των φορολογουμένων. Η παραсуναλλαγή μεταξύ αγοραστών και πωλητών εκδηλώνεται με τη μορφή της μη έκδοσης τιμολογίου ή αναγραφής στο τιμολόγιο μικρότερης αξίας από την πραγματική. Όταν η διενεργούμενη συναλλαγή δεν πιστοποιείται με την έκδοση τιμολογίου, ο πωλητής δηλώνει στην Εφορία μικρότερη ακαθάριστη αξία πωλήσεων, με αποτέλεσμα να μειώνει την ακαθάριστη επιβάρυνσή του από το ΦΠΑ. Επομένως, έχει τη δυνατότητα να προσφέρει το αγαθό σε χαμηλότερη τιμή, προκειμένου να επιτύχει τη συναίνεση του αγοραστή στη μη έκδοση τιμολογίου. Ο ορθολογικός αγοραστής θα πρέπει να αντιπαραβάλει το οικονομικό όφελος από την αγορά του προϊόντος σε χαμηλότερη τιμή με το ποσό του φόρου εισοδήματος, που θα μπορούσε να εξοικονομήσει, αν περιελάμβανε τη συγκεκριμένη συναλλαγή στο αφορολόγητο με δικαιολογητικά. Επειδή τέτοιοι υπολογισμοί είναι πολύπλοκοι, η δε ελάφρυνση της επιβάρυνσης από το φόρο εισοδήματος θα γίνει αισθητή μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος από τη συναλλαγή (δηλ. μετά την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης), πολλοί αγοραστές είναι διατεθειμένοι να συμπράξουν στην καταστρατήγηση των σχετικών διατάξεων. Όσο αφορά στην παραсуναλλαγή μεταξύ των ίδιων των φορολογουμένων, είναι συχνό το φαινόμενο της επ' αμοιβή μεταβίβασης τιμολογίων από καταναλωτές, που έχουν ήδη συμπληρώσει το αφορολόγητο με δικαιολογητικά, σε καταναλωτές που δεν το έχουν συμπληρώσει.

3. Η υποκατάσταση του καταναλωτή - φορολογούμενου στο ρόλο του κράτους, ως τηρητή των διατάξεων του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων, αποτελεί στη ουσία έμμεση ομολογία της αδυναμίας του κράτους να περιστείλει με δικά του μέσα τη φοροδιαφυγή. Με την κινητοποίηση των αγοραστών επιδιώκεται η κάλυψη των κενών από την έλλειψη μηχανογράφησης στο ΦΠΑ, την ανεπαρκή στελέχωση των δημοσίων οικονομικών υπηρεσιών, την πλημμελή διενέργεια ελέγχων στις επιχειρήσεις, την αδυναμία διεκπεραίωσης του τεράστιου όγκου των συσσωρευμένων εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων κ.ο.κ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

4. Το οικονομικό όφελος του κράτους από τη σύλληψη τμήματος της διαφεύγουσας φορολογήσιμης ύλης στο ΦΠΑ αντισταθμίζεται κατά ένα μέρος από τη μειωμένη απόδοση του προσωπικού φόρου εισοδήματος, παρά το γεγονός ότι το δηλούμενο εισόδημα από τους ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα είναι μεγαλύτερο, λόγω του αποτελεσματικότερου ελέγχου των συναλλαγών. Πράγματι, ο συνυπολογισμός αφορολόγητου ποσού με δικαιολογητικά στα λοιπά αφορολόγητα μεταθέτει το εισόδημα, που νομίμως απαλλάσσεται της φορολογίας, σε επίπεδα σημαντικά υψηλότερα του μισθού του ανειδίκευτου εργάτη και υψηλότερα, κατά κανόνα, του εισοδήματος του μέσου μισθωτού.

5. Αυτοί που μπορούν να επωφεληθούν πλήρως των διατάξεων περί του αφορολόγητου με δικαιολογητικά είναι συνήθως οι ανήκοντες στα μεσαία και ανώτερα εισοδηματικά κλιμάκια, που έχουν και τη μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη. Η αξία των αγορών, που μπορούν να πραγματοποιήσουν οι χαμηλόμισθοι, δεν εξαντλεί το αφορολόγητο όριο, με αποτέλεσμα ο δεσμός, σε σχετικούς όρους, να λειτουργεί σε βάρος τους.

Επειδή τα προεκτεθέντα μειονεκτήματα από τη θέσπιση του αφορολόγητου με δικαιολογητικά υπερτερούν των πλεονεκτημάτων, οι σχετικές διατάξεις πιστεύουμε ότι πρέπει να επανεξετασθούν σε σημαντικό βαθμό σε μια μελλοντική φορολογική αναμόρφωση και να καταργηθούν ή να τροποποιηθούν ορισμένα από αυτά τα αφορολόγητα προς το καλύτερο και δικαιότερο σε σχέση με σήμερα. Καθώς επίσης χρειάζεται καλύτερη οργάνωση και εκπαίδευση καθώς και εκσυγχρονισμός της Εφορίας και των φορολογικών αρχών γενικότερα ώστε να είναι πιο αποτελεσματικές στη εργασία τους και στη σύλληψη της φοροδιαφυγής.

Μια δεύτερη κατηγορία αφορολόγητων ποσών είναι το ειδικό αφορολόγητο για τους μισθωτούς (και τους αγρότες), το οποίο αντιπροσωπεύει τις δαπάνες απόκτησης εισοδήματος. Η ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση του εισοδήματος από εξαρτημένη εργασία, που απαντάται σε όλες σχεδόν τις χώρες, είχε επαρκή θεωρητική βάση για τους εξής λόγους:

Απαιτείται συνήθως η καταβολή μεγαλύτερης προσπάθειας από τον εργάτη ή τον υπάλληλο για την απόκτηση του εισοδήματός τους σε σχέση με αυτόν, που πραγματοποιεί εισόδημα π.χ. από την εκμετάλλευση των περιουσιακών του στοιχείων. Επομένως, η οριακή χρησιμότητα του εισοδήματος είναι μεγαλύτερη για το μισθωτό, οπότε δικαιολογείται και η ηπιότερη φορολογική του επιβάρυνση.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο μισθωτός δεν είναι βέβαιο ότι θα μπορεί να πραγματοποιεί εισόδημα από την προσωπική του εργασία σε τακτά χρονικά διαστήματα. Οι απολύσεις από τη δουλειά σε περιόδους ύφεσης, οι ασθένειες, τα εργατικά ατυχήματα, η ανατροφή των παιδιών για τις γυναίκες-εργαζόμενες κ.ο.κ. είναι δυνατό να στερήσουν το μισθό από σημαντική μερίδα του πληθυσμού, πράγμα που δεν συμβαίνει με όσους πραγματοποιούν εισόδημα εκ περιουσίας.

Η συσσώρευση γνώσεων, ικανοτήτων και εμπειριών από το μισθωτό αποτελούν ένα είδος «ανθρώπινου κεφαλαίου», το οποίο αναλώνεται στην παραγωγική διαδικασία, χωρίς όμως να παρέχεται σε αυτόν η δυνατότητα να το αποσβέσει με τη λογιστική έννοια του όρου. Το ίδιο βέβαια συμβαίνει με όσους ασκούν ελεύθερα επαγγέλματα. Αυτή όμως έχουν τη δυνατότητα να φοροδιαφύγουν, πράγμα αρκετά δύσκολο για το μισθωτό.

Τα παραπάνω επιχειρήματα κατάφεραν να προωθήσουν την ιδέα της ευνοϊκότερης φορολογικής μεταχείρισης του εισοδήματος από εργασία στις περισσότερες νομοθεσίες του κόσμου.

Υπάρχει βέβαια και ο αντίλογος από ορισμένους, οι οποίοι είναι αντίθετοι προς την ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση των μισθωτών και των αγροτών, υποστηρίζοντας τα εξής:

α) Η πλειοψηφία των απασχολούμενων με σχέση εξαρτημένης εργασίας δεν προσφέρει χειρονακτικές υπηρεσίες (υπάλληλοι γραφείων, τραπεζών, Δημοσίου κλπ.) ούτε διακατέχεται από το άγχος της επαγγελματικής επιβίωσης σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπως συμβαίνει π.χ. με τους επιχειρηματίες ή τους εμπόρους.

β) Ότι οι δεσμοί όπως η μονιμότητα των υπαλλήλων του ευρύτερου δημοσίου τομέα και η απαγόρευση των απολύσεων στον ιδιωτικό, πέραν ορισμένου ποσοστού του εργατικού δυναμικού, έχουν περιορίσει την αβεβαιότητα της απώλειας του εισοδήματος.

γ) Ότι συγκριτικά μεγαλύτερη αβεβαιότητα έχουν οι ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα ή ελεύθερα επαγγέλματα χωρίς όμως να τους αναγνωρίζεται ειδικό αφορολόγητο και

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

δ) Τέλος ότι το ανθρώπινο κεφάλαιο όχι μόνο δεν απομειώνεται στη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας αλλά, αντίθετα, εμπλουτίζεται με την πάροδο των ετών. Το γεγονός δε ότι οι μη μισθωτοί-φορολογούμενοι φοροδιαφεύγουν δεν δικαιολογεί τη διαφοροποίηση της φορολογικής τους μεταχείρισης, εφόσον η δυνατότητα εσκεμμένης υποεκτίμησης της φορολογητέας ύλης οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στις ατέλειες της νομοθεσίας, την ανεπαρκή οργάνωση των δημοσίων οικονομικών υπηρεσιών, και ίσως, την έλλειψη πολιτικής βούλησης. Άλλωστε, οι αγρότες, που φοροδιαφεύγουν με την ανοχή του κράτους, δικαιούνται ειδικού αφορολόγητου, ανάλογο με αυτό των μισθωτών.

Αφού παραθέσαμε και τις δύο απόψεις, εμείς πιστεύουμε ότι το κράτος σωστά κάνει και προστατεύει τους μισθωτούς και τους αγρότες με το ειδικό αυτό αφορολόγητο γιατί υπό την παρούσα οικονομικοκοινωνική και φορολογική πραγματικότητα είναι ένα από τους σημαντικότερους τρόπους προστασίας τους, που τους βοηθά να εξασφαλίσουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και επομένως ήμαστε ενάντια της κατάρνησης του η και υπέρ της αύξησής του σε μια φάση που τα οικονομικά του κράτους θα το επιτρέψουν.

Αδικοιολόγητη εμφανίζεται να είναι η θέσπιση πρόσθετου αφορολόγητου ποσού, χωρίς δικαιολογητικά, σε συντάκτες, δημοσιογράφους, ηθοποιούς και εκτελεστές μουσικών έργων. Ο ισχυρισμός ότι το ποσό που εκπίπτει αντιπροσωπεύει επαγγελματικές δαπάνες ή δαπάνες κτήσης του εισοδήματος δεν ευσταθεί διότι, όπου υπάρχουν τέτοιες δαπάνες, θα πρέπει να βαρύνουν τον εργοδότη και όχι το κοινωνικό σύνολο.

Η αυτοτελής φορολόγηση με χαμηλό συντελεστή των χρηματικών ποσών που καταβάλλονται σε ποδοσφαιριστές και αμειβόμενους αθλητές, κατά την υπογραφή ή ανανέωση των συμβολαίων τους, είναι ένα θέμα που χρειάζεται ειδική προσέγγιση. Τα ποσά αυτά εμπίπτουν στην κατηγορία των λεγόμενων «ασταδών» εισοδημάτων», δηλ. των εισοδημάτων μεγάλου ύψους, που πραγματοποιούνται σε ακανόνιστα χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα ο φορολογούμενος να υφίσταται υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση σε ακανόνιστα χρονικά διαστήματα. Έτσι ο φορολογούμενος μπορεί να υφίσταται υπέρμετρη φορολογική επιβάρυνση σε ορισμένα χρόνια - λόγω της προοδευτικότητας του φορολογικού συντελεστή- και ασήμαντη σε άλλα. Η σωστή μέθοδος φορολόγησης του ασταδούς εισοδήματος είναι να μη επιβαρύνεται εξολοκλήρου κατά το έτος της πραγματοποίησής του, αλλά να επιμερίζεται σε περισσότερα έτη, οπότε ο υπολογισμός του φόρου θα γίνεται όπως και στα λοιπά εισοδήματα. Η υιοθέτηση όμως της μεθόδου αυτής θα επιβαρύνει τον κύκλο των εισοδημάτων, που έχουν τη δυνατότητα κατάτμησης για φορολογικούς σκοπούς (συγγραφείς, μουσουργοί, ζωγράφοι κλπ.), και θα καταστήσει πολυπλοκότερη τη φορολογική νομοθεσία.

Τέλος, τα προνομιακά καθεστώτα επιβάρυνσης ειδικών κατηγοριών επαγγελματιών (ιπτάμενοι, πληρώματα εμπορικών πλοίων κλπ.) παραβιάζουν μεν τις αρχές της ισότητας και της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών, όμως εμείς πιστεύουμε ότι ίσως θα έπρεπε να περιορισθούν κάπως και όχι να καταργηθούν γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε την μεγάλη επικινδυνότητα των επαγγελματιών αυτών και τις δύσκολες συνθήκες δουλειάς των ανθρώπων που ασκούν τα επαγγέλματα αυτά.

XII. Τιμαριθμοποίηση στη φορολογία

Η τιμαριθμοποίηση στη φορολογία είναι ένα από τα σημαντικά μέσα βελτίωσης του φορολογικού συστήματος με πολλαπλές επιπτώσεις. Με το παραπάνω μέτρο αποκαθίσταται η οικονομική αλήθεια και η ηθική τάξη.

Παρακάτω παραδέτεται μια συνοπτική ανάλυση του μέτρου αυτού της τιμαριθμοποίησης στην φορολογία εισοδήματος.

1. Η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας στοιχείο εξορθολογισμού αυτής.

Σημειώθηκε ανωτέρω ότι η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας είναι ένα από τα σημαντικά μέσα βελτίωσης του φορολογικού συστήματος.

Πράγματι, η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας αποτελεί στοιχείο εξορθολογισμού αυτής, διότι με τη τιμαριθμοποίηση αποφεύγεται η δημιουργία μη νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης η εκμηδένιση των παγίων φορολογικών και η εξανέμιση των επιστρεπτέων ποσών φόρου, αποδαρύνεται δε η μη έγκαιρη εκπλήρωση των υποχρεώσεων (νοείται η σκόπιμη, η κακόπιστη και όχι η άτοκος οικονομικής αδυναμίας) και η φοροδιαφυγή.

2. Διάκριση φορολογικής επιβάρυνσης.

Η φορολογική επιβάρυνση διακρίνεται σε νομοθετημένη και μη νομοθετημένη, δηλαδή σε εκείνη που απορρέει από νομοθετική ρύθμιση και σε εκείνη που οφείλεται σε παράλειψη νομοθετικής ρύθμισης, με την οποία θα αντιμετώπιζονταν οι επιδράσεις του πληθωρισμού στη φορολογία.

Η πρώτη είναι αποτέλεσμα πολιτικής πράξης και η δεύτερη αποτέλεσμα πολιτικής παράλειψης, αντιστοίχως δε διοικητικής και νομοθετικής.

3. Επιδράσεις πληθωρισμού στη φορολογία.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι επιπτώσεις του πληθωρισμού στη φορολογία είναι, βασικώς τρεις: α) στις περιπτώσεις προοδευτικών φορολογιών, αφορολόγητων ορίων κ.λπ. η νομοθετημένη φορολογική επιβάρυνση αυξάνεται, παράλληλως με αυτή δημιουργείται και μια δεύτερη φορολογική επιβάρυνση μη νομοθετημένη, β) στις περιπτώσεις παγίων φορολογιών η νομοθετημένη φορολογική επιβάρυνση μειώνεται και γ) στις περιπτώσεις καθυστέρησης της βεβαίωσης και είσπραξης των φόρων τα σχετικά έσοδα εξανεμίζονται (ομοίως εξανεμίζονται και τα επιστρεπτέα ως αρχεωστίτως καταβληθέντα ποσά φόρου).

Στις περιπτώσεις αναλογικών φορολογιών δεν ασκείται επίδραση από τον πληθωρισμό. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι και στην κλίμακα της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, που είναι προοδευτική, ο συντελεστής για το «υπερβάλλον» είναι αναλογικός.

Όλες οι ανωτέρω επιδράσεις έχουν σχέση με την αύξηση ή τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης. Όμως η αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης, όπως διαμορφώνεται από τις ανωτέρω επιδράσεις του πληθωρισμού στη φορολογία αφορούν όχι μόνο την επιβάρυνση, αλλά και την κατανομή του βάρους.

Η φορολογική επιβάρυνση που προκαλείται από τον πληθωρισμό διαφορίζεται και αναλόγως της διαμόρφωσης των εισοδημάτων στις συνθήκες πληθωρισμού. Στις συνθήκες αυτές τα εισοδήματα είτε μένουν σταθερά, είτε αυξάνονται, είτε μειώνονται. Όταν τα εισοδήματα μένουν ονομαστικώς σταθερά, πραγματικός μειώνονται. Όταν τα εισοδήματα αυξάνονται, η αύξηση είτε είναι μικρότερη από τον πληθωρισμό, οπότε υπάρχει ονομαστική αύξηση και πραγματική μείωση κατά τη διαφορά, είτε η αύξηση είναι ίση με τον πληθωρισμό, οπότε δεν υπάρχει μόνον ονομαστική, αύξηση αλλά και πραγματική κατά τη διαφορά. Όταν τα εισοδήματα μειώνονται τότε η μείωση αυξάνεται κατά τον πληθωρισμό.

4. Αντιμετώπιση επιδράσεων πληθωρισμού στη φορολογία : Άρση και πρόληψη.

Οι επιπτώσεις του πληθωρισμού στη φορολογία αντιμετωπίζονται κατασταλτικός και προληπτικός, προφανές δεν είναι ότι πλεονεκτεί η προληπτική αντιμετώπιση αυτών.

Η άρση (ευνοείται για το εφεξής χρονικό διάστημα, όχι δε και για το προδιαδράμον) της μη νομοθετικής φορολογικής επιβάρυνσης είναι δυνατή η τιμαριθμική αναπροσαρμογή των κλιμακίων εισοδήματος, περιουσίας και αγοραίας αξίας, των αφορολόγητων ορίων κ.λπ. ενώ η πρόληψη της μη νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης είναι δυνατή με τιμαριθμοποίηση της φορολογίας.

Αντιστοίχως, η αποφυγή της λόγω πληθωρισμού μειώσεις της νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης στις περιπτώσεις πάγιων φορολογιών είναι δυνατή κατασταλτικός με τιμαριθμική αναπροσαρμογή ή προληπτικώς με τιμαριθμοποίηση.

Με την τιμαριθμοποίηση της φορολογίας προλαμβάνεται και η εξανέμιση των εσόδων από τη φορολογία στις περιπτώσεις καθυστέρησης βεβαίωσης και είσπραξης των φόρων, καθώς και η εξανέμιση των επιστρεπτέων ως αχρεωστήτων καταβληθέντων ποσών φόρων.

5. Η αντιμετώπιση των επιδράσεων του πληθωρισμού στη φορολογία αναγκαία προϋπόθεση μείωσης νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης.

Ενόψει των συνεπειών του πληθωρισμού στη φορολογία προφανής είναι η ανάγκη αντιμετώπισης αυτών, επομένως προφανής είναι και η αναγκαιότητα καθώς και η σημασία της τιμαριθμοποίησης με την οποία επιτυγχάνεται η αντιμετώπιση αυτών.

Η σπουδαιότητα της τιμαριθμοποίησης αποβαίνει μεγαλύτερη όταν ληφθεί υπόψη ότι η αντιμετώπιση των επιδράσεων του πληθωρισμού στη φορολογία είναι και μία από τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη μείωση της νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης.

6. Η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας αναγκαία προϋπόθεση διασφάλισης υγιούς αποδοτικότητας αυτής.

Η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας αποτελεί σπουδαίο μέτρο εξορθολογισμού αυτής, με το οποίο όπως σημειώθηκε ήδη, προλαμβάνονται η δημιουργία μη νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης και η εξανέμιση των εσόδων από τη φορολογία, καθώς και εξανέμιση των επιστρεπτέων ως αχρεωστήτων καταβληθέντων ποσών φόρου, που προκαλούνται από τον πληθωρισμό.

Με την πρόληψη των ανωτέρω διασφαλίζεται η υγιής απόδοση της φορολογίας, η οποία εξυγίανση αυτή αποτελεί ένα από τα προαπαιτούμενα για τη μείωση της νομοθετημένης φορολογικής επιβάρυνσης.

7. Η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας στοιχείο εξομάλυνσης σχέσεων φορολογούσας Αρχής και φορολογουμένων.

Σημειώθηκε ότι υποχρεώσεις από φόρο καθώς και οι απαιτήσεις από αχρεωστήτως καταβληθέντα φόρο επηρεάζονται από τον πληθωρισμό ανομοιόμορφος εάν θεωρηθούν από ορισμένη σκοπιά. Έτσι, το Δημόσιο ζημιώνεται στην πρώτη περίπτωση και ωφελείται στη δεύτερη. Το δημόσιο συμφέρον όμως επιβάλλει να γίνεται το σωστό: τόσο το Δημόσιο, όσο και ο φορολογούμενος δεν πρέπει ούτε να ζημιώνεται ανυπαίτως ούτε να ωφελείται αδίκως.

Η τιμαριθμοποίηση, καταλλήλως εφαρμοζόμενη, αποκαθιστά την οικονομική αλήθεια και την ηθική τάξη, πράγμα που συμβάλλει και στην εξομάλυνση των σχέσεων φορολογούσας αρχής και φορολογούμενων.

8. Η τιμαριθμοποίηση της φορολογίας ως μέσον έγκαιρης εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων και κατά της φοροδιαφυγής.

Με την τιμαριθμοποίηση της φορολογίας καθίσταται ασύμφορη η εκπρόθεσμη εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων, καθώς επίσης εκμηδενίζεται το όφελος από την καθυστερημένη καταβολή του φόρου σε περίπτωση αποκάλυψης φορολογικής διαφυγής.

XIII. Η υπερφορολόγηση των εισοδημάτων

Συγκεκριμένα παραδείγματα αφαίμαξης των αμοιβών από τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας επί μία πενταετία

Για τον φορολογούμενο δεν έχει σημασία ο τρόπος αύξησης της φορολογικής του επιβάρυνσης, αλλά η αύξηση αυτή καθ' εαυτή. Όταν μια Κυβέρνηση διαβεβαιώνει ότι δεν θα επιβληθούν νέοι φόροι και δεν θα αυξηθούν οι υπάρχοντες αυτό μπορεί να είναι αληθές όταν η οικονομία είναι σε ανάκαμψη και ο πληθωρισμός δεν υπερβαίνει το 3%.

Όμως η ελληνική οικονομία παραμένει σε επίπεδο κάτω της πλήρους απασχόλησης και ο πληθωρισμός παραμένει υψηλός ακόμα σε σχέση με το 3% που αναφέραμε παραπάνω, είναι δηλαδή σήμερα γύρω στο 7% και σύμφωνα με μία άποψη η συγκράτηση αυτή είναι τεχνητή, γιατί εάν εγκαταλειφθεί η πολιτική της συστηματικής συρρίκνωσης της ιδιωτικής ζήτησης, ο πληθωρισμός θα υπερέβαινε ίσως και το 15%. Ενώ σύμφωνα με την ίδια άποψη, μια πολιτική μείωσης του κόστους παραγωγής θα ήταν υγιής αντιπληθωριστική πολιτική και θα είχε μόνιμα και μακροχρόνια αποτελέσματα (π.χ. μείωση: αμέσων φόρων, εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, ποσοστού κέρδους και αύξηση παραγωγικότητας).

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ύπαρξη υψηλού πληθωρισμού οδηγεί πάντοτε στην έμμεση αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης τόσο στην περίπτωση της άμεσης όσο και σ' εκείνη της έμμεσης φορολογίας. Αυτό έχει ως συνέπεια τα πραγματικά έσοδα του Δημοσίου να μη μειώνονται. Μειώνεται όμως σημαντικά το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων και η αγοραστική δύναμη αυτού του εισοδήματος.

Το κράτος, φυσικά έχοντας τον πρώτο λόγο δεν προβαίνει στην αποκατάσταση αυτής της αδικίας γιατί συνδέει την εξουσιαστική του δύναμη με το ύψος των φορολογικών εσόδων. Έχει όμως επικρατήσει στη διεθνή πρακτική, ο μετριασμός αυτός της αδικίας (κλοπής του εισοδήματος των εργαζομένων) με την τιμαριθμοποίηση των κλιμακίων και των αφορολόγητων ποσών της φορολόγησης των φυσικών προσώπων. Στη χώρα μας, φυσικά, ακολουθούνται τελείως διαφορετικές τακτικές μέχρι σήμερα. Παρατηρούμε ότι εφαρμόζεται η ίδια φορολογική κλίμακα και ασήμαντα αφορολόγητα ποσά για έξι χρόνια (1992-1997). Συμβαίνει δε και το παράδοξο, αντί της τιμαριθμοποίησης της κλίμακας να γίνεται αύξηση οριακών φορολογικών συντελεστών. Αυτό ακριβώς συνέβη για τα εισοδήματα του 1992, αντίθετα αυξήθηκε ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής από 40% σε 45%.

Αυτά σημαίνουν ότι για το 1997 θα εφαρμοστεί ουσιαστικά η κλίμακα του 1992, αλλά η συσσωρευτική αύξηση του πληθωρισμού, κατά την περίοδο 1992-97, θα υπερβαίνει το 80%. Έτσι για εισόδημα 5 εκατ. δρχ. θα καταβληθεί φόρος 600.000 δρχ. αντί 120.000 δρχ. που αντιστοιχεί στο αποπληθωρισμένο φορολογητέο εισόδημα των 2.800.000 δρχ. (Σε τιμές 1992). Οι συνέπειες αυτής της επίσημης φορολογικής κλοπής είναι δραματικές για το διαθέσιμο και πραγματικό εισόδημα των εργαζομένων. Το ελάχιστον, επομένως, που οφείλει να κάνει η κυβέρνηση είναι να τιμαριθμοποιήσει τα φορολογικά ποσά τουλάχιστον κατά τον πληθωρισμό της περιόδου 1994-1997 (38,5%) όπου η φορολογική κλίμακα έχει μείνει εντελώς αμετάβλητη. Επειδή έχουν γραφεί πρόσφατα πολλά για το ύψος αυτής της υπερφορολόγησης θα παραθέσουμε τις συνέπειες αυτής της κυβερνητικής παράλειψης στο διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων με τους παρακάτω πίνακες.

Όπως προκύπτει από τους πίνακες, η φορολογική αφαίμαξη είναι σημαντική και για την περίοδο 1994-97. Για ένα ατομικό εισόδημα που φθάνει τα 5.000.000 δρχ. ο φόρος είναι 600.000 δρχ., ενώ θα έπρεπε να είναι μικρότερος κατά 265.100 δρχ. (Αφαίμαξη).

Η τακτική αυτή της υπερφορολόγησης του προσωπικού εισοδήματος ιδίως σε περιόδους ύφεσης, βαθαίνει την οικονομική κρίση, τιμωρεί τον παραγωγικά εργαζόμενο και διευρύνει το δημοσιονομικό έλλειμμα γιατί δεν αυξάνονται η κατανάλωση και οι έμμεσοι φόροι.

Σωστό λοιπόν είναι εκείνο που έχει λεχθεί, ότι ο Φόρος Εισοδήματος είναι άδικος και τυφλός.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 10

Πίνακας 1: Κλίμακες φορολογίας εισοδήματος					
Κλιμάκιο Εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής %	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο φόρου		Μέσος Φορολογικός Συντελεστής %
I. Ισχύουσα κλίμακα 1994-1997					
1.000.000	0	0	1.000.000	0	0
1.500.000	5	75.000	2.500.000	75.000	3,0
1.500.000	15	225.000	4.000.000	300.000	7,5
3.000.000	30	900.000	7.000.000	1.200.000	17,1
8.000.000	40	3.200.000	15.000.000	4.400.000	29,3
II. ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ					
1.380.000	0	0	1.380.000	0	0
2.080.000	5	103.900	3.460.000	103.900	3,0
2.080.000	15	311.600	5.540.000	415.500	7,5
4.160.000	30	1.246.000	9.700.000	1.661.500	17,1
11.100.000	40	4.430.000	20.800.000	6.091.500	29,3
<p>* Κατά τα έτη 1994 & 1995 ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 10,9% και 9,5%, αντίστοιχα. Το 1996 αναμένεται να διαμορφωθεί σε 8,9% και το 1997 προβλέπεται σε 6,5 %. Η εξέλιξη αυτή σημαίνει ότι κατά την περίοδο 1994- 1997 οι τιμές καταναλωτή θα έχουν αυξηθεί κατά 38,5%, ή η αγοραστική δύναμη του δηλωθέντος εισοδήματος θα έχει μειωθεί εξαιτίας της μη τιμαριθμοποίησης της κλίμακας, κατά το ίδιο ποσοστό (38,5%)</p>					

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πίνακας 11

Πίνακας 2: Μείωση το «διαθέσιμου εισοδήματος από τη μη τμηριοποίηση της Φορολογικής Κλίμακας (1994-1997)						
Εισόδημα	Φόρος		Φορολόγηση	Διαθέσιμο	Εισόδημα	Μείωση %
	Ισχύουσα Κλίμακα	Τμηριδμ. Κλίμακα	Αφαίμαξη	Ισχύουσα Κλίμακα		
3.000.000	150.000	81.000	69.000	2.850.000	2.919.000	-2,4
4.000.000	300.000	184.900	115.100	3.700.000	3.815.000	-3,0
5.000.000	600.000	334.900	265.100	4.400.000	4.665.000	-5,7
6.000.000	900.000	553.500	346.500	5.100.000	5.446.000	-6,4
7.000.000	1.200.000	853.500	346.500	5.800.000	6.146.000	-5,6
8.000.000	1.600.000	1.153.500	447.500	6.400.000	6.846.000	-6,5
9.000.000	2.000.000	1.453.500	547.500	7.000.000	7.546.000	-7,2
10.000.000	2.400.000	1.781.500	618.500	7.600.000	8.218.000	-7,5
15.000.000	4.400.000	3.781.500	618.500	10.600.000	11.218.000	-5,5
20.000.000	6.650.000	5.781.500	868.500	13.350.000	14.218.000	-6,5

XIV. Το κοινό νόμισμα και η ενιαία φορολογία

Ένα αξιόπιστο κοινό νόμισμα στην Ευρώπη θα μπορούσε να οδηγήσει τις συμμετέχουσες χώρες στην εφαρμογή μιας ενιαίας φορολογικής πολιτικής, ενισχύοντας έτσι ακόμα περισσότερο την αποτελεσματικότητα της ενιαίας αγοράς, τονίζουν εμπειρογνώμονες των Βρυξελλών.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ωστόσο, η οικονομική λογική που βρίσκεται πίσω από μια τέτοια εξέλιξη, ότι δηλαδή θα προκύψουν τεράστια οφέλη από τον συντονισμό της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής, αναμφίβολα επιδέχεται μεγάλη συζήτηση.

Οι επικριτές μιας τέτοιας πορείας υποστηρίζουν ότι η ενιαία φορολογική πολιτική θα αφαιρούσε από τις κυβερνήσεις τη δυνατότητα να αναδειχθούν στο πεδίο της εργασίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενώ οι εθνικιστές ανησυχούν για το ενδεχόμενο να απολεσθεί η εθνική κυριαρχία και να επιταχυνθούν οι διαδικασίες προς την ίδρυση ενός ευρωπαϊκού «υπερκράτους».

Το φορολογικό έχει ήδη απασχολήσει τους υπουργούς Οικονομικών της Ε.Ε. οι οποίοι ανησυχούν για τυχόν αδέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των χωρών που θα μετάσχουν της ΟΝΕ, που προβλέπεται να αρχίσει το 1999.

Παρά το ότι ακόμα δεν υπάρχει κάποιο επίσημο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού των φόρων - πέραν των προσπαθειών εναρμόνισης της έμμεσης φορολογίας, όπως ο ΦΠΑ- οι ειδικοί θεωρούν ότι το πραγματικό θέμα έγκειται στο τι είναι εκείνο που μπορεί θεωρηθεί ως «οικονομικώς λογικό».

Όσοι προβλέπουν ότι θα υπάρξει ενιαίο φορολογικό καθεστώς υποστηρίζουν το εξής. Εάν στο καθεστώς της ΟΝΕ υπάρχει ενιαίο νόμισμα και ενιαία νομισματική πολιτική και κανόνες που λειτουργούν περιοριστικά στη δημοσιονομική πολιτική, θα πρέπει να βγει το συμπέρασμα ότι σύντομα θα ακολουθήσει ενιαία μορφή φορολογίας και δημοσίου δανεισμού.

Ο Άντονι Χιούζ, αναλυτής στην Coopers & Lybrand, στο Λονδίνο, εκτιμά ότι «το κοινό νόμισμα θα οδηγήσει στη φορολογική εναρμόνιση πολύ συντομότερα απ' ό,τι θεωρούν πολλοί. Πιστεύω ότι από τη στιγμή που θα έχουμε έξι χώρες στην ΟΝΕ δεν βλέπω γιατί δεν θα πρέπει να συμφωνήσουν σε μία ενιαία φορολογική βάση».

Ο Νιλς Τίγκεσεν, αναλυτής στο Παν/μιο της Κοπεγχάγης υπογραμμίζει: «Ορισμένοι τομείς του φορολογικού συστήματος, όπως η φορολογία κεφαλαίου, θα τενδούν περισσότερο στο επίκεντρο των συζητήσεων μετά την καδιέρωση της ΟΝΕ».

Από νομικής πλευράς οι εμπειρογνώμονες υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει κανένα κώλυμα ώστε οι χώρες που θα μετάσχουν της ΟΝΕ να υιοθετήσουν ενιαία φορολογική πολιτική.

Οι «φοροσκεπτικιστές» θεωρούν ότι το θέμα της φορολογικής πολιτικής θα το προασπίσουν όσο μπορούν οι εθνικές κυβερνήσεις, θεωρώντας το ως το ύστατο μέσο έκφρασης της οικονομικής τους πολιτικής. Επιπλέον, η τάση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια είναι προς μεγαλύτερη απόκλιση και υψηλότερους συντελεστές φορολογίας, κυρίως σε τομείς σημαντικής εισροής εσόδων, όπως η φορολογία εισοδήματος και οι κοινωνικές εισφορές.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα πρόσφατα στοιχεία που δίνει η Ευρωστάτ, προοιωνίζονται εξαιρετικά δύσκολο έργο. Με βάση το 1995 ο μέσος συντελεστής φορολογίας και κοινωνικών εισφορών, σε ποσοστιαία αναλογία προς το ΑΕΠ ήταν 41,7%, ποσοστό από το οποίο οι αποκλίσεις ήταν αρκετά σημαντικές, όπως της Ισπανίας με 34,8% και της Σουηδίας (στην πρώτη θέση) με 51,5 %.

Όμως, μια καλύτερη ανάλυση των στοιχείων, δείχνει ότι σε ό,τι αφορά την ομάδα των «χωρών -πυρήνα» που αναμένεται να μετάσχουν πρώτες της ΟΝΕ το 1999-Γερμανία, Αυστρία, Γαλλία και χώρες Μπενελούξ- οι διαφορές έχουν περιορισθεί σημαντικά.

Οι αναλυτές επισημαίνουν επίσης ότι τα πρόσφατα σχέδια της Γερμανίας για μείωση των συντελεστών φορολογίας επιχειρήσεων αποτελεί, εν μέρει, αναγνώριση των ζημιών που προκάλεσε η προηγούμενη πολιτική της στον τομέα της απασχόλησης. Πολλές γερμανικές επιχειρήσεις έχουν μεταφέρει τις δραστηριότητες τους στο εξωτερικό, προκειμένου να επωφεληθούν της εκεί ευνοϊκότερης φορολογικής πολιτικής και, βεβαίως, του φθηνού εργατικού δυναμικού.

Και πολλοί οικονομολόγοι υπογραμμίζουν ότι οι πολιτικές αυτές συνιστούν μια απέλπιδα προπάθεια αναθεώρησης της μέχρι τώρα πορείας, ακόμα και εντός ΟΝΕ. Για να μπορέσει η Ευρώπη να ελπίζει σε περισσότερο δραστήρια ενιαία αγορά, που εγγυάται υψηλή απασχόληση, απαραίτητο συστατικό θα πρέπει να αποτελέσει η νέα προσέγγιση του τομέα της φορολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα τελευταία χρόνια, οι σημαντικότερες διαρθρωτικές αλλαγές που έγιναν στη φορολογία εισοδήματος στο χώρο του ΟΟΣΑ, και οφείλονταν στις μακρόχρονη συσσώρευση προβλημάτων, είναι οι ακόλουθες:

α) η μείωση του αριθμού των φορολογικών κλιμακίων.

β) η μείωση του επιπέδου των οριακών και μέσων φορολογικών συντελεστών.

γ) η απομάκρυνση από την οικογενειακή ή κοινή φορολόγηση του νοικοκυριού, και την υιοθέτηση της ανεξάρτητης φορολόγησης των συζύγων, και

δ) η διεύρυνση της φορολογικής βάσης.

Οι μεταβολές αυτές θεωρήθηκαν αναγκαίες κυρίως για λόγους οικονομικής αποτελεσματικότητας, φορολογικής δικαιοσύνης και απλούστευσης του συστήματος. Με τα χρόνια, η φορολογική βάση είχε αρχίσει να διαβρώνεται από τη συνεχή διεύρυνση των φορολογικών απαλλαγών και εξαιρέσεων οι οποίες με τη σειρά τους οδήγησαν σε συνεχή αύξηση των φορολογικών συντελεστών για τα ίδια επίπεδα πραγματικού εισοδήματος. Η αύξηση των τελευταίων, πάλι, ενθάρρυνε την παραπέρα επέκταση των φορολογικών απαλλαγών και προνομίων και δημιουργήθηκε έτσι ένας φαύλος κύκλος που όξυνε τα προβλήματα που προκαλούσε ο φόρος όλο και περισσότερο. Συνέπεια αυτής της εξέλιξης ήταν ο περιορισμός της προσφοράς εργασίας και των επενδύσεων, η ενθάρρυνση της παραοικονομίας, η ενίσχυση της φορολογικής αδικίας και η πολυπλοκότητα του συστήματος.

Έγινε έτσι φανερό ότι, για δεδομένα συνολικά έσοδα, φορολογική αναδιάρθρωση ακολουθούσαν οι κυβερνήσεις δεν ήταν πλέον δυνατή παρά μόνο με μείωση των συντελεστών και παράλληλη διεύρυνση της φορολογικής βάσης με περιορισμό των φορολογικών προνομίων. Δηλαδή με την αντίστροφη ακριβώς προσέγγιση από εκείνη που στις προηγούμενες δεκαετίες.

Οι μεταβολές αυτές στις χώρες του ΟΟΣΑ άρχισαν να πραγματοποιούνται από το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '70. Η Ελλάδα, με εξαίρεση τη χωριστή ή ατομική φορολόγηση των συζύγων μόλις πριν έξι χρόνια άρχισε να προβληματίζεται σχετικά με τις διεθνείς τάσεις στη φορολογία εισοδήματος, οπότε και έκανε τα πρώτα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση με την φορολογική αναμόρφωση του 1990 αλλά και με την φορολογική αναμόρφωση του 1997.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην εργασία μας αυτή αναφερθήκαμε στην έννοια των αφορολόγητων ποσών στο περιεχόμενο και την σημασία τους από οικονομική και κοινωνική άποψη είτε θετική είτε αρνητική με κύρια αναφορά στην Ελληνική πραγματικότητα τόσο από θεωρητικής πλευράς όσο και από στατιστικό εμπειρικής σκοπιάς. Δεδομένου ότι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών προνομίων είναι προτιμότερο να γίνεται σε αντιπαράθεση με τις υπάρχουσες εναλλακτικές λύσεις, ένα σημαντικό κομμάτι της μελέτης αναλώθηκε και με την σύγκριση των φορολογικών δαπανών με το κυριότερο υποκατάστατο τους, από άποψη εξυπηρετούμενου σκοπού, δηλ. Με τις άμεσες δημόσιες δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα. Η σύγκριση αυτή έχει νόημα μόνο στη περίπτωση που ο βασικός στόχος των ευνοϊκών διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας είναι- όπως άλλωστε πρέπει να είναι- η ενδάρρυνση της ιδιωτικής δαπάνης για ημιδημόσια αγαθά (είναι τα αγαθά που δημιουργούν εξωτερικές οικονομίες δηλ, υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας, προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας κ.λ.π., μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής, της ανύψωσης του πολιτιστικού επιπέδου κ.ο.κ.), των οποίων η παραγωγή ή η κατανάλωση δημιουργεί εξωτερικές οικονομίες. Η ενίσχυση της καταναλωτικής δαπάνης για ιδιωτικά αγαθά, πέραν της απαιτούμενης για την κάλυψη του ελάχιστου ορίου συντήρησης - δηλ. ενός εύλογου ποσού, με τη μορφή προσωπικού αφορολόγητου για τα εξαρτημένα μέλη της οικογένειας- πρέπει να βρίσκεται έξω από τις προθέσεις του φορολογικού νομοθέτη, διότι αποτελεί παρέμβαση στις προτιμήσεις των καταναλωτών και προκαλεί στρέβλωση στην κατανομή των φορολογικών βαρών και, γενικότερα, των παραγωγικών μέσων.

Με βάση τα επιχειρήματα, που αναπτύχθηκαν υπέρ ή κατά των φορολογικών δαπανών, δεν μπορεί να δοθεί το προβάδισμα στα αφορολόγητα ποσά ή τις άμεσες δαπάνες, τουλάχιστον από καθαρά θεωρητικής άποψης. Η επιλογή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το περιεχόμενο και τη διάρθρωση του συστήματος των φορολογικών δαπανών(αφορολόγητων ποσών) τις προτεραιότητες της κοινωνικής πολιτικής, την οργανωτική επάρκεια του διοικητικού μηχανισμού, τη μορφή της φορολογίας κ.ο.κ. Έτσι, στην περίπτωση του προσωπικού φόρου εισοδήματος με καθολική εφαρμογή, ένα ορθολογικά διορθωμένο σύστημα μειώσεων φόρου, που χορηγούνται ακόμη και όταν το άτομο υπέχει μηδενική φορολογική υποχρέωση, θεωρείται πλεονεκτικότερο από τις άμεσες δαπάνες, διότι είναι απρόσωπο και έχει περιορισμένα διαχειριστικά έξοδα. Αντίθετα, στην περίπτωση ενός φόρου εισοδήματος, διάτρητου από κοινωνικοοικονομικά αναίτιολόγητες φορολογικές παραχωρήσεις, το σύστημα των φορολογικών δαπανών φαίνεται να υστερεί λόγω της αδιαφάνειας που το χαρακτηρίζει, της ακαμψίας που το διακρίνει, των ανισοτήτων που εισάγει και της αδυναμίας προσδιορισμού του συνολικού του κόστους

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δεδομένου ότι ένα σημαντικό τμήμα των προνομιακών ρυθμίσεων έχει παρεισφρήσει στα φορολογικά συστήματα των περισσότερων χωρών του κόσμου πριν από πολλά χρόνια και είναι δύσκολη η ανάκλησή τους, ενώ ένα άλλο τμήμα αποτελεί συστηματικό στοιχείο της διάρθρωσης των φόρων, οι προσπάθειες των αναπτυγμένων κρατών αποβλέπουν στον περιορισμό των αρνητικών πτυχών των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων. Για το σκοπό αυτό καταρτίζονται προϋπολογισμοί φορολογικών δαπανών, που προσαρτώνται στον κρατικό προϋπολογισμό, ή δημοσιεύονται εκθέσεις σε τακτά διαστήματα για το είδος των φορολογικών προνομίων και το κόστος που συνεπάγονται. Η δημοσιότητα κρατά ενήμερη την κοινή γνώμη, διευκολύνει το δημόσιο έλεγχο και συμβάλλει στην εκλογίκευση του όλου πλέγματος των φορολογικών προνομίων.

Στην Ελλάδα, το σύστημα των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων πάσχει σε δύο σημεία. Πρώτον, δεν αποτελεί προϊόν κατασταλαγμένου μακροχρόνιου προγραμματισμού, αλλά πολιτικών συμβιβασμών και πιέσεων ομάδων του πληθυσμού με ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη. Χαρακτηρίζεται επίσης από περιπτώσιολογία και προχειρότητα, δεν ανακατανέμει τα φορολογικά βάρη προς την επιθυμητή κατεύθυνση ευνοεί κυρίως τα μεσαία και ανώτερα εισοδήματα και ελάχιστα τα χαμηλά εισοδήματα, δεν διαθέτει μηχανισμούς ελέγχου και αναθεώρησης, δεν προωθεί στόχους με βάση γενικά αποδεκτές αρχές και δεν έχει διαφάνεια και προσαρμοστικότητα. Δεύτερον, δεν υπάρχει η αναγκαία πληροφόρηση για την αξιολόγηση των φορολογικών δαπανών, από άποψη κόστους και οφέλους, ούτε μέσα στα πλαίσια του φορολογικού συστήματος ούτε στον ευρύτερο ορίζοντα των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει το κράτος, πράγμα που εμποδίζει το συντονισμό των διαφόρων φορέων και μέσων άσκησης κοινωνικής οικονομικής πολιτικής.

Επίσης είδαμε πόσο σημαντική είναι η τιμαριθμοποίηση της στην φορολογία για την αποκατάσταση της οικονομικής αλήθειας και την ηθική πράγμα που οδηγεί και στην εξομάλυνση των σχέσεων φορολογούσας αρχής και φορολογουμένων. Είδαμε την αφαίμαξη των αμοιβών από τη μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας επί μία πενταετία στη Ελλάδα. Ενώ έχει επικρατήσει στην διεθνή πρακτική ο μετρισμός αυτός της αδικίας (κλοπής του εισοδήματος των εργαζομένων) με την τιμαριθμοποίηση των κλιμακίων και των αφορολόγητων ποσών της φορολόγησης των φυσικών προσώπων, στην Ελλάδα ακόμα δεν έγινε τίποτα προς την κατεύθυνση αυτή παρότι αναγνωρίζεται το δίκαιο και η αναγκαιότητα του μέτρου αυτού, τουλάχιστον παίρνονται μέτρα προς την αντίθετη κατεύθυνση (η αύξηση που έγινε στους οριακούς φορολογικούς συντελεστές το 1994).

Ενόψει των παραπάνω αδυναμιών του ελληνικού συστήματος φορολογικών δαπανών, προτείνονται εναλλακτικά οι εξής λύσεις:

Ο εξορθολογισμός του όλου πλέγματος των ευνοϊκών φορολογικών ρυθμίσεων. Ειδικά για το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, προτείνεται:

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

- Η βελτίωση του προσωπικού αφορολόγητου και του αφορολόγητου για τα εξαρτημένα μέλη της οικογένειας, με τη μορφή μειώσεων φόρου του ίδιου ύψους για όλους τους φορολογούμενους. Οι μειώσεις φόρου πρέπει να αντιστοιχούν στο ελάχιστο όριο συντήρησης. Δεύτερον, των δαπανών για εκπαίδευση και υγεία, με βάση τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά και με τη μορφή πάλι μειώσεων φόρου, οι οποίες όμως θα περιορίζονται βαθμιαία, καθώς αυξάνει το εισόδημα του ατόμου. Με την πρώτη κατηγορία φορολογικών δαπανών επιδιώκεται η δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών, ενώ με τη δεύτερη δημιουργούνται κίνητρα για την επέκταση της παραγωγής και κατανάλωσης υπηρεσιών, που συνεπάγονται εξωτερικές οικονομίες.

- Η επαναφορά του αφορολόγητου για την ιδιοκατοίκηση στα 200 τμ όπως ίσχυε και πριν την αναμόρφωση του 1997 για τους λόγους που αναφέραμε και παραπάνω.

- Αφού ερευνηθεί το κόστος των αφορολόγητων ποσών σε απώλεια φορολογικών εσόδων αναφορικά με την ωφέλεια που προσφέρουν για την αναδιανομή του εισοδήματος και την οικονομική και κοινωνική πρόοδο της χώρας να γίνει κατάργηση και αναθεώρηση των φορολογικών προνομίων όπου το κόστος τους υπερβαίνει το όφελος, που παρέχονται με τη μορφή μειώσεων εισοδήματος ή φόρου (στη πλαίσια οποιοδήποτε φορολογικού συστήματος), απαλλαγών ή εξαιρέσεων ορισμένων κατηγοριών δραστηριοτήτων ή εισοδημάτων, φορολογικών ελαφρύνσεων για ορισμένες επαγγελματικές ομάδες, μειωμένων συντελεστών καθαρού (ή μεικτού) κέρδους για τις εμπορικές και λοιπές επιχειρήσεις κ.ο.κ.

- Η τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και των αφορολόγητων ποσών.

- Η υποχρέωση όλων των νοικοκυριών να υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις, μεγέθους εισοδήματος, στα πλαίσια ενός πλήρως αναπτυγμένου μηχανογραφικά φορολογικού συστήματος, που θα επιτρέπει τη διασταύρωση των πληροφοριών μεταξύ φορολογικών και λοιπών αρχών.

- Η αντικατάσταση μέρους των αφορολόγητων ποσών με άμεσες δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα, που θα κατευθύνονται προς άτομα που έχουν χαμηλά εισοδήματα και έχουν αυξημένες ανάγκες αφού πρώτα ελεγχθεί η εισοδηματική κατάσταση ώστε να ωφεληθούν μόνο αυτοί που έχουν πραγματικά ανάγκη. Γιατί το ισχύον σύστημα αφορολόγητων ποσών ευνοεί κυρίως τα μεσαία και ανώτερα εισοδήματα ενώ ελάχιστα ή και καθόλου τα κατώτερα εισοδήματα και τα κατώτατα. Με το μέτρο αυτό θα αυξηθεί η ιδιωτική κατανάλωση και θα βελτιωθεί το επίπεδο ατομικής ευημερίας. Πρέπει βέβαια κατά την αντικατάσταση αυτή να ληφθεί υπόψη και το αυξημένο κόστος διαχείρισης ενός αυτοτελούς συστήματος μεταβιβαστικών πληρωμών και κατά πόσον το όφελος τους θα υπερσχύει του κόστους αυτού.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η προώθηση οποιασδήποτε από τις ποιό πάνω λύσεις εξυγίανσης του συστήματος φορολογικών δαπανών είναι βέβαιο ότι θα απαιτήσει πολυετή, συστηματική προσπάθεια και θα προκαλέσει πλήθος αντιδράσεων από τους διγόμενους. Για να διευκολυνθεί λοιπόν η εφαρμογή της καταλληλότερης λύσης και να εξασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή συναίνεση, χρειάζεται σε πρώτη φάση να ιδρυθεί ειδική Υπηρεσία στο Υπουργείο Οικονομικών, με αντικείμενο την μελέτη του φορολογικού συστήματος και τη δημοσίευση, σε ετήσια ή διετή βάση, λεπτομερούς Έκθεσης για τις φορολογικές δαπάνες (περιγραφή, ταξινόμηση, δικαιούχοι, αιτιολογία, επιδιωκόμενοι στόχοι, απώλεια εσόδων). Το επόμενο αποφασιστικό βήμα πρέπει να είναι η κατάρτιση ειδικού προϋπολογισμού φορολογικών δαπανών, που θα συζητείται και θα υψφίζεται στη βουλή κατά τη διαδικασία, που ακολουθείται για το γενικό Κρατικό Προϋπολογισμό. Οι ζυμώσεις που θα λαμβάνουν χώρα και οι προβληματισμοί της κοινής γνώμης ως προς τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα των επιμέρους φορολογικών δαπανών θα δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ωρίμανση των νέων ιδεών και την προώθηση των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων.

Στην Ελλάδα είναι ακόμη ατελής η διερεύνηση των φορολογικών δαπανών, λόγω της ανεπάρκειας του πρωτογενούς υλικού και της έλλειψης της αναγκαίας ερευνητικής υποδομής, που θα διευκόλυνε την αντικειμενικότερη αξιολόγηση των φορολογικών παροχών και τη συναγωγή ποιό αξιόπιστων συμπερασμάτων για το βαθμό χρησιμότητάς τους. Παρά τις αδυναμίες όμως αυτές, οι φορολογικές αρχές θα πρέπει δώσουν την απαραίτητη προσοχή στο σοβαρό αυτό θέμα, να το μελετήσουν σε βάθος και πλάτος και να υιοθετήσουν την πρακτική των προηγμένων χωρών, είναι βέβαιο ότι το οξύτατο πρόβλημα της φοροαποφυγής στην Ελλάδα θα περιορισθεί σε κοινωνικά αποδεκτές διαστάσεις. Θα εξασφαλιστούν επίσης πρόσθετα φορολογικά έσοδα για την αντιμετώπιση της χρόνιας ελλειμματικότητας του κρατικού προϋπολογισμού, χωρίς περαιτέρω αύξηση των ήδη υψηλών φορολογικών συντελεστών. Τέλος, θα τεθούν οι βάσεις για την καλλιέργεια της φορολογικής συνείδησης στον πληθυσμό, μέσω της εξάλειψης των ακραίων και άνισων διατάξεων, που διαποτίζουν επί χρόνια το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας, με τη μορφή (αδικαιολόγητων πολλές φορές) παραχωρήσεων σε επιλεγμένες ομάδες του πληθυσμού ή κατηγορίες δραστηριοτήτων.

Βέβαια πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι η χώρα μας ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί τελευταία μία δέσμη μέτρων για τη φορολογική εναρμόνιση στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής και επομένως εναρμόνιση και στον τομέα των αφορολόγητων ποσών.

Κλείνουμε την εργασία μας τονίζοντας ότι οποιοσδήποτε περιορισμός των αφορολόγητων ποσών θα πρέπει να κατευθύνεται στις περιπτώσεις υψηλών εισοδηματικών στρωμάτων του πληθυσμού, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη της αναδιανομής του εθνικού εισοδήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

□ **Ν.ΤΑΤΣΟΣ**

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΜΠΙΛΙΑΣ «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ» ΑΘΗΝΑ 1991

□ **ΙΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ**

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Β.Α. ΔΑΛΑΜΑΓΚΑΣ ΑΘΗΝΑ 1991

□ **ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ 19**

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΕΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Γ.Ι. ΑΓΑΠΗΤΟΥ ΑΘΗΝΑ 1986

□ **ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ**

ΤΕΥΧΟΣ (2220) 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1996

□ **ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ**

20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1997

□ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

ΑΘΗΝΑ , 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1997, ΤΕΥΧΟΣ (2.230)

□ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

ΑΘΗΝΑ ,ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1996, ΤΕΥΧΟΣ 20314

□ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

ΑΘΗΝΑ, ΠΕΜΠΤΗ 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1996

□ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

ΑΘΗΝΑ, ΠΕΜΠΤΗ 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1997, ΤΕΥΧΟΣ 20.355

□ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΕΚΑΡΑΚΟΥ-ΝΙΖΑΜΗ ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΝΙΑΣ ΑΘΗΝΑ 1992

□ ΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΓΑΙ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΣΑΝΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1932

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

□ ΧΡ. ΤΟΤΣΗ: ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1992

□ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

□ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ 1996

□ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ (II)

(Σημειώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων)
Κ. ΜΕΛΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ